MODVS

LEGENDI

ABBREVIATVRAS,

PASSIM IN IVRE TAM CIVILI, quàm Pontificio occurrentes.

Denuò integritati suæ restitutus,

HVIC ACCESSERE

Tituli, quæ & Rubricæ vulgò nuncupantur, in vniuersum Ius Ciuile, ex Haloandri recognitione ascripti.

Adiunximus præterea libellum qui Flores Legum inscribitur, cùm additionibus, & concordantijs Doctorum.

Omnia pristino splendori reddita.

VENETIIS, MDCXII.

Apud Petrum Milocum.

PRÆFATIO.

Et si Imperatoris testimonio laudabilior sit, qui factum subtilius emendat, quàm qui adinuenit; laude tamen non minima afficiendos eos arbitror, qui primas bonarum artium promulgationes, summa cum lucubratione sequacibus delegauerunt: quoniam vt testatur Philosophus, nedum ijs, quibus perfecte, sed es ijs, ex quorum imperfecto opere adinuento ad veram Philosophiæ lucem tandem ventum est, gratiæ sunt porrigendæ.

Quamobrẽ cùm libellus, qui Modus legendi in vtroque Iure dicitur, opus equidem primo iuris cunabula introeuntibus, ne dicam vtile, imo necessarium, plurimis tum diminutè tum superfluè positis vndequaque antea notaretur: vt tandem Iuris studiosi consultius, securiusque inhærerent operi, factam est hoc idem opus correctum, emendatum, omni denique superfluitatis, seu diminutionis macula, vitioque purgatum: vt per hac, quæ sequuntur scripta, omnibus luculentissimè panditur.

MODVS LEGENDI ABBREVIATVRAS,

TAM IN LIBRIS CIVILIS, quàm Pontificij passim occurrentes.

QVIA præposterus est ordo prius humana petere subsidia, vt illius deficientibus, diuini fauoris gratia postuletur, vt de conse. dist. 1. cap. omnis Christianus, in fi. & in princ. Apparatus Ioan. And. lib. 6. imo vix bono peraguntur exitu, quę malo sunt inchoata principio. lxj. di. cap. miramur. 1. quæstio. 1. principatus, & c. cum Paulus. ideo diuino primitus implorato præsidio cum Iuris vtriusque scientia tam legum, quàm canonum pretiosissima, non adminiculatiua, sed principalis & sacratissima. imo diuinitus inspirata sit, maximè competens principibus, comitibus, baronibus, militibus, cæterisque nobilibus, clericis atque generosis personis iurisdictionem, & iurium ipsorum manutentionem habentibus, statui, vt huius vtriusque iuris, scilicet Canonici, & ciuilis notitiam aggredi volentibus, tam in legendo quàm in studendo, facilis, breuis, & planissimus pateat accessus in textibus apparatibus, summis, glossis, recollectis, & omnibus abbreuiaturis legum, & canonum ad omnipotentis Dei laudem, & iuniorum scholarium, sacerdotum, & iuris alumnorum instructionem, quæ aliter fieri non habet, quam illorum informatio, quo scholasticis doctrinis scholas forte regendo sua laborosius oportet quærere nutrimenta. Attento, quod omnis processus artium, & scientiarum

generatiuus,ordinem in se debet habere, & propter vitæ humanæ insufficientiam, breuitatem continere, talem vt sequitur breuissimum instruendi modum obseruandum esse censeo pædagogis nobilium, salua tamen emendatione,meliorantium rationabiliter hunc discendi modum. Præhabitis ergo scholasticis disciplinis,& pueristilibus eruditionibus in Donato, casualibus, & temporalibus, in Alexandri partibus ambabus, declinationibus, coniugationibus,& constructionis ordine,cum moralibus authoribus Catone, vel Faceto, &c.non per vitæ medietatem liberalibus, & adminiculatiuis artibus insistendo, vt sunt Grammatica,Logica,Rhetorica,Geometria,Arithmetica, Musica, & Astronomia, sed his compendiosè transcursis, principalibus scientijs, videlicet tramiti Philosophiæ suadeo cuius appropinquati, & tandem Iuri Canonico,& Theologiæ, Iuri Ciuili, & practicæ finaliter immorari. Nam,vt ait beatus Hieron. Illi in vanitate sensus, & obscuritate mentis ambulant, qui diebus,& noctibus in dialectica arte torquentur,&c. vt in canone,nonne,dist.37.vbi reprehenduntur dialectici,& rerum naturas inquirentes, necnon versificatores,& eadem dist.c.legimus. vbi per vanam dialecticorum garrulitatem, & sophistica argumenta intelligit Hieronymus cyniphes, & ranas quibus Aegyptij sunt percussi.

Primo, præmitto nomina librorum in vtroque iure, tam Pontificio quàm Imperatorio, annectendo cuilibet horum diuisionem in libros partiales. Deinde subiungam modum allegandi in quolibet libro, cum exemplorum positione de abbreuiaturis, vt introitus ad iura capescenda manifestetur. quorum ignorantia paucos excusat,iuxta regulam ignorantia facti non iuris excusat,vt de regulis iuris, ca ignorantia

tia lib.6.quæ regula duos habet articulos principales. Primus, quòd ignorantia facti quemlibet excusat, maximè dum est ignorantia facti probabilis, tunc enim in toto excusat ignorantem, vt in leg.error facti,C.de iur.& facti ign. Quod enim per me non stat, mihi imputari non debet,vt in c.imputari de reg.iur. lib.6.Secundus articulus est,quòd ignorantia iuris ne minē excusat,quia ius quilibet scire tenetur, & nemini licet ipsum ignorante,vt in l.regula.ff. de iur.& facti ignoran.Debemus ergo scientiā iuris omnes appetere,ne in cōtemptum Dei nos incidere contingant. Nam contemptores canonū peccant in Spiritum Sāctum,cuius instinctu, nutu, & gratia ipsi sacri canones æditi sunt,vt 25.q.1.violatores,& c.nulli fas.

Pro quo sciēdum,ꝙ ius est ars boni,& æqui, cuius merito quis nos sacerdotes appellat,id est,sua iura cuilibet ministrātes.ff.de iust.& iur.l.1.respon.2.Est aūt ius nomen generale,& lex est species iuris. Etiam ius dicitur præceptum,seu ordinatio principantis,vel domini circa subditos. Et sic, ius triplex distinguitur, quia talis superior principans,aut est Deus,& tunc dicitur ius diuinum,aut est natura,& dicitur ius naturale primæuum. Aut est homo, & tunc dicitur ius humanum,scilicet gentium,vel ciuile,seu positiuum.

Ius naturale est cōmune omni nationi,eo ꝙ vbique instinctu naturæ non aliqua cōstitutione habetur, vt maris, & fœminæ cōiunctio,puerorū educatio,cōmunis omniū possessio,quia iure naturali omnia sunt cōmunia, idest,cōmunicanda tēpore necessitatis.Nemo enim proprium dicat,quod cōe est,vt dist.17.c. sicut hi in medio, & illud ius æquissimū est,quia eius præcepta in lege,& Euangelio continentur,vt.Quod tibi vis fieri mihi fac.quod non tibi,noli. Sic potes,in terris viuere iure poli, vt dist.1.in princ. distinct.l.pon-

deret,alias cõsideret.2.quæst.6. Decreto de maior. & obed.dilecti.vbi includitur. Nõ furtũ facies,Non mę chaberis,Nõ occides, Non suscipies vocẽ mendacij. Exodi 21.& 24.Deuter.5.cap. Oseæ 7.cap. cũ multis similibus.Hoc ius cępit ab exordio rationalis creaturæ,nec variatur tẽpore, sed est immutabile, plenũ, & perfectũ,dist.5.in prin.& dist.8.in prin. Sed ius positiuũ,est cõstitutio hominis variabilis, & imperfecta. Et subdiuiditur in Canonicũ,& Ciuile. Nam sicut ex duobus cõponitur homo,scilicet, materia, & forma, sic duæ sũt dignitates in Ecclesia militãte,scilicet Põtificalis authoritas,& Imperialis potestas,vt de maio. & obedien.ca solitę. Ex quibus iura duplicia prodierũt.Papa enim est cõditor Canonũ, & Imperator Legũ.Ex quo iã patet causa efficiẽs vtriusque iuris. Sed causa materialis iuris positiui,est Leges, & Canones, Decreta,seu Decretales epistolæ,circa quę omnia versatur ipsũ ius. Et cõcidit cõmuniter causa materialis cũ subiecto. Vnde subiectũ Iuris Canonici est bonũ ecclesiasticũ fideliũ directiuũ, decisionẽ singulorum negotiorũ cõtinens,rerũ ecclesiasticarũ vtilitatẽ conseruãs,vel est homo catholicus dirigibilis,de iure canonico in bonũ humanũ,similiter,& diuinus. Nã sicut scientia supponitur sciẽtiæ,ita subiectũ subiecto. Et Philosophiæ moralis, cui sciẽtia iuris vtriusq; subordinatur,subiectum est bonũ humanũ,igitur &c.sic subiectum Iuris Ciuilis est homo policitus,cõstitutionibus legalibus dirigibilis simpliciter in bonũ humanum,ad Reipublicæ vtilitatẽ conseruandã. Causa finalis satis patet ex dictis. Nã finis iuris est bonos, & scientes efficere,non metu solũ pęnarũ,verum etiam exhortatione præmiorũ.Causa verò formalis duplex est,scilicet forma tractandi,quæ est modus agendi, vt definitiuus,diuisiuus,perceptiuus,prohibitus,& exẽplorum

[margin: Iuris canonici subiectum.]

plorum positiuus. Et forma tractatus,quæ cõsistit in diuisione librorum totaliũ in partiales,& partialium in titulos,seu rubricas,& titulorum in capitula,leges, paragraphos,vel responsa,& cætera vt infra dicetur.

¶Ius Canonicũ in quatuor libris principalibus nobis est traditũ. Primus liber Iuris Canonici, est Decretũ. Secũdus,Decretales.Tertius Sextus liber.Et quartus, Clementinæ,scilicet Cõstitutiones.Pro quo sciẽdum, quòd differentia est inter Decretũ,Canonem, & Decretalem epistolam.Hæc differentia notatur dist.3.§. porrò,vbi dicit Gratianus.Canonũ alij sunt decreta Põtificum,alij statuta Conciliorũ. Nam Canon propriè dicitur statutum in Concilio generali,vel prouinciali factum authoritate episcoporum,vt de consecr. cap.1.Decretũ verò est statutum,quod Papa de consilio Cardinaliũ,ad nullius tamen cõsultationẽ statuit, & in scriptis redegit,vt de rescript.cap.præsenti. Hic autẽ Decretum sumitur pro nomine libri,in quo Decreto sanctorũ patrũ dicta descripta sunt.Capitur etiã aliter Decretũ de rebus eccles. non alien.ca.1.li.6. in glossa magna,in fine, vbi ponitur differentia inter decretũ,authoritatem,& cõsensum, vel collaudationẽ iudicis,&c.Sed Decretalis epistola dicitur,quã Papa solus,vel de consilio Cardinaliũ ad consultationẽ alicuius rescribit,& respondet, vt de rescr. cap. 1. & glo.3. §. omnes hæ species,dist. 3. Etiã inuenitur hoc Decretale, vt 25.quæst.1.omnia decretalia.Indifferenter tamen Decreta,Canones,& Decretales Ius Canonicũ nuncupatur,vel Canones, & vnũ specie pro reliquo sumitur. Vocatur etiam Canonica institutio aliquãdo dogma,quia cõsistit in doctrina fidei Christianæ,de consecr.dist.5.c.fin. Aliquando mandatũ,quia consistit in doctrina de moribus,dist.54.denique. Aliquãdo interdictũ quãdo nulla pęna adijcitur,de con-

Ius Canonicũ

Canon.

Decretum.

Decretalis epistola.

ſecr.diſt. 3.non oportet.Ex quandoque ſanctio,quan do pęna additur 27.q.3. ſi quis vere. Hic ẽt Decretales in plurali numero vtimur pro libro, in quo dicta capitula,quæ etiã Decretales dicuntur, continentur.

Venio nunc ad libros.Primũ itaq; librum Iuris Canonici,qui Decretũ dicitur, compoſuit magiſter Gratianus,non quidẽ inueniẽdo,ſed dicta ſanctorum patrũ in diuerſis diſperſa voluminibus, in vnũ volumẽ debitè,& ordinate colligendo,& hoc circa annũ Dñi milleſimũ centeſimum nonageſimum tertium. Fuit etiã ille Gratianus vnus de trib. fratribus, cuius alter frater, Petrus Lombardus librum Sententiarũ cõſcripſit,& tertius Petrus Comeſtoris,vel Mãducatoris, q Scholaſticã hiſtoriã fecit. Diuiditur autẽ hic liber primus qui dr̃ Decretũ, in tres partes principales. Quarũ prima vocatur Diſtinctiones,quia vlterius ſubdiuiditur in partes cẽtũ,& vnã,quarũ quęlibet diſtinctio dicitur. Habet enim hæc prima pars Decreti diſtinctiones centũ,& vnã,à quibus ipſa tota nomẽ eſt ſortita. Iſtæ autẽ diſtinctiones vlterius ſubdiuidũtur in canones,vel capitula qui canones interdũ propter aliquorũ ipſorũ prolixitatem ſubdiuidi poſſunt in paragraphos,& paragraphi ipſi,ſi longi fuerint,in verſiculos. Secũda pars Decreti nominãtur Cauſæ,& cõtinet in ſe 26.cauſas,in quas diuiditur à quibus,& nomẽ accepit,quæ cauſæ ſubdiuidũtur vlterius in quæſtiones,& hę quęſtiones in canones,vel capitula,quę vltra in paragraphos,& verſiculos,ſubdiuidi poſsũt,vt ſupra de diſtinctione canonũ præmiſsũ eſt. Eſt tamẽ animaduertendũ,quod cauſa 33. habet quęſtiones ſex; quarũ quæſtionum tertia non diuiditur immediatè in canones,vel capitula,ſed ibi interponitur tractatus de pœnitentia,qui continet in ſe diſtinctiones ſeptẽ,in quas diuiditur. Et hę ſubdiuidunt᷑ in capitula,vel canones,

&

& paragraphos,vt supra dicebatur.Et interdũ diuiditur in paragraphos absq; capitulis. Tertia & vltima pars Decreti nũcupatur de Consecratione,& hẽt sub se quinq; distinctiones, in quas diuiditur,quarũ quęlibet in plures subdiuiditur canones, vel capitula, & quandoq; in paragraphos,vt supra dictũ est. Versus.

Decretum centum distinctiones dat,& vnam.
Triginta causas,& sex addit tibi mistas.
Distinguit Septem pęnitentia,consecra quinque.
Authorẽ quarũ tibi declaro Gratiarũ,vel sic breui.
C.distinguit & L.causas dabit X.tria cum sex.
Pœnitet V.versum,vult consecrare reuersum.

Nunc ponẽda,& notanda sunt exẽpla allegationũ. Et de prima parte decreti nota, qđ illa syllaba di. vel dis.etiã sola litera d. significat distinctionẽ, & numerus immediatè sequẽs denotat quotam distinctionis. Vltimo ponitur principiũ canonis,vel capituli,in quo authoritas, vel allegatio cõtinetur.Exemplũ accipe in prima parte Decreti, vbi sic allegatur. 8.distinctione quo iure,& hoc sic abbreuiatur dist.8.quo iure,idest, in prima parte Decreti, in distinctione 8.illius patris, in canone,qui incipit quo iure. Aliud exemplum,distin.38.nomine,& c.legimus,idest,in prima parte Decreti,in dist.37. eiusdem partis. in canonibus, qui incipiuntur,nomen,& legimus.Item aliud,distinct.40. multi,& cap.non loca.& dist.l.ponderet quod declara vt prius.

In secunda parte. Decreti nota,quod per numerũ positũ ante literã.q.datur intelligi quota causæ.Et sic oĩa talia adiectiua numeralia prima,secunda, tertia, quarta, &c.vsq; ad tricesimam septimã ante literã q. posita,semper includunt hoc substantiuũ causa.Nec dẽt ille numerus excedere 36.quia nõ sunt plures causæ in secũda parte Decreti,& per literã q.intelligitur

quæ;

quæstio in nominatiuo,vel alijs casib.secundū exigētiam cōgruitatis. Communiter in ablatiuo allegatur quæstione. Sed per numerū sequentem istam literam q.designatur quota quæstionis illius causę præmissę. Et sic numerus sequēs erit adiectiuū istius substātiui quæstione,per q.designati,quod nunquā subintelligitur,sed semper expresse ponitur. Vltimo subiungitur canon,vel capitulū illius quęstionis,in quo authoritas allegata quęri debet. Exēplum sume de secunda parte Decreti,vbi sic allegatur, 1.q.1.principatus, & capitulo,cū Paulus. Et solet ita breuiari, 1.q.1.principatus,& valet tantū, in secunda parte Decreti in prima causa illius partis,& in prima quęstione illius primæ causę in canonib. incipiētibus principatus,& cū Paulus isto obseruato quòd in toto iure nō breuiatur principiū canonis,capituli,vel legis,sed sēper integre ponitur,prout in libro continetur. Aliud exēplum 11.q.3.inter verba,17.q.4.si quis suadente. Itē 23.q.1. noli æstimare, & c.militare,26.q.5. non liceat, & cap. auspicinæ, in versi.nec ideo. Declara ista exempla, & signāter vltimū,in secūda parte Decreti,in causa 26.in quæstione 5.eiusdē causæ,in canonibus qui incipiunt, nō liceat, & aruspicinæ,in ver.nec ideo. Quia tamē tractatus de pęnitentia inseritur in quæstione 3. ipsius causæ tricesimæ tertiæ,vt supra dictum est,ideo sumatur exēplū vbi sic allegat, de pęnitētia dist. prima homicidiorū, & capitulo, homicidiū, hoc sic breuiatur de pę. di. 1. homicidiorū,& c.homicidiū,idest,secūda parte Decreti in causa 33.in q.3.istius 33.causæ, in dist. 1.illius quæstionis,in tractatu de pęnitentia,in canonibus,qui incipiunt. Homicidiorum, &c. Aliud exemplum, de pęnitentia dist. 5.oportet enim de pœ.d.7.c.1.intellige vt prius, & specialiter vltimum,id est, in tractatu de pœnitentia.dist.7.& vltima istius tractatus, in capitulo

pitulo

pitulo primo huius distinctionis. Et sic quando allegatur capitulum 1.2.vel 3.non ponitur principium capituli,vel canonis,&c.

De tertia parte Decreti pone exẽplum, vbi allegatur hoc modo,de cõ.di.1.nocte sancta c. missas,& c. oĩs Christianus. Quod ita breuiatũ sic intelligitur, id est,in vltima parte Decreti,q̃ intitulatur, De cõsecratione,in prima distinctione illius partis, in canonibus qui incipiunt.Nocte sancta,&c.Itẽ aliud exemplũ,de conf.dist.2.in cœna, & c.liquido,de conf. dist.5. non mediocriter ne tales,&c.nusquã,id est,de consecratione,distin.2.& 5.in capitulis incipiẽtibus.In cęna. Liquido,&c.Nõ mediocriter,&c.Non debet autẽ in tertia parte Decreti vltra quintam distinctionem allegari,sicut nec in secunda parte vltra septimam,& in prima parte nõ vltra cẽtesimamprimam,quia nulla partium plures habet distinctiones. Ideo vltra allegans notaretur tãquã imperitus errare. Et quia in qualibet parte Decreti sunt distinctiones,nota differentiam in allegando. Nam quãdo allegatur distinctio absolutè cũ numero,sine addito alterius determinationis,vt dicendo,distin.1.2.3.4.vel 5.&c.tunc quęrendum est in prima parte Decreti,vbi sunt centũ,& vna distinctiones.Quando autẽ allegatur distinctio cum addito.de pęnitentia,vt fit,de pęn.dist.1.2.3. &c.tunc quęri debet in secunda parte Decreti,in causa 33.& q.3.illius causę vbi ponitur Tractat.de pęnitentia,qui hẽt 7.distinctiones,vltra quas non allegabis ibi,si velis Iurista videri.Sed si allegatur dist.cum addito tali, de consecratione vt fit.de consecra.dist.1.2.vel 3.&c.tũc quęratur in tertia parte Decreti , vbi sunt tantũ quinque distinctiones, nec etiã plures allegabis , alias te ostendes lunis ignarũ.Et sic in omnibus his tribus partibus Decreti allegatur cõstitutio cũ quota sequente,sub ea

diffe-

differẽtia,quòd interdũ nulla determinatio præcedit, vt in prima parte interdũ præcedit,& hoc dupliciter. Aut præcedit de pœni.vt secũda parte Decreti. Aut de consecratione, vt in tertia parte Decreti. Itẽ in secunda parte allegatur quota causæ,tacẽdo illud nomẽ causa, sed subintelligẽdo; & sic etiã in fœminino genere adiectum, numerale substantiuatur, includẽdo suum substãtiuũ,vt prima,secũda,tertia,quarta,&c. subaudi causa,deinde substãtiuum,quæstio, cũ suo adiectiuo expresse ponitur,scilicet quæstione prima,secũda, tertia,quarta,&c. Postea initiũ canonis,vt.Omnis Põderet.Nonne Legimus,&c. Etiã quandoque per paragraphos allegatur omisso nomine capituli,& subiungitur principiũ paragraphi,vt 2.q.6.§.biduum. Et frequenter quando allegatur capitulum,non est opus allegare paragraphum,& è côuerso.Si verò capitulũ est longũ,dicatur in prin.med.vel fi.aut circa princ.med. vel fi.vbi authoritas,vel textus allegatus habetur. Finaliter. Dilige Decretũ si gliscis canonicari. Distinguit, causat.pœnitet. & côsecrat. Et tantũ de primo libro.

Decretalium.

Secũdus liber iuris Canonici,q Decretales nominãtur, à Gregorio Papa IX.compositus est, qui in vnam compilationem redigi procurauit,per magistrũ Raymundũ suum capellanum, diuersas decretales epistolas prædecessorũ suorum corrigens, & côcordans, & hoc circa annum. Dñi millesimũ ducẽtesimũ trigesimum primũ. Et sic pene annis 38. post compilationẽ Decreti, Decretales in hanc formã redactæ fuere. Nã post hoc sub anno Domini MCCXLVI. Concilium Lugdunense fuit celebratũ, ab Innocentio Papa IIII. anno sui pontificatus II.in quo multas edidit côstitutiones,quas etiam suo tẽpore super Decretales côscripsit. Et iste liber Decretales vocatus diuiditur in qnq; libros partiales. Quorũ quilibet vlterius subdiuitur in

multos

multos titulos, vel rubricas, tituli in capitula, & capitula in paragraphos, & hi interdū in versiculos, primus aūt liber partiales Decretaliū, tractat de ꝑsonis ecclesiasticis, & ecclesiæ ministris, & de eorū officijs, q̄uo tales creādi, & ordinādi sūt. Et continet titulos 43. Secūdus liber Decretaliū, est de iudicijs, & de requisitis in iudicio, & habet 30. titulos. Tertius est de vita, & honestate clericorū, & rebus eorū, & rebus ecclesiarum, & habet titulos L. Quartus de spōsalibus, & matrimonijs, & de cæteris his annexis, & continet 21. titulos. Quintus, & vltim⁹ liber partialis Decretaliū, est de accusationib⁹, de criminibus, & de diuersis pęnis ꝓ ipsis infligendis, & cōtinet titulos 41. Oībus ergo cōputatis, totalis liber Decretaliū habet titulos, vel rubricas ducentas, minus quindecim, hoc est centum, & octoginta quinque. De quibus prædictis nota hos versus.

Pars prior officia creat ecclesiæ quæ ministros.
Altera dat testes, & cætera iudiciorum.
Tertia de rebus, & vita presbyterorum.
Quarta docet quales sint ritus coniugiorum.
Quintaq. d̄ vitijs, & pęnis tractat eorū. Vel sic breui⁹
Iudex, iudicium, clerus, sponsalia crimen.
Hæc tibi designāt, quid quæque volumina signant,
De numero titulorum versus nota sequentes,

Bis septē demptis simul vno ferro ducētos titulis ponentur infra ꝓsaicæ, & metricè. Nunc sumantur. Qui exēpla ex Decretalibus, vbi sic allegatur de sūma Trinitate, & fide catholica, dānamus, hoc ita breuiari solet de sum. Tri. & fi. ca. damnamus. Aliud exemplū, de electione, & electi potestate. cū in cunctis, hoc ita breuiari solet. de elec. cū in cunctis, id est, in libro Decretalium, sub titulo, de electione, in capitulo ꝙ incipit cū in cunctis. Aliud exemplū, de foro cōp. diligēti. Aliud de. vi. & ho. cler. vt clericorū. Aliud, qui cle. vel vouen.

mā

ma contra pos. consuluit. Aliud de pe. & re. omnis vtriusque. Ista exempla breuiata suo modo sunt explicanda vt primum exemplum,& ita de alijs.

Tertium librũ, qui Sextus appellatur, cõposuit Bonifacius Papa VIII. in quo Decretales epistolas suorũ prædecessorũ, videlicet Greg. X. Inn. IIII. Clem. IIII. & aliorũ cũ suis proprijs epistolis recollegit in vnum librũ, quem Sextũ appellauit, nõ sic quòd ille cũ alijs v. partialibus libris Decretaliũ in vnũ volumẽ Sextus connumeretur, sed quia liber est specialis post dictocumque editus, supplens defectũ diuersorum casuum emergentium, in alijs non cõprehensorũ. Et sunt promulgatę cõstitutiones libri Sexti, anno à natiuitate Domini millesimo ducẽtesimo nonagesimo octauo. Nonis Martij, Pontificatus Bonifacij, Papæ octaui, anno iiij. Diuiditur autẽ Sextus eodẽ modo in quinq; libros partiales sicut Decretales, & quilibet horũ librorũ in titulos, & hi p capitula, & paragraphos, vt supra quãuis in Sexto nõ sint tot tituli sicut in Decretalibus, nec tot capitula in titulis. Sed vbi deficit aliquid nõ plenè decisum in Decretalibus, id ponitur in Sexto. Sũt nanque modo sumẽda exẽpla de libro Sexto, vbi sic allegatur de cõstitutionibus, vt animarum, libro sexto, & de rescrip. statutũ, §. cũ verò ver. nullus lib. 10. Hoc intelligitur, id est, in libro sexto, sub titu. de cõstitu. in capitulo quòd incipit, vt animarũ. Et sub titulo de rescriptis, in c. quod incipit statutum, in §. illius capituli, qui incipit, cum vero, in versiculo, nullus, libro eodem. Et sciendũ, quod in Sexto allegatur eodẽ modo, vt in Decretalibus, hoc solùm mutato, quòd in sexto allegãdo sẽper in fine additur lib. 6. propter differẽtias librorũ, quia omnes rubricę Sexti sunt etiam in Decretalibus. Debet ergo ad rubricã post capitulum addi libro sexto, vt sciatur esse in Sexto. Quod si non additur, quęre-

retur

retur c.allegatũ in Decretalibus, & ſic errare contingeret ex omiſſione huius additionis libro ſexto, quia capitulum allegatum in Sexto non inueniretur in Decretalibus. Alia plura poſſunt exempla ſumi, vt de iudic. mulieres, §. cæterum, & c. ſeq. lib. 6. de cle. coniug. c. vnico, §. in cæteris autẽ, eod. lib. de conceſ. præben. deteſtanda, lib. 6. de cenſi. quamquam eo. lib. quæ ſunt declarãda ſuo modo vt ſupra. Et tantũ de tertio libro.

Quartũ librũ iuris canonici, qui Clemẽtinę dicitur, ſubaudiendo cõſtitutiones, incæpit & edidit Clemẽs. Papa V. ſub anno Domini milleſimo tricenteſimo decimo, in Concilio Viennenſi, quod ſex mẽſibus tantũ durauit, ſed ipſe Clemens morte præuẽtus, ad publicũ non perduxit, ſed poſt eum Ioannes Papa XXII. compleuit, correxit in quibuſdã mutauit, & executioni demãdauit. Quæ cõſtitutiones ita collectæ dicũtur Clementinæ, à Clemente V. & fuerunt promulgatæ anno Domini milleſimo triceſimo ſexto. 4. Calẽdas Nouẽbris. De quo vide glo. in proœmio Clementinarũ in ver. Nouembris, & in verbo Põtificatus. Et secũdum Ioan. Andr. in proœmio huius libri male dicũt illi, qui allegant librũ ſeptimum, quia dictæ cõſtitutiones nõ ſunt cõnumeratæ ſub nomine libri, ſed debent intitulari Clementinæ, vt ſupra dictum eſt. Et diuiduntur Clementinæ eodẽ modo in quinque libros, iuxta materiam iſtius verſus Iudex, iudiciũ, clerus, ſpõſalia, crimen. de qua tractant, ſicut Decretales & Sextus, licet pauciores cõtineãt titulos, & tituli pauciora capitula, in quos & quæ rurſum diuidũtur. Sunt autem exempla taliter in his accipiẽda, vbi ſic allegatur, de hæreticis ad noſtrum in Clementinis, hoc ſic breuiatur, de hæret. ad noſtrum, in cle. 1. in cõſtitutionib. Clemẽtinis ſub titulo de hęreticis & Manichęis in capitulo, qđ incipit. Ad noſtrum. Aliud exẽplum, de reliq. & vene.

ſanct.

ſanct.ſi dominum,in Clemen.ideſt,de reliquiis & veneratione ſanctorum in capitulo. Si dominũ in Clemẽtinis,& ſic de aliis. Nam hic allegatur per omnia ſicut in Decretalibus,ſolũ eo dẽpto,quòd additur hic in Clemen.ſicut in Sexto, additur libro ſexto, pp rationẽ ibi dictã. Et poteſt hæc additio præmitti, vt ſic allegando, Clemen. paſtoralis, §.rurſus,in fi.ideſt,in Clementinis,in capitulo Paſtoralis,§.rurſus, in fin.illius paragraphi, vbi dicitur, Qui falcẽ mittit in meſſem alterius, perperã agit. Et hęc de allegationibus, & exemplis iuris Canonici quo ad quatuor libros ſufficiant. Et vt dicti libri cognoſcãtur, ſciendum quòd Decretũ ſic incipit Humanũ genus duobus regitur, naturali videlicet iure,& morib. Decretales incipiũt, Gregorius epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Sextus incipit. Bonifacius epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei,clementinæ diuerſi mode ſolent incipi. Quandoque ſic, Ioannes epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Quoniam nulla iuris ſanctio. Quandoque ſic,Clemens epiſcopus &c.Fidei catholicæ,fundamento &c. Et antequã veniam ad materiam Decreti, in diſtinctionibus & cauſis,ad rubricas in Decretalibus de libris legum,& allegationibus in eis præmitto.

Ius enim Ciuile vel Imperatorium(quod Leges appellatur) traditum eſt nobis in multis, & generaliter in quatuor voluminibus, quæ dicuntur libri legales, vt ſunt Digeſtum,Codex,Inſtituta,& Authenticum, quibus additur liber Feudorum.

Digeſtũ Primus ergo liber Iuris Ciuilis, eſt Digeſtũ, continẽs leges,& ſtatuta Romanorũ,Et cõtinet in ſe quinquaginta libros partiales,qui in trib.voluminibus cõprehenduntur. Primum volumen eſt Digeſtũ vetus quod habet xxiij.libros partiales. Secũdum,Infortiatum,& habet xiiij.libros partiales. Tertium Digeſtũ

nouum,

nouum,quod xij. habet libros partiales, quibus connumeratis erunt 1.libri particulares. Et vocatur Digestum alionomine Pandecta, nomen compositum à παν,quod est totum, & participatio verbi δέχομαι quod est capio,quasi oĩa intra se comprehendens,est enim volumen aliquod oĩa vniuersaliter continens. Vnde Iustinia.libros in quibus vetera iura colligit Pādectas appellauit. Volumina illa (inquit Budęus) nihil non continentia,& ex quibus possis quod velis,velut è Cornucopia depromere,dicuntur Panedectæ,vt Panedectæ legum, quæ omnes ius complectuntur Gell. libro xij. Tullius Tyro Cicerones libertus, libros de varijs ac promiscuis quęstionibus cõposuit,quos Grę co vocabulo Panedactas id est,promiscua & multifaria continentes,libros inscripsit, tanquã omne rerum ac doctrinarũ genus continẽtes,vt dicitur in l.2.C.de vete.iur.enuel.an.§.cum omnia. Et iste liber Digestũ est collectus ex veteri iure,quo ab vrbe Romana conditum,& à tempore Romuli,vsq; ad tempus Iustiniani Imperatoris fere per mille annos & trecentos confuse statutũ fuit,& extendebatur in duo pen.millia librorũ, & decies centena millia versuum, id est paragraphorũ vel responsorũ, vt habetur in §.cũ omnia, præallegato. Vocatur autẽ hoc nomine Digestũ quia omnia decidẽda ibi deriguntur,& soluuntur. Scribitur etiã per duplex,ff..cõtra morem omnium librorũ legalium,cũ nulla litera f,ponatur in hoc nomine Digestũ. ideo(vt aiunt quidã) quia per duos Imperatores,quorũ quiuis Federicus nominabatur,postea maturius ruminatũ est & & digestũ à quorũ Imperatorũ quolibet nomine sũpta est prima litera f,&c. Alij dicũt esse arbitrarium,nec omnium rationẽ esse reddendã,vt in l.non omnium,ff.de legi. & senatuscon. In fortiatum autem dicitur ab,in id est valde, & for-

te,quia multum fortes leges in eo sunt, vel quia dispositiones timarum voluntatum in illo sunt. Vnde,

Sum liber en fortis disponens spolia mortis.
Et clausis portis me discat lector in hortis.

Vt habetur in principio Infortiati in gl j.vbi et dicitur,de nominib9,disputare relinquit pertinacibus,secundũ Tullium,& nomina magistralia sunt ideo de eis non est disputandũ.Sufficit saltem quòd attendatur, quid in libris dicatur? secundum Senec. Vnde.

Qui vult seruare Sanctorum singula festa,
Non poterit clarè cum Codice scire Digesta.

Et nota quod quãdo in Digesto veteri,Infortiato,vel Digesto nouo allegatur aliquis textus,tũc primo ponitur nomẽ libri nõ partialis, nec Veteris Noui, vel Infortiati,sed Digesti in genere,p duplex,ff.posteà titulus vel rubrica, deinde apponit lex illius tituli cũ sua de terminatione,vel numero sequẽti.Et si lex est longa,ponitur,§.primus vel secũdus,vel respõsũ primũ, vel secundũ &c.Exemplo,in Digesto sic allegatur,ff. de dãno infecto,l.si finita,§.si quis autẽ,quod ita breuiatum,tantũ valet.id est,in libro Digestorũ,sub titulo de damno infecto,in lege,quæ incipit.Si finita,in §. si quis autem,illius legis. Aliud exemplum,ff.ad leg. Rhod.de iac.l.nauis, §.cũ autẽ, id est.ff. ad legẽ Rhodiam de iactu,in l.nauis.in §. cum autem. Aliud exemplum, ff. si quadru. pau. fecis. dic.l.1.§. cum arietes, idest Digestis in rubrica, si quadrupedes pauperiem fecisse dicatur, l.1.in paragrapho, cum arietes,Item. ff.de vi.& vi ar.l.1. §. vim vi,idest,ff.sub titulo de vi & vi armata,in l.1.&c.& sic de alijs.

Secũdus principalis liber Iuris dicitur Codex, qui cõtinet statuta, sanctiones,& diuersa præcepta Imperatorũ quamuis cõiter loquẽdo Codex,dicatur quilibet liber in se habens diuersos libros partiales. Fuerunt

runt tamen ante tempus. Iustiniani Imperatoris tres Codices, scilicet codex Gregorianus, Hermogenianus, & Theodosianus. Ergo diuus Iustinianus volens circa hoc adhibere remedium, direxit animum suũ ad constitutiones Imperiales, & de istis tribus codici, extrauagantibus fecit fieri vnum codicẽ, quem suo felici nomine intitulauit Codicem Iustiniani, vt patet in rubrica proœmij huius libri. Et scribitur per C. magnum, quæ est prima litera huius nominis Codex. Diuiditur autem in xij. libros partiales, quorum vltimi tres longe post primos nouem compositi sunt, & vltimi tres rarò leguntur a doctoribus. In primis aũt ix. libris Codicis allegatur suo modo sicut in ff. primo ponendo nomẽ libri Codicis, deinde titulum, postea legem cum suo principio vel nnmero. Exemplum accipe sic allegans, C. de præscrip. 30. vel 40. ann. l. si qs. §. pen. idest, in libro Codicis, sub titolo de prę scriptionibus 30. vel 40. annorũ, in l. si quis, in §. pen. Alia exẽpla C. de sacro. eccl. l. sancimus in fi. C. de transf. l. vt responsum C. de vet. iu. enucl. l. 2. §. si quid in tantã, &c. Quæ sunt omnia extensis rubricis declarãda. In vltimis tñ tribus libris hoc refert, ꝙ in fine allegationis (vt pręmissum est) additur numerus libri, vt allegando, C. de armorũ vsu iuxta principem l. 1. lib. 10. C. de Murilegulis & Gyneciarijs. l. & c. li: 11. C. de dignita. l. si vt proponis. li. 12. similiter de alijs. Et est magis necessarium quosdam titulo plenius scribere, quia sunt in his libris trib. valde rari & inusitati tituli quia non frequẽtatur in scholis legẽdo, sicut alij libri 9. Codicis. Et volunt aliqui dicere, quòd quãdo in Codice allegatur, nõ sit necesse addere l. dicẽdo sic. C. de iud. l. properãdũ, sed simpliciter debeat dici, de iudic. properandũ. sine hoc addito, lege, nisi esset lex j. ij. iij. vel penultima, vel antepenultima. Tũc enim oporteat ad

di.l.j.ij. vel penult. &c.Sed siue hoc in toto seruatur siue non,non est magna vis.Item interdum in Codice allegatur Authentica,quæ est antiquo iuri superaddita,& incorporata, vt C.de episc. & cler. Authent. generaliter, idest,in Codice sub titulo de episcopis, & clericis,in Authentica ibi incorporata,quę incipit, Generaliter.

Tertius principalis liber vocatur Authenticum in numero singulari,& Authentica Authēticorū in numero plurali.Et sunt Authētica quędā excerpta,quasi summula librorū supra dictorū. Et diuiditur iste liber in ix. collationes,quarū quælibet subdiuiditur in titulos.Tituli aūt subdiuiduntur nō in leges,sed in paragraphos, & qñ ex Authētico allegatur aliquis textes,præmittitur primò nomen libri cū præpositione in,deinde ponitur titulus,postea subiūgitur paragraphus cū ipsius inceptione, & in fi.ponitur quota collationis. Quamuis.n.collatio naturaliter præcedit paragraphū,qui in ea continetur, tamen collatio cū sua quota cōsueuit vltimò allegari,licet ēt interdū omittatus. Exemplum sumatur sic allegando. in Authen. de lenonibus.§.sancimus.col.iij.id est,in libro seu volumine Authēticorū, sub titulo de lenonibus,in §.qui incipit.Sancimus. sub colla.iij. Aliud exēplum.in Auth.de trien.& semis.§.consideremus.colla.iij.id est in Authentico de triente,& semisse,in §.consideremus. &c. Itē in Authent.vt diui.iuss.subscript.ha.glo.quæ. §.1.coll.viij.idest,in hoc libro, sub titulo, vt diuinæ iussionis subscriptionē habeant gloriosissimi quæstoris,&c. Et nota differētiā inter Authēticū,& Authenticā.Nam Authenticum est liber principalis Voluminis,de quo iam mētito facta est, sed Authētica est lex vna vel Paragraphus incorporatur in lib. C. & allegatur hoc modo, sicut etiam prædictum est in libro.

C.in Authen. multò magis.C.de sacr.sanct.eccl.&c.

Liber Feudorum,qui alio nomine dicitur Collatio x.diuiditur in duos libros partiales,quorum quilibet subdiuiditur in titulos,& isti in Capitula,& Paragraphos. Vnde vt exemplariter dicatur in allegatione huius libri, primò ponitur nomen libri, posteà titulus, deinde capitulũ;& §.vt sic allegando in libro,alias & cõmunius in vsib.feud.de prohib.feu.alien.per Federic.c.1.§.hac edictali.Et hoc breuiatũ sic intelligitur, id est,in Vsibus feudorũ(quilibet et Collatio decima dicitur) sub rubrica de prohibita feudi alienatione per Federicum in c.primo, & paragrapho allegato. Et est necesse apponere per Federicũ, ad differentiã alterius tituli in eodem libro de prohib. feud. alien. per Lotharium. Potest etiam nomẽ libri vltimò subiungi,vt in hoc exemplo.quib.mod.feud.amit.c.vnico.§.rursus.in vsibus feud.id est,in rubrica, quib. modis feudum amittat.c.vnico,in §.rursus,in vsibus feudorum. Etiã interdum allegatur collatione decima, sic breuiando. collatio.x.quia iste liber post ix.collationes authẽticorũ æditus est.Alia possunt accipi exẽpla multa. De feu.march.duc.& com.idest de feudo marchię,ducatus,& comitatus. De inuest.in man.fac. id est, de inuestitura in manũ de facta. De milit. vasal.qui contum.est id est,de milite vasallo, qui cõtumax est.Qual.vas.iur.deb.dom.fid.id est,qualiter vasallus iurare debet domino fidelitatem.Et ita de omnibus alijs extẽdẽdo, & abbreuiãdo rubricas,cũ subiunctione tamen c. & §. in quo continetur authoritas vel textus allegatus.Et tantũ de libro Feudorum.

Quartus liber prĩcipalis dicitur Institута,vel Institutiones in numero plurali. Et diuiditur in quatuor libros partiales,qui sunt introductorij in alios libros legales, imò deseruiũt et Canonibus,in quãtũ declarãt

significationes terminorũ in Iure vsitatorũ, qui multum vtiles sunt incipientibus, tanquam ostium in domum, in Ius præbentes introitum, Quare consultũ est omnibus, quasi modò genitis puris, & adultis lac iuris cõcupiscẽtibus, p. Institutionũ dogmata sua primaria sumere nutrimẽta, vt doctrina præambula informati Iustiniani mereãtur sanctioni securius inhærere. Quæ à Christianissimo Iustiniano Imperatore regulariter deriuata omniũ Imperatorũ authoritate iubet, vetat, vindicat, punit, atque permittit, Nullus ergo tã præsũptuosus existat, ꝙ sine Institutionũ doctrinis ad Iuriũ, & maximè ciuiliũ sublimitates conscendere attentet quoniam ex alto irremediabiliter corrũnt, qui volare satagũt ante, quàm pennas assumant. Fuit autẽ hic liber de mãdato Iustiniani Imperatoris (qui etiam Digestum cõposuit) editus, post Digestum, & post primam compositionem Codicis, ante tamen secũdi Codicis, quem nunc habemus compilationem, per magnificũ magistrũ Tribonianum Quæstorem sacri palatij sui, cum Theophilo & Dorothæo viris Illustribus, vt in principio Institutionũ dicitur Et huiusmodi libri partiales subdiuidunt vlterius in titulos, & hi in paragraphos, nõ in leges nec in capitula, & paragraphi interdũ quãdo lõgi sũt in versiculos. In allegationibus autẽ huius libri talis modus obseruatur, ꝙ primò liber nominatur, postea rubrica, deinde paragraphus cum versicul. Exempli gratia. Instit. de iust. & iur. §. j. idest in libro Institutionum, sub rubrica de iustitia, & iure in §. primo illius rubric. Aliud. Insti. de iur. nat. gen. & ciui. §. sed quoties. id est, Institutionib. de iure naturali gentium & ciuili paragrapho allegato. Item, Insti. de hære. insti. §. hæreditatis est, hæredibus instituendis. paragrapho qui incipit hæc veritas, & sic de alijs exẽplis accipiẽdũ est. Et hæc de nominibus, diuisionibus,

&

& exẽplis ipsorũ librorũ legaliũ pro nunc sufficiant; Vt tamẽ plenius noscantur hi libri. nota, quòd Digestum vetus sic incipit, iuri operam daturũ prius nosse oportet, vnde nomen iuris descendat. Et primus titulus est, de iustitia & iure, Infortiatum verò sic incipit. Dotis causa semper & vbique est præcipua. Et primis titulus est, Soluto matrimonio quemadmodum dos petatur. Sed Digestum Nouum incipit. Hoc edicto permittitur, vt siue iure, siue iniuria erat opus, per nuntiationẽ inhiberetur. Et est primus titulus de Noui operis nunciatione Codex incipit, Imperator cunctos populo. Et prima rubrica est, De sum. Tri. & fi. cath. Præmittitur etiam proœmium. Hæc quæ necessario. Authenticum incipit. Occupatis nobis circa totius reip. curas. Et est prima rubrica. Si hæres soluere legatum noluerit. Decima collatio, quæ etiam liber de Vsibus feudorum dr̃, sic incipit. Quia de feudo tractaturi sumus, videamus primò, qui feudum dare possunt. Et prima rubrica est. De his, qui feudũ dare possũt, & qualiter acquiratur, & detineatur. Institutiones verò sic incipiũt, Imperatoriam maiestatem non solũ armis decoratã, sed et̃ legibus oportet esse armatam.

Notandũ etiam est, quod quidã liber paruum Volumen appellatus est, cõtinens in se aliquos prædictorum librorum totalium, & aliquos partialium, videlicet Authentica, Vsus feudorum, & tres vltimos libros Codicis, scilicet x. xj. & xij. qui raro legi consueuerunt, & titulos habent plerosque rarissimos.

PRæmissis itaque nominibus, & diuisionibus librorum vtriusque Iuris cum modis allegandi vt ipsis, nunc pro breuiaturis glossarum legendis, subiungam quoddam alphabetum, in quo communiores saltem abbreuiaturæ textuum, & glossarum Iuris continebuntur, quod sic incipit.

A, vel B, &c. quæcunque literarum alphabeti posita sola in textibus Iuris maximè Decre. signat nomẽ proprium viri, vel mulieris, vt Arnoldus, Bernardus, & sic de alijs, vt de testi. ex parte A. idest, Adæ, & sic alijs.

Ab. id est, Abbas, scilicet Lapus, vel de Casteliano.

Ac. vel Accur. id est, Accursius glossator in legibus. Hic duos habuit filios, vnus vocabatur Franciscus Accursij valẽs doctor, qui glossis patris suis multas fecit additiones. Alius nomine Ceruotus, qui fecit etiã additiones, quæ dicuntur Ceruotinæ, modicũ tñ valẽtes quarum vna ponitur C. de æden. in l. 1. Et sic filius põt in iuro partem reprehendere, vt ff. de condi. ob cau. in moribus secus, licet possit dari tutor patri furioso.

Al. vel Alb. id est, Albertus doctor, vel Albericus.

Ala. id est, Alanus.

Ap. se. le. id est, apostolicæ sedis legatus.

Ap. re. id est, appellatione remota.

Ap. ob. re. id est, appellatione obstaculo remoto.

Ant. de But. id est, Antonius de Butrio.

Ar. vel arg. id est, argumentum.

Arch. id est, Archidiaconus, magister Ioã. Andreæ, qui glossauit ẽt Sextũ, & scripsit Rosariũ super Decreto.

Ad no. præ. id est, ad nostram præsentiam.

Aut. vel Authen. id est, Authenticorum liber, vel Authentica lex incorporata.

Az. id est Azo. qui fecit Summam vnam in legibus, ex qua sumunt examinãdi continuationes rubricarũ.

Bern. Ber. B. id est, Bernardus glossator Decretalium.

Barth. Brix. id est, Bartholomæus Brixiensis, qui fecit additiones glo. super Decreto, quas si Decretum habet, sic incipit glo. eius. Quoniam noui superuenientibus causis, nouis est remedijs succurrendum.

Bart. id est, Bartolus de Saxo ferrato, legum interpres.

Bal. vel Bald. id est, Baldus in vtroque Iure scribens.

Band.

Band.id eſt, Bandinus doctor.
Bo.me.id eſt,bonæ memoriæ.
Bulg. id eſt, Bulgarus doctor.
But.id eſt ,Butrius,ſcilicet Antonius de Butrio.
C.in textu poſita Celeſtinum ſignat,maxime quando apponuntur hæc verbâ prædeceſſor noſter, aliàs in gloſſis.ſummis,vel lecturis,C. magnũ ſignificat codicẽ,communiter in ablatiuo caſu. Sed c. paruum, id eſt,capitulo,vel centeſima, in diſtinctionibus.
Cy.id eſt,Cynus doctor legum.
Ci. id eſt, ciuis.
Cle.vel Glem.id eſt,Clementinæ,vel Clementinis.
Card.id eſt,Cardinalis doctor.
Conſtit.id eſt,conſtitutio.
Compoſt.id eſt,Compoſtellanus doctor.
Cen.eccl.id eſt,cenſura eccleſiaſtica.
Con.t.t.r.id eſt, cõſultationi tuæ taliter reſpõdemus.
D. ſola,vel diſt. id eſt,diſtinctione.
De pœn.id eſt,de pœnitentijs.
De conſ.id eſt, de conſecratione.
Dil.fil.id eſt,dilectus filius.
Dama.id eſt,Damaſus Papa.
Dy.id eſt,Dynus doctor.
Diſ.ve.id eſt,diſcretioni veſtræ.
Do.de Ro.id eſt, domini de Rota.
Durand.id eſt,Durandus doctor.
E.ſola & magna,nomen propriũ, è parua,eodẽ vel eadẽ,maxime qñ ſequit̃ titulo,diſtinctione,vel lege.
Eccl.Rom.id eſt,eccleſia Romana.
Extra.id eſt,extrauagans.

Et hic eſt ſciendum, quòd quando in Sũma de caſibus,in Sũma Piſana,vel alicubi in libris Iuris ponitur authoritas ex Decretalibus,tũc allegatur extra, & ſignificat extra vagantem, ſcilicet textũ,vel capitulum

extra

extra corpus Decretorum positum. Decretalis enim paulò ante compilationem, correctionem, & concordationem ipsarum erant extrauagantes, quia vagabãtur extra illud volumen. Hodie autem per modernos Canonistas capitula in decretalibus, in Sexto similiter, & in Clementi. non consueuerunt allegari extra, quia talia capitula modo non vagantur extra corpus Iuris Canonici. Sed legistæ prædictorum librorum textus allegant extra, eo quia sunt extra corpus sui Iũris, scilicet Ciuilis. Verũ est, quod Canonistæ adhuc hodie aliquos textus etiam Canonici Iuris, allegant extra, videlicet hos, qui sunt extrauagantes nondum incorporati Iuri Canonico.

Fa. id est, facit.

Fe. re. pre. n. id est, felicis recordationis prædecessoris nostri.

F. t. id est, fraternitati tuæ.

Fi. id est, finale, vel fine.

ff. id est, digestis.

Fri. de Zen. id est. Fridericus de Zenis.

Fran. de Za. id est, Franciscus de Zabarellis, doctor, & Cardinalis.

Flori. id est, Florianus doctor.

Fri. Imper. id est, Fridericus Imperator.

F. t. t. r. id est, fraternitati tuæ taliter rispondemus.

G. in Spe. Gulielmus in Speculo.

G. de mon. Laud. id est, Guilielm⁹ de mõte Lauduno.

Guil. id est, Guilielmus doctor.

Gen. id est, Genshelinus doctor.

Gra. id est, Gratianus compilator Decreti.

Go. vel Gof. id est, Goffredus, qui composuit Summã in qua recitant examinandi in Iure Canonico continuationis rubricarum, & alia plura.

Gar. id est, Garsias doctor.

Hu.

Hu.vel V.id eſt,Hugo,vel Vgutio.
Ho.vel Hoſt.id eſt,Hoſtienſis doctor.
Hen.Bo.id eſt,Henricus BoicK.
Hon.id eſt,Honorius Papa.
Het.id eſt,Hermanus doctor.
I.ſola,vel cum titulo ſic j.denotat infra.
Pro quo ſciendum, quando textus allegatur,qui etiã poſtea habetur,ſiue in eodẽ libro,ſiue in alio,eiuſdẽ tñ Iuris,tunc dicitur infrà,& ſcribitur per j.longũ,cui ſupraponi poteſt titulus: vt ſic j.titulo proxim.c.j.ij.id eſt infrà titulo proximo cap.j.&c.
j.eodem titulo,id eſt,infra eodem titulo.
j.breuis ſignificat vnum,vel primo.
Io. Mo. id eſt, Ioannes Monachi gloſſator Sexti in Francia.
Io.And.id eſt,Ioannes Andreę,etiam gloſſator Sexti, & Clementinarum,qui & Nouellas conſcripſit,valentiſſimus doctor.
Io.Imo.id eſt, Ioannes Imola, modernus doctor ſuper Decretalibus notabiliter ſcribens.
Io.vel Ioan.id eſt, Ioannes gloſſator Decreti Theutonicus,quem aliqui nominant Ioannem antiquum.
Io.de Lig.id eſt,Ioannes de Ligniano.
Io.de Fan.id eſt,Ioannes de Fanturijs.
Inno.vel Innoc.id eſt Innocentius Papa.
Imo.id eſt,Imola,ſubaudiendo Io.
Iac.de Liz.id eſt,Iacobus de Lizano.
Iac.de Are.id eſt,Iacobus de Arena.
Iac.But.id eſt,Iacobus Butrigarij.
Iac.Bal.id eſt,Iacobus Balduini.
Iac.de Bel.id eſt,Iacobus de Beluiſo.
L.ſola,id eſt,lege,vel quinquaginta in nu. diſtinctionum.
Lap.ab id eſt,Lapus abbas doctor.

Lamb.

Lamb.de ramp.id eſt,Lambertus de ramponibus.
Lud.de Ro. id eſt, Ludouicus de Roma doctor.
La.vel Lau.id eſt, Laurebtinus in gloſſis Decretaliū.
Lib.id eſt,liber,vel libro,ſecundum exigentiam conſtructionis.
M.vel Mar.id eſt,Martinus doctor.
M.vel man.id eſt,mandamus.ſignanter quando litera,q.ſequitur, vt M.q.id eſt mandamus quatenus.
Mo.can præ.id eſt, monitione canonica præmiſſa.
Ni.Sic.do.id eſt,Nicolaus Siculus doctor,qui aliter dicitur Panormitanꝰ,vel Panormita moderniſſimus.
No.& vet.teſt.id eſt,noui, & veteris teſtamenti.
No.id eſt,nota.
Nota.id eſt, notatur.
Nouel.id eſt,nouella.
O.vel op.id eſt,opinio.
Ob.id eſt,obſtaculo.
Odo.id eſt,Odofredus doctor.
Ol.vel Old.id eſt,Oldradus, vel Oldradus.
Conuer.coniu. id eſt, conuerſione coniugatorum.
Conuer.infid.id eſt, conuerſione infidelium.
Vot.id eſt,voto,& voti redemptione.
Sta. mo.id eſt, ſtatu monachorum, & canonicorum regularium.
Reli. do. id eſt, religioſis domibus, vt epiſcopo ſint ſubiectæ.
Capel. mo. id eſt, capellis monachorum, & aliorum religioſorum.
Iure pa.id eſt,iure patronatus.
Cenſi.id eſt cenſibus,exactionibus,& ꝓcurationibus, eius debet eſſe niger de encauſto in tali forma,§.& talis debet legi cū ſua determinatione ſequēti hic ãt cōiter ponit in gloſſis,vel in ſummis recollectis. Alius.ſ. rubeo,vel blanco,ſeu flauo. Et talis legi nō debet,licet

a uri

auri debeat,& in corrigẽdo libros debet nominari,vt apponatur si non sit ibi. Nam certi textus,& Summę distinctæ sunt per tales,ita quod allegatur primus,secundus.&c. Si ergo non essent ibi,contingerent primum accipi pro secundo, & secundum pro primo, quod errorem induceret, & vnus.l.§.paruus, significat alium, videlicet magnum, & sic apud logicos est terminus secundæ intentionis.

Præal.id est,præallegatus.

Prin.id est,principio.

Per to.id est,per totum.

Pri.id est,primo.

Prætex.id est,prætextu,hoc est occasione.

Pau.de Leaz.id est,Paulus de Leazaris,qui scripsit bene super Clementinis.

Pet.de Bel.id est,Petrus de Bella pertica, doctor legũ Citramontanus Burgundus.

Pet.de Sam.id est,Petrus de Samprana.

P.vel Pla.id est,placentinus doctor.

Prę.di.id est,ꝓfulgeat dignitate,vt de testi.in c,licet ij.

Præ.id est.præterea.

Pa.id est,Papa.

Pomp.id est,Pomponius Imperator.

Q.id est,quęstione,quando ponitur in causis Decr. vel quatenus,quando ponitur in textu Decretalium, maxime post mandamus,vt sic,mandamus.q.

Ray.id est,Raymundus capellanus,& pœnitentiarius Gregorij IX.de quo in principio Decretalium.

Re.id est,remota,vt ibi,ap re.vt supra.

Rof.id est, Roffredus doctor.

Rog.id est,Rogerius legista.

Re.vel Respon.id est responsio,vel respon sio.

Re.id est,require,vel remissionibus.

Sali.id est,Salicetus doctor.

Sicu.

Sicu.ab. id eſt,Siculus abbas.
Se.ap.id eſt,ſedes apoſtolica.
So.id eſt,ſolutio.
Sa.ap.con.id eſt,ſacro approbante concilio.
Se.vel ſeq.id eſt,ſequenti.
Sequen.id eſt,ſequentibus.
S.vel s̃.1.ſupra.Vnde quando aliquid allegatur in aliquo,ꝙ prius ante illum locum habitum eſt in alio, uel eodem libro,eiuſdem tamē iuris, videlicet,aut Ciuilis,aut Canonici,hoc allegatur ſupra per s̃.breuem,ſed.ſ.longa,ſola,id eſt,ſcilicet.
Spe.id eſt,Speculum,liber magnus.
Spec.ideſt,Speculator author ſpeculi,ſcilicet Guilhelmus Durandi.
Sub.app.obſt.id eſt,ſublato appellationis obſtaculo, vt de teſt.cum olim.
Sac.aut.con.ideſt,ſacra authoritate Concilij,vt de iureiuran.nimis.
Tan.id eſt,Tancredus.
T.vel tit.id eſt,titulo.
Etiam t.id eſt,taliter.
Tho.id eſt,Thomas.
Vin.id eſt,Vincentinus doctor.
Vincen.id eſt,Vincentinus,etiam doctor.
Vb.de Bo.id eſt,Vbertus de Bobio.
Vlt.id eſt,vltimo.
V.ſola id eſt,quinque vel quinta,vt v.q.v.
Vui.vel Vuil.id eſt,Vuilhermus,quod Italici ſcribūt Guilhelmus,& Francigenæ Guilhermus.
Vui.Duran.id eſt,Vuilhermus Durandi.
Ver.id eſt,verſu,vel verſiculo.
Ve.id eſt,vetus,vt ff.Vetus.
X.id eſt,decima.
XX.id eſt,vigeſima,&c.

XC.id est,nonagesima,quia x.preposita c.quæ significat centum,subtrahit ei x.sicut etiam in xl.&c.
Zab.id est,Zabarella,videlicet dominus Franciscus.
Con.vel.cons.id est consecratione.
§.id est paragrapho,vel paragraphis, de quo supra latius dictum est.

Sunt & aliæ abbreuiaturæ de rubricis,tam legum, quam canonum maximè decretalium,de quibus patet ꝯ.hæc autem de abbreuiaturis textuum,& glossarum,Summatum,& Lecturarum vtriusque Iuris,preter titulos nunc sufficiant.Quę vtique primis Iurium alumnis difficiles apparent in primo aggressu, & raro colliguntur ita copiosè. Quare sit hoc opusculum incipientibus tanto magis acceptum cariusque reputatum,quanto sollicitus est collectum.

QVia ad præmissorum notitiam necessarium est habere rubricas, seu titulos vtriusque iuris abbreuiatos, & extensos præponam rubricas Iuris Canonicis propter earum paucitatem respectu rubricarum iuris Ciuilis,quas etiam subiungam. Etiam quia supra,præmisi Ius Canonicum Iuri Ciuili ratione dignitatis,excellentiæ,&c.Sequuntur ergo rubricæ Decretalium, & per consequens Sexti, & Clementinarum,eo ordine, quo ponuntur in Decretalibus primitus] abbreuiata deinde extensæ, & postea vt eò facilius menti teneantur,metricè in 53.versibus colligentur. Vnde nota,quod hi sunt tituli Decretalium non inspecto ordine alphabeti, & primo primi libri, secundo,secundi,&c.

De sum.Trin.& fid.ca.id est,de summa Trinitate,& fide catholica.
Constit.id est,constitutionibus.
Rescrip.id est,rescriptis.
Consue.id est,consuetudine.

Polula.

Polula.præ.id eſt,poſtulatione prælatorum.
Ele.id eſt,electione, & electi poteſtate.
Translatio.epiſ.id eſt, translatione epiſcoporum.
Aut.& vſu pal.id eſt, authoritate, & vſu pallij.
Renum.id eſt,renunciationibus.
Sup.neg præ.id eſt,ſupplenda negligentia prælatorũ,
Temp.ſa.id eſt,temporibus ordinum, & qualitatibus ordinandorum.
Scru.in or.id eſt, ſcrutinio in ordine faciendo.
Ordi. ab epiſco. qui re. id eſt, ordinatis ab epiſcopo, qui reſignauit,vel renũtiauit epiſcopatui,vel ab excommunicato.
Aeta.& quali.id eſt,ætate,& qualitate, & ordine præficiendorum.
Sa.vnc.id eſt,ſacra vnctione.
Sacra. ite.vel non,id eſt, ſacramẽtis iterandis,vel non.
Ser. non ord.id eſt, ſecuis non ordinandis, & eorum manumiſſione.
Fil.presb. id eſt,filijs presbyterorũ ordinãdis, vel nõ.
Ob.ad rat.id eſt,obligatis ad rõcinia ordinãdis vel nõ.
Corp.vici.id eſt.corpore viciatis promouẽdis,vel nõ.
Biga.id eſt, bigamis non ordinandis.
Cle. pe.ideſt, clericis peregrinis.
Of.archi.id eſt, officio archidiaconi.
Off. archipreſ.id eſt, officio archipresbiteri.
Off.pri.id eſt,officio primiceris.
Off.ſacri.id eſt, officio ſacriſtæ.
Off.custo.id eſt, officio cuſtodis.
Off.vica.id eſt, officio vicarij.
Off.dele.ideſt,officio, & poteſtate iudicis delegan.
Off.le. id eſt,officio legati.
Off. iud.or.id eſt, officio iudicis ordinarij.
Off.iud.id eſt,officio iudici.
Ma.& obe.id eſt,maioritate, & obedientia.

Treu.

Treu.& pa.id eſt,treuga & pace.
Pac.id eſt,pactis.
Tranſac.id eſt,tranſactionibus.
Poſtu.id eſt,poſtulando.
Procur.id eſt.procuratoribus.
Syndi.id eſt. ſindico.
Ijs quæ vi me. id eſt,ijs quæ vi metusve cauſa fiunt.
In integ.re.id eſt,in integrum reſtitutione.
Ali.mu.iu.cau.fac.id eſt, alienatione mutandi iudicij cauſa facta.
Arbi.id eſt,arbitris.

TITVLI LIBRI SECVNDI.

Iudi.id eſt,iudicijs.
Fo.compe.id eſt,de foro competenti.
Lib ob.id eſt,libelli oblatione.
Mu.peti.id eſt,mutuis petitionibus.
Lit.conteſt.id eſt,litis conteſtatione.
Vt li. non conteſt. id eſt, vt lite non conteſtata non procedatur ad teſtium receptionem, vel ad definitiuam ſententiam.
Iu.calum.id eſt,iuramento calumniæ.
Dila.id eſt,dilationibus.
Fer.id eſt,ferijs.
Or.cogni.id eſt,ordine cognitionum.
Plus peti.id eſt,plus petitionibus.
Cau. poſ. & propr.id eſt cauſa poſſeſſionis, & proprietatis.
Reſti.ſpo.id eſt reſtitutione ſpoliatorum.
Do.& contu.id eſt,dolo & contumacia.
Eo qui mit.in poſ.id eſt,qui mittitur in poſſeſſionem cauſa rei ſeruandæ.
Vt li.pen.id eſt,vt lite pendente nihil innouetur.
Seque.poſſeſſ. id eſt, ſequeſtratione poſſeſſionem, & fructuum.

Confeſ.id eſt,confeſſis.
Proba.id eſt,probationibus.
Teſt.id eſt,teſtibus & atteſtationibus.
Teſt.cog.id eſt,teſtibus cogendis vel non.
Fi.inſtru.id eſt, fide inſtrumentorum.
Præſum.id eſt,præſumptionibus.
Iureiur.id eſt, iureiurando.
Excep.id eſt, exceptionibus.
Præſcrip.id eſt,præſcriptionibus.
Sent.& re iud.id eſt,ſententia,& re iudicata.
Ap.id eſt,appellationib.recuſationib.& relationibus.
Peregri.id eſt,peregrinantibus.
Confir.vti.id eſt,confirmatione vtili,& inutili.

TITVLI TERTII LIBRI.

Vi.& ho.cle.id eſt,vita & honeſtate.clericorum.
Coha.cle.& mu.id eſt, cohabitatione clericorum, & mulierum.
Cler. coniu.id eſt, clericis coniugatis.
Cler.non reſid.id eſt,clericis non reſidentibus in eccleſia vel præbenda.
Præben.id eſt,præbendis, & dignitatibus.
Cler. ægro.id eſt, clerico ægrotante vel debilitato.
Inſti.id eſt, inſtitutionibus.
Conceſ.præ. id eſt, conceſſione præbendæ vel eccleſia non vacantis.
Ne ſe.va.id eſt ne ſede vacante aliquid innouetur.
Ijs quæ fi. à præ. id eſt ; is quæ. fiunt à prælatis ſine conſenſu capituli.
Ijs quæ fi. à ma. par. ca. id eſt. ijs, quæ fiunt à maiori parte capituli.
Vt ec.benef.id eſt,vt eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur.
Re.ec.non alie. id eſt, rebus eccleſiæ non alienandis.
Preca.id eſt,precario vel precarijs.

Commo.

Commo.id eſt,commodato.
Depo.ideſt, depoſito.
Empt.& vend.id eſt,emptione & venditione.
Lo. & condu.id eſt, locato & conducto.
Re.permu.id eſt, rerum permutatione.
Feud.id eſt, feudis.
Pigno.id eſt, pignoribus & alijs cautionibus.
Fideiuſ.id eſt,fideiuſſoribus.
Solu.id eſt, ſolutionibus.
Dona.id eſt, donationibus.
Pecu.cle.id eſt,peculio clericorum.
Teſta.id eſt,teſtamentis, & vltimis voluntatibus.
Suc.ab inteſ.id eſt,ſucceſſionibus ab inteſtato.
Sepul.id eſt, ſepulturis.
Paroch.id eſt.parochijs, & alienis parochiarijs.
Deci.id eſt,decimis,primitijs, & oblationibus.
Regula. id eſt, regularibus, & tranſeuntibus ad religionem.
Conuer.coniu.id eſt,conuerſione coniugatorum.
Conuer.infid.id eſt, conuerſione infidelium.
Vot.ideſt,voto,& voti redemptione.
Sta. mo. id eſt, ſtatu monachorum, & canonicorum regularium.
Reli.do.id eſt,religioſis domibus,vt epiſcopo ſint ſubiectæ.
Capel. mo. id eſt, capellis monachorum, & aliorum religioſorum.
Iure pa. id eſt, iure patronatus.
Cenſi.id eſt cēſibus,exactionibus,& procurationibus.
Conſec.ec.id eſt,conſecratione eccleſiæ vel altaris.
Cele.miſ. id eſt,celebratione miſſarum,& ſacramento euchariſtiæ,& diuinis officijs.
Bapt.id eſt,baptiſmo,& eius effectu.
Preſ.non bap.id eſt,præsbytero non baptizare.

C 2 Cuſto.

Custo.euch.id est, custodia eucharistiæ, & chrismatis,& aliorum sacramentorum.

Reli.& ve.sac.id est reliquijs & veneratione sãctorũ.

Ob.ie.id est,obseruatione ieiunorum.

Pur.post par.id est,purificatione post partum.

Ec.ædi.id est.ecclesijs adificandis vel reparandis.

Immu. id est, immunitate, aliàs emunitate ecclesiarum,cœmeteriorum,& rerum ad eas pertinentiũ.

Ne.cle.vel mo.id est,clerici vel monachi secularibus negotijs se immisceant.

TITVLI QVARTI LIBRI.

Spon.& matri.id est,sponsalibus,& matrimonijs.

Despon.impu.id est,desponsatione impuberum.

Cland.despons.id est, de clandestina desponsatione.

Spon.du.id est,sponsa duorum.

Condi.ap.id est,conditionibus appositis in dispensatione vel in alijs contractibus.

Qui cler.vel vo.id est, qui clerici vel vouentes matrimonium contrahere possunt.

Eo qui dux. in mat. idest, eo qui duxit in matrimonium,quam polluit per adulterium.

Con.lepro.id est,coniugio leprosorum.

Coniu.ser.id est,coniugio seruorum.

Na.ex.lib.ven.id est,natis ex libero ventre.

Cog.spi.id est,cognatione spiritali.

Cog.le.id est,cognatione legali.

Eo qui cog.consan.vx.suæ,id est,eo qui cognouit cõsanguineam vxoris suæ.

Consan.& af.id est,consanguinitate & affinitate.

Fri.& male. id est, frigidis & maleficiatis, & impotentia coeundi.

Ma.con.edic.ec.contra, c.id est, matrimonio contra edictum ecclesiæ contracto.

Qui fi.sint leg.id est,qui filij sint legitimi.

Qui

Qui ma.ac.po.id est, qui matrimonium accusare pos sunt vel contra illud testificari.

Diuor.id est,diuortijs.

Don.inter vi.& vx.& de dot.id est,donationibus inter virum & vxorem,& de dote post diuortium restituenda.

Sec.nup id est,secundis nuptijs.

TITVLI QVINTI LIBRI.

Accu.id est,accusationibus inquisitionibus & denuntiationibus.

Calum.id est,calumniatoribus.

Simo.id est, simonia, & ne aliquid pro spiritualibus exigatur,vel promittatur.

Ne præla.vi.su.id est,ne prælati vices suas, vel ecclesias sub annuo censu concedant.

De magi. id est, de magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.

Iudæ.idest,Iudæis & Sarracenis,& eorum seruis.

Hære.id est,hæreticis & Manichæis.

Schisma.id est,schismaticis.

Aposta.id est,apostatis, & reiterantibus baptisma.

His qui fil.oc.id est,qui filios occiderunt.

Infan.& lang.ex.id est,infantib.& lãguidis expositis.

Homic.id est,homicidio voluntario vel casuali.

Tornea.id est,torneamentis.

Cle.pug.in dũ.id est, clericis pugnantibus in duello.

Balli.& sagit.id est, ballistarijs & sagittarijs.

Adul.id est,adulterio & stupro.

Rapto.id est,raptoribus,incendiarijs,& violatoribus ecclesiarum.

Fur.id est,furtis.

Vsur.id est,Vsuris.

Cri.fal.id est,crimine falsi.

Sortile.id est,sortilegijs.

Collu.dete.id est,collusione detegenda.
Delic.pu.id est,delictis puerorum.
Cler.vena.id est,clerico venatore.
Cler.percuss.id est,clerico percussore.
Maledi.id est,maledicis.
Cler.ex commu.id est,clerico excommunicato, inter dicto,vel deposito ministrante.
Cler.non ord.id est,clerico non ordinato ministrãte.
Cler.per sal.pro.id est,clerico per saltum promoto.
Eo,qui fur. or. suf.id est,eo,qui furtiuè ordines suscepit.
Exces.præ.id est,excessibus prælatorum in subditos.
No.ope.nun.id est,noui operis nuntiatione.
Priuile.id est,priuilegijs,& excessibus priuilegatorũ.
Purg.cano.id est,purgatione canonica.
Purg.vul.id est,purgatione vulgari.
Iniu.id est,iniurijs,& damno dato.
Pœn.id est,pœnis.
Pœn.& re.id est,pœnitentijs,& remissionibus.
Sen.excom.id est,sententia excommunicationis.
Ver.sig.id est,verborum significatione.
Re.iu.id est,regulis iuris.
Nunc præmissis rubricis Decretalium abbreuiatis, & extensis,vt eò melius menti teneantur,sequuntur versus de eisdem,secundum ordinem.

Prima suprema fides statuit,scribitque se nescit.
Postulat,electus,translatus,author,& vsus.
Inde renuntio,suppleo,temporibus quoque scrutor.
Ordo resignatus ætas,vnguque sacramen.
Filius,& seruus,obnoxius,& vitiatus.
Hinc bigamus,clerus,peregrinus,& archilenita.
Archisacer,prima,sacri custos vice fungens.
Delegans,legans,iudex ex ordine dictus.
Iudicis officium,maior pax pacta sequuntur.

Tran-

Transigo,postulo,procuro,vel syndicus esto.
Hinc metus integrat,alienat;arbitrium dat.
IVdicum forusque,libellus,mutua poscens.
Litem-contestans,sine quo non suscipe testes.
Iurò dilatis,feri js ex ordine nosco.
Plus peto de causa spoliatus restituendus.
Est dolus;est missum,lis pendens,atque sequester.
Confessusque,probo;testis testes quoque cogo.
Instruo,præsumo,iusiurans,excipiendo.
Præscribo sententio,prouoco,pergoque firmo.
DIuus honor,clerus,habitās clerus quoque mūctus.
Non residens dignus,æger vel debilitatus.
Instituo,concedendo,ne sede vacante.
Et sine consensu maior pars non minuatur.
Ecclesiæ res,atque præcaria,commodo,pono.
Vendo;loco;mutuo,feudum,pignusque,cauendo.
Atque fideiussor,soluit,da,peculiorum.
De testamentis etiam,succedo,sepultis.
Parochijs,decimis,vult regula,religiosis.
Coniux,conuersus,infidus,vota redemit.
Inde status monachi,domus,atque capella locorum.
Iure patronatus,de censibus,ara sacrata.
Missaque,baptismus,quo non est presbyter vsus.
Eucharistia,reliquia,ieiunia pura.
Aedes immunes,seculi;fuge clerice merces.
SPonsus,& impubes,clandestina,sponsa duorum.
Conditio,vouens,qui polluit,atque leprosus.
Seruus,de natis,sequitur cognatio duplex.
Post consanguineam,consanguinei gelidique.
Coniugium vetitum,sequitur,qui legitimi sunt.
Accusare queunt,diuortia,dona secunda.
ACcusatione siue calumnia simonialis.
Prælati rabi,Iudæus,hæreticusque.
Schismaticus,apostaticus,natos perimentes.

Infans expositus, homicidia torneamenta.
Hinc clerus pugnans, post hocque sagittat, adulter.
Ecclesiæ raptor, sequitur fur, hinc & vsura.
Falsarius, sors, colludens, crimen puerorum.
Clerus venator, percussor, maledicusque.
Clerus depositus, qui non est ordo minister.
Sabbatis furtinus, excessus, opusque nouellum.
Lex priuata subit, sequitur purgatio duplex.
Iniuriæ, pœnæ, quæ remissio, post anathema.
Verborum, signi, sequitur post regula Iuris.

Hi sunt speciales versus de rubricis Decretaliũ secũdũ ordinẽ suum. Et vt supra rectum est, vbi diceba tur de Decretalibus, clxxxv. sũt rubricæ seu tituli.

Sunt autem capitula in Decretalibus tria millia minus xvij.

Bis centum tituli, sed quinde nos remouebis.
Sunt Decretales ter mille, sed absque nouem bis.

PRæmissis titulis seu rubricis Decretaliũ abbreuiatis, & extensis non inspecto ordine alphabeti, sed eo ordine quo ponũtur in Decretalibus, & præmissis versibus de eisdẽ secũdum ordinẽ, vt cõmelius mete teneantur, sequuntur nũc ijdẽ tituli siue rubricæ Decretaliũ extẽsi per ordinẽ alphabeti, secundũ ordinẽ librorũ eos cõtinẽtiũ ordinati, vt lector Iuris si indiguerit, citius inueniẽdo q̃ũlibet illorũ recurrat ad eos.

TITVLI LIBRORVM DECRETALIVM.

AVthoritate & vsu pallij, lib 1. tit. 8.
Alienatione iudicij mutandi causa facta, libro 1. tit. 11.
Arbitris, lib. 1. tit. xlij.
Appellationibus, recusationib. & rela. lib. 2. tit. xxviij.
Accusationibus, inquisitionib. & denuntia. lib. 5. tit. 1.
Apostatis & reiterantibus baptismum, lib. 5. tit. 9.
Adulterijs & stupro, lib. 1. tit. 6.

Bigamis non ordinandis,lib.1.tit.xxj.
Baptismo & eius effectu,lib.3.tit.xlij.
Constitutionibus,lib.1.tit.2.
Consuetudine,lib.1.tit.4.
Corpore vitiatis non ordinandis,lib.1.tit.20.
Clericis peregrinis & eis non sine literis recipiendis lib.1.tit.xxij.
Causa possessionis,lib.2.tit.12.
Confessis, lib.1.tit.18.
Confirmatione vtili,lib.2.tit.3.
Cohabitatione clericorum & mulierum,lib.3.tit.5.
Clericis coniugatis,lib.3.tit.3.
Clericis non residentibus in ecclesia vel præbenda, lib.3.tit.4.
Clerico ægrotante vel debilitato,lib.3.tit.6.
Concessione præbendæ vel ecclesiæ non vacantis, lib.3.tit.8.
Commodato,lib.3.tit.15.
Conuersione coniugatorum,lib.3.tit.32.
Conuersione infidelium,lib.3.tit.33.
Capellis monachorũ,& aliorũ religiosorũ,li.3.ti.36.
Censibus,exactionibus,& procuratoribus,lib.3.tit.2.
Consecratione ecclesiæ,vel altaris,lib.3.tit.40.
Celebratione missarum, & de sacramento Eucharistiæ,& diuinis officijs,lib.3.tit.41.
Custodia Eucharistiæ, & chrismatis, & aliorum sacramentorum,lib.3.tit.44.
Clandestina desponsatione,lib.4.tit.3.
Conditionibus appositis in desponsationibus, vel alijs contractibus,lib.4.tit.5.
Coniugio leprosorum,lib.4.tit.8.
Coniugio seruorum,lib.4.tit.9.
Cognatione spirituali,lib.4.tit.13.
Consanguinitate,& affinitate,lib.4.tit.14.

Calum-

Calumniatoribus lib.5.tit.2.
Clericis pugnantibus in duello,lib.5 tit.14.
Collusione,lib.5.tit.22.
Clerico venatore,lib.5.tit.24.
Crimine falsi,lib.5.tit.25.
Clerico percussore,lib.5.tit.20.
Clerico maledico,lib 5.tit.26.
Clerico excommunicato,vel deposito,vel interdicto ministrante,lib.5.tit.28.
Clerico per saltum promoto,lib.5.tit.29.
DIlationibus,lib.1.tit.8.
Dolo,& contumacia,lib.2.tit.14.
Deposito,lib.3.tit.16.
Donationibus,lib.3.tit.33.
Decimis,& primitijs,lib.3.tit.30.
Desponsatione impuberum,lib.4.tit.2.
Diuortijs,lib.4.tit.20.
Donationibus inter virum, & vxorẽ, & de dote post diuortium restituenda,lib.4.tit.33.
Delictis puerorum,lib.5.tit.23.
ELectione,& electi potestate, lib.1.tit.6.
Aetate, & qualitate in ordine præficiendorum, lib.1.tit.14.
Eo,qui mittitur in possessionem causa rei seruandæ, lib.2.tit.15.
Exceptionibus,lib.2.tit.25.
Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur,lib.3.tit.22.
Emptione,& venditione,lib.3.tit.18.
Ecclesijs ædificandis,vel reparandis,lib.3.tit.48.
Emmunitate ecclesiarum, cœmeterij, & rerum ad eas pertinentium,lib.3.tit.49.
Eo, qui duxit in matrimonium quam prius polluit per adulterium,lib.4.tit.7.

Eo,qui cognouit consanguineam vxoris suæ,vel spōsæ,lib.4.tit.11.
Eis,qui filios occidunt,lib.5.tit.10.
Eo,qui furtiuè ordines suscepit,lib.5.tit.30.
Excessibus prælatorum in subditos, libro 5. titu. 31.

Filijs presbyterorum, lib.1.tit.17.
Foro competenti,lib.2.tit.2.
Ferijs,lib.2.tit.6.
Fide instrumentorum,lib.2.tit.22.
Feudis,lib.3.tit.20.
Fideiussoribus,lib.3.tit.42.
Frigidis,& maleficiatis,lib.4.tit.15.
Furtis,lib.5.tit.18.
Falsarijs,lib.5.tit.20.

His,quæ vi,metus ve causa fiunt,lib.1.tit.40.
His,quæ fiunt à prælato sine consensu capituli, lib.4.tit.10.
His,quæ fiunt à maiori parte capituli,lib.4.tit.20.
Hæreticis,lib.5.tit.7.
Homicidio voluntario,vel casuali,lib.5.tit.12.

In integrum restitutione,lib.1.tit.40.
Iudicijs.lib.2.tit.1.
Iuramento calumniæ,lib.2.tit.7.
Institutionibus,lib 3.tit.7.
Iure patronatus,lib.3.tit.38.
Iudæis,& Saracenis,& eorum seruis,lib.5.tit.11.
Infantibus,& languidis expositis,lib.5.tit.11.
Iniurijs,& damno dato,lib.vj.tit.xxxvj.

Libelli oblatione lib.ij.tit.iij.
Litis contestatione lib.iij.tit.xlv.
Locato,& conductu,lib.iij.tit.xviij.

Maioritate,& obedientia,lib.j.tit.xxxiij.
Mutuis petitionibus,lib.ij.tit.iiij.

Ma-

Matrimonio contracto contra interdictum ecclesię, lib.4. tit. 16.
Magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi, lib.5.tit.5.
Maledicis, lib. 5.tit.26.
NAto ex libero ventre, lib.4.tit.20.
Non ordinato ministrante, lib. 5.tit.28.
Noui operis nuntiatione, lib. 5.tit.32.
Ne clerici, seu monachi secularibus negotijs, se immisceant, lib.3.tit.1.
Ne prælati vices alijs concedant sub annuo censu, lib. 5.tit.4.
Ne sede vacante aliquid innouetur, lib.3.tit.8.
ORdinatis ab Episcopo qui renuntiauit episcopatui, vel excommunicato, lib.1.tit.13.
Obligatis ad ratiocinia ordinandis, vel non, lib.1 tit.20.
Offic.archidiaconi, lib.1.tit.13.
Offic.archipresbyteri, lib.1.tit.14.
Offic.premicerij, lib.1.tit.25.
Offic.sacristæ, lib.1.tit.26.
Offic.custodis, lib.1.tit.27.
Offic.vicarij, lib.1.tit.28.
Offic.vel potestate iudicis delegati, lib.1.tit.29.
Offic.legati, lib.1.tit.30.
Offic.iudicis ordinarij, lib.1.tit.31.
Offic.iudicis, lib.1.tit.32.
Ordine cognitionum, lib. 2.tit.10.
Obseruantia ieiuniorum, lib.3.tit.45.
POstulatio, lib. 1.tit.5.
Pactis, lib.1.tit.35.
Postulando, lib.1.tit.37.
Procuratoribus, lib.1.tit.38.
Plus petitionibus, lib.2.tit.11.

Pro-

'robationibus, lib. 2.tit.19.
'ræsuntionibus,lib.2.tit.23.
'ræsctiptionibus,lib.2.tit.26.
'eregrinantibus, lib.2.tit.19.
'ræbendis,& dignitatibus, lib.3.tit.5.
'recarijs,lib.3.tit.14.
'ignoribus, & alijs cautionibus,lib.3.tit.22.
'eculio clericorum,lib.3.tit.25.
'arochijs, & alienis parochianis, lib.3.tit.19.
'resbytero nondum baptizato,lib.3.tit.43.
'urificatione post partum, lib.3.tit.47.
'riuilegijs,& excessibus priuilegiatorum,lib.5.tit.33.
'urgatione canonica,lib.5.tit.34.
Purgatione vulgari, lib.5.tit.35.
'œnis, lib.5.tit.37.
Pœnitentijs,& remissionibus, lib.5.tit.38.
QVi clerici, vel vouentes matrimonium contrahere possunt, lib. 4.tit.6.
Qui filijs sint legitimi lib.4.tit. 17.
Qui matrimonium accusare possunt, vel testificari, lib.4.tit.18.
REscriptis, lib. 1.tit.3.
Restitutione in integrum,lib 1.tit.9.
.ebus ecclesiæ alienandis,vel non,lib. 3.tit.13.
.estitutione spoliatorum, lib.2.tit.13.
.erum permutatione, lib.3.tit.19.
.egularibus,& trāseuntibus ad religionē,lib.3.tit.38.
.eligiosis domibus, lib.3.tit.36.
.eliquijs,& veneratione sanctorum, lib.4 tit.45.
.aptoribus, & incendiarijs, & violatoribus ecclesiarum, lib. 5.tit.16.
.egulis iuris,lib.4.tit.4.
SVmma Trinitate,& fide catholica,lib.1.tit.1.
Supplenda negligentia prælatorum, lib. 1.tit. 10.
Scruti-

Scrutinio in ordine faciendo, lib.1.tit.12.
Sacra vnctione lib.1.tit.15.
Sacramentis iterandisve, non, lib.1.tit.16.
Seruis non ordinandis,lib.1.tit.18.
Syndico,lib.1.tit.39.
Sequestratione possessionis, & fructuuro, lib.2.tit.17.
Sententia, & re iudicata, lib.2.tit.17.
Solutionibus,lib.3.tit.23.
Successionibus ab intestato, lib.3.tit.27.
Sepulturis lib.3.tit.28.
Statu monachorum, lib.3.tit.25.
Sponsalibus, & matrimonijs, lib.4.tit.1.
Sponsa duorum,lib.4.tit.4.
Secundis nuptijs,lib.4.tit.21.
Simonia,& ne aliqd exigatur,vel pmittatur,li.5.tit.4.
Schismaticis,& ordinatis ab eis, lib.5.tit.8.
Sagittarijs & ballistarijs, lib.10.tit.15.
Sortilegijs,lib.5.tit.12.
Sententia excõicationis,suspensionis, &c.lib.5.tit.39.
TRanslatione Episcopi,vel electi, lib.1.tit.7.
Temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum lib.1.tit.11.
Treuga, & pace, lib.1.tit.34.
Transactionibus,lib.1.tit.36.
Testibus,& attestationibus, lib.2.tit.20.
Testibus cogendis, lib 2.tit.21.
Testamentis,& vltimis voluntatibus, lib.3.tit.26.
Torneamentis,lib.5.tit.13.
VT ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur, lib. 3.tit.12.
Vt lite non contestata non procedatur ad testium receptionẽ, vel ad definitiuam sentẽtiam,lib.2.tit. 6.
Vt lite pendente nihil innouetur, lib. 2.tit.16.
Vita,& honestate clericorum,lib.3.tit.1.

Voto,

Voto,& voti redemptione, lib.3.tit.34.
Vsuris,lib.3.tit.19.
Verborum signific.lib.5.tit.40.

In sexto ãt libro sũt rubricæ pauciores videlicet circa 62.& in Clementinis adhuc pauciores,videlicet 47.Capitula scire cupiens in his duob. mox numerabit, sed magis profectò quid contineant attẽdendum est,quam quot sint.Vt autem faciliter sciretur in versibus præmissis, quæ rubricæ Decretalium essent in Sexto, & quæ in Clementinis desuper signandæ essent cum rubro vj. in sexto, & vij. in Clementinis, quod aliquo labore fieri posset, illum ad remouendum. tituli, siue rubricæ libris Sexti, & Clementinarum consequenter sequuntur, vt in eisdem positè sunt libris, non inspecto ordine alphabeti. Et primo titulo, siue rubricæ libri primi Sexti Decretalium.

TITVLI PRIMI LIBRI SEXTI Decretalium.

De summa Trinitate,& fide catholica.
De constitutionibus.
De rescriptis.
De consuetudine.
De postulatione prælatorum.
De electione, & electi potestate.
De renunciatione.
De supplenda negligentia prælatorum.
De tẽporibus ordinum,& qualitatibus ordinãdorum.
De filijs presbyterorum ordinandis,vel non.
De officio vicarij.
De officio, & potestate iudicis.
De officio, & potestate iudicis delegati.
De officio iudicis legati.
De officio iudicis ordinarij.
De officio maioritate, & obedientia.

De

De pactis.
De procuratoribus.
De ijs quæ vi metus ve causa fiunt.
De restitutionem in integrum.
De arbitris.

TITVLI SECVNDI LIBRI SEXTI Decretalium.

DE iudicijs.
De foro competenti.
De litis contestatione.
De iuramento calumniæ.
De restitntione spoliatorum.
De dolo, & contumacia.
De eo, qui mittitur in possessionē causa rei seruandæ.
Vt lite pendente nihil innouetur.
De confessis.
De testibus, & attestationibus.
De iureiurando.
De exceptionibus.
De præscriptionibus.
De sententia, & re iudicata.
De appellationibus, recusationibus, & relationibus.

TITVLI TERTII, LIBRI SEXTI Decretalium.

DE vita, & honestate clericorum.
De clericis coniugatis.
De clericis non residentibus in ecclesia, vel præbēda.
De præbendis, & dignitatibus.
De clerico ægrotante, vel debilitato.
De institutionibus.
De concessione præbendæ, vel ecclesiæ non vacantis.
De sede vacante aliquid innouetur.
De rebus ecclesiæ non alienandis.
De sepulturis.

De

De decimis, primitijs, & oblationibus.
De regularibus, & transeuntibus ad religionem.
De voto, & voti redemptione.
De statu monachorum, & canonicorum regularium.
De iure patronatus.
De consecratione ecclesiæ, vel altaris.
De reliquijs, & veneratione sanctorum.
De immunitate ecclesiæ, cœmeteriorum, & rerum ad eas pertinentium.
De clerici, vel monachi negotijs secularibus se immisceant.

TITVLI QVARTI, LIBRI SEXTI Decretalium.

De sponsalibus, & matrimonijs.
De desponsatione impuberum.
De cognatione spirituali.

TITVLI QVINTI, LIBRI SEXTI Decretalium.

De accusationibus, inquisitionibus, & denuntiationibus.
De hæreticis, & Manichæis, & eorum seruis.
De schismaticis.
De homicidio voluntario, vel casuali.
De excessibus prælatorum in subditos.
De priuilegijs, & excessibus priuilegiatorum.
De iniurijs, & damno dato.
De pœnis.
De pœnitentijs, & remissionibus.
De sententia excommunicationis.
De verborum significatione.
De regulis iuris.

Positis titulis quinque librorum libro 6. prout consequentur ponuntur in libris, non inspecto alphabeti ordine ponuntur ijdem tituli, siue rubricæ

præfatorum librorum libri sexti secundum ordinem alphabeti, vt à lectoribus citius inueniri valeant.

TITVLI, SIVE RVBRICAE SEXTI. Libri Decretalium.

ARbitris, lib. 1. tit. 22.
Accusationibus, inquisitionibus, & denuntiationibus, lib. 5. tit. 1.
Appellationibus, recusationibus, & relationibus, lib. 2. tit. 15.
Bigamis, lib. 1. tit. 11.
Constitutionibus, lib. 1. tit. 2.
Consuetudine, lib. 1. tit. 3.
Confessis, lib. 2. tit. 9.
Clericis coniugatis, lib. 3. tit. 2.
Clericis non residentibus in ecclesia, vel præbenda, lib. 3. tit. 3.
Clerico ægrotante, vel debilitato, lib. 3. tit. 5.
Concessione præbendæ, &c. lib. 3. tit. 7.
Consecratione ecclesiæ, vel altaris, lib. 3. tit. 19.
Cognitione spirituali, lib. 4. tit. 3.
Dolo & contumacia, lib. 2. tit. 6.
Decimis, primitijs, & oblationibus, lib. 3. tit. 11.
Desponsatione impuberum, lib. 4. tit. 2.
Electione, & electi potestate, lib. 1. tit. 6.
Exceptionibus, lib. 2. tit. 2.
Eo qui mittitur in possessionem causa rei seruandæ, lib. 2. tit. 7.
Excessibus prælatorum in subditos, lib. 5. tit. 5.
Filijs presbyterorum ordinandis, vel non, li. 1. tit. 10.
Foro competenti, lib. 2. tit. 2.
His, quæ vi, metusve causa fiunt, lib. 1. tit. 20.
Hæreticis, & Manichæis, & eorum seruis, lib. 5. tit. 2.
Homicidio voluntario, vel casuali, lib. 5. tit. 4.
Iudicijs, lib. 2. tit. 1.

Iura.

Iuramento calumniæ,lib.2.tit.4.
Iureiurando,lib.2.tit.11.
Institutionibus,lib.3.tit.6.
Iurepatronatus,lib.3.tit.7.
Immunitate ecclesiarum, cœmeteriorum, & rerum ad eas pertinentium,lib.3.tit.20.
Iniurijs & damno dato,lib.5.tit.7.
Litis contestatione,lib.2.tit.3.
Maioritate & obedientia,lib.1.tit.17.
Ne sede vacante aliquid innouetur,lib.3.tit.8.
Ne clerici,vel monachi negotijs secularibus se immisceant,lib.4.tit.21.
Officio vicarij,lib.1.tit.12.
Officio & potestate iudicis delegati,lib.1.tit.14.
Officio legati,lib.1.tit.15.
Officio iudicis ordinarij,lib.1.tit.16.
Postulatio prælatorum,lib.1.tit.5.
Pactis,lib.1.tit.18.
Procuratoribus,lib.1.tit.19.
Præscriptionibus,lib.2.tit.13.
Præbendis & dignitatibus,lib.3.tit.4.
Priuilegijs & excessibus priuilegiatorum,lib.5.tit.6.
Pœnis,lib.5.tit.8.
Pœnitentia & remissionibus,lib.5.tit.9.
Rescriptis.lib.1.tit.3.
Renunciationibus lib.1.tit.7.
Restitutione in integrum.lib.1.tit.12.
Restitutione spoliatorum.lib.2.tit.5.
Rebus ecclesiæ non alienandis.lib.3.tit.9.
Regularibus & transeuntibus ad religioné.li.3.tit.14.
Reliquijs,& veneratione sanctorum.lib.3.tit.19.
Regulis iuris.lib.5.tit.12.
Summa Trinitate & fide catholica.lib.1.tit.1.
Supplenda negligentia prælator. lib.1.tit.8.

Calumniatoribus lib.5.tit.2.
Clericis pugnantibus in duello,lib.5 tit.14.
Collusione,lib.5.tit.22.
Clerico venatore,lib.5.tit.24.
Crimine falsi,lib.5.tit.25.
Clerico percussore,lib.5.tit.20.
Clerico maledico,lib 5.tit.26.
Clerico excommunicato,vel deposito,vel interdicto ministrante,lib.5.tit.28.
Clerico per saltum promoto,lib.5.tit.29.
Dilationibus,lib.1.tit.8.
Dolo,& contumacia,lib.2.tit.14.
Deposito,lib.3.tit.16.
Donationibus,lib.5.tit.33.
Decimis,& primitijs,lib.3.tit.30.
Desponsatione impuberum,lib.4.tit.2.
Diuortijs,lib.4.tit.20.
Donationibus inter virum, & vxorē, & de dote post diuortium restituenda,lib.4.tit.33.
Delictis puerorum,lib.5.tit.23.
Electione,& electi potestate, lib.1.tit.6.
Aetate, & qualitate in ordine præficiendorum, lib.1.tit.14.
Eo,qui mittitur in possessionem causa rei seruandæ, lib.2.tit.15.
Exceptionibus,lib 2.tit.25.
Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur,lib.3.tit.22.
Emptione,& venditione,lib.3.tit.18.
Ecclesijs ædificandis,vel reparandis,lib.3.tit.48.
Emmunitate ecclesiarum, cœmeterij, & rerum ad eas pertinentium,lib.3.tit.49.
Eo, qui duxit in matrimonium quam prius polluit per adulterium,lib.4.tit.7.

Eo,

Eo, qui cognouit consanguineam vxoris suæ, vel ipsæ, lib.4.tit.11.
Eis, qui filios occidunt, lib.5.tit.10.
Eo, qui furtiuè ordines suscepit, lib.5.tit.30.
Excessibus prælatorum in subditos, libro 5. titu. 31.
Filijs presbyterorum, lib.1.tit.17.
Foro competenti, lib.2.tit.2.
Ferijs, lib.2.tit.6.
Fide instrumentorum, lib.2.tit.22.
Feudis, lib.3.tit.20.
Fideiussoribus, lib.3.tit.42.
Frigidis, & maleficiatis, lib.4.tit.15.
Furtis, lib.5.tit.18.
Fallarijs, lib.5.tit.20.
His, quæ vi, metus ve causa fiunt, lib.1.tit.40.
His, quæ fiunt à prælato sine consensu capituli, lib.4.tit.10.
His, quæ fiunt à maiori parte capituli, lib.4.tit.20.
Hæreticis, lib.5.tit.7.
Homicidio voluntario, vel causali, lib.5.tit.12.
IN integrum restitutione, lib.1.tit.40.
Iudicijs, lib.2.tit.1.
Iuramento calumniæ, lib.2.tit.7.
Institutionibus, lib.3.tit.7.
Iure patronatus, lib.3.tit.38.
Iudæis, & Saracenis, & eorum seruis, lib.5.tit.11.
Infantibus, & languidis expositis, lib.5.tit.11.
Iniurijs, & damno dato, lib.vj.tit.xxxvj.
Libelli oblatione lib.ij.tit.iij.
Litis contestatione lib.iij.tit.xlv.
Locato, & conducto, lib.iij.tit.xviij.
MAioritate, & obedientia, lib.j.tit.xxxiij.
Mutuis petitionibus, lib.ij.tit.iiij.

Ma-

Matrimonio contracto contra interdictum ecclesię, lib.4. tit. 16.
Magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi, lib.5.tit.5.
Maledicis,lib. 5.tit.26.
NAto ex libero ventre,lib.4.tit.20.
Non ordinato ministrante,lib.5.tit.28.
Noui operis nuntiatione, lib. 5.tit.32.
Ne clerici, seu monachi secularibus negotijs, se immisceant,lib.3.tit.1.
Ne prælati vices alijs concedant sub annuo censu,lib.5.tit.4.
Ne sede vacante aliquid innouetur, lib.3.tit.8.
ORdinatis ab Episcopo qui renuntiauit episcopatui,vel excommunicato, lib.1.tit.13.
Obligatis ad ratiocinia ordinandis, vel non, lib. 1. tit.20.
Offic.archidiaconi, lib.1.tit.13.
Offic.archipresbyteri,lib.1.tit.14.
Offic.premicerij,lib.1.tit.25.
Offic.sacristæ,lib.1.tit.26.
Offic.custodis, lib.1.tit.27.
Offic.vicarij,lib.1.tit.28.
Offic.vel potestate iudicis delegati, lib.1.tit.29.
Offic.legati,lib.1.tit.30.
Offic.iudicis ordinarij,lib.1.tit.31.
Offic.iudicis,lib.1.tit.32.
Ordine cognitionum, lib. 2.tit.10.
Obseruantia ieiuniorum, lib.3.tit.45.
POstulatio, lib. 1.tit.5.
Pactis,lib.1.tit.35.
Postulando, lib.1.tit.37.
Procuratoribus,lib.1.tit.38.
Plus petitionibus, lib.2.tit.11.

Pro-

Probationibus, lib. 2.tit.19.
Præsuntionibus,lib.2.tit.23.
Præscriptionibus,lib.2.tit.26.
Peregrinantibus, lib.2.tit.19.
Præbendis,& dignitatibus, lib.3.tit.5.
Precarijs,lib.3.tit.14.
Pignoribus, & alijs cautionibus,lib.3.tit.22.
Peculio clericorum,lib.3.tit.25.
Parochijs, & alienis parochianis, lib.3.tit.19.
Presbytero nondum baptizato,lib.3.tit.43.
Purificatione post partum, lib.3.tit.47.
Priuilegijs,& excessibus priuilegiatorum,lib.5.tit.33.
Purgatione canonica,lib.5.tit.34.
Purgatione vulgari, lib.5.tit.35.
Pœnis, *lib.*5.tit.37.
Pœnitentijs,& remissionibus, lib.5.tit.38.
QVi clerici, vel vouentes matrimonium contrahere possunt, lib. 4.tit.6.
Qui filijs sint legitimi lib.4.tit. 17.
Qui matrimonium accusare possunt, vel testificari, lib.4.tit.18.
REscriptis, lib. 1.tit.3.
Restitutione in integrum,lib 1.tit.9.
Rebus ecclesiæ alienandis,vel non,lib. 3.tit.13.
Restitutione spoliatorum, lib. 2.tit. 13.
Rerum permutatione, lib.3.tit.19.
Regularibus,& trãseuntibus ad religionẽ,lib.3.tit.38.
Religiosis domibus, lib.3.tit.36.
Reliqrijs,& veneratione sanctorum, lib.4 tit.45.
Raptoribus, & incediarijs, & violatoribus ecclesiarum, lib. 5.tit.16.
Regulis iuris,lib.4.tit.4.
SVmma Trinitate,& fide catholica,lib. 1.tit.1.
Supplenda negligentia prælatorum, lib. 1.tit. 10.

Scruti-

Scrutinio in ordine faciendo, lib.1.tit.12.
Sacra vnctione.lib.1.tit.15.
Sacramentis iterandisve, non, lib.1.tit.16.
Seruis non ordinandis,lib.1.tit.18.
Syndico,lib.1.tit.39.
Sequestratione possessionis, & fructuuro, lib.2.tit.17.
Sententia, & re iudicata, lib.2.tit.17.
Solutionibus,lib.3.tit.23.
Successionibus ab intestato, lib.3.tit.27.
Sepulturis.lib.3.tit.28.
Statu monachorum, lib.3.tit.25.
Sponsalibus, & matrimonijs, lib.4.tit.1.
Sponsa duorum,lib.4.tit.4.
Secundis nuptijs,lib.4.tit.21.
Simonia,& ne aliqd exigatur,vel pmittatur,li.5.tit.4.
Schismaticis,& ordinatis ab eis, lib.5.tit.8.
Sagittarijs.& ballistarijs, lib.10.tit.15.
Sortilegijs,lib.5.tit.12.
Sententia excõicationis,suspensionis, &c.lib.5.tit.39.
TRanslatione Episcopi,vel electi, lib.1.tit.7.
Temporibus ordinationum , & qualitate ordinandorum lib.1.tit.11.
Treuga, & pace, lib.1.tit.34.
Transactionibus,lib.1.tit.36.
Testibus,& attestationibus, lib.2.tit.20.
Testibus cogendis, lib 2.tit.21.
Testamentis,& vltimis voluntatibus, lib.3.tit.26.
Torneamentis,lib.5.tit.13.
VT ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur,lib. 3.tit.12.
Vt lite non contestata non procedatur ad testium receptionẽ, vel ad definitiuam sentẽtiam,lib.2.tit. 6.
Vt lite pendente nihil innouetur, lib. 2.tit.16.
Vita,& honestate clericorum,lib.3.tit.1.

Voto,

Voto,& voti redemptione, lib. 3. tit. 34.
Vsuris, lib. 3. tit. 19.
Verborum signific. lib. 5 tit. 40.

In sexto ãt libro sũt rubricæ pauciores videlicet circa 62. & in Clementinis adhuc pauciores, videlicet 47. Capitula scire cupiens in his duob. mox numerabit, sed magis profectò quid contineant attẽdendum est, quam quot sint. Vt autem faciliter sciretur in versibus præmissis, quæ rubricæ Decretalium essent in Sexto, & quæ in Clementinis desuper signandæ essent cum rubro vj. in sexto, & vij. in Clementinis, quod aliquo labore fieri posset, illum ad remouendum. tituli, siue rubricæ libris Sexti, & Clementinarum consequenter sequuntur, vt in eisdem positè sunt libris, non inspecto ordine alphabeti. Et primo titulo, siue rubricæ libri primi Sexti Decretalium.

TITVLI PRIMI LIBRI SEXTI Decretalium.

DE summa Trinitate, & fide catholica.
De constitutionibus.
De rescriptis.
De consuetudine.
De postulatione prælatorum.
De electione, & electi potestate.
De renunciatione.
De supplenda negligentia prælatorum.
De tẽporibus ordinum, & qualitatibus ordinãdorum.
De filijs presbyterorum ordinandis, vel non.
De officio vicarij.
De officio, & potestate iudicis.
De officio, & potestate iudicis delegati.
De officio iudicis legati.
De officio iudicis ordinarij.
De officio maioritate, & obedientia.

De

De pactis.
De procuratoribus.
De ijs quæ vi metus ve causa fiunt.
De restitutionem in integrum.
De arbitris.

TITVLI SECVNDI LIBRI SEXTI Decretalium.

DE iudicijs.
De foro competenti.
De litis contestatione.
De iuramento calumniæ.
De restitntione spoliatorum.
De dolo, & contumacia.
De eo, qui mittitur in possessionē causa rei seruandæ.
Vt lite pendente nihil innouetur.
De confessis.
De testibus, & attestationibus.
De iureiurando.
De exceptionibus.
De præscriptionibus.
De sententia, & re iudicata.
De appellationibus, recusationibus, & relationibus.

TITVLI TERTII, LIBRI SEXTI Decretalium.

DE vita, & honestate clericorum.
De clericis coniugatis.
De clericis non residentibus in ecclesia, vel præbēda.
De præbendis, & dignitatibus.
De clerico ægrotante, vel debilitato.
De institutionibus.
De concessione præbendæ, vel ecclesiæ non vacantis.
De sede vacante aliquid innouetur.
De rebus ecclesiæ non alienandis.
De sepulturis.

De

De decimis, primitijs, & oblationibus.
De regularibus, & transeuntibus ad religionem.
De voto, & voti redemptione.
De statu monachorum, & canonicorum regularium.
De iure patronatus.
De consecratione ecclesiæ, vel altaris.
De reliquijs, & veneratione sanctorum.
De immunitate ecclesiæ, cœmeteriorum, & rerum ad eas pertinentium.
De clerici, vel monachi negotijs secularibus se immisceant.

TITVLI QVARTI, LIBRI SEXTI Decretalium.

DE sponsalibus, & matrimonijs.
De desponsatione impuberum.
De cognatione spirituali.

TITVLI QVINTI, LIBRI SEXTI Decretalium.

DE accusationibus, inquisitionibus, & denuntiationibus.
De hæreticis, & Manichæis, & eorum seruis.
De schismaticis.
De homicidio voluntario, vel casuali.
De excessibus prælatorum in subditos.
De priuilegijs, & excessibus priuilegiatorum.
De iniurijs, & damno dato.
De pœnis.
De pœnitentijs, & remissionibus.
De sententia excommunicationis.
De verborum significatione.
De regulis iuris.

POsitis titulis quinque librorum libro 6. prout consequentur ponuntur in libris, non inspecto alphabeti ordine ponuntur ijdem tituli, siue rubricæ

præfatorum librorum libri ſexti ſecundum ordinem alphabeti, vt à lectoribus citius inueniri valeant.

TITVLI, SIVE RVBRICAE SEXTI. Libri Decretalium.

ARbitris, lib. 1. tit. 22.
Accuſationibus, inquiſitionibus, & denuntiationibus, lib. 5. tit. 1.
Appellationibus, recuſationibus, & relationibus, lib. 2. tit. 15.
Bigamis, lib. 1. tit. 12.
Conſtitutionibus, lib. 1. tit. 2.
Conſuetudine, lib. 1. tit. 3.
Confeſſis, lib. 2. tit. 9.
Clericis coniugatis, lib. 3. tit. 2.
Clericis non reſidentibus in eccleſia, vel præbenda, lib. 3. tit. 3.
Clerico ægrotante, vel debilitato, lib. 3. tit. 5.
Conceſſione præbendæ, &c. lib. 3. tit. 7.
Conſecratione eccleſiæ, vel altaris, lib. 3. tit. 19.
Cognitione ſpirituali, lib. 4. tit. 3.
Dolo & contumacia, lib. 2. tit. 6.
Decimis, primitijs, & oblationibus, lib. 3. tit. 11.
Deſponſatione impuberum, lib. 4. tit. 2.
Electione, & electi poteſtate, lib. 1. tit. 6.
Exceptionibus, lib. 2. tit. 2.
Eo qui mittitur in poſſeſſionem cauſa rei ſeruandæ, lib. 2. tit. 7.
Exceſſibus prælatorum in ſubditos, lib. 5. tit. 5.
Filijs presbyterorum ordinandis, vel non, li. 1. tit. 10.
Foro competenti, lib. 2. tit. 2.
His, quæ vi, metusve cauſa fiunt, lib. 1. tit. 20.
Hæreticis, & Manichæis, & eorum ſeruis, lib. 5. tit. 2.
Homicidio voluntario, vel caſuali, lib. 5. tit. 4.
Iudicijs, lib. 2. tit. 1.

Iura-

Iuramento calumniæ,lib.2.tit.4.
Iureiurando,lib.2.tit.11.
Institutionibus,lib.3.tit.6.
Iure patronatus,lib.3.tit.7.
Immunitate ecclesiarum, cœmeteriorum, & rerum ad eas pertinentium,lib.3.tit.20.
Iniurijs & damno dato,lib.5.tit.7.
Litis contestatione,lib.2.tit.3.
Maioritate & obedientia,lib.1.tit.17.
Ne sede vacante aliquid innouetur,lib.3.tit.8.
Ne clerici,vel monachi negotijs secularibus se immisceant,lib.4.tit.21.
Officio vicarij,lib.1.tit.12.
Officio & potestate iudicis delegati,lib.1.tit.14.
Officio legati,lib.1.tit.15.
Officio iudicis ordinarij,lib.1.tit.16.
Postulatio prælatorum,lib.1.tit.5.
Pactis,lib.1.tit.18.
Procuratoribus,lib.1.tit.19.
Præscriptionibus,lib.2.tit.13.
Præbendis & dignitatibus,lib.3.tit.4.
Priuilegijs & excessibus priuilegiatorum,lib.5.tit.6.
Pœnis,lib.5.tit.8.
Pęnitentia & remissionibus,lib.5.tit.9.
Rescriptis.lib.1.tit.3.
Renunciationibus lib.1.tit.7.
Restitutione in integrum.lib.1.tit.12.
Restitutione spoliatorum.lib.2.tit.5.
Rebus ecclesiæ non alienandis.lib.3.tit.9.
Regularibus & transeuntibus ad religionē.li.3.tit.14.
Reliquijs,& veneratione sanctorum.lib.3.tit.19.
Regulis iuris.lib.5.tit.12.
Summa Trinitate & fide catholica.lib.1.tit.1.
Supplenda negligentia prælator. lib.1.tit.8.

Sententia & re iudicata.lib.2.tit.14.
Statu monachorum regularium.lib.3.tit.16.
Sponſalibus & matrimonijs.lib.3.tit.1.
Schiſmaticis.lib.1.tit.3.
Sententia excommunicationis,ſuſpenſionis,interdicti,& ſolutionis.lib.5.tit 10.
Temporibus ordinum, qualitatibus ordinandorum. lib.1.tit.9.
Teſtibus,& atteſtationibus. lib.3.tit.11.
Teſtamenti & vltimi voluntatibus. lib. 2.tit.10.
Vt nihil pendente nihil innouetur. libro 2: tit. 8.
Vita & honeſtate clericorum.lib.3.tit.1.
Voto & voti redemptione.lib.3.tit.15.
Verborum ſignificatione.lib.5.tit.11.
Nota quod in libris Sexti Decretalium ſunt tituli ſiue rubricæ 72. In primo lib.21. In ſecundo 15. In tertio 19. In quarto 3. In quinto 12.

SEquuntur tituli ſiue rubricæ Clementinarum, vt in libris earum conſequenter poſiti ſunt, ordine alphabeti non inſpecto.

TITVLI PRIMI LIBRI.
Clementinarum.

DE ſumma Trinitate,& fide catholica.
De reſcriptis.
De electione,& electi poteſtate.
De renunciationibus.
De ſupplenda negligentia prælatorum.
De ætate & qualitate,&c.
De officio vicarij.
De officio & poteſtate iudicis deligati.
De officio iudicis ordinarij.
De procuratoribus.
De in integrum reſtitutione.

TITV-

TITVLI SECVNDI LIBRI.
Clementinarum.

De iudicijs.
De foro competenti.
De causa possessionis,& proprietatis.
De dolo & contumacia.
Vt lite pendente nihil innouetur.
De sequestratione possessionum,& fructum.
De probationibus.
De iureiurando.
De exceptionibus.
De sententia & re iudicata.
De appellationibus, recusationibus,& relationibus.

TITVLI TERTII LIBRI.

De vita & honestate clericorum.
De præbendis & dignitatibus.
De concessione præbendæ, vel ecclesiæ non vacantis.
De rebus ecclesiæ non alienandis.
De rerum permutione.
De testamentis,& vltimis voluntatibus.
De sepulturis.
De decimis, primitijs,& oblationibus.
De regularibus,& transeuntibus ad religionem.
De statu monachorum,& canonicorum.
De religiosibus domibus vt episcopo sint subiectæ.
De iure patronatus.
De censibus,exactionibus,& procurationibus.
De celebratione missarum & sacramento Eucharistiæ,& diuinis officijs.
De reliquijs,& veneratione sanctorum.
De immunitate ecclesiarum, cœmeteriorum, & rerum ad eis pertinentium.

TITVLI QVARTI LIBRI.

De consanguinitate & affinitate.

TITVLI QVINTI LIBRI.

DE magiſtris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.

De Iudæis & Sarracenis & eorum ſeruis.

De homicidio voluntario vel cauſali.

De exceſſibus prælatorum in ſubditos.

De priuilegijs & exceſſibus priuilegiatorum.

De pœnitentis & remiſſionibus.

De ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, interdicti, & ſolutionis.

De verborum ſignificatione.

POſitis titulis quinq; librorũ Clementinarũ, prout cõmuniter ponuntur in libris non inſpecto alphabeti ordine, ponuntur ijdem tituli, ſiue rubricæ præfatorum librorum Clementinarum, ſecundum ordinẽ alphabeti, vt à lectoribus citius inueniri valeant.

TITVLI SIVE RVBRICAE LIBRI Clementinarum.

APpellationibus, recuſationibus, & relationibus, lib. 2. titulo vndecimo.

Cauſa paſſionis, & proprietatis, lib. 2. tit. 3.

Conceſſione prębendæ, vel eccleſiæ non vacantis, lib. 3. tit. 13.

Cenſibus, & exactionibus, & procurationibus, lib. 3. tit. 13.

Celebratione miſſarum, & ſacramento euchariſtiæ, & diuinis officijs, lib. 5. tit. 14.

Conſanguinate & affinitate, lib. 4. tit. 1.

Dolo & contumacia, lib. 2. tit. 3.

Decimis, primitijs, & oblationibus, lib. 3. tit. 8.

Electione & electi poteſtate, lib. 2. tit. 3.

Aetate & qualitate in ordine præficiendorum, lib. 1. tit. 8.

Exceptionibus, lib. 2. tit. 9.

Exce-

Exceptionibus, prælatorum in subditos, lib. 5. tit. 4.
Foro competenti, lib. 2. tit. 2.
Homicidio voluntario vel casuali. lib. 5. tit. 3.
In integrum restitutione. lib. 1. tit. 11.
Iudicijs. lib. 2. tit. 1.
Iureiurando. lib. 2. tit. 8.
Iure patronatus. lib. 3. tit. 12.
Immunitate ecclesiarum, cœmeteriorum, & rerum ad eas pertinentium. lib. 3. tit. 16.
Iudæis, & Sarracenis, & eorum seruis. lib. 5. tit. 2.
Magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi. lib. 5. tit. 1.
Officio vicarij. lib. 1. tit. 7.
Officio & potestate iudicis delegati. lib. 1. tit. 8.
Officio iudicis ordinarij. lib. 1. tit. 8.
Procuratoribus. lib. 1. tit. 10.
Probationibus. lib. 1. tit. 7.
Præbendis, & dignitatibus. lib. 3. tit. 2.
Priuilegijs & excessibus priuilegiatorum, lib. 5. tit. 5.
Pœnitentijs & remissionibus. lib. 5. tit. 6.
Rescriptis. lib. 1. tit. 2.
Renuntiationibus. lib. 1. tit. 2.
Rebus ecclesiæ non alienandis. lib. 3. tit. 4.
Rerum permitatione. lib. 3. tit. 5.
Regularibus & trāseuntibus ad religionē. lib. 3. tit. 1.
Religiosis domib⁹, vt episcopo sint subiectę. l. 3. ti. 10.
Reliquijs & veneratione sanctorum. lib. 3. tit. 15.
Summa trinitate, & fide catholica. lib. 1. tit. 1.
Supplenda negligentia prælatorum. lib. 1 tit. 5.
Sequestratione possessionum & fructuū. lib. 2. tit. 6.
Sententia & re iudicata. lib. 2. tit. 10.
Sepulturis. lib. 3. tit. 7.
Statu Monachorum & canonicorum regularium. lib. 3. tit. 10.

Sententia excommunicationis,ſuſpenſionis & interdicti,& ſolutionis.lib.5.tit.7.
Teſtamentis & vltimis voluntatibus.lib.3.tit.4.
Vt lite pendente nihil innouetur.lib.2.tit.5.
Vita & honeſtate clericorum.lib.3.tit.1.
Verborum ſignifica.lib.5.tit.8.
Not.quod in libris Clemen. & Decretalium ſunt tituli ſiue rubricę 42.In primo lib.11.In ſecundo 11.
In tertio 16.in quarto 1.in quinto 3.

COllige per verſus quid vult diſtinctio quæuis.
Vt videat quiſquis diuinum ius hominiſque.
Vtque ſciat,per quæ conſiſtunt iura Quiritum.
Et cur dicatur res eccleſiaſtica canon.
Regum cur fuerint à primo condita iura.
Nec liceat cuiquam ius naturale mouere.
Hæc mala peccati diſtinguit ludificati.
Ex hac cognoſces,qui leges compoſuerunt.
Re qua ius naturæ à conſuetudine differt.
Vt naturali cedant,quæ conſtituuntur.
Sic legi regum,lex præualet eccleſiarum.
Mandato iuris & legum vincitur vſus.
Omnia iuſtitiæ diſcretio prouida penſat.
Non diſpenſatur vbi naturale patet ius.
Si nec agas leuiter,quòd quis vitet grauiora.
Tempus in hac diſce,quo canon cœperit eſſet.
Reſpicias quot erant,& eos,qui conſtituerunt.
Actor ſit Papa,ſi concilium celebrandum.
Dicitur hic, quod bis ſynodus celebratur in anno.
Hæc monſtrat,quid Decretalis epiſtola poſſit.
Tanto quis valeat,quo quis rationibus inſtat.
Summos ſeu minimos,recitans locat inferiores.
Iſta locum diſtinguit,& ordinat eccleſiarum.
Conſecrat hæc omnes maiores,ſiue minores.
Diſcutit iſta genus,patriam, vitamque ſacrandi.

Hæc

Hæc dat cuique suum, veniale ex crimine distans.
Sit post baptisma contentus coniuge sola.
Hæc Augustinus nubentis vota requirit.
Ista sacratorum contractum damnat & odit.
Hoc locus & causa, tempus, persona notantur.
Contradicit & hæc per concilium Manichæis.
Tangit & hæc quæ contineant offerre volentes.
Instruit hæc, leuita minor, quòd contineat se.
Ordo sacer non detur ei, si quis bigamus sit.
1 œmina pontifici, persona domestica non sit.
sta docet præsul, quòd debet sobrius esse.
Adstruit hæc prudens, quòd debeat esse sacrandus.
Hæc prohibet legere hæc gentilia metra satytæ.
Scripturas sacras sacrandus scire iubetur.
Admonet hæc illum, qui non extrinseca nouit.
Nisi sit ornatus, hic non admittitur ipse.
Conuenit esse modum gressus, verbique, cibique.
Tutius est ipsi, si sit cunctis bonus hospes.
In factis verbis, nunc condecet esse pudicum.
Gloria pontificis est, vt procul ingluuies sit.
Expedit vt non sit percussor quisque sacerdos.
Respuit hæc hominem distinctio litigiosum.
Mittit in interitum cupidos, hæc fœnus abhorrens.
Abijcitur sacrandus in hac si sit neophytus.
Non venit ad clerum, qui corpus habet vitiosum.
Iudicat hæc primo grauiter, sed post moderatur.
Sacrarium erat hæc omnes, quos curia stringit.
Præpositus primò datur hic præposterus ordo.
Idcirco vetat hos, quia sæpius hi reperiuntur.
Reijcit hæc seruos sine libertate sacrandos.
Eijcit abscissos, & corporibus vitiatos.
Condemnatur in hac generatio presbyterorum.
Hic baptizatus prohibetur si fuit æger.
Hæc vetat Abbate monachos nolente sacrari.

Offi-

Officium negat hæc nisi sit bene quisque probatus.
Nullus erit præsul, nisi quem sacer ordo decorat.
Indigni laici iubet hæc ne pontifices sint.
Clerus, plebs, princeps, hic eligit hæc petit, hic vult.
Vsurpans laicus id, vt elegat, audiat istam.
Sed docet hæc per quid tribuatur præsulis ordo.
Cùm dissensio fit, à pluribus ædita stabunt.
Vt sacretur ab omnibus archiepiscopus, hæc vult.
Instituitque iubet à præside presbyteros hæc.
Vult hæc sacrari, si cui dubius fuit ordo.
Si vult hoc præsul lectores consecrat abbas.
Ecclesiæ titulo, vt cares non promoueatur.
Respice dicta patrum ne promoueas alienum.
Abnuit hæc recipi, cui dimissoria non est.
Tutè susceperis, quem sic formata tuetur.
Punit maiores dum promouet inferiores.
Distinguit tempus hæc in quo promoueantur.
Tempora distinguit, & in his ieiunia ponit.
Rectos indicat hæc modulos interstitiorum.
Ista dat annorum numerum quo promoueantur.
A quibus ipsa patris electio debeat esse.
Sed loca Pontificis docet hæc, & presbyterorum.
Crimine quo careat sacrandus in hac replicatur.
Hęc dat pauperibus, lapsosque docet reparare.
Vt nec consensum det peccatis alienis.
Sollicitus sit episcopus oppressos reuelare.
Congruit, vt præsul primum ferat hospiti curam.
Incautum largum vetat hæc venantibus obstat.
Hac datur impensa vidua inopesque tueri.
Respuitur clerus si non pius, aut cupidus sit.
Istic sit regula hæc, & quòd bene propontus sit.
Ex hac sacrari prohibentur litigiosi.
Tutius ante petat, nisi sit satis ecclesiæ res.
Hęc plus corde probat domino, quàm voce canendũ.

Hæc

Hæc dat obedire maioribus inferiores.
Non negat ista suas mandare vices Patriarcham.
Sed non omnino vetat ista tacere minores.
Vt seculi princeps non ordinet ecclesiæ res.
Vrbs non signatos apices non vult neque mittit.
Est ius muniri peregrinum quinque sigillis.
Vniuersalem nullum sinit est vocari.
Ista vetat, ne qui celebrent nisi pallia dentur.
Moribus indecori, non pallio sunt decorandi.
Absit vt vna duos habeat prouincia patres.
Sensum versibus ijs, dat causæ quæstio quæuis.
Damnat ementes spiritualia gratia Christi.
Ingressum vendens, vel emens perit ecclesiarum.
Si pro præbendis dederis quid, Simon haberis.
Criminis ignorans fiet reus ille paterni.
Ecclesiam reddit ista vix, quòd ordine præstet.
Rursus promotos abscidit ius promouendos.
Ecclesiæ pax plena sibi clerique negatur.
Causa patens cum sit cunctis non quæritur ordo.
Ad ius, vel synodum nullus trahat expoliatum.
Vim talem subeat, qualem fecisse volebat.
Ad testesque duos præsul conuincitur aptos.
Si cadit accusans, non cogitur reus vltra.
Respuitur iure vox dilatoria si sit.
Vir bonus accusat quemuis, licet inferior sit.
Mandato legis datur accusatio scriptis.
Quod p enè restitui debeat, ius edocet omne.
Vtitur indicijs quando fuit expoliatus.
Apertè tractetur quamuis inducia detur.
Restat, vt infamis. & homo, sine lege tacens sit.
Vox inimica domestica non obest alieno.
Mitti, vel duci non debet ad exteriores.
Liber ab hac nō stat simul quem sua culpa remordet.
Iudex auditor non fiat præsulis vnus.

Iudi-

Iudicio nullus vnquam damnabitur absens.
Exigitur ne quis in quo cadit hoc repetatur.
Torquet in actorem sibi vox obiecta reatum.
Omnis anathema,nec agat,nec testificetur.
Ritè tacet quiuis minor lilium si tenet ætas.
Dum nequis agere,nequeas testificari.
Ius statuit,ne sit quis vnquam testis,& actor.
Nunquam damnetur quis cum non possit adesse.
Dat ius quod quis agat pro se ciuilia tantum.
Mittit famosum neglecta probatio flagris.
Est accusandus semel & bis,terque vocandus.
Nemo procuret crimen ciuilia curet.
Regula iuris habet,vt synodalia fiant.
Re vera malus est,mala cuius qui male pandit.
Aut caput,aut lingua delatori capuletur.
Omnes infames taceant,aut crimine tanti.
Præsulis obiecta,nisi vera proles reprobaris.
Iudicium expetere nunquam debes alienum.
Alter adesse potest,si sit prouincia discors.
Si cadit accusans,non cogetur reus vltra.
Est qui dum viuit,nemo sibi substituendus.
Tutus semper erit hic qui se dante recepit.
Dat ius ne stat,successorem sibi præsul.
Nullus amicorum mihi prosit vt eligat vnus.
Electus cum sim præstatur cautio damni.
Est cum standum,sententia ni vetat ipsum.
Ordinis est,ne quis vnquam redeat sine scriptis.
Si quis anathema statuit,virtute carebis.
Iudicis,& alterius nullus est ordo petendus.
Curent primates bene sua non aliena.
Non dubites dotem,cum basilica retinendam.
Ordinet,& seruans expendet,non alienet.
Nil præter quæ duos,præsumat sumere soldos.
Iudicet vt laicus,clerum non attrahat vllus.
Iudi-

udicium fecli,fequitur fufpenfio cleri.
ſeu bona,ſeu mala ſit ſententia,dico tenendam.
Dico quòd proprium, poterit quid clerus habere.
Eccleſi... i res vendis,vel emis ſibi reddas.
i dare vis & des,dare non potes eccleſiæ res.
x re communi,quæſitis vtimur æque.
i fortaſſe voles teſtari; de proprio des.
Eccleſiæ baptiſmali dandæ decimæ ſunt.
Tempora longa trahunt,ius funeris, & decimarum.
Ius eſt,ne quis plus reperat,quàm debeat aliter.
Non niſi ciuili re,frater teſtis habetur.
Tale quid exercens,non debet clericus eſſe.
Si tulerit plus quàm dederit,iam fœnus habetur.
Ex male quæſitis, eleemoſyna non fit egenis.
Si male parta tenet,digne non pœnitet vllus.
Iniuria non pœna datur,cum pœna notatur.
Nec retinere licet,quæ ſunt promiſſa patrono.
Solum vote nequit condemnari mulieris.
Tali die domini,placitum non debet haberi.
Atque probatur,in hac probatio danda neganti.
Nec confeſſio fit,nec iuramenta coacta.
Tollere non poterit, quem confert ſolus honorem.
In grauibus ſi ſit deuictus, deijciatur.
Dantur in hac monachi, paſtores eccleſiarum.
Abbas eccleſiam,præſul debet dare curam.
Hic legitur quod ius,& rem præſcripto tollit.
Quadragenis domibus,præſcriptio religioſis.
Tales ſi teneant ius,non tamen ergo gubernent.
Vſurpans,ſiue iudicio rem,decidet à re.
Reſpuit à laicis ius eccleſias retineri.
Quæritur an liceat;cordis dimittere votum.
Vt ſua Gonſaldus teneat,quæ dederat eger.
Omne monaſterio remanebit,nec redit ille.
Dum redit illicitè,quæ contulit illa manebunt.
Ter-

Terminat hæc apud alumnum synodale statutum.
Vt non Abbates, à præsule constituantur.
Vt præsul clerum non impediat monachandum.
Ipso nolente, tamen non suscipit alter.
Sed iam canonicos, canoc prohibet monachari.
Quem pater offert, si placet exit, cum sit adultus.
Visam mox vestem, si non pater abdicat, hic stet.
Offert in vitum, nec seruat religionem.
Et si forte placet, monacho transire licebit.
Prima si ex titulo, sit commendata secunda.
Ecclesiam renui, vetat hæc, aliaque cupiri.
Tertia ne liceat tractare negotia secli.
In clara veste prohibetur clericus esse.
Examen proprium fugiens, sine spe graduum sit.
Iuramenta licet homini dare quando necesse.
Si sic esset putat, vt ait, non peierat ipse.
Taliter exemplo, quò obediat iste probatur.
Vota promissa mutentur turpia si sint.
Si periurare cogis, periurus haberis.
Ex iusta causa multis licet arma mouere.
Fit bellum iustum, si pro rebus repetendis.
Fas est quando quidem socio succurritur armis.
Inferrique docet vindictam quæstio quarta.
Cum sit ad hoc positus, vt puniat ille meretur.
Iura, iubent homines peruersos ad bona cogi.
Ecclesiæ rebus sunt hæretici spoliandi.
Tandem de clero nulli licet arma mouere.
Si quis es hæreticus, tua sit sententia nulla.
Interdum mali post mortem corripiuntur.
Crimine prædonum non damnetur domus eius.
Tuta sit ecclesia, quàm lex priuata tuetur.
Et si subsequitur lex altera, derogat illi.
Mentem diuinam rimantes, sortilegi sunt.
Vita non viuunt, qui peccant ista tenentes.

No-

Nomina materiam,quæ per primordia sumpsit.
In quatuor disces ista si forte requiris.
Tales ni cessent,communio tollitur ipsis.
Vinctum pontificis,non solues tu moriturum.
Morte facit pœnas,noli proponere quantum.
Si sit solemne,dirimit connubia votum.
Sponsa ligat sponsum,propriè non est tamen vxor.
Soluit disparitas cultus connubia quæque.
Iungitur hic alij si respuit illa manere.
Testatur bigamum sacer Augustinus eundem.
Viros coniugij,personæ dissipat error.
Tantum conditio poterit,si vilior erit.
Nam contracta prius non soluit fędera, sed post.
Parui contrahere nequeunt sponsalia iure.
Spiritualis naturali non societur.
Vxorisque suæ cognatis non societur.
Mandatur clandestina ne connubia fiant.
Pollutam vetat, hæc in mortem fraude parentem.
Si datur inuita, post quando placet redit illam.
Si nulli nubat, nisi patris sponsio fiat.
Ducere lex prohibet in coniugio meretrices.
Obstat coniugio sacro complenda libido.
Cum libet sit animus, non spondeat hanc pater eius.
Tangere ne liceat aliam, quam stips sibi fiat.
Re vera sine mente caro nunquam violatur.
In simili lapsu,non hanc dimittet adulter.
Nullam,dum viuit hęc,hic pro coniuge ducat.
Alter non peccet,quo damnetur minus alter.
Frigidus est,alij tunc non sociabitur vlli.
Vir non abijciat sine iudicio mulierem.
Tertia si credis,purgat confessio crimen.
Purgat secretum cordis contritio crimen.
Et perfecta semel,dilectio non cadit vnquam.
Nemo semel si pęnituit,bene pęnitet vltra.

Ista

Iſta probat dimiſſa ſemel peccata teneri.
Magna cautela,quiui penſare tenetur.
Debeat eſſe gemens, & qualis vulnera purgans.
Omnes baptiſmi maculas,quo tegere poſſit.
Dum tamen in vita, poſt mortem ducere vitam.
Vt vir non oret,vxor ſi debita quærit.
Mens vtriuſque niſi ſit, non bene continent alter.
Tuta manet, viuente viro, quæ neſcia nupſit.
Vult Leo,ſi venit hic,redit hæc,retinenſque priorem.
Cognatam propriam,nemo pro coniuge ducat.
Omnes vxoris conſanguineos reprobabis.
Nunc ſeptenorum gradum diſtinguitur ordo.
Vtque ſtatus,hominis, ſic eſt generatio quarta.
Truncus ponitur hic cum ramis, vt docet author.
In teſtes recipi,monſtrat tibi ſexta parentes.
Tangitur hic,quod non inceſtu gigniter hæres.
Vtitur, hæc, in quo diſpenſandum licitum ſit.
Aut ſi fraus ſubeat, cogetur illa reuerti.
Suſceptam ſobolem, vetat affini ſociandam.
Tunc raptus fiet,cum vi deducitur illa.
Coniungetur ei purgatio crimine raptus.
Conſecrat eccleſias domini diſtinctio prima.
Panis ſacrati fert ſacramenta ſecunda.
Tertia dat ferias,nobis ieiunia ſubdit.
Baptiſmaque docet tempus diſtinctio quarta.
Confirmat ſacrat,officijs ieiunia laudat.
Pneumate donato concludit ſine beato.

Explicit Decretum verſificatum.

Sed quia Decreti rubricas nimis eſſet faſtidioſum enumerare, propter maximam multitudinem, ne tamen naturam eius prætercam, verſus ſubiunxi totam materiam Decreti ſignificantes in genere de qualibet diſtinctione, & omnibus quæſtionibus cunctarum cauſarum.

Liber

LIber Decretorũ distinctus est in tres partes Quarum prima vocatur distinctiones, & huiusmodi sit centum,& vna In primis duabus distinctionibus tractat magister Gratianus de iure, ponendo iuris diuisionem,subdiuisiones, & diuersarũ specierũ differentias,& conueniẽtias.In tertia,quid sit Canon,quid priuilegium,& quid officium leg. In quarta,quare leges factæ sunt,& quales esse debeant,& quãdo ex eis, vel secundũ eas sit iudicãdum,ac de Quadragesimali obseruatione. In quinta, de muliere enixa, vel monstruosa. In sexta, de multiplici genere illusionum. In septima,de cõditorib. legum.In viij.quòd veritati,& rationi sit cõsuetudo post ponẽda. In ix. ꝙ tribunalia regum sacerdotali sunt potestati subdita,& quòd põtifices,& reges sese indigent.In x. quibus legibus Imperatorum sit obtemperandum, & quòd mendacia scriptorum non sunt admissa canonibus, & si quando inueniantur, sunt corrigenda in opusculis tractatuum.In xj.quòd vsus,& consuetudo legem,& canonem non vincant,& quæ con.ob.In xij.de consuetudine,& more,& quem quisque modum psallendi debet tenere.In xiij.quòd minus malum est eligendum. In xiiij. quòd non sunt aliqua committenda delicta à nobis,ne alijs grauiora committant,& quæ conscientias valeant temperare. In xv. distinctione, quo tempore generalia concilia cœperunt,& quorum patrum recipiuntur opuscula.In xvj.distinctione,qui synodi, vel concilia roborentur authoritate Romani pontificis.In xvij. quòd absque authoritate Romani pontificis, synodus non debet congregari.In xviij.de pœna eorum, qui synodo adesse cõtemnunt de authoritate Romanæ sedis.In xix. de authoritate Decretaliũ epistolarũ,& apostolicarũ sanctionũ. In xx distinctione magister incipit agere de ministris ecclesiæ. In 21. de

diuersis ordinibus & gradibus ministrorũ. In 22. de dignitate Romanæ ecclesiæ, & quorundam librorũ. In 23. de ordine ministrorũ, incipiens à Romano Põtifice, descẽdendo per singulos gradus vsque ad ostiaram. In 24. de examinatione ordinandorum. In 25. de officijs clericorum, incipiens ab ostiario, & ascendendo vsque ad episcopalem dignitatẽ, scilicet archiprimicerij, & thesaurarij, circa medium illius distinctionis. Nũc autem magister Gratianus incipit declarare illas xx. pœnas, & peccata regulæ apostolicæ, quas enumerat Apostolus in epistola ad Titum, ad Timotheũ. Et prosequitur in eodẽ distinctione. Oportet Episcopum, & quemlibet ad sacros, ordines promouendum esse sine crimine supple notabili. In 26. magister determinat de illa clausula regula apostolica prædicta; vnius vxoris virum continuando, deinceps de continẽtia clericorum vsque ad tricesimamquartã distinctionem. In 35. determinat illã clausulam regulæ apostolicæ, sobrium, cuius tamen partẽ reseruat vsque ad 44. distin. In 26. distinct. prudentẽ, & illam prosequitur in tribus distionibus immediate sequentibus. In 40. & 41. distin. illud, ornatũ doctorẽ. In 42. illud hospitalem. In 43. pudicum, & doctorem. In 44. illud nõ vinolentum, quod est pars illius quod dictum est superius, distinct. 35. sobrium. In 45. illud, non percussorem. In 46. illud, non esse litigiosum. In 47. illud, non cupidum, domui suæ bene præpositum. In 48. illud, nõ Neophytum. In 49. magister breuiter recapitulat præcepta regula apostolicæ prædictæ. In 50. magister agit de lapsu, & reparatione clericorũ. In 51. decurialibus ordinandis vel non. In 52. de prępostheratione sacrorum ordinũ. In 53. de curis annexis recipiendis in clericũ, vel monasteriũ. In 54. de seruis, & manumissis. In 55. de corpore vitiatis, bigamus, illiteratis, publicé

blicè pœnitentibus ordinādis, vel non. In 56. de filijs presbyterorū, & natis de fornicatione, & adulterio: In 57. de baptizatis in ægritudine non ordinandis. In 58. de monachis non ordinandis sine licentia sui abbatis. in 59. de laicis literatis nō subitò ordinandis. In 60. de electione personarum ecclesiæ, & in tribus sequentibus. In 53. & 65. de cōsecratio. episcopi. In 61. de promotione archiepiscopi. In 67. de ordinatione presbyterorum. In 68. de ordinatione non iterāda, & de coepiscopis. In 69. de non ordinatis ne in ecclesia ministrent. In 70. ne aliquis ordinetur sine tit. In 71. ne aliquis ordinetur à non suo episcopo. In 72. ne aliquis ignotus sine literis cōmēdatijs recipiatur. In 73. *qualiter* commendatoria, vel dimissoria, vel formata sit facienda. In 74. de clericis, inuitis non ordinandis. In 75. de tempore, & die consecrationis episcoporū, nec non de temporibus ordinandorum aliorum clericorum. In 76. de ieiunijs, & quatuor temporibus. In 77. & 78. de ætate ordinandorum. In 79. repetit de ordinatione summi pontificis. In 80. in quibus laicis sunt ordinādi episcopi, vel archiepiscopi. In 81. & alijs sequentibus repetit quædam de præceptis regulæ apostolicæ, & maxime de continentia clericorū. In 90. de licitis, & honestis operibus clericorū. In 91. de modo cantādi in ecclesia, & electi potestat. In 92. de obedientia minorum erga maiores. In 93. delegato Romani pontificis, & præsentationibus Archidiaconorum. In 94. de excessibus presbyterorum, & episcoporum. In 95. & 96. de distinctis potestatibus secularibus & ecclesiastici. In 97. repetit de ignotis non ordinandis. In 98. & alijs sequentibus tractat de authoritate Archiepiscoporū, & primatū, & vsu pallij. In vltima distinctione dicitur de vna prouincia, ne in duas partes diuidatur sine principis authoritate.

SEcunda pars Decreti dicitur causa, eò quòd distin cta sit per causas 36. In singulis autem causis apponit magister Gratian. plures quæstiones, in qualibet illarum allegans pro vtroque parte. tandem definitiuam sententiam subiungens: vt per hoc rationes certorum iudiciorum instruat. In prima igitur causa dicit de simoniacis quæ continet in se 7. quæstiones. In prima quærit emere spiritualia an sit peccati. Sol. sic. In secunda quæritur, vtrum pro ingressu ecclesiæ, vel monasterij sic pecunia exigēda, vel persoluenda. Sol. non, & huiusmodi negatiua est vera. In tertia quæritur, vtrum stipendia ecclesiæ emere sit simonia. Sol. sic. In quarta, vtrum ille sit reus criminis, cuius pater illo ignorante simoniam commisit. Solu. ignorantia facti. nō iuris excusat eum. In 5. vtrum liceat ea retinere, quæ pater filio simoniacè acquisiuit. Solutio de rigore iuris non, sed de misericordia secus est. In 6. vtrum ordinati à simoniacis ignoranter sit abijciendi, vel non. Solut. probata iuxta ignorantiam misericorditer tolerantur. In 7. vtrum renuntians hæresi sit recipiendus in dignitate episcopali. Solutio, de iuris rigore deponitur, sed ex dispensatione sustinetur. Secunda causa, & quatuor quæ sequuntur agunt ordine iudiciario, in qua sunt octo quæstiones. In primi quęritur, vtrū in manifestis sit ordo iudiciarius requirendus. Sol. sic, nisi sit notoria. c. de manifesta. In secunda vtrum spoliatus ab aliquo sit iudiciādis. Sol. non ante restitutionem c. nullus. In tertia qua pœna sunt feriē di, qui in accusatione defecerint. Sol. talionis calūniator. c. cau. & q. In quarta si accusatore deficiente reus sit cogendus ad purgationē. Sol. nō, nisi infamia publica laboret, vt hic per totū. In 5. an duorū testimonio episcopus sit cōdemnandus. Sol. sic. c. presbyter. In 6. quo remedio causę subueniatur, vel causa subleuetur, Sol.

Sol.per appellationem ante sententiam, vel post.c.bi duum In 7.an laici ad accusationem clericum sint re cipiendi. Solu.de iure antiquo sic. de nouo non.In 8. qualiter accusatio debeat fieri. Solu. in scripto.ca.in agendo si bellum. Tertia causa habet 11.quæstiones. In 1.quæritur, an restitutio sit fienda quibuslibet spo liatis. Solu.sic,nisi in istis casibus infamatus,apostaticus,iuste spoliatus. Præcisus,cum suspecto non restituuntur.c.patet.In 2.de inducijs, quo spatio sint dandæ,an post restitutionem tantū,& an post vocationē ad causā quibuslibet cōcedendæ sint. Sol.ad arbitriū iudicis.In 3.quo spatio mensium sint induciæ concedendæ.Sol.ad arbitrium iudicis. In 6. vtrum infames sint recipiendi ad accusationem.Sol.non nisi contra consimiles. In 5.an testes de domo accusatorum sint producendi, vel inimicorum vox sit audienda. Solu. inimici minime,nec etiam domestici, quibus imperamus possunt.In 6.an extra prouinciā reus sit producēdus.Sol.nō nisi per appellationē.In 7.an sit audienda eius sentētia, quē cum reo par inficit malitia. Sol. sic,quandiu tollatur ab ecclesia.In 8.an episcopus ab vno possit iudicari. Solu.non nisi septem episcopis re seruata sententia summo Pontifici.In 9.an absens ali quis sit accusādus.Sol.nisi sit absens pro cōtumacia. In 10.vtrū deficiētes vno casu sint admittēdi ad cōse quentia.Sol.sic.c.placuit. In 11.vtrū accusatus possit conuertere accusationē.Sol.non,nisi maiori crimine. Quarta causa habet 6. quæstiones. In prima q̄ritur. an in excōicatione cōstitutus alium accusare valeat? Sol.non.In secundo,an intra 14.annum possit quis te stificari? Sol.non.In tertia,an ab accusatore prohibitus possit testis existere?Sol.non c.spatium.In 4.vtrū idem possit accusator.& testis existere? Sol.non.c.1. & 2.In 5.si causam vocatus nō venerit die statuta, an

sit excõmunicãdus Sol.sic.nisi iustam causam absentię probauerit.In 6.an calũniator in propria causa sit audiendus?Sol.sic,si causa non sit criminalis.Quinta causa habet sex quęstiones.In 1 quæritur qua pęna sit puniendus,qui famosum librorũ scripsit?Sol.anathematizandus,nisi scripta probauerit.c.quidam malis. in secũda,quoties sit quis ad causã vocãdus,antequã sententiam excõicationis accipiat? Solutio,nõ solum semel, sed etiam bis,vel ter. in tertia, an procurator causam alicuius agere valeat, qui per se tũc adesse nõ potest?Solutio Criminalẽ nõ,nisi sit illustris persona causã verò iniuriarũ,quilibet potest, capitulo episcopi.In quarta,an absq; synodali audiẽtia episcopus sit dãmnãdus?Solut.non.In quinta,an sit habẽdus inimicus qui amicũ accusaturus est?Solut. non si hoc agat ex veritate,c.illi qui.In 6.qua pęna sit plectendus,qui non probat quod obijcit. Solu. talionis cap.Epiphaniũ.Sexta habet 5.quæstiones.In prima quæritur,an crimine irretiti,vel infamia notati ad huiusmodi accusationẽ sint admittẽdi?Solu.non.c.sunt plurimi.In 2.si episcopus accusationem in accusantẽ vertere voluerit, vtrum simplici verbo eius sit fides adhibẽda? Solutio,non.absq; certa ꝓbatione. In tertia an liceat expetere iudicium archiepiscopi alterius prouinciæ? Solutio,non nisi in causa dãnationis.In 4.cuius iudicium sit expetendum,cum episcopi prouinciæ in sententia discordant?Solu archiepiscopi, & coepiscoporũ vltimæ prouinciæ.c.1.& 2.In 5.an accusatore deficiente reus sit cogendus ad probationem?Solutio,nõ sed ad purgationem si laborat infamia.c.actor.

Septima causa habet duas quæstiones. In prima quæritur vtrum viuẽte episcopo alius possit in eadem ecclesia ordinari?Solu.non,nisi trãsferatur,vel cedat, præ infirmitate tamen vel senectute datur ei coad-

iutor.

iutor.cap. quamuis ſte. In ij.vtrum iſti,qui deſcerunt cauſa infirmitatis valetudine recepta poſſint cathedram repetere ? Sol. non.

Octaua cauſa habet quique quæſtiones. In prima quæritur,an liceat epiſcopo ſucceſſorem eligere?Sol. non.c.apoſtolica. in ſecunda an amicorum patrocinia debeāt in electione conualeſcere?Sol.non c.illud. in tertia an ſit ſimonia poſt electionem propter identitatem iuramentum præſtare : Sol ſi pactum ſuper hoc proceſſit.c.talia. in iiij. an liceat clericis iudicia epiſcopi de crimine recuſare? Solutio non ante condemnationem. in v. an excuſatus coram apoſtolico ſine eius literis debeat reuerti Solutio.non.

Nona cauſa habet tres quæſtiones. in prima quęritur. An ordinatus ab excōicato ſit audiendus.So.non niſi ignorauerit illum excōicatū eſſe.c.ab excommunicatis.In ſecundo an liceat epiſcopo vel archiepiſcopo alterius clericos ordinare. Solutio, non, ſine literis dimiſſorijs ſui epiſcopi.In tertia an liceat archiepiſcopos ſubdito ſuffragane ſui damnare vel abſoluere.ſol.non,niſi negligens fuerit epiſcopus vel ad eum appellatio deferatur,vel in caſu conſimili.

Decima cauſa habet tres quęſtiones.In prima quęritur. an eccleſia cū omni dote ad epiſcopū pertineat aut ad eius ordinationē.ſol. ſic.c.regenda.ē.q.in ſecūda an liceat epiſcopis res eccleſię diſtrahere ſo. non cat.præcauere. In tertio qđ ſingulis eccleſijs nomine cathedratici liceat exigere.ſo.duos ſolidos.c.itē ſi q̨s.
Vndecima cauſa habet tres quęſtiones.In prima quęritur, an clericus ante ciuilem iudicē ſit trahēdus ſol. non.In ſecūda qua pœna ſit feriendus qui clericū ad ſecularem iudicem traxit. ſol.excōicationis. in tertia qua pęna ſit dignus,qui excōicationē vel ſentētia epiſcopi nō ſeruauerit.ſol.talis eſt puniendus depoſitio-

ne. Duodecima causa habet quinque quęstiones. In prima quæritur an liceat clericis propriū habere. sol. non regularibus.c.non dicatis. In secundo aliceat eis res ecclesiæ dare vel distribuere.sol.nō,nisi in casibus à iure concessis. xij.q. ij. sine exceptione. In tertia an clerici acquisita de rebus ecclesiæ possint relinquere quibus voluerint sol.non.nisi ecclesiæ.c.j. de testa.requisisti. In quarta quibus possunt ea relinquere, quæ de suis & rebus ecclesię pro venerunt.solu.partim ecclesiæ & partim hæredibus.xij.q.iiij.c.j. In quinta an liceat clericis facere testamentum.solu.sic de proprijs licet, de rebus autem ecclesiæ non.ij.q.5.cap. fixum.

Decimatertia causa hēt duas quæstiones. In prima quæritur vtrum decimæ sint dandę ratione territorij, vel personæ sol.ratione vtriusq.xvj.q.j.quæsisti.In secunda quæritur, an ius percipiendi decimas & funerandi tollatur pręscriptione temporis.sol.sic:quia tollitur ius percipiendi decimas.xvj.q.iij.si quis & extra de præscrip.de quarta.Sed ius funerandi non tollitur præscrip.vt 3.q.2.§.non quæritur.Decimaquarta causa hēt 6.quæstiones.In prima quæritur,an liceat clericis in iudicio sua repetere solu. sic, In secunda an super rebus ecclesiæ de eadem ecclesia testes sint recipiendi. sol. sic, super prudentiam. In tertia an præter sortem aliquid exigere sit vsura.sol.sic.c.plerique. In quarta an liceat clericus vel laicis vsuras petere. solu. non. 14.q.4.quoniam nulli.&c.nec hoc.In 5.an ecclesiæ vel eleemosynę sint faciendę de vsuris. sol non. xv.q.5. In 6 an vsurarij possint agere pœnitentiam non facta restitutione,sol.sic,si non habeant vnde restituant.c.si res aliena.

Decimaquinta causa habet 8.quęstiones. In prima quęritur, an ea quę fiūt ab ignorātibus, sint eis imputanda.sol.nō:nisi culpa sua per ignorantiam deuenerit.

rit.c. si quis de clericis. In 2.an pro impēsis patrocinijs liceat clerico munera exigere. sol.nō. In 3.an p cōfessionem mulieris cū qua peccauit sacerdos sit cōdemnandus. sol.nō.c.nemini. In 4.an die dominico debeāt episcopi causas audire. sol.nō.c.placita. In 5.an negāti crimē purgatio sit incidēda. sol. sic, si laboret infamia. c.presbyter. In 6.an in criminalibus cōfessio sit extorquenda. solu. sic, sed à curialibus. nō. In 7.an episcopus solus valeat deponere presbyterū vel diaconum. solu. nō ca. felix. In 8. si cōfessus vel cōuictus de ijs, quę ante ordinationem cōmisit, valeat ministrare, sol. non, c. vult. Decimasexta causa habet 7. quęstiones. In prima quæritur, an liceat monachis populis officiū celebrare sol. sic cū permissione episcopi, & licētia abbatis. §. ecce. In 2.an liceat eis in capellis suis sacerdotis instituere. sol. sic. eas possident cum omni iure, c. visis. In 3.an iura ecclesiarum per pręscriptionem tollantur, sol. sic c.1. In 4.an ecclesia aduersus ecclesiam possit præscribere sol. sic. c. volumus. In 5. an episcopus vel abbas iure territorij capellam valeat vendicare, sol. non, c. si quis. In 6. si quis rē ecclesiæ ab aliquo iniustè detentam sua authoritate irrepserit, an cadat à causa, sol. ipse quidem cadit à causa sed ecclesia non c. si episcopus. In 7.an liceat alicui de manu laici ecclesiam recipere, sol. non, nisi ecclesia vel monasterium habet ius patronatus, c. si quis deinceps. Decimaseptima causa habet 4. quæstiones. In prima quæritur an reus sit voti cum à proposito cordis sui recedit, sol. nō quantū ad ecclesiā, nisi ore pronuntiauerit. c.1. In 2.an beneficia sint ei reddenda, qui ea in infirmitate renunciauerit, sol. sic, si nō erat sui cōpos. In 3. vn. liceat ei, q se tradit monasterio postea ad propria redire. sol. sic, intra annū. In 4. si retroierit an sint ei sua redēda, sol. sic, si de licētia sui p̄lati recessit. alias nō. Decimaoctaua

ua

ua causa habet duas quęstiones.In prima quęritur,an abbas factus episcopus acquirat monasterio vel ecclesiæ,sol.dum fuit abbas acquisiuit monasterio,sed dũ factus est episcopus ecclesiæ,c.quã sit.In 2.an per episcopũ sit abbas eligẽdus,sol.à fratribus est eligendus, sed ab episcopo ordinãdus,c.hoc tantũ.Decimanona causa hẽt tres quęstiones,In 1.quęritur,an eps debeat permittere clericos,ad monasterium transire.sol.sic. In 2.si noluerit, an liceat eis eo inuito ad monasteriũ transire,sol.sic.c.duæ sunt.In tertia an liceat canonicis regularibus trãsire ad monasteriũ monachorum. sol.non sine licentia sui pręlati.Vicesima causa habet quatuor quęstiones.In prima quæritur,an pueri traditi monasterio cogantur ibi manere. sol.nõ, nisi postquam venerint ad annum discreptionis.cõsenserint. In 2.si præter voluntatem parentũ intrauerint monasterium, an possint extrahi de monasterio,sol. sic infra annum & diẽ,si sunt infra annos discretionis,c.si puella.In 3.qui inuitus cucullã induerit,an cogatur eã retinere,sol.non,nisi postquam consenserit.In 4.an liceat ab vno monasterio trãsire ad aliud,sol.sic arctioris regulæ.21.causa habet v.quæstiones in 1.quęritur, an liceat clerico in duabus ecclesijs inscribi, sol.non, de iure communi,c.j.& 3.In 2.an liceat clerico à sua ad ecclesiã aliam transire, sol.non sine literis dimissoris sui episcopi,c.si quis iam.in 3.an.liceat clericis suscipere procurationẽ negotiorũ secularium. sol.non nisi causa pietatis in 4. an liceat clericis ornari fulgidis vestibus,sol.non,in v.qua pęnã sint feriendi clerici,qui ad seculare negotiũ fugiunt. sol. excõicationis 25. causa habet v. quæstiones. In 1.quæritur, an iuramentum sit præstandum,sol.sic,causa necessitatis.In 2.an sit periurus,qui iurat falsum quod potat esse verũ sol.sic,propter intentionem fallendi.In 3.an liceat

cleri-

clerici epo denegare certã obedientiã.sol.nõ ante cõdénationẽ.In 4.iuramentũ illicitũ sit seruãdũ, sol.nõ, c.in malis.& c. In v.an sit periurus qui cogit aliũ peierare,sol.sic c.qui.peierat.23. causa hét octo q̃stiones. In 1.q̃ritur an militare sit peccatũ,sol.nõ, in iusto bello,c.militare.In 2.an bellũ sit iustum,qđ fit ex edicto pulsãdi malas causas hominũ,sol.sic,c.1.In 3.an iniuria ecclesiarũ sit armis propulsanda.sol.est ab ijs quibus licet c.fortitudo.In 4.an vindicta sit inferẽda,sol. est ab eo cuius interest.c.ea vindicta.in v.vtrũ sit peccatũ iudici vel ministro reos occidere, sol.non,si fiat causa iustitiæ,c.etiã sine peccato.In 7.an mali sint cogendi ad bonũ sol. non c.ad fidẽ. In 7. an hæretici sit spollãp.suis,& ecclesiæ bonis sol.sic,c.iã vero.in octaua an liceat clericis arma mouere,sol.nõ, manu propria,nisi in causa necessitatis c. quicunque. 24. causa hét tres quęstiones.In 1.quæritur,an hæreticus possit aliquẽ excõicare.sol.non,c.audiuimus.In secunda an post mortẽ possit aliquis excõicari,sol.põt pro hęresi, c.sanè. In tertia an pro peccato domini tota familia debeat excõicari,sol non.sed interdici põt,c.si hęres. 25.causa hét duas q̃stiones.In 1.quęritur,an authoritate priuilegij,quis cõtra ius cõe valeat se tueri, sol.valeat.§.vl.In 2.an sequẽtia priuilegia derogẽt priorib. sol.sic,si dẽtur ex tota sciẽtia vel certa, sciẽtia.c.rescripta 26.causa hét 7.q̃stiones.In 1.quæritur, an sint sortilegi, qui sub ficto nomine religionis futura promittũt,sol.sunt. In ij.an sit peccatũ esse sortilegiũ sol. sic c.sors.In 3.à quibus genus diuinationis sumpsit exordiũ, sol.à Persis. In 4. quot sunt genera diuinationis, sol.quatuor secũdũ numerũ,duo verò secũdũ formã. In 5.an sortilegi sint excõicandi,sol.sic,c.contra idolorum.In 6.vtrũ excommunicatus,ab episcopo possit reconciliari à presbyteros? sol.non, incõsulto episco-

po,nisi in causa necessitatis c.ab infirmis. In 7.an morietibus sit pœnitētia indicenda? sol. nō,sed innotescēda.c.admoneant. 17.causa habet,duas quæstiones. In 1.quæritur, an coniugium possit esse inter vouentes, sol.non.si votum sit solemnizatum, secus si simplex, c.1.& 2. in secunda an liceat sponsæ à sponso recedere.sol.nō, si desponsatio sit de præsenti, c.desponsatam. 28.causa habet tres quæstiones, in prima quæritur, an sit coniugium inter infideles, sol.non, c.non oportet.In secūda,an liceat cōuerso ad fidem ducere aliam viuente priore. sol.sic, si diuisus sit ad infideli, c.si infidelis.in tertia, an bigamus sit, qui habuit vnā vxorem ante baptisma,& aliam post,solu. sic,& hoc rōne baptismi.29 causa habet duas quæstiones.In prima q̄ritur,an sit matrimoniū inter seruū,& ingenuē, sol.sic,nisi error impedias.in 2.cū deprehenderit illa fore seruum, an liceat,ei ab illo recedere, sol.sic,c.si quis ingenuus.30.causa habet quinq; q̄stiones in prima quæritur,an sit debitū reddēdū vxori,quę ꝓpriū filiū defonte suscepit,sol.sic, nisi ex cōsensu vtriusq; sit factum.c. dictum est. in x.an sponsalia contrahantur inter infantes,sol.non,intra septimum annum.c. vbi non est. in tertia an spirituales,vel adoptiui filii cū naturalib.possint cōputari? sol.nō c.1.In quarta vtrū liceat aliquē ducere commatrē vxoris suę in vxorē? sol.sic,vxore mortua,si cōmaternitas præcessit matrimoniū.c.sciscitatur.In v.an clādestina despōsatio manifestè præiudicet?sol.non quantū ad ecclesiam.Tricesimaprima causa habet 3.quęstiones. In 1. q̄ritur. an possit duci in vxorē,quę prius polluta est p adulteriū,sol.potest,cū dederit ei fidē prius adulter viuente viro,nisi machinatus esset in mortē eius,c.si quis viuēte.In 2.an filia sit intuita tradēdā viro alicui in vxorē, sol.non c.1.§.1. In 3.an post patris sponsionem, ipsa
possit

possit nubere alij, solut.potest, si non consenserit.

Tricesimasecunda causa habet 8. quęstiones. In 1. quæritur, an licet meretricem ducere in vxore, sol. sic, cum renuntiat. In 2 an ipsa sit coniunx appellanda, quæ ducitur causa incontinentiæ solu.est. In 3. cuius arbitrium sequitur mulier, an aui liberi, vel patris originarij, sol.aui. In quarta, an viuente vxore liceat alicui ex ancilla filios quærere, sol.non. In v. si ea, quæ inuita opprimitur, pudicitiam amittere comprobatur, sol.non, §.1. In 2. si adulter adulteram dimittere possit. solu.non. In 7. an vir dimissa vxore adultera & ea viuente, possit aliã ducere, sol.non. In 8. si hoc saltem casu infidelem ducere possit, ea conditione vt reuertatur ad fidem, solut.non, cap.solum. Tricesimatertia causa habet v. quæstiones. In prima quæritur, an propter impotentiam coeundi sit aliqua à viro separanda, sol.sic, c.si quis. In 2. an separata possit ei nubere cum quo prius fornicata est, sol.potest pœnitentia peracta, cap. in adolescentia. In 3. an sola contritione cordis possit deleri peccatum, sol. sic, vbi fatas confitendi non suppetit, si confessionem non contempserit dum potuerit haberi, c.pœnitentes. Aduerte tamen, quòd ista 3.q. non tractatur sub forma aliarum sed per modum tractatuli diuisi in 7. dist. quæ vocantur de pœnitentia. In 4. si tempore orationis vxoris quis debeat reddere debitum, sol.sic. In 4. an vir sine consensu vxoris possit vouere continentiam, vel è conuerso, sol.non. Tricesimaquarta causa habet duas quæstiones, n.1. quęritur, an rea adulterij sit, quę credens virum mortuum nupsit alteri. sol.non. In 3. an redeunte priore cogenda sit redire ad primum, & recedere à secundo. sol.sic. Tricesimaquinta causa habet decem quæstiones. In prima quæritur an liceat aliquam ducere ex cognatione propria. sol.non. In 2.

an

an liceat aliquam ducere ex consanguinitate vxoris suæ. sol. non. In 3. vsque ad quem gradum debet quis abstinere à consanguineis suis, & vxoris suæ. sol. vsque ad septimum, secundum antiquos. In 4. quæritur, quare vsque ad septimum gradum computatur consanguinitas. sol. ad instar septem ætatum huius seculi. In 5. quomodo gradus consanguinitatis sunt computandi. sol. sicut ostenditur in arbore. In 6. qui iure propinquitatem firmare debeant. sol. propinqui, & vicini. In 7. an illi qui in incestu nati sunt filij reputentur. sol. non. In 8. si consanguinei ignoranter coniuncti simul possint remanere. sol. non nisi ex dispensatione Romani Pontificis, in quinto gradu, vel supra. In 9. an matrimonium separatum per falsos testes si postea apparuerit ecclesiam fuisse deceptam, sic redintegrandum. sol. sic. c. quisquis. In 10. si relicta alicuius viri ad secundas nuptias transierit, an proles ex eis suscepta poterit copulari consanguineis prioris viri. Sol. non.

Tricesimasexta causa habet duas quæstiones. In prima quæritur, an is, qui virginem oppressit, raptum commisit. Sol. sic. c. de raptoribus. In secunda, an rapta raptori nubere possit patre consensum præstante. sol. sic. c. denique.

TErtia pars Decreti dicitur de Consecratione, eò quòd ita incipit. Et est diuisa in 5. dist. In 1. agitur de consecratione eccle. & celeb. miss. In 2. de sacramento Eucharistiæ. In 3. de festiuitatibus per circulum anni celebrandis. In 4. de Baptismo. In 5. de Confirmatione, & ieiunio. Et sic terminatur liber in duobus cade de Spiritu Sancto.

TI-

TITVLI QVAE ET RVBRICAE vulgo nuncupantur.

In vniuerſum Ius Ciuile, ex Holoandri recognitione adſcripti.

LECTORI.

HOs omnes, qui ſequuntur Iuris Imperatorij titulos non abſque labore ad hanc nouam quam conſpicis Alphabeti ſeriem redigimus, Lector beneuole, quę non tantum, Noricæ, ſed etiam cuius æditioni reſpondere poteſt. Cæterum numerus notis, quæ *ſequuntur*, ſingulis additus, Libros cuiuſque indicat.

CANON.

Inſt.	Inſtitutiones.
V.	ff. Vetus.
Inf.	ff. Infortiatum.
N.	ff. Nouum.
C.	Codex.
A.	Authentica.
F.	Feudorum vſus.

A

ABigeis. N. 47. c. 9.
Abolitione generali. c. 9.
Abolitionibus. Ibi.
Acceptilationibus. N. 46. c. 8.
Accuſationibus & inſcriptionibus. N. 48. c. 9.
Actionibus. Inſt. 4.
Actionibus empti & venditi. V. 19. c. 4.
Actionibus hæreditarijs. c. 4.

Actio-

Actione pignoratitia. Ibidem.
Actore à tutore, seu curat. dando. c. 5.
Ademptione legatorum. Inst. 2.
Ademptione libertatis. N. 10.
Ad exhibendum. V. 10. c. 3.
Adimendis, vel transferendis legatis, vel fideicommissis. V. 33.
Adiutoribus quæstoris. A. 35.
Ad legem Aquiliam. V. 9.
Ad legem Corneliam de falsis. c. 9. & Sen. consulto Liboniano. N. 48.
Ad legem Corneliam de sicarijs. c. 9.
Ad legem Falcidiam. Inf. 35. c. 6.
Ad legem Flauiam de plagiarijs. N. 48. & c. 9.
Ad legem Iuliam de adulterijs, & stupro. N. 48. & c. 9.
Ad legem Iul. de ambitu. N. 48. c. 9.
Ad legem Iuliam de annon. Ibid.
Ad legem Iuliam maiest. N. 48. c. 9.
Ad legem Iuliam peculatus, & de sacrilegijs, & residuis. N. 48.
Ad legem Iuliam repetundarum. N. 48. & c. 9.
Ad legem Iuliam de sicarijs, & beneficijs. N. 48.
Ad legem Iuliam de vi publica. N. Ibi.
Ad legem Iuliam de vi priuata. Ibi.
Ad legem Iuliam de vi publica. seu priuata. c. 9.
Ad legem Pompeiam de parricidijs. N. 48.
Ad legem Rhodiam de iactu. V. 13.
Ad legem Viscelliam. c. 9.
Administratione, & periculo tutorum, & curatorum qui gesserunt, vel non, & de agendis, vel conueniendis vno, vel pluribus. Inf. 26.
Administratione rerũ ad ciuitates pertinẽtium. N. 50.
Administratione tutorum, & curatorum, & de pecunia pupillo fœneranda, vel deponenda. c. 5.

Ad-

Administratione rerum publicarum.c.11.
Adoptionibus.Inst.1.& c.8.
Additionibus, & emancipationibus, & alijs modis quibus patria potestas soluitur.V.1.
Acquirenda,& retinenda possess.c.7.
Acquirenda,vel omittenda possessione.N.41.
Acquirenda,vel amittenda hæreditate.Inf.29.
Acquirendo rerum dominio.N.41.
Acquisitione per adrogationem.instit.3.
Ad municipalem,& de incolis.N.50.
Ad Sen.consult.Macedonianum.c.4.
Ad Sen.consult.Orficianum.c.6.
Ad Sen.consult.Tertullianum.c.6.
Ad Sen.consf.Tertullianum,& Orficianum.Inf.38.
Ad Sen.consult.Trebellianum.inf.36.
Ad Sen.consult.Turpillanum.c.9.
Ad Sen. consult. Turpillanum, & de abdicationibus criminum.N.48.
Ad Sen.consult.Velleianum V.16.c.4.
Adsertione tollenda.c.7.
Assessorib.& domesticis,& cancellarijs iudicum.c.1.
Assignandis libertis,seu assignatione libertorum.infor.38.inst.3.
Aduocatis diuersorum iudiciorum.c.2.
Aduocatis fisci.ibidem.
Aedificijs priuatis.c.8.
Aequalitate dotis,& donationis ante nuptias. Habet autem,& alia capitula.A.97.
Aestimaria actione V.19.
Aedilitio edicto,& redhibitoris actione, & quanto minoris. V.21.
Aedilitijs actioni bus.c.4.
Agentibus in rebus.c.12.
An agnatus, vel filius defuncti, possit retinere Feudum

dum repudiata hæreditate. F. 2.
An apud iudicem, vel curiam domini quæstio Feudi debeat terminari, ibidem.
An ille qui interficit fratrem domini sui feudum amittat, ibidem.
An maritus succedat vxori in beneficio. F. 1.
An mutus, vel aliàs imperfectus Feudū retineat. F. 2.
Agnoscendis, vel alendis liberis, vel parentibus, aut patronis, vel libertis. inf. 25.
Agricolis, & censitis, & colonis. c. 11.
Agricolis, & mācipijs dominicis, vel fiscalibus reipublicæ vel priuatæ. c. 11.
Albo scriuendo. N. I.
Aleatoribus. V. 11.
Alendis liberis, ac parentibus. c. 5.
Alexandriæ primatibus. c. 11.
Alienatione feudi. F. 1.
Alienatione, & emphyteusi rerū ecclesiasticū. A. 120.
Alienatione paterni feudi F. 2.
Alienatione iudicij mutandi causa facta. V. 4. c. 2.
Alimentis, vel cibarijs legatis. V. 34.
Alimentis pupillo præstandis. c. 5.
Allodijs. F. 2.
Alluuionibus, & paludibus, & pascuis ad illum statum translatis. c. 7.
An per aliū causę appellationū reddi possint. N. 49.
An remoueri debeant testes qui partes esse desierunt. F. 2.
An seruus pro suo facto post manumissionem teneatur. c. 4.
Annali exceptione Italici contractus tollenda, & de diuersis temporibus, & exceptionibus, & præscriptionibus, & interruptionibus earum. c. 7.
Annonis, & c. administrantium, vel assessorum, aliorumve

rumve publicas solicitudines gerētium, & eorum qui aliquas consecuti sunt dignitates.c.1.
Annonis ciuilibus.c.11.
Annonis,& tribus.c. 10.
Annuis,& legatis,& fideicommissis.Inf.33.
Apochis publicis,& de descriptionibus curialium,& de distributionibus ciuilibus.c.10.
Apostatis.c.1.
Apparitoribus prefectorum pretorio, & priuilegijs eorum.c.13.
Apparitoribus prefecti vrbis. ibidem.
Apparitorum Magistrorum militum, & priuilegijs eorum.ibid.
Apparitoribus Proconsulis,& Legati c.13.
Apparitoribus comitis Orientis.ibid.
Apparitoribus Prefecti annonæ.ibid.
Appellationibus.A.2.3.
Appellationibus, vt si mota apud appellationis iudicem causa litigatores ad arbit.deueniāt, interaque temporis biennium decurrat, & contingat denuò causam ad appellationis redire iudicem, ne biennij decursus obijciatur.A.93.
Appellationibus,& consultationibus.c.7.
Appellationibus,& relationibus.N.49.
Appellationibus recipiendis,vel non.ibi.
Apud eum quo appellatur, aliam causam cogere compellendum.ibidem.
Apud quem controuersia feudi definiatur.F.2.
Apud quē oporteat appellationis in quinque prouincijs, Caria, Cypro, Cycladibus insulis, Mysia, & Scythia interpositas examinari.A.41.
Apud quos oporteat litigare manachos,& ascetrias. A.79.
Aqua quotidiana,& æstiua.N.43.

ua causa habet duas quęstiones.In prima quęritur,an abbas factus episcopus acquirat monasterio vel ecclesiæ,sol.dum fuit abbas acquisiuit monasterio,sed dũ factus est episcopus ecclesiæ,c.quã sit.In 2.an per episcopũ sit abbas eligẽdus,sol.à fratribus est eligendus, sed ab episcopo ordinãdus,c.hoc tantũ.Decimanona causa hẽt tres quęstiones,In 1.quęritur,an eps debeat permittere clericos,ad monasterium transire.sol.sic. In 2.si noluerit, an liceat eis eo inuito ad monasteriũ transire,sol.sic.c.duæ sunt.In tertia an liceat canonicis regularibus trãsire ad monasteriũ monachorum. sol.non sine licentia sui pręlati.Vicesima causa habet quatuor quęstiones.In prima quæritur,an pueri traditi monasterio cogantur ibi manere. sol.nõ,nisi postquam venerint ad annum discreptionis.cõsenserint. In 2.si præter voluntatem parentũ intrauerint monasterium, an possint extrahi de monasterio,sol. sic infra annum & diẽ,si sunt infra annos discretionis,c.si puella.In 3.qui inuitus cucullã induerit,an cogatur eã retinere,sol.non,nisi postquam consenserit.In 4.an liceat ab vno monasterio trãsire ad aliud,sol.sic arctioris regulæ.21.causa habet v.quæstiones in 1.quęritur, an liceat clerico in duabus ecclesijs inscribi, sol.non, de iure communi,c.j.& 3.In 2.an liceat clerico à sua ad ecclesiã aliam transire, sol.non sine literis dimissoris sui episcopi.c.si quis iam.in 3.an.liceat clericis suscipere procuratione negotiorũ secularium. sol.non nisi causa pietatis in 4. an liceat clericis ornari fulgidis vestibus,sol.non,in v.qua pęna sint feriendi clerici,qui ad seculare negotiũ fugiunt. sol. excõicationis 25. causa habet v. quæstiones. In 1.quæritur, an iuramentum sit præstandum,sol.sic,causa necessitatis.In 2.an sit periurus,qui iurat falsum quod potat esse verũ sol.sic,propter intentionem fallendi.In 3.an liceat

cleri-

clerici epo denegare certã obedientiã.sol.nõ ante cõdẽnationẽ.In 4.iuramentũ illicitũ sit seruãdũ, sol.nõ, c.in malis.&c. In v.an sit periurus qui cogit aliũ peierare,sol.sic c.qui.peierat.23. causa hẽt octo q̃stiones. In 1.q̃ritur an militare sit peccatũ,sol.nõ, in iusto bello,c.militare.In 2.an bellũ sit iustum,qđ fit ex edicto pulsãdi malas causas hominũ,sol.sic,c.1.In 3.an iniuria ecclesiarũ sit armis propulsanda.sol.est ab ijs quibus licet c.fortitudo.In 4.an vindicta sit inferẽda,sol. est ab eo cuius interest.c.ea vindicta.in v.vtrũ sit peccatũ iudici vel ministro reos occidere, sol.non,si fiat causa iustitiæ,c.etiã sine peccato.In 7.an mali sint cogendi ad bonũ sol. non c.ad fidẽ. In 7. an hæretici sit spolliãp.suis,& ecclesiæ bonis sol.sic,c.iã vero.in octaua an liceat clericis arma mouere,sol.nõ, manu propria,nisi in causa necessitatis c. quicunque. 14. causa hẽt tres quęstiones.In 1.quæritur,an hæreticus possit aliquẽ excõicare.sol.non,c.audiuimus.In secunda an post mortẽ possit aliquis excõicari,sol.põt pro hęresi, c.sanè. In tertia an pro peccato domini tota familia debeat excõicari,sol non.sed interdici põt,c.si hęres. 25.causa hẽt duas q̃stiones.In 1.quęritur,an authoritate priuilegij,quis cõtra ius cõe valeat se tueri, sol.valeat.§.vl.In 2.an sequẽtia priuilegia derogẽt priorib. sol.sic,si dẽtur ex tota sciẽtia vel certa, sciẽtia.c.rescripta 26.causa hẽt 7.q̃stiones.In 1.quæritur, an sint sortilegi, qui sub ficto nomine religionis futura promittũt,sol.sunt. In ij.an sit peccatũ esse sortilegiũ sol. sic c.sors.In 3.à quibus genus diuinationis sumpsit exordiũ, sol.à Persis. In 4. quot sunt genera diuinationis, sol.quatuor secũdũ numerũ,duo verò secũdũ formã. In 5.an sortilegi sint excõicandi,sol.sic,c.contra idolorum.In 6.vtrũ excommunicatus,ab episcopo possit reconciliari à presbyteros? sol.non, incõsulto episco-
po,

po,nisi in causa necessitatis c.ab infirmis. In 7.an mo rietibus sit pęnitētia indicenda? sol. nō, sed innoresc ē da.c.admoneant. 17.causa habet, duas quæstiones. In 1.quæritur, an coniugium possit esse inter vouentes, sol.non.si votum sit solemnizatum, secus si simplex, c.1.& 2. in secunda an liceat sponsæ à sponso recede re.sol.nō, si desponsatio sit de præsenti, c.desponsatam. 28.causa habet tres quæstiones, in prima quæritur, an sit coniugium inter infideles, sol.non, c.non oportet. In secūda, an liceat cōuerso ad fidem ducere aliam viuente priore. sol. sic, si diuisus sit ad infideli, c.si infidelis. in tertia, an bigamus sit, qui habuit vnā vxorem ante baptisma, & aliam post, solu. sic, & hoc rōne baptismi. 29 causa habet duas quæstiones. In prima q̃ritur, an sit matrimoniū inter seruū, & ingenuē, sol.sic, nisi error impedias. in 2.cū deprehenderit illa fore seruum, an liceat, ei ab illo recedere, sol.sic, c.si quis ingenuus. 30.causa habet quinq; q̃stiones in prima quæritur, an sit debitū reddēdū vxori, quę ꝓpriū filiū de fonte suscepit, sol.sic, nisi ex cōsensu vtriusq; sit factum. c. dictum est. in x.an sponsalia contrahantur inter infantes, sol. non, intra septimum annum. c. vbi non est. in tertia an spirituales, vel adoptiui fili cū naturalib. possint cōputari? sol.nō c.1.In quarta vtrū liceat aliquē ducere commatrē vxoris suę in vxorē? sol.sic, vxore mortua, si cōmaternitas præcessit matrimoniū.c.sciscitatur. In v.an clādestina despōsatio manifestè præiudicet? sol.non quantū ad ecclesiam. Tricesimaprima causa habet 3.quęstiones. In 1. q̃ritur. an possit duci in vxorē, quę prius polluta est p adulteriū, sol.potest, cū dederit ei fidē prius adulter viuente viro, nisi machinatus esset in mortē eius, c.si quis viuēte. In 2 an filia sit intuita tradēdā viro alicui in vxorē, sol.non c.1.§.1. In 3.an post patris sponsionem, ipsa

possit

possit nubere alij, solut. potest, si non consenserit.

Tricesimasecunda causa habet 8. quęstiones. In 1. quæritur, an licet meretricem ducere in vxore, sol. sic, cum renuntiat. In 2 an ipsa sit coniunx appellanda, quæ ducitur causa incontinentiæ solu. est. In 3. cuius arbitrium sequitur mulier, an aui liberi, vel patris originarij, sol. aui. In quarta, an viuente vxore liceat alicui ex ancilla filios quærere, sol. non. In v. si ea, quæ inuita opprimitur, pudicitiam amittere comprobatur, sol. non, §. 1. In 2. si adulter adulteram dimittere possit. solu. non. In 7. an vir dimissa vxore adultera & ea viuente, possit aliā ducere, sol. non. In 8. si hoc saltem casu infidelem ducere possit, ea conditione vt reuertatur ad fidem, solut. non, cap. solum. Tricesimatertia causa habet v. quæstiones. In prima quæritur, an propter impotentiam coeundi sit aliqua à viro separanda, sol. sic, c. si quis. In 2. an separata possit ei nubere cum quo prius fornicata est, sol. potest pœnitentia peracta, cap. in adolescentia. In 3. an sola contritione cordis possit deleri peccatum, sol. sic, vbi fatas confitendi non suppetit, si confessionem non contempserit dum potuerit haberi, c. pœnitentes. Aduerte tamen, quòd ista 3. q. non tractatur sub forma aliarum sed per modum tractatuli diuisi in 7. dist. quæ vocantur de pœnitentia. In 4. si tempore orationis vxoris quis debeat reddere debitum, sol. sic. In 4. an vir sine consensu vxoris possit vouere continentiam, vel è conuerso, sol. non. Tricesimaquarta causa habet duas quæstiones, n. 1. quęritur, an rea adulterij sit, quę credens virum mortuum nupsit alteri. sol. non. In 3. an redeunte priore cogenda sit redire ad primum, & recedere à secundo. sol. sic. Tricesimaquinta causa habet decem quæstiones. In prima quæritur an liceat aliquam ducere ex cognatione propria. sol. non. In 2.

an

an liceat aliquam ducere ex consanguinitate vxoris suæ.sol.non.In 3. vsque ad quem gradum debet quis abstinere à consanguineis suis, & vxoris suæ. sol.vsque ad septimum,secundum antiquos.In 4.quæritur, quare vsque ad septimum gradum computatur consanguinitas.sol.ad instar septem ætatum huius seculi. In 5.quomodo gradus consanguinitatis sunt computandi. sol. sicut ostenditur in arbore. In 6. qui iure propinquitatem firmare debeant. sol. propinqui, & vicini.In 7. an illi qui in incestu nati sunt filij reputentur.sol.non. In 8.si consanguinei ignoranter coniuncti simul possint remanere.sol.non nisi ex dispensatione Romani Pontificis, in quinto gradu, vel supra.In 9.an matrimonium separatum per falsos testes si postea apparuerit ecclesiam fuisse deceptam,sic redintegrandum.sol. sic.c.quisquis. In 10. si relicta alicuius viri ad secundas nuptias transierit.an proles ex eis suscepta poterit copulari consanguineis prioris viri.Sol.non.

Tricesimasexta causa habet duas quæstiones. In prima quæritur,an is.qui virginem oppressit, raptum commisit. Sol.sic.c.de raptoribus. In secunda,an rapta raptori nubere possit patre consensum præstante. sol.sic.c. denique.

TErtia pars Decreti dicitur de Consecratione, eò quòd ita incipit.Et est diuisa in 5.dist.In 1.agitur de consecratione eccle. & celeb. miss. In 2. de sacramento Eucharistiæ. In 3.de festiuitatibus per circulum anni celebrandis.In 4.de Baptismo.In 5.de Confirmatione,& ieiunio. Et sic terminatur liber in duobus c ade de Spiritu Sancto.

TI-

TITVLI QVAE ET RVBRICAE vulgo nuncupantur.

In vniuersum Ius Ciuile, ex Holoandri recognitione adscripti.

LECTORI.

HOs omnes, qui sequuntur Iuris Imperatorij titulos non absque labore ad hanc nouam quam conspicis Alphabeti seriem redigimus, Lector beneuole, quę non tantum, Noricæ, sed etiam cuius æditioni respondere potest. Cæterum numerus notis, quæ *sequuntur*, singulis additus, Libros cuiusque indicat.

	CANON.
Inst.	Institutiones.
V.	ff. Vetus.
Inf.	ff. Infortiatum.
N.	ff. Nouum.
C.	Codex.
A.	Authentica.
F.	Feudorum vsus.

A

ABigeis. N. 47. c. 9.
Abolitione generali. c. 9.
Abolitionibus. Ibi.
Acceptilationibus. N. 46. c. 8.
Accusationibus & inscriptionibus. N. 48. c. 9.
Actionibus. Inst. 4.
Actionibus empti & venditi. V. 19. c. 4.
Actionibus hæreditarijs. c. 4.

Actio-

Actione pignoratitia. Ibidem.
Actore à tutore, seu curat. dando. c. 5.
Ademptione legatorum. Inst. 2.
Ademptione libertatis. N. 10.
Ad exhibendum. V. 10. c. 3.
Adimendis, vel transferendis legatis, vel fideicommissis. V. 33.
Adiutoribus quæstoris. A. 35.
Ad legem Aquiliam. V. 9.
Ad legem Corneliam de falsis. c. 9. & Sen. consulto Liboniano. N. 48.
Ad legem Corneliam de sicarijs. c. 9.
Ad legem Falcidiam. Inf. 35. c. 6.
Ad legem Flauiam de plagiarijs. N. 48. & c. 9.
Ad legem Iuliam de adulterijs, & stupro. N. 48. & c. 9.
Ad legem Iul. de ambitu. N. 48. c. 9.
Ad legem Iuliam de annon. Ibid.
Ad legem Iuliam maiest. N. 48. c. 9.
Ad legem Iuliam peculatus, & de sacrilegijs, & residuis. N. 48.
Ad legem Iuliam repetundarum. N. 48. & c. 9.
Ad legem Iuliam de sicarijs, & beneficijs. N. 48.
Ad legem Iuliam de vi publica. N. Ibi.
Ad legem Iuliam de vi priuata. Ibi.
Ad legem Iuliam de vi publica. seu priuata. c. 9.
Ad legem Pompeiam de parricidijs. N. 48.
Ad legem Rhodiam de iactu. V. 13.
Ad legem Viscelliam. c. 9.
Administratione, & periculo tutorum, & curatorum qui gesserunt, vel non, & de agendis, vel conueniendis vno, vel pluribus. Inf. 26.
Administratione rerũ ad ciuitates pertinẽtium. N. 50.
Administratione tutorum, & curatorum, & de pecunia pupillo fœneranda, vel deponenda. c. 5.

Ad-

Administratione rerum publicarum.c.11.
Adoptionibus.Inst.1.& c.8.
Additionibus, & emancipationibus, & alijs modis quibus patria potestas soluitur.V.1.
Acquirenda,& retinenda possess.c.7.
Acquirenda,vel omittenda possessione.N.41.
Acquirenda,vel amittenda hæreditate.Inf.29.
Acquirendo rerum dominio.N.41.
Acquisitione per adrogationem.instit.3.
Ad municipalem,& de incolis.N.50.
Ad Sen.consult.Macedonianum.c.4.
Ad Sen.consult.Orficianum.c.6.
Ad Sen.consult.Tertullianum.c.6.
Ad Sen.conf.Tertullianum,& Orficianum.inf.38.
Ad Sen.consult.Trebellianum.inf.36.
Ad Sen.consult.Turpillanum.c.9.
Ad Sen. consult.Turpillanum, & de abdicationibus criminum.N.48.
Ad Sen.consult.Velleianum V.16.c.4.
Adsertione tollenda.c.7.
Assessorib.& domesticis,& cancellarijs iudicum.c.1.
Assignandis libertis,seu assignatione libertorum.infor.38.inst.3.
Aduocatis diuersorum iudiciorum.c.2.
Aduocatis fisci.ibidem.
Aedificijs priuatis.c.8.
Aequalitate dotis,& donationis ante nuptias.Habet autem,& alia capitula.A.97.
Aestimaria actione V.19.
Aedilitio edicto, & redhibitoris actione, & quanto minoris. V.21.
Aedilitijs actionibus.c.4.
Agentibus in rebus.c.12.
An agnatus, vel filius defuncti, possit retinere Feu-

dum repudiata hæreditate. F. 2.
An apud iudicem, vel curiam domini quæstio Feudi debeat terminari, ibidem.
An ille qui interficit fratrem domini sui feudum amittat, ibidem.
An maritus succedat vxori in beneficio. F. 1.
An mutus, vel aliàs imperfectus Feudū retineat. F. 2.
Agnoscendis, vel alendis liberis, vel parentibus, aut patronis, vel libertis. inf. 25.
Agricolis, & censitis, & colonis. c. 11.
Agricolis, & mācipijs dominicis, vel fiscalibus reipublicæ vel priuatæ. c. 11.
Albo scriuendo. N. I.
Aleatoribus. V. 11.
Alendis liberis, ac parentibus. c. 5.
Alexandriæ primatibus. c. 11.
Alienatione feudi. F. 1.
Alienatione, & emphyteusi rerū ecclesiasticū. A. 120.
Alienatione paterni feudi F. 2.
Alienatione iudicij mutandi causa facta. V. 4. c. 2.
Alimentis, vel cibarijs legatis. V. 34.
Alimentis pupillo præstandis. c. 5.
Allodijs. F. 2.
Alluuionibus, & paludibus, & pascuis ad illum statum translatis. c. 7.
An per aliū causę appellationū reddi possint. N. 49.
An remoueri debeant testes qui partes esse desierunt. F. 2.
An seruus pro suo facto post manumissionem teneatur. c. 4.
Annali exceptione Italici contractus tollenda, & de diuersis temporibus, & exceptionibus, & præscriptionibus, & interruptionibus earum. c. 7.
Annonis, & c. administrantium, vel assessorum, aliorumve

rumve publicas solicitudines gerentium, & eorum qui aliquas consecuti sunt dignitates.c.1.
Annonis ciuilibus.c.1.
Annonis,& tribus.c. 10.
Annuis,& legatis,& fideicommissis.Inf.33.
Apochis publicis,& de descriptionibus curialium,& de distributionibus ciuilibus.c.10.
Apostatis.c.1.
Apparitoribus prefectorum pretorio, & priuilegijs eorum.c.13.
Apparitoribus prefecti vrbis. ibidem.
Apparitorum Magistrorum militum, & priuilegijs eorum.ibid.
Apparitoribus Proconsulis,& Legati c.13.
Apparitoribus comitis Orientis.ibid.
Apparitoribus Prefecti annonæ.ibid.
Appellationibus. A.2.3.
Appellationibus, vt si mota apud appellationis iudicem causa litigatores ad arbit.deueniát, interaque temporis biennium decurrat, & contingat denuò causam ad appellationis redire iudicem, ne biennij decursus obijciatur.A.93.
Appellationibus,& consultationibus.c.7.
Appellationibus,& relationibus.N.49.
Appellationibus recipiendis, vel non.ibi.
Apud eum quo appellatur, aliam causam cogere compellendum.ibidem.
Apud quem controuersia feudi definiatur.F.2.
Apud quē oporteat appellationis in quinque prouincijs, Caria, Cypro, Cycladibus insulis, Mysia, & Scythia interpositas examinari.A.41.
Apud quos oporteat litigare manachos,& ascetrias. A.79.
Aqua quotidiana,& æstiua.N.43.

Aqua,& aquæ pluu.arcend.N.49.
Aquæ ductib.c.11.
A quibus appellare non licet.N.49.
Arbitrium tutelæ.c.5.
Arboribus cædendis.N.43.
Arborum furtim cæsarum.N.47.
Argentariorum contractibus.A.136.
Argenti pretio quod thesauris inferunt.c.10.
Armenijs, vt & ipsi per omnia Romanas sequantur leges.A.21.
Armis.A.85.
Athletis ibidem.
Attiliano tutore.inst.1.
Auro Argento mundo ornamentis, vnguentis,veste, vel vestimentis,& statuis legatis,inf.34.
Auro coronario.c.10.
Auri publici persecutoribus.ibid.
Authoritate præstanda.c.5.
Authoritate tutorum.inst.1.
Authoritate,& consensu tutorũ,vel curatorũ,inf.26

B

BEneficio fratris, & qualiter frater in beneficium fratris succedat.F.1.
Bonis authoritate iudicis possidendis, seu venundandis,& de separationibus bonorum.c.7.
Bonis damnatorum.N.48.
Bonis eorum, qui ante sententiam, vel mortem sibi consciuerunt,vel accusatorem corruperunt.ibid.
Bonis eorum qui mortem sibi consciuerunt.c.9.
Bonis libertorum.inf.38.& iure patronatus.c.6.
Bonis maternis & materni generis.ibidem.
Bonis præscriptorum seu damnatorum.c.9.
Bonis q̃ liberis in potestate cõstitutis,ex matrimonio vel alter acquiruntur,& eorũ administratione.c.6.

Bonis vacantibus,& incorporatione.c.10.
Bonorum possessionibus.Inst.4.& Inf.37.
Bonorum possessione, furioso, infanti, muto,surdo cæco.compet.inf. 37.
Bonorum possessione contra tabul.ibid.
Bonorum possessione secundum tabulas.ibid.& c.6.
Bonorum possessione contra tabulas,quam prætor liberis pollicetur.c.5.
Bonorum possessione contra tabul.liberti,quæ patronis vel liberis eorum datur.ibid.
Bonorum possessione ex testamento militis.inf.

C

Cadaueribus punitorum.N.48.
Caducis tollendis.c.6.
Calumniatoribus.V.3.& c.9.
Canone frumentario Vrb.Romę.c.11.
Canone largitionalium,titulorum.c.10.
Cupiendis, & distrahendis pignoribus tributorum. ca.ibid.
Capitaneo qui curiam vendidit.F.2.
Capitatione ciuium censibus eximenda.c.12.
Capite minutis V.4.
Capitis diminutione.inst.1.
Capitulis Contra di.F.2.
Captiuis & postliminio,& de redemptis ab hostibus. N.49.
Carboniano edicto.inf.37.c.9.
Castrensi peculio.N.49.
Castrensi omnium palatinorum peculio.c.12.
Castrensi peculio militum,& præfecti annonæ. ibid.
Castrensiarijs,& ministerianis.ibid.
Causis ex quibus infamia alicui irrogatur. c.2.
Censibus.N.50.
Censibus,& censitoribus, & peræquatoribus,& in-

spectoribus.c.11.
Cessione bonorum.N.521
Classicis.c.11.
Cloacis.N.43.
Clerico qui inuestitulam facit.F.2.
Clericis qui à suis destiterunt ecclesijs, item de his qui orat ædificant.A.58.
Codicillis.Inst.2.c.6.
Cohortalibus, & Principi cornicularijs, ac priuilegijs c.12.
Collatione bonorum.c.in fi.37.
Collatione donatorum, vel reuelatorum, aut translatorum, seu adæratorum.c.10.
Collatione æris.ibid.
Collatione fundorum fiscalium, vel rei priuatæ, vel dominicæ, vel ciuitatis, vel templorum.c.11.
Collatione fundorum patrimonialium, & emphyteuticarium.ibid.
Collationibus.c.6.
Collatoribus, & alijs.A.128.
Collegiatis, & chartopratis, & nummullarijs.c.11.
Collegijs, & corporibus N.47.
Collusione detegenda.N.46.c.7.
Colonis Illyricanis.c.11.
Colonis Palæstinis.ibid.
Colonis Tracensibus.ibid.
Comite Isauriæ.A.270
Comitibus, & archiatris sac.pala.c.12.
Comitibus consistorianis.ibid.
Comitibus rei militaris.ibid.
Comitibus qui prouincias regunt ibid.
Commeatu.c.13.
Commercij, & mercatoribus.c.4.
Comminationes, epistolas, programmata, subscriptiones

ptiones authoritatem rei iudicatæ non habere,c.7.
Commodati,vel contra,V.13.
Commodato,c.4.
Communi diuidundo,V.10.c.3.
Communi seruo manumisso,c.7.
Communia delegatis,& fideicommissis, & de in remiss.tollenda,V.9.
Communia de manumissionibus,c.7.
Communia prædiorum,tam vrbanorum,quàm rusticorum,c.8.
Communia de successionibus,V.6.
Communia vtriusq; e iudicij,tam familiæ erciscundæ,quàm communi diuidundo,c.3.
Communia,de vsucapionibus c.7.
Communium rerum alienatione,c.4.
Compensationibus.16.c.4.
Concubinis,infra 25.c.5.
Concussione,N.47.
Condictione ex lege,V.15.
Condictione causa data,causa non secuta,V.12.
Cõdictione ex lege,& sine causa,vel iniusta caus.c.4.
Condictione furtiua,V.13.c.4.
Condictione indebiti,V.12.c.4.
Condictione ob causam datorum,c.4.
Condictione ob causam,ibid.
Condictione ob turpem vel iniustam causam,V.12.
Condictione sine causa,V.12.
Conditione triticaria,V.12.
Conditionibus,& demõstrationibus,& causis,& modis eorum,quæ in testamento, scribũtur,infra 35.
Conditionibus incertis,tam in legatis, quam fideicõmissis,& libert.c.6.
Conditionibus institut.infra 28.
Conditis in publicis horreis,c.10.

Conductoribus, & procuratoribus siue exactoribus prędiorum fiscalium,& donus angustæ,c.2.
Confessis,N.42.c.7.
Confirmando tutore, vel curar.Inf.26.
Coniungendis cum emancipato liberis eius.Inf 37.
Consanguineis, & vter.frat. A.84.
Consortibus eiusdem litis.c.4.
Constituta pecunia.c.4.V.13.
Constitutio, quæ per dignitates & episcopale munus filios liberat potestate patria.A.81.
Constitutio sex habet Capitula 1. Vt cum de appellationibus, & retractationibus & relationibus iudicium cognoscitur,secundum illas leges controuersię decidantur,quæ, tempore latæ sententiæ & suggestionis obtinebant non quæ postea promulgatæ sunt.2.Si altera litigantium pars renunciet,se allegationibus contentam fore, altera verò differat, quasi non contentat iudex dato vnius, item & alterius, & tertij mensis dilatione, his autem prætéritis, non amplius expectato, sed profecto sententiam.3. Quæ causę ingratitudinis rationaliter filijs obijci possint à parentibus. 4. Quę rursum causę ingratitudinis rationabiliter possint parentibus obijci à filijs. 5. Vt lugentes, & qui genere illis proximi sunt, nulla de causa intra nouum diem comprehendantur, vocenturque in ius. 6. De constitutę pecunię obligatione,& sponsionibus,si quis ita pecuniam constituat, aut spondeat, satis tibi facio, aut, satis tibi fiet à me, & hoc & illo,aut, satis fiet a me, aut hoc, aut illo.A.115.
Constitutiones feudales domini Lotharij Imperatoris,quas ante ianuam beati Petri in ciuitate Romana condidit obseruandas.F.1.
Constitutionibus Principum.V.1.

Consue-

Consuetudine recti feudi.F.2.
Consulibus.A.105.
Consulibus, & non spargendis ab his pecunijs, & de patricijs.c.12.
Consultationibus.A.62.
Contentione inter dominum, & fidelem de inuestitura feud.F.1.
Contentione inter me, & dominum de portione feudi frat. mei defun. ibid.
Contentione inter dominum,& vasallum de inuestitura feudi.ibidem.
Contractibus iudicium,vel eorũ qui sunt citra eos,& inhibendis donationibus in eos faciendis & ne administrationis tẽpore proprias ędes ædificent. c. 1.
Contrahenda & emp.vend.c.4.
Contrahenda emptione, & de pactis inter emptorem, & venditorem compositis, & quę res venire non possint V. xvij.
Contrahenda & commit. stipulat.c.8.
Contraria tut. & vtili act.inf.27.
Contrario iudicio tutelę.c.5.
Controuersia inter episcopum & vasallum.F.2.
Controuersia feudi apud pares terminanda. ibid.
Controuersia inter vasallum, & aliũ beneficio. ibid.
Controuersia inter masculum & fęminam de beneficio.ibid.
Controuersia inter dominũ & emptorem feudi.ibid.
Conueniendis fisci debitoribus.c.10.
Creditorem euict.non debere.c.8.
Crimine expilatę hereditatis.c.9.
Crimine peculatus.ibid.
Crimine sacrilegij.ibid.
Crimine stellionatus.ibidem.
Curatore bonis dando.N.42.

Cura-

Curatore furiosi & prodigi.c.5.
Curatoribus.Insti.1.
Curatoribus, furioso, & alias extra minores dandis. inf.27.
Curialibus vrbis Romæ.c.11.
Curiosis,& stationarijs.c.1.
Cursu publico,& augarijs,& perangarijs.ibid.
Custodia reorum.c.9.
Custodia & exhibit.reorum.N.48.
Cupresso ex luco Daphensi, vel Perseis per Aegyptũ non excidendis vel vendendis.c.11.

D

DAmno infecto,& de suggrundis, vel protectionibus.N.xxxix.
Debitoribus ciuitatem.c.11.
Debitoré venditioné pignorũ impedire nõ posse.c.8.
De canis.c.12.
Decretis ab ordine faciendis.N.59.
Decretis Decurionum super immunitate quibusdam concedenda.c.10.
Decurionibus.A.101.
Decurionibus & filijs eorum.N.50.
Decurionibus & filijs eorũ,& qui decuriones habentur,& quibus modis à fortuna curię liberẽtur.c.10.
Decurionibus,vt filijs suis decurionibus dodrantem relinquant.A.38.
Decurionibus,vt accepta dignitate Præfectoria,tunc demum curia liberent, cum in actu positam acceperint.A.69.
Dedititia libertate tollenda.c.7.
Defensoribus,& occultatoribus.c.12.
Defensoribus ciuitatum.c.1.A.15.
Delatoribus.c.10.
Depositi,vel contra.c.4.V.16.

Depo-

Deposito, & attestatione ad inquisitiós facta, itē de suspensione erogationis panum ciuilium. A. 88.
Descriptione quatuor Præsidum Armeniæ. A. 31.
Desertoribus & occultatoribus. c. 12.
Dignitatibus. ibid.
Dilationibus. c. 3.
Discossoribus. c. 10.
Distratione pignorum, & hypothecarum. V. 20. c. 8.
Diuersis capitulis, & solutione matrimonii. A. 117.
Diuersis officijs, & apparitoribus iudicium, & probatorijs eorum. c. 12.
Diuersis prædijs vrbanis, & rusticis templorum, & ciuitatum, & omni reditu ciuili. c. 11.
Diuersis regulis iuris antiqui. N. 50.
Diuersis rescriptis, & pragmaticis sanctionibus. c. 1.
Diuersis temporalibus præscriptionibus, & accessio, possession. N 44.
Diuidenda tutela, & pro qua parte quisque tutorum conueniatur. c 5.
Diuisione stipulationum. inst. 3.
Diuisione rerum, & qualitate. V. 1.
Diuortijs, & repudijs. V. 24.
Diuortio facto, apud quem filij nutriantur. c. 5.
Dolo malo. V. 4. c. 2.
Doli mali, & metus exceptione. N. 44.
Domestici, & protectoribus. c. 12.
Donationibus. c 3. N. 39. inst. 2.
Donationibus ante nuptias, vel propter nuptias, & sponsalitijs. c. 5.
Donationibus inter virum, & vxorem. V. 24.
Donationibus inter virum & vxorem, & à parentibus in liberos factis & ratihabitione. c. 5.
Donatione mortis causa facta à decurionibus. A. 87.
Donationibus quæ sub modo, vel sub conditione,

vel

vel ex certo tempore conficiuntur.c.8.
Dote relegata.Inf.33.
Dote causa non numerata, c.5.
Dotis collatione.Inf.47.
Dotis promissione,& nuda pollicitatione c.5.
Duobus fratribus à capitaneo inuestitis F.1.
Duobus reis promittendi, qui vice mutua fideiussores accepti sunt.A.99.
Duobus reis stipulandi.Inf.45.
Duobus reis stipulandi & promittendi.Inst.3.c.8.

E

Ea quæ raptori suo nubit.A cl.
Ecclesiasticarum rerum immobilium alienatione,& solutione,A.46.
Ecclesiasticis canonibus, & priuilegijs,quæ Sacrosanctas respiciunt ecclesias.A.131.
Ecclesiasticis diuersis capit.A.123.
Ecclesijs constitutis in Aphrica.A.37.
Endo.V.2.c.2.
Edicto diui Hadriani tollendo, & quemadmodum scriptus hæres in possessionem mittatur.c.6.
Edictum de fide.A.132.
Edictum de formula artificium.A.122.
Edictũ de his,qui luxuriãtur contra naturam,A.141.
Effractioribus & expilatoribus.N.47.
Emancipationibus liberorum.c.8.
Emendatione seruorum.c.9.
Emandatione propinquorum.ibid.
Emptione & venditione.Inf.3.
Eo,qui fecit finem agnato de feudo paterno F.1.
Eo.qui sibi,vel hæredibus suis masculis & fœm.inuestituram accepit.ibid.
Eo,qui ꝑ tutore,prove curatore negotia gessit.inf.27.
Eo quod certo loco dare opor.V.13.

Eo,

Eo,qui pro tutore negotium gessit.c.5.
Eo, per quem factum fuerit, quo minus quis iudicio sistat.V.2.
Eo,cui libertatis causa bona addicuntur.Inst.3.
Episcopali audientia,& diuersis capitulis,quæ ad curam pertinent pontificalem.c.1.
Episcopis & clericis,orphanotrophis,& xenodochis, & prochotrophis,& asceterijs,& monachis,& priuilegijs eorum,& castrensi peculio,& de redimendis captiuis & de nuptijs clericorum vetitis, seu permissis.ibid.
Episcopum,vel abbatem,vel abbatissa, vel dominum plebis feudum dare non posse.F.1.
Equestri dignitate.c.12.
Erogatione militaris annonæ.c.12.
Errore calculi.c.2.
Errore aduocatorum, & libellos, seu præces concipientium.ibid.
Etiam ob chirographariā pecuniā pignus teneri. c.8.
Etiam per procuratorem causam in integrum restitutionis agi posse.c.2.
Euictionibus.c 8.
Euictione & dupla stipulatione.V.21.
Eum qui appellauerit in prouincia defendi. N.49.
Eunuchis.c.4.
Exactoribus tributorum.c.10.
Exceptionibus.Inst.4.
Exceptione rei iudicatæ.N.44.
Exceptione rei venditæ.V.21.
Exceptionibus,& præscriptionibus.c.8.
Exceptionibus,& præscriptionib & piudicijs. N.44.
Excoctione,& translatione militaris annonæ, c.12.
Excusationibus artificum.c.10.
Excusationibus munerum.ibid.

Excu-

Excusationibus tutorum, & curatorum, inst. 1. c. 5.
Excusationibus tutorum, & curatorum, & de temporibus earum, inst. 27. c. 5.
Ex delictis defunctorum quantum hæredes conueniantur. c. 4.
Executione rei iudicatæ, c. 7.
Executoribus, & exactoribus, c. 12.
Executoribus, & his qui conueniuntur, & reconueniuntur. A. 96.
Exemplum sacræ formæ de appellationibus. A. 126.
Exemplum sacrę pragmaticæ formę de vsuris. A. 160.
Exequijs, quas fieri oporteat in defunctorum funerationibus. A. 59.
Exhæredatione liberorum, inst. 2.
Exercitoria actione. V. 14.
Exercitoria, & institoria actione, c. 4.
Exhibendis, & transmittendis reis. c. 9.
Expensis publicorum ludorum. c. 11.
Expilatę hęreditatis. N. 47.
Ex quibus causis maiores in integrũ restituãtur. V. 4.
Ex quibus causis pignus, vel hypotheca tacitè contrahitur. V. 20.
Extraordinarijs cognitionibus, & si iudex litem suam fecisse dicatur. N. 50.
Extraordinarijs criminibus. N. 37.
Extremis voluntatibus & bonorum infilios di vitio A. 107.

F

Fabricensibus, c. 11.
Falsa causa adiecta legato, vel fideicommisso, c. 6.
Falsa moneta, c. 9.
Familię ercijscundę. V. 10. c. 3.
Famosis libellis, c. 9.
Ferijs, c. 3.

Fe-

Ferijs,& dilationibus diuersis temporibus,& quibus causis feriæ non impediantur.V.2.
Feudi cognitione.F.2.
Feudo sine culpa non amittendo.F.1.
Feudo non habente propriam feudi naturam.F.2.
Feudo Marchiæ,vel ducatus.f.1.
Feudo fœminæ,f.2.
Feudo dato in vicem legis cõmissariæ reprobãdo. f.j.
Feudo Guardiæ & Castaldiæ.ibid.
Feudis datis minimis Valuasoribus,quid iuris sit.ibid.
Fideicommissis c.6.
Fideicommiss.hæreditatis petit.V.5.
Fideicommissarij libertatibus.N.40.& c.7.
Fideicommissarijs hæreditatibus, & ad Senatusconsultum Trebellianum.inst.2.
Fideiussoribus,inst.c.3.
Fideiussoribus minorum.c.2.
Fideiussoribus tut,seu curatorum.c.5.
Fideiussor & mandat.N.46.c.8.
Fideiussoribus,& nominatoribus,& hæredibus tutorum & curatorum.inf.28.& c.8.
Fide instrumentorum, & amissione eorum.V.xxij.
Fide instrumentorum & amissione eorum, & apochis, & antipochis faciendis,& de his quæ sine scriptura fieri possunt.c.4.
Fide instrumentorum,& iure hastæ fiscalis,& de additionibus.c.10.
Fiduciaria tutela inst.1.
Filijs familiarum, & quemadmodum pro his pater teneatur.c.10.
Filijs ante dotalia instrumenta natis.A.19.
Filijs natis ex matrimonio ad Morganaticam contracto.f.2.
Filijs officialium militarium, qui in bello moriuntur.

tur. c.xij.
Filios familias minor.c.11.
Finium regundorum.V.1c.c.3.
Fiscalibus vsuris.c.10.
Fluminibus, ne quid in flumine, ripare eius fiat, quo peius nauigetur.N.43.
Fonte, ibidem.
Forma fidelitatis.F.2.
Fratribus de nouo beneficio inuestitis, ibid.
Fructibus, & litium expensis, c.7.
Frumento Alexandrino, c.11.
Frumentis vrbis Constantinopolitanę, ibid.
Fugitiuis.V.11.
Fugitiuis colonis patrimonialibus, saltuensibus, & emphyteuticis, ibid.
Funeo dotali.V.25.c.5.
Fundis limitrophis, & terris, & paludibus, & pascuis, & limitaneis, & castellorum, c.11.
Fundis patrimonialibus, & saltuensibus, & emphyteuticis, & eorum conductoribus, ibid.
Fundis reis priuatę, & saltibus diuinæ domus, ibid.
Fundis, & saltibus rei Tamiacę, ibid.
Furij.N.47.
Furtis, & seruo corrupto, c.6.
Furti aduersus nautas caupones, stabularios.N.47.
Furibus balnearijs.47.

G

Generalis forma de prospecto in mare, scripta Dominico gloriosis. Pręetorum pręfecto.175.
Gladiatoribus, c.11.
Glande legenda.N.43.
Gradibus cognationum, inst.3.
Gradibus, & affinibus, & nominibus eorum. inf.38.
Grege dominico, c.11.

Hæ-

H

Haebreis, quomodo oporteat eos fcripturas lege. A. 146.
Hæc conftitutio interpretatur priorem conftitutionem quæ de his lata eft, qui ingrediuntur monafteria, & fubftantias fuas confecrant, & ex quo ipfam tempore valere oporteat. A. 75.
Hæredibus. A. 164.
Hæredibus inftituendis. Inft. 2. inf. 28. & quæ perfonæ inftitui non poffunt, c. 6.
Hæredibus tutorum, c. 5.
Hæredum qualitate, & differentia. inf. 2.
Hæreditate, vel actione vendita. V. 18. c. 4.
Hæreditatibus decurionum nauiculariorum, cohortalium militum, & fabricenfium, c. 6.
Hæreditatibus, quæ ab inteftato deferuntur. inft. 3.
Hæreticis, & Manichæis, & Samaritanis, c. 1.
His finitur lex deinde confuetudines regni incipiunt. F. 2.
His, qui propter metũ iudicis non appellauerunt, c. 7.
His, per quos agere poffumus inft. 4.
His, q̃ ex publica collatione illata sũt, nó vfurpã, c. 10.
His, qui ex officio quod adminiftrarunt, conueniuntur, c. 11.
His, qui in priorum creditorum locum fuccedũt, c. 8.
His, qui fe deferunt, c. 10.
His, qui deiecerint, vel effunderint. V. 9.
His, qui ad ecclefias confugiunt, vel exclamant, & ne quis ab ecclefia extrahatur, c. 1.
His, qui in Ecclefia manumittuntur, c. 1.
His, quæ relicta funt ecclefiæ Mifiæ. A. 65.
His, qui eunuchus faciunt. A. 142.
His, qui in exilium dati, vel ab ordine moti funt, c. 10.
His, qui numero liberorum, vel paupertate excufationem

tionem meruerunt,c.10.
His,qui feudum dare possunt,& qui non,qualiter acquiratur,& retineatur.F.1.
His,quæ vt indignis auferuntur,inf.34.
His,quibus vt indignis auferuntur hæreditates,& senatusconsult.Sillaniano,c.6.
His ,qui notantur infamia.V.3.
His,qui sui,vel alieni iuris sunt.inst.1.V.1.
His,q latrones,vel alijs crimi.reos occultauerint, c.9.
His, quæ sub modo legata , seu fideicommissa relinquuntur, c. 6.
His,qui sponte publica munera subeunt,c.10.
His , qui ex publicis rationibus , mutuam pecuniam acceperunt, ibidem.
His,qui mutuum dant agricol.A.33.
His,qui in Osdroena illicitas cõtrahũt nuptias.A.15.
His, qui nuptias iterant.A.22.
His,qui à non domino manumissi sunt,c.7.
His,qui parentes,vel liberos occiderunt, c.9.
His,quæ pœnæ causa relinquuntur.inf.34.
His,quæ pęnæ nomine testamento, vel codicillis scribuntur, vel relinquuntur.c.6.
His,qui à principe vacationem accederunt. c.10.
His,qui ad statuas confugiunt, c.1.
His,qui nõ impletis stipendijs sacro soluti sunt, ibid.
His,quæ pro vt scriptis habentur.inf. 34.
His,q ante apertas tabulas hęreditates trãsmittũt,c.6.
His,qui sibi adscribunt in testamento,c.9.
His, quæ in testamento delentur, inducuntur, vel inscribuntur. inf.28.
His, qui potentiorũ nomine titulos prædijs affigunt, vel eorum nomina in litem prætendunt,c. 2.
His,qui veniam ætat. impetra,ibid.
His,quæ vi,metusve causa gesta sunt,ibid.
Hono-

Honorum vehiculis,c.11.
Honoribus, & muneribus non continuandis inter patrem, & filium,& de interuallis,c.10.
Hortulanis.A.64.

I

IMpensis in rebus dotalibus factis.inf.25.
Imponenda lucratiua descriptione,c.10.
Impuberum,& alijs substitutionibus,c.6.
Immunitate nemini concedenda,c.10.
Immensis donationibus colatis filios.A.92.
Incẽdio,ruina,naufragio,rate naue expugnata.N.47.
Incestis,inutilibus,& nefarijs nuptijs,c.5.& A.12.
Incolis,& vbi quis domiciliũ habere videtur,et de his qui stud iorũ causa in aliena ciuitate degunt. c. 10.
Indicta niduitate,& de lege Iulia Miscella tollẽda,c.6.
Indictionibus,c.10.
In diem addictione.V.18.
Indulgentia tributariorum reliquorum.A.148.
Infamibus,c.10.
Infantibus expositis.A.153.
Infantibus expositis liberis , & seruis, & de his , qui sanguinolentos nutriendos acceperunt,c.8.
Infirmandis pœnis cęlibatus,& orbitatis, & de decimarijs sublat.c.8.
Ingenuis,inst.1.
Ingenuis manumissis,c.7.
Ingratis liberis,c.8.
In iurijs,inst.4.c.9.
Iniurijs,& famosis libellis.N.47.
In ius vocando.V.2.c.2.
In ius vocati vt eant,vel satisdent.V.2.
Iniusto,rupto,irrito facto testamento,inf.28.
In integrũ restitutione,postulata,ne q̃d noui fiat, c.2.
In integrum restitutionibus.V.4.

In integrum restitutionibus nimirũ 25. annorũ, c. 2.
In litem dando tutore, vel curat. c. 5.
In litem iurando. V. 12. c. 5.
Inofficiosis donationibus, c. 3.
Inofficiosis dotibus, ibid.
Inofficioso testam. inst. 2. c. 3. V. 5.
In quib. causis coloni cēsiti dños accusa. possũt, c. 11.
In quibus causis feud. amittatur. F. 2.
In quibus causis, militantes fori præscriptione vti non possunt, c. 3.
In quibus causis pignus tacitè contrahitur, c. 8.
In quibus casibus tutorem habenti, tutor, vel curator dari possit, c. 5.
In quibus causis in integrum restitutio necessaria non est, c. 1.
In quibus causis cessat longi tēporis præscriptio, c. 7.
In rem verso. V. 15.
In quibus causis tutorem habenti, tutor, vel curator dari possit, c. 5.
Inspiciendo ventre, custodiendoque partu, inf. 25.
Institoria actione, V. 14.
Institutionibus, & substitutionibus, seu restitutionibus sub conditione factis, c. 6.
Instructo, vel instru. leg. inf. 33.
Interdictis, inst. 4. c. 8.
Interdictis, seu extraordinarijs action. quæ pro his competunt. N. 43.
Interdictis, & relegatis, & deportatis. N. 48.
Interdicto matrimonio inter pupillum, & tutorem, seu curatorem, filiosque eorum, c. 5.
Interrogationibus in iure faciendis, & de interrogatorijs act. sublatis. V. 11.
Interpretatione à Principe facta. Et vt vsuræ particulatim solutæ, duplum sortis non excedant. A. 138.
Inue-

Inueſtitura de re aliena facta.F.2.
Inueſtitura in maritum facta,ibid.
Inueſtitura,quam Titius accepit à Sempronio, ibid.
Inutilibus ſtipulationibus,inſt.3.c.8.
Irenarchis,c.10.
Itinere actuque priuato.N.44.
Iudæis,& cœlicolis,c.1.
Iudicatum ſolui.N.46.
Iudicibus.A.125.
Iudicib.& ne cũ iureiurando deligẽtur. Et vt iudices modis omnibus appellationes ſuſcipiãt.Itẽ ne iudices ſacræ alicui formæ,quæ lite pẽdẽte facta ſit dẽ hoc,quomodo litẽ decidi oporteat attendat.A.82.
Iudicis,c.3.
Iura agationis, & cognationis tollit, & præſcribit ſucc.ab inteſt.A.118.
Iure aureorum annullorum. N.40.& natalibus reſtituendis,c.6.
Iure codicillorum,inf.29.
Iure deliberandi,& adeunda,vel acquirenda hæreditate,c.6.
Iure deliberandi,inf.28.
Iure dominij,impetrando,c.8.
Iure dotium.V.28.c.5.
Iure emphyteutico.c.4.
Iure fiſci.N.40.c.10.
Iure immunitatis.N.50.
Iure liberorum,c.8.
Iure naturali,gentium,& ciuili,inſt.1.
Iure patronatus,inf.37.
Iure perſonarum,ibid.inſt.1.
Iure reipublicæ,c.11.
Iureiurando propter calumniam dando,c.2.
Iureiurando, quod moriens de modo ſui patrimo-

nij præstitit. A.48.
Iureiurando, siue voluntario, siue necessario, siue iudiciali.V.12.
Iuris formulis,& impetratione actionũ sublata. c. 2.
Iurisdictione.V.2.
Iurisdictione omniũ iudicũ,& de foro cõpetenti.c.3.
Iuris,& facti ignorantia.V.22.c.1.
Iustitia,& iure.Inst.1.V.1.
Iusiurandum quod præstari solet ab his qui officia suscipiunt.A.9.

L

Latina libertate tollenda, & per certos modos in ciuitatem Romanam transfusa.c.7.
Legationibus.N.50.c.10.
Legatis.Inst.2.c.6.
Legatis,& fideicommiss.liber primus.inf.30.
Legatis,& fideicommissis liber secundus.ibid.31.
Legatis,& fideicommissis liber tertius.ibid.32.
Legatis præstandis contra tabula, bonorum possessione petita.inf.37.
Lege aquilia.Inst.4.c.3.
Lege Commissoria.V.18.
Lege Conradi.F.2.
Lege Falcidia.Inst.1.& c.7.
Lege Fusia Caninia tollenda.Inst.1.& c.7.
Legibus,& const.principum,c.1.
Legibus senatusque cõsultis,longa cõsuetudine. V.1.
Legitima agnatorum tutela Inst.1.
Legitima agnatorum success.ibid.3.
Legitima tutela,c.5.
Legitimis hæredibus,c 6.
Legitima parentum tutela.Inst.1.
Legitima patronorum tutela.Inst.1.
Legitimis liberis, & ex filia nepotibus ab intestato venien-

venientibus,c.6.
Legitimis tutoribus.inf.26.
Liberali causa.N.40.c.7.
Libellis dimissorij,qui Apostoli dicuntur.N.49.
Liberatione legata,inf.34.
Liberis quomodo eos oporteat,vel legitimos,vel naturales intelligi,& de indotatis nuptijs.A.47.
Liberis exhibendis, seu deducendis, & de libero homine exhibendo. N.43.& c.8.
Libero homine exhibendo.N.43.
Liberis præteritis,vel exhæredat,c.9.
Libertinis.inst.1.c.10.
Libertis,& eorum liberis,c.7.
Liberis,& posthumis hæredibus instituendis, vel exhæredandis,vel præteris,inf.28.
Liberis vniuersitatum,inf.37.
Literarum obligationibus,inst.3.
Litigatoribus,& de sportulis,& vt quæ iubentur, referendarij compleant,neque se causæ immisceant, & per se exequantur.A.124.
Litigiosis.N.44.c.8.
Litigiosis, & de cautione, quæ ante reorum citationem præstari debet ab actoribus, & quando actor priuilegio vti nequeat, quòd inuitus agere non cõpellatur,c.112.
Litis contestatione,c.3.
Littorum,& itinerum custodia,c.12.
Locatione,& conductione,inst.3.
Locari,& conducti.V.19.
Locato,& conducto.4.
Locatione prædiorum ciuilium, vel fiscalium, siue templorum,siue rei priuatæ,vel dominicæ,c.11.
Locis,& itineribus publicis.N.4.
Loco publico fruendo,ibidem.

Longi temporis præscriptione, quæ pro libertate, & non aduersus libertatem opponitur, c.7.
Lucris aduocatorum, & commiss. officiorum, seu apparitorum, c.12.
Luitione pignoris, c.8.

M

Magistratibus conueniendis, & eorum hæredibus, inf. 27.c.5.
Magistratibus municipalibus, c.1.
Magistris sacrorum scriniorum. c.12.
Maiuma. c.11.
Maleficis, & mathematicis, & cæteris similibus, c.9.
Mancipijs, & colonis patrimonialium, & saltuensiũ, & emphyteuticorum feudorum, c.11.
Mandati, vel contra. V.17.c.4.
Mandato, inst. 3.
Mandatis principium, c.1.
Manumissionibus. N.40.
Manumissionibus quæ seruis ad vniuersitatem pertinentibus imponuntur, ibid.
Manumissis testamento, ibid.
Manumissis vindicta, ibid.
Mendicantibus validis, c.11.
Mensoribus, c.12.
Metallarijs, & metallis, & procuratoribus metallorum, c.11.
Metatis, & epidemeticis, c.12.
Metropolio Berito, c.11.
Migrando. N.43.
Milite vasallo qui contumax est. F.2.
Militibus. A.1 6.
Militari testamento, in st. 2. inf. 29.
Militari veste, c.12.
Minoribus 25. annis. V.4.

Mode-

Moderatore Arabiæ. A.202.
Moderatore Helenoponti. A.28.
Modo multarum quæ à iudicibus infliguntur, c.1.
Monachis, & asceterijs, & eorũ cõuersatione. A.133.
Monasterijs, & monachis, & eorum antistibus. A.5.
Monopolijs, & conuentu negotiatorum illicito, vel artifico, ergo laborum, nec non balneatorum prohibitis illicitis pactionibus, c.4.
Mortis causa donationibus. c.34. & c.8.
Mortuo inferendo, & sepulchro ædificando. V.11.
Muliere raptum passa. A.143.
Mulieribus fide hæreticis, c. 109.
Mulieribus quæ se proprijs seruis iunxerunt.
Mulieribus, in quo loco munera sexui congruentia, vel honor. agnoscant. c.10.
Muneribus, & honoribus. N.50.
Muneribus patrimonium. c. 10.
Municipibus, & originarijs. ibid.
Murilegulis, & gyneciarijs, & procuratoribus gynecij & de monetarijs, & bustagiarijs. c.11.
Mutatione nominis. c.9.

N

NAtalibus restituendis. N.40.
Natura feudi. F.1.
Natura successionis feudi. F.11.
Naturalibus liberis. A.89.
Naturalibus liberis, & matribus eorum, & ex quibus causis iusti efficiantur. c.5.
Naufragijs. c.12.
Nauibus non excusandis, ibid.
Nauicularijs, seu naucleris publici species transportãtibus, & de tollenda lustralis auri collatione. ibid.
Nauticis Tyberinis. ibid.
Nautę, et caupones, stabularij, vt recepta restituãt. v.4.

Nautico fœnore. V. xxij. c. 4.

Ne sanctum baptisma iteretur. c. 1.

Ne quis cogatur bonis cedere. A. 135.

Ne decurio, aut cohortalis perducat in ius, sistaturve iudicio citra iussionem Principis, quę insinuetur præse. A. 151.

Ne defuncti, seu reliquię eorum à creditoribus afficiantur contumelia, & ne assessores cognitionem causarum absque iudicibus suscipiant. A. 60.

Ne de statu defunctorum post quinquennium quęratur. N. 40. c. 7.

Ne rei dominicæ, vel templorum vindicatio, temporis, pręscriptione submoueatur. c. 7.

Ne pro dote, mulieri bona mariti addicantur. c. 5.

Ne filius pro patre, vel pater pro filio emancipato, vel libertus per patrono conueniatur. c. 4.

Ne fideiussores, vel mandatores dotium dentur. c. 5.

Ne fiscus, vel Respublica procurationem alicui patrocinj causa, illicite pręstet. C. 2.

Ne fiscus rem, quam vendidit, euincat. C. 10.

Ne sacrę fortunę, quæ de causis procedunt publicis, aliter robur accipiant, quam gloriosiss. prætorium Præfectis insinuatę sint, vel fuerint, illicque habeantur ratę. A. 152.

Ne quid in flumine publico, siue in ripa eius fiat, quo aliter aqua fluat, atque priore ęstate fluxit. N. 44.

Ne Iudęi, Samaritani, & Hęretici per causam religionis, & cultus sui curiali fortuna liberentur, sed dum curialibus muneribus subdantur, priuilegijs eorum non vtantur. Item, vt ijdem possint contra orthodoxos, qui curiali fortunæ subditi sunt, testimonium dicere, vt qui pręclare pro orthodoxa Reipub. testimonium perhibeant. A. 45.

Ne quis in sua causa iudicet, vel sibi ius dicat. c. 3.

Ne

Ne quis eum, qui in ius vocabitur, vt eximat. V. 2.

Ne quis liber, inuitus actum reipublicę gerere cogatur, c. 11.

Ne libertini de cętero iure aureorum annullorum, & restitutorum natalium opus habeant. Item, vt dotalium instrumentorum, confectio in libertinalibus ipso etiam facto legitimas reddat nuptias, & suos patri filios. Si fortè ea ancilla sit, vt & ipsa dotis confectione libera existat, & nuptię legitimę, & ex ea progeniti filij patris sui sint. A. 78.

Ne in medio litis fiant sacrę formę, aut sacrę iussiones, sed secundũ generales leges causę decidantur. Et vt pręsens constitutio ante personarum in iudicio cõfirmationẽ inferãtur actis iudiciarijs. A. 113.

Ne quid in loco sacro fiat. N. 43.

Ne quid in loco, vel itinere publico fiat, ibid.

Ne quo in loco, per Imperium Romanum lenones sint. A. 14.

Ne Christianum mancipium hęreticus, vel paganus, aut Iudęus, vel possideat, vel circuncidat, c. 1.

Ne rei militaris comitibus, vel tribunis lauacra pręstentur, ibid.

Ne à mulieribus quę se prostituunt fideiussor, aut iusiurandum exigatur, quod hoc genus vitę desertutę non sint. A. 51.

Ne quis quòd agricolę mutuam pecuniam dedit, illius terram detineat, & quem vsurarum modum creditores, accipere debent ab agricola. A. 34.

Ne quis mutuum dans agricolę, terram eius teneat, item quàm magnas vsuras creditores ab agricolis debeant, percipere. A. 32.

Ne quid oneri publ. imponatur. c. 11.

Ne operę à collationibus exigantur. c. 10.

Ne quis oratorium citra sciẽtiam Episcopi ędificet, & vt

vt prius definiat, quæ ad curam, & institutionem oratorij ædificandi necessaria futura sint. Et ne Episcopi absint à suis ecclesijs ac de alienatione immobilium rerum ecclesiasticarum. A.47.

Ne personæ, vel rei, vel auri alteris pro altero oppignerationes fiant, sed oppignetatione oblæso, eius quadruplũ restituatur. Item, ne pro eo, qui vel percussit, vel alioquin damnum irrogauit, alius percutiatur, aut qualitercunque damnum sentiat. Et ne donatio à priuato in Imperatorem facta, indigeat actorum publicorum confectione. A.52.

Ne liceat potentioribus patrocinium litigantibus prçstare, vel actiones in se transferre. c.2.

Ne sine iussu Principis, certis iudici. liceat confiscare. c.9.

Ne liceat in vna, eademque causa tertio prouocare, vel post duas sententias iudicum, quas definito perfectorum roborauerit, eas retractare. c.7.

Ne rusticani ad vllum obsequium deuocentur. c. 11.

Ne tutor, vel curator vectigal conducat. c.v.

Ne vir ex dote, aut mulier ex donatione ante nuptias prouenies, lucrũ proprietatis iure teneãt, sed cõseruent dominium filijs suis, vel si ad secũdas nuptias non veniant, in lucro solũ vsũfructum obtinentes, & vt qui diuortio matrimonium dirimunt, si doté. aut ante nuptias donationem lucrétur, similiter, & ipsi dominum, filij conseruent, persona, quę vsumfructum habet, cogenda filios alere. Si verò bona gratia soluatur matrimonium, & videantur quædã occasione damni dati detenta esse, vt hac arte perempta ea quæ detinentur, reseruentur filijs. A.98.

Ne vis fiat ei, qui in possessionem missus est. N. 43.

Ne vxor pro marito, vel maritus pro vxore, vel mater pro filio conuenientur. c.4.

Ne

Neceſſarijs,& ſeruis hæredibus inſtituendis, vel ſubſtituendis.c.6.
Negotiatores ne militent.12.
Negotiorum geſtorum act. V. 3.c.2.
Nemini licere ſignum Saluatoris Chriſti,humi,vel in ſilice, vel in marmore ſculpere, aut pingere.c. 1.
Nihil innouari appellatione pendente. N. 49.
Nil aggeribus non rumpendis. c. 9.
Non alienãdis aut permutãdis rebus eccleſiaſtici immobilibus,aut in ſpecialem hypothecã dãdis creditoribus,ſed vt ſufficiant generales hypothecæ. A.7.
Non eligendo ſecundo nubentes vxores.A.2.
Non licere habitatoribus Matrocomię. loca ſua ad extraneum transfere. c.2.
Non numerata pecunia.c.4.
Notis feudorum. F. 2.
Noua forma fidelitatis. ibid.
Nouationibus, & delegationibus.N.46. & c.8.
Noui operis nuntiatione N.39.
Nouis operibus contra proſpectum in mare.A.63.
Noxalibus actionibus. inſt.4.c.3.
Nudo iure quiritum tollendo.c.7.
Nulli licere in frenis equeſtribus ſellis,& balteis,margaritas,ſarmagdos, & hyacinthus aptare, & de artificibus palatinis.c.11.
Numerarijs,& actuarijs,carthularijs, & adiutoribus, ſiue ſcriniarijs,& exceptoribus ſedis excelſæ, cęterorũque iudicũ,tam militariũ,quàm ciuilium.c.12.
Nundinis. N.I.
Nũdinis,& mercatoribus.c.4.
Nuptijs inſt.1.c.5.

O

OBlatione votorum, c.12.
Obligationibus, inſt.3.

Obli-

Obligationibus,& actionibus,c.4.& N.44.
Obligationibus ex consensu,inst.3.
Obligationibus,quę quasi ex cõtractu nascũtur,ibid.
Obligationibus,quæ ex delicto nascuntur, inst. 5.
Obligationibus,quæ quasi ex delicto nascuntur,ibid.
Obsequijs à liberis, & libertis, parentibus patronis præstant.37.
Obsequijs patrono præstandis,c.6.
Officio assessoris.V.1.
Officio comitis Orientis,c.1.
Officio comitis rerum priuatarum sacri palatij, sacrique patrimonij,c.1.
Officio consulis.V.6.
Officio comitis sacrarum largitionum,c.1.
Officio iudicis,inst.4.
Officio ciuilium iudicum,c.1.
Officio diuersorum iudicum,ibid.
Officio eius cui mandata est iurisd.V.1.
Officio militarium iudicum,c.1.
Officio eius, qui vicem alicuius iudicis, vel præsidis obtinet,ibid.
Officio iuridici.V.1.
Officio iuridici Alexandriæ,c.1.
Officio magistri militum,ibid.
Officio magistri officiorum,ibid.
Officio præfecti Augustalis.V.1.c.1.
Officio prężfecti prætorio V.1.
Officio præfecti vigilum,ibid.c.1.
Officio pręfecti vrbi,c.1.
Officio præfecti prætoriorum Oriẽtis, & Illyrici,c.2.
Officio præfecti prætorio Aphricæ, & de omni eiusdem diæceseos statu,ibid.
Officio prędsidis.V.1.
Officio prętoris,ibid.

Offi-

Officio prętorum,c.1.
Officio procuratoris Cęsaris,vel rationalis.V.1.
Officio proconsulis,& legati.V.1.c.1.
Officio quęstoris.V.1.c.1.
Officio rectoris prouinciæ, & vt nulli patrię suę administratio, sine speciali permissu principis, permittatur,c.1.
Officio vicarij,ibid.
Officijs,quę ministrãt in sacris appellationib.A.20.
Officinis, & siue tabernis Cõstantinopolitanę vrbis, & vt mille tm̃,& cẽtũ officinę sacrosanctę maioris ecclesię excusentur,oẽs reliquę,ad quemcunq; dominum pertineant, consueta obeant munia.A.43.
Omni agro deserto, & quando steriles fertilibus imponuntur.c.11.
Operis noui nuntiatione,c.8.
Operibus publicis.N.50.c.8.
Operis libertorum,inf.38.c.6.
Operis seruorum.V.7.
Optione,vel elect.legata,inf.33.
Ordine cognitionum.c.7.
Ordine iudiciorum.c.3.
Origine iuris,& omnium magistratum,& successione prudentum.V.1.

P

Pace Constãtię composita inter Fridericum, & filiũ eius Hẽricum,& quosdã nobiles Alemaniæ & ciuitates Lombardię,& Romandiolę.F.2.
Pace iuramento firmanda,ibid.
Pace tenenda,& eius violatoribus,ibid.
Pactis,c.2.V.2.
Pactis dotalibus.V.23.
Pactis & conuentis tam super dote, quàm donatione ante nuptias,& paraphernis,c.5.

Pactis inter emptorem,& venditorem cópositis,c.4.
Pactis pignorum,c.8.
Palatinis sacrũ largitionũ,& rerum priuatarũ,c.12.
Palatijs,& dominibus dominicis,c.11.
Partu pignoris & omni casu,c.8.
Pascuis publicis,& priuatis,c.11.
Patria potestate.inst.c.8.
Patribus qui filios distrax.c.4.
Peculio.V.5.
Peculio legato.Inf.33.
Peculio eius qui libert.meruit.c.7.
Pedaneis iudicibus.c.3.
Penu.legata.inf.33.
Periculo,& commodo rei venditæ.V.18.c.4.
Periculo tutorum & curatorum.c.5.
Periculo successorum parentis.c.10.
Periculo nominatorum.c.11.
Periculo eorũ,qui pro magistratib.interuenerũt.c.11.
Per quas psonas nobis obligatio acqratur. inst.2.c.4.
Per quos fiat inuestitura.F.2.
Perfectissimatus dignitate.c.13.
Perpetuis & temporalibus actionibus,& quæ ad hæredes & contra hæredes transeunt.inst.4.
Petitionibus bonorum sublatis.c.10.
Petitionibus hæreditatis.V.5.c.3.
Pignoratitia actione vel contra. V.13.
Pignoribus,& hypothecis,c.8.
Pignoribus & hypothecis,qualiter ea contrahantur, & de pactis eorum.V.20.
Pignori dato feudo.F.2.
Pistoribus,c.11.
Plebeis prętoris.A.13.
Plus petitionibus.c.3.
Plus valere qd agitur,quã qđ simulatè cócipitur.c.4.

Pœna

Pœna iudicis qui malè iudicauit, vel eius, qui iudicē, vel aduersarium corrumpere curauit.c.7.
Pœna temerè litigantium.inst.4.
Pœnis.N.48.c 9.
Pœnis fiscalibus credit.preferri.c.10.
Pollicitationibus.N.50.
Ponderatoribus,& auri illatione.c.10.
Popularibus actionibus.N.47.
Possessoria hęreditatis petitione.V.5.
Postliminio,& redemptis ab hostibus.c.8.
Posthumis hæredibus instituendis, vel exhæredandis,vel præteritis.c.9.
Postulando.c.2.V.3.
Potioribus ad munera nominandis.c.10.
Præbendo salario.ibid.
Precario.N.42.
Precario,& Saluiano interdict.c.8.
Præcepta præsidium.A.27.
Precibus Imperatori offerendis, & de quibus rebus supplicare liceat,vel non.c.1.
Prædijs, & alijs rebus minorum sine decreto nō alienandis,vel obligandis.c.5.
Prædijs decurionum sine decreto non alienādis.c.10.
Prędijs & omnibus rebus nauiculariorum. c.11.
Prędijs Tamiacis,& his,qui ex colonis Tamiacis alijsque libera conditionis procreantur.ibid.
Pręfectis pręτorio, siue vrbi,& magistris militum id dignitatibus exæquandis.c.12.
Præpositis agentium in rebus.ibid.
Præpositis laborum.ibid.
Præpositis sacri cubiculi,& de omnibus cupicularijs, & priuilegijs eorum.ibid.
Præpositis sacrorum scriniorum cæterisque quæ in sacris scrinijs militant.ibid.

Præpositis & tribunis scholarum, ibid.
Præside pisidię. A. 24.
Pręscriptio lõgi tpis, decem vel viginti annorum. c. 7.
Præscriptione triginta, vel quadraginta annorũ. ibid.
Præscriptis verbis, & in factum actione. V. 19.
Prætore Siciliæ. A. 104.
Prætore Lycaoniæ. 25.
Prætore paphlagoniæ. A. 29.
Prętore Thracię. A. 26.
Prætoribus, & honore præturæ & collatione, & gleba, & claui, & pholi, & septem solidorum functione sublata. c. 12.
Prætorio pignore, & vt in actionibus etiam debitorum missio pretorij pignoris procedat. c. 8.
Prætorijs stipulationibus. N. 46.
Præuaricatoribus. N. 37.
Primicerio, & secundicerio, & votarijs, c. 12.
Primipilo, c. 13.
Principibus agentium in rebus, ibid.
Priuatis carceribus inhibendis, c. 9.
Priuatis delictis. N. 47.
Priuilegijs domus Augustæ, vel rei priuatæ, & quantum collationum excusationem habent, c. 11.
Priuilegio dotis, c. 7.
Priuilegijs corporatorum vrbis Romæ, c. 11.
Priuilegijs creditorum. N. 42.
Priuilegijs vrbis Constantinopolitanę, c. 11.
Priuilegijs fisci, c. 7.
Priuilegijs eorum, qui in sacro palatio militant, c. 12.
Priuilegijs scholarum, ibid.
Proconsule Cappadociæ. A. 30.
Proconsule Palestinæ. A. 103.
Pro derelicto. N. 41.
Pro donato, ibid.

Pro

Pro dote, ibid.
Pro emptore, ibid.
Pro hærede, vel possessore, ibid.
Pro legato, ibid.
Pro socio. V.17.c.4.
Pro soluto. N.41.
Pro suo, ibid. & c.4.
Probationibus, c.4.
Probationibus, & præsumpt. V.22.
Procuratoribus, c.11.
Procuratoribus, & defensoribus. V.3.
Professoribus, & medicis, c.10.
Professoribus qui in vrbe Constantinopolitana doceӗtes, ex lege meruerunt comitiuam, c.12.
Prohibita feudi alienatione per Lotharium. F.11.
Prohibita feudi alienatione per Fridericum, ibid.
Prohibita sequestratione pecun. c.4.
Prole partienda inter rusticos. A.156.
Prouinciarum Præsidibus. A.161.
Proxenetis. N.50.
Pupillari substitutione, inst. 2.
Publicæ lætitiæ, vel consulum nuntiatores, vel insinuatores constitutionum, & aliarum sacrarum, vel iudicialium literarum ex descriptione, vel ab inuitis, ne quid accipiant immodicum, c.12.
Publicis iudicijs, inst. 4. N.48.
Publicis tributis expediendis, & soluendis, neque non alijs capit. A.128.
Publiciana in rem actione. V.6.
Publicanis, & vectigalibus, & commissis, N.39.

Q

Quadriennis prescriptione, c.7.
Quæ fuit prima causa beneficij amittendi. F.2.
Quę in fraudē creditorū facta sint, vt restituāt. N.42.

Quæ res exportari non debeant, c.4.
Quæ res pignori, vel hypothecæ datæ obligari non possunt, V.20.
Quæ res pignori obligari possunt, vel non, & qualiter pignus contrahitur, c.8.
Quæ res vendi non possunt, & qui vendere, vel mercati vetantur, c.4.
Quæ sit longa consuetudo, c.8.
Quæ sint regaliæ. F.2.
Quæ sententiæ sine appellatione rescinduntur. N.49.
Quæstionibus. N.48. c.9.
Quæstore. A.80.
Quæstoribus, & magistris officiorum, & comitibus sacrarum largitionum, & rei priuatæ, c.12.
Qualiter olim poterat feudum alienari. F.11.
Qualiter iurare debeat domino vasallus fidelitatem, ibid.
Qualiter dominus proprietate feudi priuetur, ibid.
Quando actio de peculio annalis sit. V.15.
Quando appellatum sit, & intra quæ tempora. N.49.
Quando ciuilis actio, criminali præiudicet, & an vtroque ab eodem exerceri possit, c.9.
Quando decreto opus non est, c.5.
Quando dies legatorum, vel fideicommissorum cedat, inf.36 c.6.
Quando dies vsusfructus legati cedat. V.7.
Quando ex facto tutoris, vel curatoris minoris agere, vel conueniri possunt, inf.26.c.5.
Quando fiscus, vel priuatus debitoris, seu debitores exigere possit. c.4.
Qando Imperator inter pupillos, & viduas, vel alias miserabiles personas cognoscit, & ad exhibeantur. c.3.
Quando libellus Principi datus litis faciat contestationem.

tionem.c.1.
Quando liceat ab empt. disced.c.4.
Quando liceat vnicuique, sine iudice vindicare se, vel pub.deuotionem.c.3.
Quando mulier tutelæ officio fungitur. c.4.
Quando non petentiū partes, petentibus accrescunt, c.6.
Quando prouocare non est necesse, c. 7.
Quando, & quibus quarta pars debetur ex bonis decurionum, & de modo distributionis eorum, c.10.
Quando tutores, vel curatores esse desinant, c.5.
Quando rerum actio non detur. N. 44.
Quemadmodum ciuilia munera indicuntur, c.10.
Quemadmodum feudum ad filiam pertineat. F. 1.
Quemadmodum seruitutes amittantur. V. 8.
Quemadmodum testamenta aperiantur, describantur, atque inspiciantur, c.6.
Qui accusare non possunt, c.9.
Qui ad bonorum possessionem, & infra quod tempus admittatur, c.6.
Qui bonis cedere possunt, c.7.
Qui dare tutores, vel curatores possunt, & qui dari non possunt, c.7.
Qui ætate, vel profes.se excus. ibid. 10.
Qui pro sua iurisditione iudices dare, darive possunt, c.3.
Qui legitimam personam standi in iudicijs habeant, vel non, ibidem.
Qui non possunt ad libertatem peruenire, c.7.
Qui manumittere non possunt, & non in fraudem creditorum manumittantur, ibid.
Qui, & à quibus manumissi liberi non fiant, & ad legem Aelium Sentiam. N.40.
Qui siue manumissione ad libertatē peruenīūt. N.40.

Qui militare possunt, vel non, & de seruis ad militiæ dignitatem aspirantibus, & vt nemo duplici militia, vel dignitate, & militia simul vtatur, c. 12.

Qui morbo se excusant, c. 5. & 10.

Qui numero liber. se excusant, ibid.

Qui numero tutelarum se excusant, ibid.

Qui petãt tutores, vel curat. & vbi petatur, inf. 26. c. 5.

Qui potiores ĩ pignore, hypothecave habeãtur, & de his qui in priorũ credit. locum succedũt. V. 20. c. 8.

Qui sint rebelles. F. 2.

Qui, & aduersus quos in integrum restitui non possunt, c. 2.

Qui satisdare cogantur, vel iuramento promittãt, vel promissioni suæ committantur. V. 2.

Qui successores teneantur. F. 1.

Qui successores feudum dare teneantur. F. 1.

Qui testamento facere possunt, vel non possunt, c. 6.

Qui testamentum facere possint, & quemadmodum testamenta fiant, inf. 28.

Qui testamento tutores dari possunt, inst. 1.

Qui testes sunt necessarij, ad nouã inuestituram probandam. F. 2.

Quibus alienare licet, vel non inst. 2.

Quibus ad conductionem prædiorum fiscalium accedere non licet, c. 11.

Quibus muneribus excusantur, hi qui potest impletã militiam, vel aduocationem, per prouinciã suis cõmodis vacantes, cõmutantur, & de priuilegijs eorum, & de conductoribus vectigalium fisci. A. 10.

Quibus muneribus, vel præstationibus nemini liceat se excusare, ibid.

Quibus modis feudum constitui possit. F. 1.

Quibus modis feudum amittatur, ibid.

Quibus rebus ad eundem iudicem eatur. V. 11.

Qui-

Quibus ad libertatem proclamare non licet 40. Et de rebus eorum, qui ad libertatem proclamare non prohibentur. c.7.
Quib. ex causis serui prȩmio libertatē accipiūt, ibid.
Quibus, ex causis manumittere non licet, inst. 1.
Quibus modis tollitur obligatio, inst. 3.
Quibus modis re contrahitur obligatio, ibid.
Quibus modis ius patriæ potestate soluitur, inst. 1.
Quibus modis pignus, vel hypotheca soluitur. V.20.
Quibus ex causis in possessionem eatur. N.42.
Quibus non competit bonorum possessio, inf. 38.
Quibus non obijcitur longi tēporis præscriptio, c.7.
Quibus res iudicata non nocet, ibid.
Quibus ex causis maiores in integrū restituātur, c. 2.
Quibus modis tutela finitur, inst. 1.
Quibus non est permissum facere testamentū, inst. 2.
Quibus modis testamenta infirmentur, ibid.
Quibus modis vsusfructus, vel vsus amittatur. V.7.
Quid iuris, si post alienationem feudi, vasallus id recuperauerit. F.2.
Quid sit inuestitura, ibid.
Quid præcedere debeat, an inuestitura, vel fidelitas. F.1.
Quibus, & à quo appelletur. N.49.
Quis ordo in bonorum possessione seruetur, inf. 38.
Quibus dicatur Dux, Comes, March. F.2.
Quo tempore miles inuestituram petere debeat. F.1.
Quo quisque ordine conueniatur. c. 11.
Quod cōstitutio, quæ ex adscriptio, & libera natos liberos esse vult, nō his, qui ante, sed qui post cōstitutionem nati sunt, prosit. Et vt venerabiliū domnū æconomi, immobiliū ad inuicem rerum Ecclesiasticarum commutationes faciāt, decreto prius interposito, excepta ab hoc maiore ecclesia. A. 54.

Quod quisque iuris in alienum statuit, vt ipse eodem iure vtatur, V, 2.
Quod iussus. V. 15.
Quod metus causa gestum erit. V. 4.
Quod cum eo, qui in aliena potestate, est negotium gestum esse dicetur, inst. 4. V. 14. vel de peculio, seu quod iussu, vel de in rem verso, c. 4.
Quod falso tutore authore gestũ esse dicetur, inf. 27.
Quod vi, aut clam. N. 43.
Quod cuiusque vniuersitatis nomine, vel contra eam agatur, V. 3.
Quomodo oporteat Episcopus, & ceteros clericos ad ordinationem produci, & de expensis Ecclesiarum. A. 6.
Quomodo instrumentis, quæ apud iudices insinuanda sunt, fidem apponere oporteat. A. 73.
Quomodo, in læsæ maiestatis crimine procedat. F. 2.
Quomodo, & quando iudex sentẽtiam proferre debeat præsẽtibus partibus, vel vna parte absẽte. c. 7.
Quorum appellationes non recipiuntur, c. 7.
Quorum bonorum. N. 43. c. 8.
Quorum legatorum, ibid. N. & c.
Quot testes sunt necessarij ad probandum feudi ingratitudinem. F. 2.

R

RAptu virginum, seu viduarum, nec non sanctimonialium. c. 9.
Ratam rem haberi & de ratihabitione. N. 46.
Ratiocinijs, operũ publicorũ, & partib. ciuitatũ. c. 8.
Re iudicata. C. 7. N. 42. Et de effectu sententiarum, & de interlocutoribus. N. 42.
Re militari. N. 49. c. 12.
Rebus alienis non alienandis, & de prohibita rerum alienatione, vel hypotheca. c. 4.

Rebus

Rebus corporalibus,& incorporalibus,inst.2.
Rebus creditis,& iureiurando,ibid.
Rebus dubijs,inf.43.
Rebus eorum,qui sub tutela,vel cura sunt sine decreto non alienandis,vel pignoris obligandis, inf. 27.
Rebus iudicis authoritate possidendis, vel vendendis.N.42.
Rei vendicatione.V.6.c.3.
Rei vxoriæ actione,in ex stipulatu actionem transfusa de natura dotibus præstita.c.5.
Reis postulatis.c.10.
Reis,qui ingrediũtur ad expediendã, & appellationẽ deque instrumentis priuata manu conscriptis,prolata ab eo,qui cum agitur.Item de iuramento delationis vt iuramento calũniæ connectatur, quod semel tãtũ pro omni probatione pręstari solet.A.50.
Rem alienam gerentibus, non interdici rerum suarum alienatione.c.4.
Rem pupilli saluam fore,vel adolescentis.N.46.
Rerum amotarum,inf.c.5.
Rerum permutatione.V.19.
Rerũ diuisione,& acquirẽdo,ipsarũ dominio, inst. 2.
Rerum permutatione,& præscriptis verbis.c.4.
Receptis arbitris.c.2.
Receptis,q arbitriũ receperũt,vt sẽtentiã dicant.V.4.
Receptatoribus.N.47.
Referendarijs sacri palatij.A.11.
Regula Catoniana,inf.34.
Relationibus.c.7.
Releuatione tributorum publicorum.A.163.
Religiosis,& sumptibus funerum,& vt funus ducere liceat.11.C.3.Et Aleæ,lusu,& aleatoribus.c.3.
Remissionibus.N.43.
Remissione pignoribus.c.8.
Remis-

Remiſſio pęnæ illicitè cōtractarum nuptiarū. A.139.
Replicationibus,inſt. 4.
Repudianda bonorum poſſeſſ.c.6.
Repudianda,vel abſtinenda hęreditate.ibid.
Repudijs,& iudicio de moribus ſublato.c.5.
Reputationibus quæ fiunt in iudicio,in integrum reſtitutionis.c.2.
Requirendis reis,c.9.N.48.
Res inter alios acta,vel iudicata,alijs ne noceat.c.7.
Reſcindenda venditione.V.17.c.4. Et quando non liceat ab emptione diſcedere.V.18.
Reſtitutionibus.A.108.
Reſtitutione dotalium rerum,& ad donationem ante nuptias pertinentium. Item de ea,quæ vndecimo menſe poſt obitum mariti parit.A.39.
Reſtitutione militū,& eorū qui reip. cauſa absūt.c.2.
Reuocandis donationibus.c.8.
Reuocandis his,quæ in fraudem alienata ſunt.c.7.
Ripa munienda.N.43.
Ritu nuptiarum.V.23.
Riuis.V.23.
Ruſticis.qui in alienis prędijs nuptias cōtrahūt.A.57.

S

SAcra forma tranſmiſſa Dominico glorioſiſſ. Prætoriorum Illyricianorum præfecto, de diuerſ. cap.A.162.
Sacris iuſſionibus.A.114.
Sacrificijs paganorum,& templis,c.1.
Sacroſanctis Ecclesijs,&,de reb.ac priuilegijs earū,ib.
Salgamo hoſpitibus non præſtando,c.12.
Saluiano interdicto,inſ.43.
Samaritanis.A.144.
Satiſdando,c.2.
Satiſdationibus,inſt.4.

Satiſda-

Satisdatione tutor.vel curatorum,ibid.
Secundis nuptijs,c.5.
Seditiosis, & de ijs, qui plebem audent contra rempub. colligere,c.9.
Senatoribus.V.1.
Senatusconsultis,c.1.
Senatusconf.Claud.tollendo.c.7.
Senatusconf Macedoniano.V.15.
Senatusconf.Orphiciano,inst.3.
Senatusconf.Sillaniano,& Claudiano,quorum testamenta,nec aperiuntur,inf.29.
Senatusconf.Tertulliano,inst.3.
Senatusconf.Trebelliano,c.6.
Sententia quæ sine certa quantitate profertur,c.7.
Sententiam rescindi non posse,ibid.
Sententiam passis,& restitutis.N.48.c.9.
Sententijs contra fiscum latis,retractandis,c.10.
Sententijs ex breuiculo recitandis,c.7.
Sententijs præfectorum prætorio,ibid.
Sententijs,& interlocutionib. omniũ iudicium, ibid.
Separatis quæ pro eo,quod interest,proferũtur, ibid.
Separationibus.N.42.
Sepulchro violato,N.47.c.9.
Seruili cognatione,inst.3.
Seruo corrupto,V.11.
Seruo pignori dato manumissio,c.7.
Seruis fugitiuis,& libertis,mancipijsque ciuitatum artificibus, & ad diuersa opera deputatis, & ad rem priuatam,& dominicam pertinentibus,c.6.
Seruis reipub.manumittendis,ibid.
Seruitutibus,V.8.
Seruitutibus rusticorum & vrbanorũ prædior.Inst.2.
Seruitutibus rusticorum prædiorum,V.8.
Seruitutibus,& aqua,c.3.

Ser-

Seruitute legata,inf.33.
Seruis exportandis, & si ita mancipium venierit, vt manumittatur,vel contra,V.18.
Si à nõ cõpetente iudice iudicatum esse dicatur,c.7.
Si à parente quis manumissus fuerit,inst.17.
Si aduersus rem iudicatam restitutio postuletur, c.2.
Si aduersus venditionem,ibid.
Si aduersus venditionem pignoris,ibid.
Si aduersus donationem,ibid.
Si aduersus libertatem,ibid.
Si aduersus transactionem vel diuisionem in integrum minor restitui velit,ibid.
Si aduersus solutionem à tutore,vel à se factam,ibid.
Si aduersus dotem,ibid.
Si aduersus delictum suum,ibid.
Si aduersus vsucapionem,ibid.
Si aduersus fiscum,ibid.
Si aduersus creditorem,ibid.
Si se abstinuit hæreditate,ibid.
Si vt omissam hæreditatem, vel bonorum possessionem,vel quid aliud acquirat,ibid.
Si aduersus creditorem præscriptio opponatur,c.7.
Si ager vectigalis vel emphyteuticarius petatur,V.7.
Si aliena res pignori data sit,c.8.
Si antiquior pignus vendiderit,ibid.
Si certum petatur,c.4.
Si certum petatur condictione.V.12.
Si communis res pignorata fit.c.8.
Si contra ius vel vtilitatem publicam,vel per mendaciũ fuerit aliquid postulatum,vel impetratum.c.1.
Si contra matris voluntatem tutor datus sit.c.5.
Si cui plus, quàm per falcidam licuerit, legatum esse dicetur Inf.35.
Si curialis relicta ciuitate reus habitare maluerit.c.10.

Si

Si de feudo defuncti contentio fit inter dominum, & agnatos vasalli.F.2.
Si de feudo vasallus ab aliquo interpellatus fuerit, & dominus eum defendere noluerit.ibid.
Si de inuestitura feudi controuersia fuerit.F.1.
Si de inuestitura inter dñm, & vasallũ lis oriatur ibi.
Si de momentaria possessione fuerit appellatum c.7.
Si dos constante matrimonio soluta fuerit.c.5.
Si ex falsis ĩstrumẽtis, vel testimonijs iudicatũ sit.ib.
Si ex noxali causa agatur, quẽadmodũ caueatur. V.2.
Si ex plurib. tutoribus, vel curatoribus, oẽs, vel vnus peragere rem minoris, vel conueniri possint. c.5.
Si familia furtum fecisse dicatur.N.47.
Si in causa iudicati pignus captum sit,c.8.
Si in communi, eademque causa integrum restitutio postuletur.c.17.
Si fraudem patroni à libertis alienatio facta sit. c.6.
Si is qui testõ liber esse iussus erit, post mortẽ dñi ante aditã hæreditatem subripuisse quid dicetur. N.47.
Silentiarijs, & decurionibus eorum.c.12.
Si liberalitatis Imperialis socius sine hærede decesserit.c.10.
Si libertus ingenuus esse dicetur.N.40.
Si maior factus rerum habuerit.c.2.
Si maior factus venditionem factam sine decreto ratam habuerit.c.8.
Si mancipium ita venierit, ne prostituatur. c.4.
Si mancipium ita fuerit alienatum, vt manumittatur, vel contra.ibidem.
Si mater indemnitatem promisi.c.5.
Si mensor falsum modum dixerit.V.11.
Si minor, se maiorem dixerit.c.2.
Si mulier ventris nomine in possessionem missa calumniæ causa esse dicetur, inf.25.

Si-

Sine censu, vel reliquis fundū comparari nō posse. c.4.
Singulis rebus per fideicommissum relictis, inst. 2.
Si nuptiæ ex rescripto petantur, c. 5.
Si omissa sit causa testamenti, c.6.
Si pars hæreditatis petatur. V.5.
Si pēdēte appellatione mos interuenerint, N.49.c.7.
Si p vim, vel alio mō absentis possessio turbata sit, c.8.
Si pignoris conuentionem numerario pecuniæ secuta sit, ibidem.
Si pignori dato feudo, quid iuris sit. F.1.
Si pignus pignori datum sit. c.8.
Si plures vna sententia condemnati sunt. c.7.
Si propter inimicitias creatio facta sit.c.10.
Si propter publicas pensitationes venditio fuerit celebrata. c.4.
Si post creationem quis decesserit.c.7.
Si quacunque præditus potestate, vel ad eum pertinentes ad suppositarum iurisdictioni suæ nuptias tentauerit aspirare, c.5.
Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur, inst. 4. V. 9.
Si quid in fraudem patroni factum sit, inf.38.
Si quis aliquem testari prohibuerit, vel coegerit, inf. 29.c.6.
Si quis alteri, vel sibi, sub alterius nomine, vel aliena pecunia emerit. c.4.
Si quis cautionibus in iudicio sistendi causa factis, non obtemperauerit. V. 2.
Si quis eam, cuius tutor fuerit, corruperit.c.9.
Si quis ignorans rem minoris esse, sine decreto comparauerit.c.5.
Si quis Imperatori maledixerit.c.9.
Si quis ius dicenti non obtemperauerit. V.2.
Si quis in ius vocatus non ierit, siue per eum cauerit per quem ex edicto non debuit, ibid.

Si

Si quis Omissa causa testamenti ab intestato, vel alio modo possideat hæreditatem, inf. 26.
Si rector prouinciæ, vel ad eum pertinentes, sponsalia dederint arras. c. 5.
Si res, vel accusator mortuus fuerit. c. 9.
Si sæpius in integrum restitutio postuletur. c. 2.
Si secundo nupserit mulier cui, maritus vsumfructum reliquit, c. 5.
Si seruitus vendicetur, vel ad alium pertinere, negetur, V. 8.
Si seruus exportandus veniat. c. 4.
Si seruus extero se emi mandauerit, ibid.
Si seruus, aut libertus ad decurionatum aspirauerit, c. 10.
Si tabulæ, testamenti extabunt, inf. 37.
Si tabulæ testamenti nullæ extabunt, vnde liberti, inf. 38.
Si tutor non gesserit. c. 5.
Si tutor, vel curator interuenerit, c. 2.
Si tutor, vel curator falsis allegationibus excusatur fit, ibidem.
Si tutor reipublicæ causa aberit, ibid.
Si tutor, vel curator, vel magistratus creatus appellauerit. N. 49.
Si vasallus feudo priuetur, cui deferatur. F. 2.
Si vendito pignore agatur, c. 8.
Si ventris nomine in possessionem calumniæ esse dicetur, inf. 25.
Si ventris nomine muliere in possessionem missa, eadem possessio dolo malo ad alium translata esse dicatur, ibid.
Si vnus ex pluribus appellauerit, c. 7.
Si vnus ex plurib. hæredib. creditoris, vel debitoris, partem suam debiti soluerit, vel acceperit, c. 8.

Si vsusfructus petatur, vel ad alium pertinere negetur. V.7.
Singulis rebus per fideicommissum relictis, inst. 1.
Societate, inst. 3.
Solutionibus, & liberationibus. N.46. & c.8.
Solutionibus, & liberationibus debitorum ciuitatis c.11.
Soluto matrimonio, quemadmodum dos petatur, inst.25.c.5.
Spectaculis, & scenicis, & lenonibus. c.11.
Sponsalibus. V.3.
Sponsalibus & artis sponsalitijs, & proxeneticis. c. 5.
Sportulis, & sumptibus in diuersis iudiciis faciendis, & de executoribus litium. c.3.
Stratoribus. c.12.
Statu hominum. V. 1.
Statuis & imaginibus. c.1.
Statu liberis. N.40.
Statuis & conditionibus contra libertatem Ecclesiæ inductis, & immunitate locorum, religiosorum, vbique morantium & fori priuilegio, & Gazaris, & Patarenis, & alijs hereticis, eorumque successoribus, & nauigijs peregrinis, & aduenis quocunque locorum hospitantibus, eorumque successoribus, & de agricolarum securitatibus. F.2.
Stellionatus. N.47.
Stipulatione seruorum. Inst.3. N.45.
Studijs liberalibus vrbi Romæ, & Constantinopolitanæ. c.11.
Suarijs, & susceptoribus vini, & cæteris corporalis. c.11.
Successione cognatorum. Inst.3.
Successione libertorum. ibid.
Successione feudi. F.1.

Succeſſione fratrum, vel gradibus ſuccedentium in feudo.F.2.
Succeſſionibus ſublatis, quæ fiebant per bonorum venditiones,& ſenatuſconſulto Claudiano.ibid.
Succeſſorio edicto.Inf.38.& c.6.
Succeſſoribus eorum,qui in Aphrica degunt.A.36.
Suffragio.c 4.
Suis,& legitimis hæredibus.Inf.38.
Summa Trinitate,& fide catholica, vt nemo publicè de ea contendere audeat.c.1.
Sumptus in iuncti muneris, ad omnes collegas pertinere.c.11.
Sumptum recuperatione.c.10.
Superactoribus.c.10.
Superficiebus.N.43.
Superindicto.ibidem.
Supellectili legata.Inf.33.
Suſceptoribus,præpoſitis,& arcarijs.ibid.
Suſpectis tutoribus,vel curatorib.Inſt.1.Inf. 16. c.5.

T

TAbellionibus, & vt prothocolla relinquant in chartis.A.44.
Tabularijs,ſcribis,logographis,& cenſualibus.c.10.
Tabulis exhibendis.N.43.c.8.
Tempore actionum, quæ ſacris locis cõpetunt. A.11.
Tempore non numeratæ dotalis pecuniæ.A.100.
Temporibus in integrum reſtitutionis,tam minorũ, aliarumque perſonarum quæ reſtitui poſſunt, quã hæredum earum.c.2.
Temporibus, & reparationibus appellationum, ſeu conſultationum.c.7.
Termino moto.N.47.
Teſtamẽtis,& quẽadmodũ teſtamẽta ordinentur.c.6.
Teſtamentis ordinandis.inſt.2.

Testamenta quemadmodum aperiantur, inspiciantur,& describantur. Inf. 19.
Testamenta tutela. Inf. 26. c. 5.
Testamentaria manumissione. c. 7.
Testamento militis. c. 6.
Testibus. V. 22. c. 4. A. 90.
Thesauris. c. 10.
Tigno iniuncto. N. 47.
Tractatorijs,& statuis. c. 12.
Transactionibus. V. 2. c. 2.
Transitu militum. A. 129.
Tributoria actione. V. 14.
Tritico, vino,& oleo legato. inf. 33.
Tutela,& rationibus distrahendis, & vtili curationis causa actione. Inf. 27.
Tutelis. inst. I. 26.
Tutore, vel curatore, qui satis non dedit. c. 5.
Tutoribus & curatoribus datis ab his, qui ius dandi habent, qui & in quibus causis specialiter dari possunt, inf. 2.
Tutoribus vel curatoribus illustrium, vel clarissimorum personarum. c. 5.
Tironibus. c. 12.

V

VAcatione & excusatione munerum. N. 50.
Vacatione publici muneris. c. 10.
Vasallo decrepitæ ætatis. F. 2.
Vasallo milite qui arma bellica deposuit. ibid.
Vasallo qui contra constitutionem, Lotharij beneficium alienauit. F. 2.
Vbi quis agere, vel conueniri debeat. V. 5.
Vbi conueniatur, qui certo loco dare promisit. c. 3.
Vbi de criminibus agri oportet. ibid.
Vbi quis decuriali, vel cohortali, aliave conditione

conueniatur.ibid.
Vbi fideicommiſſum peti oportet.ibid.
Vbi cauſa fiſcalis, vel diuinæ domus, hominumque eius agantur.ibid.
Vbi de hæreditate agatur, vel vbi hæredes ſcripti in poſſeſſionem mitti poſtulare debeant.ibid.
Vbi de poſſeſſione agi oportet. c.2.
Vbi pupilli educentur,c.5.
Vbi pupillus educari,vel morari debeat,& de alimentis ei præſtandis.inf.27.
Vbi de ratiocinijs tam publicæ quam priuatis agi oporteat.ibidem.
Vbi in rem actio exerceri debet.ibid.
Vbi, & apud quem cognitio in integrum reſtitutionis agenda.ſit.c.2.
Vbi ſenatores,vel clariſſimi ciuiliter,vel criminaliter conueniantur.c.3.
Vbi cauſas ſtatus agi oporteat.ibid.
Vbi petantur tutores,vel curatores.c.5.
Vectigalibus,& commiſſis.c.4.
Vectigalia noua inſtitui non poſſe.ibidem.
Venatione ferarum.c.11.
Vendendis rebus ciuitatis.ibidem.
Venditione rerũ fiſcaliũ;cũ priuatis cõmuniũ. c. 10.
Ventre inſpiciendo,cuſtodiendoque partu.inf.25.
Vẽtre in poſſeſſionẽ mittẽdo,& curatore eius. inf.37.
Veſtibus ſoloberis,& auratis,& de tinctione ſacrimuricis.c.11.
Verborum ſignificatione c.6.N.50.
Verborum obligationibus, inſt.3.inf.45.
Veteranis.N.46.c.12.
Veteranorum,& militum ſucceſſione.inf.38.
Veteri iure enucleando & de authoritate iuriſprudẽtium,qui in Digeſtis leguntur.c.1.

Veteris nusmimatis poteſtate.c.11.
Vi & vi armata. N.43.
Vi bonorum raptorum,c.9. & de turba. N.47.inſt.4
Via publica,& ſi quid in ea factum eſſe dicatur & de ea ex edicto ædiliũ curuliũ à ſingulis reficiẽda.ib.
Vindicta,& apud concilium manumiſſione.c.7.
Vnde vi.c.8.
Vnde cognati.inf.38.
Vnde legitimi,& vnde cognati,inf.38.& c.6.
Vnde liberi.c.6.
Vnde vir & vxor inf.38.& c.6.
Vſu & habitatione.V.7.inſt.2.
Vſu,& vſufructu,& reditu,& habitatione, & operis per legatum vel fideicommiſſum datis,inf.33.
Vſu Mediolanenſium ſecundum quoſdam.F.1.
Vſucapionibus.N.41.
Vſucapionibus,& lõgi tẽporis præſcriptionib. inſt.2
Vſucapione pro emptore,vel tranſactione.c.7.
Vſucapione pro hærede.ibid.
Vſucapione pro donato.ibid.
Vſucapione pro dote.ibid.
Vſucapione transformanda, & de ſublata differentia rerum mancipi,& nec mancipi.ibid.
Vſufructu,inſt.2.
Vſufructu accreſcendo.V.7.
Vſufructu, & quemadmodũ quis vtatur fruatur. ibi.
Vſufructu,& habitatione, & miniſterio ſeruorũ.c.3.
Vſufructu earum rerum,quæ vſu conſumuntur,,vel minuuntur.V.7.
Vſufructuarius quemadmodum caueat.V.
Vſuris.c.4.
Vſuris,& fructibus,& cauſis, & omnibus acceſſionibus,& nota.22.
Vſuris vel fructib.legatorum,ſeu fideicõmiſſorũ.c.6.

Vſuris pupillaribus.c.5.
Vſuris rei iudicatæ.c.7.
Vt actiones & ab hæredi & contra hæredes incipiant.c.4.
Vt quę deſunt aduocatus partiū,iudex ſuppleat.c.2.
Vt nemo inuitus agere,vel accuſare cogatur. c.3.
Vt clerici apud proprios epiſcopus primum conueniantur,& poſt hoc apud ciuiles iudices.A.83.
Vt clerici ex vna eccleſia in aliā transferantur ad ſupplendum deficientium ſtatutum numerum. A.16.
Vt determinati ſit numerus clericorum ſanctiſſ.maioris eccleſiæ,nec non cæterarum ſanctiſſ.eccleſiarum huius auguſtiſſ.vrbis,A.3.
Vt decetero commutationes eccleſiaſticarum rerum non ficte fiant ad pijſſimum Imperatore, & hoc modo ad alia perſonas, & legitimas tranſeant res, ſed hæc tantum modo fiant, ad Imperialem domum. Et vt liceat perpetuas emphyteuſis agi ab oratorijs in oratoria,decreto videlicet interpoſito, excepta ab hoc maiore eccleſia:ne tamen in priuatam perſonam tranſeat emphyteuſis.A.55.
Vt nouæ conſtitutiones poſt alios duos menſes, quā inſinuatæ fuerint,obtineant.litē parcit his quiſſubtilitatem conſtitutionum in teſtamentis non obſeruant,relinquendo quadrantem, & hæredis nomē, aut non inſcribendo,aut non nuncupando.A.66.
Vt creditores primum aggrediantur principales debitores:mox illis ſoluendo non exiſtentibus, ſecundo loco mandatores etiam,aut conſtitutæ pecunię reos,aut fideiuſſores. A.4.
Vt intra certū tēpus criminalis quęſtio terminetur.c.
Vt deliberādi ius ēt ad impuberes traſmittātur.A.19.
Vt dignitatum ordo ſeruetur.c.12.
Vt donatio propter nuptias ſpecialis cōtractus ſit, &

de alijs capitulis. A. 119.

Vt primæ & secundæ dotis exactione instante, nem pe viro ad secundas digressio nuptias prior vxor, aut ex priore matrimonio suscepti liberi præferantur, Vtque si uxor aut is, qui dotem pro ea conscripsit, in dotem conscripta tradere voluerit, & maritus ea suscipere differat: solutio matrimonio nihilominus ab eo per ipsum conscripta exigatur donatio ante nuptias. Et ne donationem ante nuptia præstet, qui quo minus dotem acciperet, in causa non fuit. A. 91.

Vt Ecclesia Rom. centum annorum gaudeat præscriptione. A. 10.

Vt nemini liceant in emptione specierum se excusare, & de munere Sironiæ. c. 10.

Vt in flumine publico nauigare liceat. N. 43.

Vt Anthimus. Seruus, Petrus Zooras, & reliqui hæretici Ecclesiastico gradu detrahantur. A. 44.

Vt Illustres in pecuniarijs omnimodo per procuratores causas agant. cum vero de iniuria criminaliter agitur dũtaxat secundum priuilegium ipsis ad hoc cõcessũt Clarissimis autem tã per se quàm per procuratores, liceat pecuniarias causas agere. A. 42.

Vt Imperat. nomen in instrumentis, actis publicis præponatur, & vt tempora quæ latinis designantur literis manifestis scribantur. A. 47.

Vt lite pendẽte post prouocationem, aut definitiuam sententiam, nulli liceat Imperatori supplicare. c. 1.

Vt ea, quæ vocantur insinuatiua, super clericis in maiore quidem Ecclesia dentur, in alijs autem Ecclesiijs penitus non dentur. A. 56.

Vt omnes iudices, tã ciuiles, quàm militares post administrationem depositam, qninquaginta dies in ciuitatibus certis locis permoneant. ibid.

Vt

Vt nemini liceat sine iudicis authoritate signa rebus imponere alienis.c.2.

Vt legatorum,seu fideli commissorum seruandorum causa caueatur. Inf.35.

Vt in possessione legatorum, vel fideicommissorum seruandorum causa esse liceat.ibid.

Vt ex legibus, senatusve consultis bonorum possessio detur.Inf.38.

Vt si plures filij non sint quam quatuor,legitima portio censeatur triens,si vltra quatuor,semis,Et vt naturales liberi, nulla existente prole legitima vna cum matre ab intestato sextantem accipiant. Et vt collatio tam ex testamento quàm ab intestato competat, nisi expressis verb. testator id prohibeat. Et de diuisione bonorum in liberos facta à parentibus, & de eo, qui proprium chirographum inficiatur, deque alijs capitulis. A.18.

Vt nullam de cætero licentiam dux aliquis, aut cohibendis violentijs præpositus habeat ad vtranque Phrygiam accedendi,aut quosdam sibi coniunctos eò dirigendi,vt aliquos comprehendant.Sed neque earum prouinciarum incolæ ad eos, qui tales magistratus in Lycaonia, & item Lydia gerunt, decurrant,apudque ipsos contra aliquos querelam instituant,cùm ciuiles magistratos abundè sufficiant ad huiusmodi emergentes casus persequendos. A.45.

Vt qui contra naturam luxuriantur, & per Deum adiurant,item blasphemias in Deum ingerunt,afficiantur supplicio. A.77.

Vt omnes prouinciarum magistratibus obtemperent, siue de criminibus, siue de pecunijs agatur. Et vt causæ illic examinentur, nemine prorsus exempto per aliquid priuilegium, absque sacra pragmatica forma.A.63.

Sine censu, vel reliquis fundũ comparari nõ posse. c.4.
Singulis rebus per fideicommissum relictis, inst. 2.
Si nuptiæ ex rescripto petantur, c. 5.
Si omissa sit causa testamenti, c.6.
Si pars hæreditatis petatur. V. 5.
Si pẽdẽte appellatione mors interuenerint, N. 49. c. 7.
Si p vim, vel alio mõ absentis possessio turbata sit, c.8.
Si pignoris conuentionem numerario pecuniæ secuta sit, ibidem.
Si pignori dato feudo, quid iuris sit. F. 1.
Si pignus pignori datum sit. c. 8.
Si plures vna sententia condemnati sunt. c.7.
Si propter inimicitias creatio facta sit. c. 10.
Si propter publicas pensitationes venditio fuerit celebrata. c.4.
Si post creationem quis decesserit. c.7.
Si quacunque præditus potestate, vel ad eum pertinentes ad suppositarum iurisdictioni suæ nuptias tentauerit aspirare, c. 5.
Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur, inst. 4. V. 9.
Si quid in fraudem patroni factum sit, inf. 38.
Si quis aliquem testari prohibuerit, vel coegerit, inf. 29. c.6.
Si quis alteri, vel sibi, sub alterius nomine, vel aliena pecunia emerit. c.4.
Si quis cautionibus in iudicio sistendi causa factis, non obtemperauerit. V. 2.
Si quis eam, cuius tutor fuerit, corruperit. c.9.
Si quis ignorans rem minoris esse, sine decreto comparauerit. c. 5.
Si quis Imperatori maledixerit. c.9.
Si quis ius dicenti non obtemperauerit. V. 2.
Si quis in ius vocatus non ierit, siue per eum cauerit per quem ex edicto non debuit, ibid.

Si quis Omissa causa testamenti, ab intestato, vel alio modo possideat hæreditatem, inf. 26.
Si rector prouinciæ, vel ad eum pertinentes, sponsalia dederint arras. c. 5.
Si res, vel accusator mortuus fuerit. c. 9.
Si sæpius in integrum restitutio postuletur. c. 2.
Si secundo nupserit mulier cui, maritus vsumfructum reliquit. c. 5.
Si seruitus vendicetur, vel ad alium pertinere, vegetur, V. 8.
Si seruus exportandus veniat. c. 4.
Si seruus extero se emi mandauerit, ibid.
Si seruus, aut libertus ad decurionatum aspirauerit, c. 10.
Si tabulæ, testamenti extabunt, inf. 37.
Si tabulæ testamenti nullæ extabunt, vnde liberti, inf. 38.
Si tutor non gesserit. c. 5.
Si tutor, vel curator interuenerit, c. 2.
Si tutor, vel curator falsis allegationibus excusatur fit, ibidem.
Si tutor reipublicæ causa aberit, ibid.
Si tutor, vel curator, vel magistratus creatus appellauerit. N. 49.
Si vasallus feudo priuetur, cui deferatur. F. 2.
Si vendito pignore agatur, c. 8.
Si ventris nomine in possessionem calumniæ esse dicetur, inf. 25.
Si ventris nomine muliere in possessionem missa, eadem possessio dolo malo ad alium translata esse dicatur, ibid.
Si vnus ex pluribus appellauerit, c. 7.
Si vnus ex plurib. hæredib. creditoris, vel debitoris, partem suam debiti soluerit, vel acceperit, c. 8.

Si

Si vsusfructus petatur, vel ad alium pertinere negetur V.7.
Singulis rebus per fideicommissum relictis, inst. 1.
Societate, inst. 5.
Solutionibus, & liberationibus. N. 46. & c. 8.
Solutionibus, & liberationibus debitorum ciuitatis, c. 11.
Soluto matrimonio, quemadmodum dos petatur, inf. 25. c. 5.
Spectaculis, & scenicis, & lenonibus. c. 11.
Sponsalibus. V. 3.
Sponsalibus & artis sponsalitijs, & proxeneticis. c. 5.
Sportulis, & sumptibus in diuersis iudicijs faciendis, & de executoribus litium. c. 3.
Stratoribus. c. 12.
Statu hominum. V. 1.
Statuis & imaginibus. c. 1.
Statu liberis. N. 40.
Statuis & conditionibus contra libertatem Ecclesiæ inductis, & immunitate locorum, religiosorum, vbique morantium & fori priuilegio, & Gazaris, & Patarenis, & alijs hereticis, eorumque successoribus, & nauigijs peregrinis, & aduenis quocunque locorum hospitantibus, eorumque successoribus, & de agricolarum securitatibus. F. 2.
Stellionatus. N. 47.
Stipulatione seruorum. Inst. 3. N. 45.
Studijs liberalibus vrbi Romæ, & Constantinopolitanæ. c. 11.
Suarijs, & susceptoribus vini, & cæteris corporalis. c. 11.
Successione cognatorum. Inst. 3.
Successione libertorum. ibid.
Successione feudi. F. 1.

Suc-

Successione fratrum, vel gradibus succedentium in feudo.F.2.
Successionibus sublatis, quæ fiebant per bonorum venditiones,& senatusconsulto Claudiano.ibid.
Successorio edicto.Inf.38.& c.6.
Successoribus eorum,qui in Aphrica degunt.A.36.
Suffragio.c 4.
Suis,& legitimis hæredibus.Inf.38.
Summa Trinitate,& fide catholica, vt nemo publicè de ea contendere audeat.c.1.
Sumptus in iuncti muneris, ad omnes collegas pertinere.c.11.
Sumptum recuperatione.c.10.
Superactoribus.c.10.
Superficiebus.N.43.
Superindicto.ibidem.
Supellectili legata.Inf.33.
Susceptoribus,præpositis,& arcarijs.ibid.
Suspectis tutoribus,vel curatorib.Inst.1.Inf. 16. c.5.

T

TAbellionibus,& vt prothocolla relinquant in chartis.A.44.
Tabularijs,scribis,logographis,& censualibus.c.10.
Tabulis exhibendis.N.43.c.8.
Tempore actionum, quæ sacris locis cōpetunt. A.11.
Tempore non numeratæ dotalis pecuniæ.A.100.
Temporibus in integrum restitutionis,tam minorū, aliarumque personarum quæ restitui possunt, quā hæredum earum.c.2.
Temporibus,& reparationibus appellationum, seu consultationum.c.7.
Termino moto.N.47.
Testamētis,& quēadmodū testamēta ordinentur.c.6.
Testamentis ordinandis.inst.2.

Teſtamenta quemadmodum aperiantur, inſpiciantur, & deſcribantur. Inf. 19.
Teſtamenta tutela. Inf. 26. c. 5.
Teſtamentaria manumiſſione. c. 7.
Teſtamento militis. c. 6.
Teſtibus. V. 22. c. 4. A. 90.
Theſauris. c. 10.
Tigno iniuncto. N. 47.
Tractatorijs, & ſtatuis. c. 12.
Tranſactionibus. V. 2. c. 2.
Tranſitu militum. A. 129.
Tributoria actione. V. 14.
Tritico, vino, & oleo legato. inf. 33.
Tutela, & rationibus diſtrahendis, & vtili curationis cauſa actione. Inf. 27.
Tutelis. inſt. I. 26.
Tutore, vel curatore, qui ſatis non dedit. c. 5.
Tutoribus & curatoribus datis ab his, qui ius dandi habent, qui & in quibus cauſis ſpecialiter dari poſſunt, inf. 2.
Tutoribus vel curatoribus illuſtrium, vel clariſſimorum perſonarum. c. 5.
Tironibus. c. 12.

V

VAcatione & excuſatione munerum. N. 50.
Vacatione publici muneris. c. 10.
Vaſallo decrepitæ ætatis. F. 2.
Vaſallo milite qui arma bellica depoſuit. ibid.
Vaſallo qui contra conſtitutionem, Lotharij beneficium alienauit. F. 2.
Vbi quis agere, vel conueniri debeat. V. 5.
Vbi conueniatur, qui certo loco dare promiſit. c. 3.
Vbi de criminibus agri oportet. ibid.
Vbi quis decuriali, vel cohortali, aliave conditione
con-

conueniatur.ibid.
Vbi fideicommiffum peti oportet.ibid.
Vbi caufa fifcalis, vel diuinæ domus, hominumque eius agantur.ibid.
Vbi de hæreditate agatur, vel vbi hæredes fcripti in poffeffionem mitti poftulare debeant.ibid.
Vbi de poffeffione agi oportet. c.2.
Vbi pupilli educentur,c.5.
Vbi pupillus educari,vel morari debeat,& de alimentis ei præftandis.inf.27.
Vbi de ratiocinijs tam publicæ quam priuatis agi oporteat.ibidem.
Vbi in rem actio exerceri debet.ibid.
Vbi, & apud quem cognitio in integrum reftitutionis agenda.fit.c.2.
Vbi fenatores,vel clariffimi ciuiliter,vel criminaliter conueniantur.c.3.
Vbi caufas ftatus agi oporteat.ibid.
Vbi petantur tutores,vel curatores.c.5.
Vectigalibus,& commiffis.c.4.
Vectigalia noua inftitui non poffe.ibidem.
Venatione ferarum.c.11.
Vendendis rebus ciuitatis.ibidem.
Venditione rerū fifcaliū;cū priuatis cōmuniū. c. 10.
Ventre infpiciendo,cuftodiendoque partu.inf.25.
Vētre in poffeffionē mittēdo,& curatore eius. inf.37.
Veftibus foloberis, & auratis, & de tinctione facrimuricis.c.11.
Verborum fignificatione c.6.N.50.
Verborum obligationibus,inft.3.inf.45.
Veteranis.N.46.c.12.
Veteranorum,& militum fucceffione.inf.38.
Veteri iure enucleando & de authoritate iurifprudētium,qui in Digeftis leguntur.c.1.

Veteris nusmimatis potestate.c.11.
Vi & vi armata. N.43.
Vi bonorum raptorum,c.9. & de turba. N.47.inst.4
Via publica,& si quid in ea factum esse dicatur & de ea ex edicto ædiliũ curuliũ à singulis reficiẽda.ib.
Vindicta,& apud concilium manumissione.c.7.
Vnde vi.c.8.
Vnde cognati.inf.38.
Vnde legitimi,& vnde cognati,inf.38.& c.6.
Vnde liberi.c.6.
Vnde vir & vxor inf.38.& c.6.
Vsu & habitatione.V.7.inst.2.
Vsu,& vsufructu,& reditu,& habitatione, & operis per legatum vel fideicommissum datis,inf.33.
Vsu Mediolanensium secundum quosdam.F.1.
Vsucapionibus.N.41.
Vsucapionibus,& lõgi tẽporis prę́scriptionib. inst.2
Vsucapione pro emptore,vel transactione.c.7.
Vsucapione pro hærede.ibid.
Vsucapione pro donato.ibid.
Vsucapione pro dote.ibid.
Vsucapione transformanda, & de sublata differentia rerum mancipi,& nec mancipi.ibid.
Vsufructu,inst.2.
Vsufructu accrescendo.V.7.
Vsufructu, & quemadmodũ quis vtatur fruatur. ibi.
Vsufructu,& habitatione, & ministerio seruorũ.c.3.
Vsufructu earum rerum,quæ vsu consumuntur, vel minuuntur.V.7.
Vsufructuarius quemadmodum caueat.V.
Vsuris.c.4.
Vsuris,& fructibus,& causis, & omnibus accessionibus,& nota.22.
Vsuris vel fructib.legatorum,seu fideicõmissorũ.c.6.

Vsu-

Vſuris pupillaribus.c.5.
Vſuris rei iudicatæ.c.7.
Vt actiones & ab hæredi & contra hæredes incipiant.c.4.
Vt quę deſunt aduocatus partiū,iudex suppleat.c.2.
Vt nemo inuitus agere,vel accuſare cogatur. c.3.
Vt clerici apud proprios epiſcopus primum conueniantur,& poſt hoc apud ciuiles iudices.A.83.
Vt clerici ex vna eccleſia in aliā transferantur ad ſupplendum deficientium ſtatutum numerum. A.16.
Vt determinati ſit numerus clericorum ſanctiſſ. maioris eccleſiæ,nec non cæterarum ſanctiſſ.eccleſiarum huius auguſtiſſ.vrbis,A.3.
Vt decetero commutationes eccleſiaſticarum rerum non fictè fiant ad pijſſimum Imperatore, & hoc modo ad alia perſonas, & legitimas tranſeant res, ſed hæc tantum modo fiant, ad Imperialem domum.. Et vt liceat perpetuas emphyteuſis agi ab oratorijs in oratoria,decreto videlicet interpoſito, excepta ab hoc maiore eccleſia:ne tamen in priuatam perſonam tranſeat emphyteuſis.A.55.
Vt nouæ conſtitutiones poſt alios duos menſes, quā inſinuatæ fuerint,obtineant.itē parcit his qui ſubtilitatem conſtitutionum in teſtamentis non obſeruant,relinquendo quadrantem; & hæredis nomē, aut non inſcribendo,aut non nuncupando.A.66.
Vt creditores primum aggrediantur principales debitores:mox illis ſoluendo non exiſtentibus, ſecundo loco mandatores etiam,aut conſtitutæ pecunię reos,aut fideiuſſores. A.4.
Vt intra certū tēpus criminalis quęſtio terminetur.c.
Vt deliberādi ius ēt ad impuberes traſmittātur.A.19.
Vt dignitatum ordo ſeruetur.c.12.
Vt donatio propter nuptias ſpecialis cōtractus ſit, &

de alijs capitulis. A. 119.

Vt primæ & secundæ dotis exactione instante, nempe viro ad secundas digresso nuptias prior vxor, aut ex priore matrimonio suscepti liberi præferantur, Vtque si uxor aut is, qui dotem pro ea conscripsit, in dotem conscripta tradere voluerit, & maritus ea suscipere differat: solutio matrimonio nihilominus ab eo per ipsum conscripta exigatur donatio ante nuptias. Et ne donationem ante nuptia præstet, qui quo minus dotem acciperet, in causa non fuit. A. 91.

Vt Ecclesia Rom. centum annorum gaudeat prescriptione. A. 10.

Vt nemini liceant in emptione specierum se excusare, & de munere Sironiæ. c. 10.

Vt in flumine publico nauigare liceat. N. 43.

Vt Anthimus. Seruus, Petrus Zooras, & reliqui hæretici Ecclesiastico gradu detrahantur. A. 44.

Vt Illustres in pecuniarijs omnimodo per procuratores causas agant. cum vero de iniuria criminaliter agitur dũtaxat secundum priuilegium ipsis ad hoc cõcesſũt Clarissimis autem tã per se quàm per procuratores, liceat pecuniarias causas agere. A. 42.

Vt Imperat. nomen in instrumentis, actis publicis præponatur, & vt tempora quæ latinis designantur literis manifestis scribantur. A. 47.

Vt lite pendẽte post prouocationem, aut definitiuam sententiam, nulli liceat Imperatori supplicare. c. 1.

Vt ea, quæ vocantur insinuatiua, super clericis in maiore quidem Ecclesia dentur, in alijs autem Ecclesiijs penitus non dentur. A. 56.

Vt omnes iudices, tã ciuiles, quàm militares post administrationem depositam, qninquaginta dies in ciuitatibus certis locis permoneant. ibid.

Vt

Vt nemini liceat sine iudicis authoritate signa rebus imponere alienis.c.2.

Vt legatorum,seu fideli commissorum seruandorum causa caueatur. Inf.35.

Vt in possessione legatorum , vel fideicommissorum seruandorum causa esse liceat.ibid.

Vt ex legibus, senatusve consultis bonorum possessio detur.Inf.38.

Vt si plures filij non sint quam quatuor,legitima portio censeatur triens,si vltra quatuor,semis,Et vt naturales liberi , nulla existente prole legitima vna cum matre ab intestato sextantem accipiant. Et vt collatio tam ex testamento quàm ab intestato competat, nisi expressis verb. testator id prohibeat. Et de diuisione bonorum in liberos facta à parentibus, & de eo, qui proprium chirographum inficiatur, deque alijs capitulis. A.18.

Vt nullam de cætero licentiam dux aliquis , aut cohibendis violentijs præpositus habeat ad vtranque Phrygiam accedendi,aut quosdam sibi coniunctos eò dirigendi,vt aliquos comprehendant.Sed neque earum prouinciarum incolæ ad eos, qui tales magistratus in Lycaonia , & item Lydia gerunt , decurrant,apudque ipsos contra aliquos querelam instituant,cùm ciuiles magistratos abundè sufficiant ad huiusmodi emergentes casus persequendos. A.45.

Vt qui contra naturam luxuriantur , & per Deum adiurant,item blasphemias in Deum ingerunt,afficiantur supplicio. A.77.

Vt omnes prouinciarum magistratibus obtemperent, siue de criminibus , siue de pecunijs agatur. Et vt causæ illic examinentur, nemine prorsus exempto per aliquid priuilegium , absque sacra pragmatica forma.A.63.

Vt magistratus à deposita administratione quinquaginta dies commorentur in suis prouincijs, siue militarem, siue ciuilem functionem gesserint. A.95.

Vt qui se res minorum obligatas habere perhibent, aut eis obligati sunt, penitus ad illorum gubernationem, & tutelam non accedant. Et vt curatores nullo modo cessiones suscipiant aduersos eos, quorum curam gerunt gesserunt ve. Et vt hæc generaliter in omni curatione valeant, in quibus casibus, leges curatores dari præcipiunt. Item de administratione pecuniarum illis competentium, & quando eis deponi oporteat, aut reditus ex eis computari. A.72.

Vt mulieres quæ nuptias iterant, electionem non habeant in quem filiorum donationem ante nuptias conferant deque alijs capitulis. A.2.

Vt nemo ad suum patrocinium suscipiat rusticanos, vel vicos eorum. c.11.

Vt in possessionem legatorum, vel fidei commissorum seruandorum causa mittatur, & quando satisdari debeat c.6.

Vt ea quę præfectis, aut largitionibus, aut rebus priuatis, aut sacro patrimonio debentur in reliquis, in quacunque specie vsque ad præteritam septimam indictionem & ipsam indulgeant. A. 147.

Vt præsides absque vlla datione pecuniæ ad officia mittantur. A.8.

Vt præsides, qui interpellantis allegata audire differunt, compellantur id facere episcopis. Et vt si quis præsidem suspectum habet, in cognitionem litis adhibeat, societque etiam ciuitatis episcopum. Item, vt quia prçside offensionem patiuntur & iniuriam, adeant ea de re episcopum. Deque alia cautela, quæ ab episcopis omnino corroborari, fierive

debeat

debeat à pręsidibus, A.86.

Vt qui prouincialem hominem extra territorium ſuum in ius producit,cautionem prębeat,quod niſi litem obtineat,pręſtaturus ſit quantum iudex cum, qui calumnia tentatus eſt, accipere ſtatuerit. Item vt qui libellum ſuſcipit, an deliberandum in iudicio diſceptare velit, vt datum tolerare iudicem viginti dierum ſpatium habeat. Pręterea, quod qui poſt iuratoria cautionem in iudicio non comparet, omnem litis expenſam debet actori perſoluere, & deinceps cauſam dicere,datis fideiuſſoribus. Inſuper,de hypothecis militiarum, quæ ex caſu vocantur, quæ perſonæ, & quando hoc ius habeant. Poſtremò & de indotatis vxoribus, & ipſe quartam partem in ſubſtantia viri habeant; & item vir in ſubſtantia vxoris, quando inops eſt qui ſuperſtes manſit.A.53.

Vt res immobiles donationis ante nuptias à marito, ne conſentiente quidem vxore,vel pignori obligari,vel omnino alienari licet,niſi poſtea ęque illi ſatisfieri poſſit, atque eadem & in dote obtineant. A.61.

Vt reſtitutiones fideicommiſ. vſque ad vnum gradum conſiſtant. A. 157.

Vt in priuatis domibus ſacra myſteria non fiant. A. 57.

Vt fratrum filijs ſuccedant pariter ad imitatione̅ fratrum,aſcendentibus etiam extantibus,& vt mulieres,non inſinuata ante nuptiali donatione non lædantur non inſinuata autem vir, & ſi competat nuptiale lucrum, eo non fruatur. Et rurſus vt mulieres non ſecundo nubentes, dominæ ſint partis ſponſalitiæ largitatis, quantum pars facit vnius filij, & vt ſimiles ſint pœnæ vtriuſque ſextus, dum

ſine

sine causa rationabili repudium mittitur. A. 127.
Vt nemo priuatus titulos pręsidijs suis, vel alijs imponat vel regalia, vel à suspendat. c. 2.
Vt matres etiam tutelæ rationibus obnoxie sint. A. 15.
Vt sine vllo impedimento matres filiorum tutelam suscipiant, licet eos sibi habeant obnoxios, aut etiam ipsæ illis obnoxiæ sint, quamuis iusiurandum non præstent, quòd nuntias iteraturæ non sint. A. 94.
Vt causæ post pubertatem ad si tutor. c. 5.
Vt nullus ex vicaneis, pro aliquis vicaneorum debitis teneatur. c. 11.
Vicarijs, seu locum tenentibus. Item de mulieribus adulterium committentibus, & alijs capitulis. A. 134.
Vt particulares vsurarum solutiones in duplum computentur. A. 121.
Vsuris nauticis. A. 110. 130.
Vti armorum vsus, inscio principe, interdictus sit. c. 11.
Vti possidetis. N. 43. c. 8.
Vtrobi. N. 43.
Vulgari substitutione, inst. 2.
Vulgari & pupillari substitutione. inf. 28.
Vxoribus militum, & eorum qui Reipub. causa absunt. c. 2.

RE-

REPERTORIVM NOVELLARVM CONSTITVTIONVM.

Secundum literarum ordinem, prout vulgò allegantur, ex editione vetere.

A

ADministrantibus in sacris appellationibus. 20.
Alienatione, & emphyteusi, &c. 120.
Administratoribus. 95.
Aequalitate dotis, & propter nuptias donationis. 97.
Appellationibus. 98.
Appellationibus, & intra quæ tempora, &c. 23.
Apud quos opor. causas dic. 79.
Armis. 85.

C

COllatoribus, & alijs capit. 128.
Consanguineis, & vterinis fratribus. 84.
Constitutio quæ dignitatibus, &c. 81.
Constitutio quæ ex adscriptio, &c. 54.
Consulibus. 105.

D

DEfensoribus ciuitatum. 15.
Deposito, & denuntiatione inquilinorum. 88.
Duobus reis promittendi. 99.

E

ECclesiasticis titulis. 131.
Ecclesiasticarum alienatione. 46.
Executoribus, & de his qui conueniuntur, & reconueniuntur. 96.

Exhi-

Exhibendis,& introducendis reis.53.

F

FIdeiussoribus & mandatoribus 4.
Filijs ante dotali instru.natis.19.

H

HAec constitutio interpretatur priorem constitutionem.75.
Hæc constitutio innouat constitutio.111.
Hæredibus & Falcidia.1.
Hæredibus ab intestato venientibus.118.
His,qui ingrediuntur ad appellat.50.

I

IMmensis donationibus.92.
In medio litis non fieri sacras constitutiones.113.
Incestis & nefarijs nuptijs.12.
Instrumentorum cautela & fide.73.
Interdictis colleg. hæreticorum.132.
Iudicibus & vt nullatenus cum iureiurando eligantur.2.
Iusiurandum quod præstatur ab his.9.
Iureiurando à moriente præstito.48.

L

LEnonibus.19.
Litigiosis,& decima parte litis.112.

M

MAndatis Principum.18.
Mensura ordinandorum clericorum.16.
Monachis.5.

N

NAuticis vsuris.110.
Neque virum quod ex dote est.98.
Non alienandis,aut permutandis reb.ecclesiasticis.7.
Non eligendo secundo nubentes mulieres.2.
Noui operis nunciatione maritimi aspectus.63.

Nul-

Nullum credentem agricolæ,&c.34.
Nuptijs 22.

P

PRiuilegijs dotis, hæreticis mulieribus non præstandis.109.

Q

QVæstore.80.
Quibus modis naturales efficiuntur sui.74.
Quibus modis naturales filijs efficiūtur legitimi. 89.
Quomodo oporteat episcopos,& cęteros clericos ad ordinationes perduci.6.

R

RAptis mulieribus,quæ raptori nubunt.143.
Referendarijs sacri palatij.11.
Restitutione fideicommi.159.
Restitutionibus.108.
Restitutionibus,& ea q̄ parit in vndecimo mense.39.

S

SAnctissimis episcopis,& Deo amabilibus,& reuerendissimis clericis & monachis.123.
Scenicas non solum si fideiussores pręstent,&c.51.

T

TAbellionibus.44.
Tempore non solutæ pecuniæ super dote.c.
Testibus.90.
Testamentis imperfecti.107.
Triente semisse.18.

V

VSuris nanticis.130.
Vt ab illustribus,& qui super eam dignitatem, sunt,omnimodo,&c.81.
Vt clerici apud proprios episcopos.83.
Vt clerici qui recedūt,al ijs pro eis subrogatis,&c.58.
Vt cum de appellatione cognoscitur.115.

Vt de cętero commutationes rerum ecclesiasticarum non fortuitæ fiant. 55.
Vt defuncti, seu funeratorum, &c. 60.
Vt determinatus sit numerus clericorum. 3.
Vt differentes iudices, &c. 86.
Vt diuinæ iussiones subscriptionem habeant. 114.
Vt ea, quæ vocantur insinuatiua. 57.
Vt ecclesia Romana centum annorum gaudeat pręscriptione. 10.
Vt exactione instantis dotis primæ, &c 91.
Vt factæ nouæ constitutiones. 66.
Vt fratrum filij succedant, &c. 127.
Vt hi, qui obligatas se habere perhibetur, &c. 92.
Vt immobilia ante nuptialis donationis, &c. 61.
Vt in priuatis domibus sacra misteria non fiant. 57.
Vt iudices non expectent sacras iussiones. 125.
Vt iudices sine quoquam suffragio fiant. 8.
Vt liberti de cætero aureo non indigeant annulo. 78.
Vt liceat matri & auiæ. 117.
Vt litigantes iurent in exordio litis. 124.
Vt neque miles, neque fœderatus. 116.
Vt non fiant pignorationes pro alijs personis. 52.
Vt non luxurientur contra naturam. 77.
Vt nullus fabricet oratorij domos. 67.
Vt nullus mutuans agricolæ, teneat eius terram. 33.
Vt nulli iudicum liceat habere loci seruatorem. 134.
Vt omnes obediant iudicibus prouinciæ. 68.
Vt ordinatæ præfecturæ, &c. 69.
Vt præponatur nomen Imperatoris documentis. 47.
Vt sine prohibitione matres, &c. 94.
Vt sponsalitia largitas specialis sit contractus. 119.
TITV-

TITVLI CONSTITVTIONVM EXTRAVAGANTIVM,

Quas collationem 11. appellant.

QVi sint Rebelles, est Federici 2. à Bartolo grossis illustrata, Titu. 2. Colla. 11.

Quomodo in læsæ maiestatis crimine procedatur est eiusdem Imper. & à Bartolo quoque exposita, titu. 1. ibidem.

De pace, constantiæ condita à, Friderico. 1. & fratre suo Hērico 6. per Bald. nobiliter explanata. Est liber singularis, quo volumen clauditur. ti 3. ibid.

Statutis, & consuetudinibus, contra libertate Ecclesiæ editis & immunitate locorum religiosorum vbique morantium, & fori priuilegio, & Gazaris, & Patarenis, & alijs Hęreticis, eorumque successoribus, & nauigijs peregrinis, & aduenis quocunque locorum hospitantibus, eorumque successoribus, & de agricolarum securitatibus. Est Appendit libri 2. Feud.

Digestis Veteris.

Primus liber habet tit. 22.
Secundus 15.
Tertius 6.
Quartus 9.
Quintus, habet tit. 6.
Sextus 3.
Septimus 9.
Octauus 6.
Nonus habet tit. 4.
Decimus 4.
Vndecimus 8.
Duodecimus 7.
Tredecimus 7.
Decimus quartus 6.
Decimus quintus 4.
Decimus sextus 3.
Decimus septimus 2.
Decimus octauus 7.
Decimus nonus 5.
Dicesimus 6.
Vicesimus primus 3.
Vicesimus secundus 6.
Vicesimus tertius 5.
Vicesimus quartus 2.
Et sunt simul 155.

Infortiati.

Primus liber habet ti. 8.

Secun-

Secundus 10.
Tertius 10.
Quartus 8.
Quintus 7.
Sextus liber habet tit. 1.
Septimus 1.
Octauus 1.
Nonus 10.
Decimus habet tit. 9.
Vndecimus 3.
Duodecimus 4.
Tredecimus 15.
Decimusquartus 18.
Et sunt simul 105.

Digesti noui.

Primus liber habet tit. 6.
Secundus 16.
Tertius 11.
Quartus 9.
Quintus 32.
Sextus habet titulos 7.
Septimus 3.
Octauus 8.
Nonus 23.
Decimus habet titulos 24.
Vndecimus 18.
Duodecimus 17.
Et sunt simul 174.

Codicis.

Primus liber habet tit. 58.
Secundus 59.
Tertius 43.
Quartus 66.
Quintus habet tit. 75.
Sextus 61.
Septimus 75.
Octauus 59.
Nonus liber habet ti. 51.
Decimus 76.
Vndecimus 77.
Duodecimus 64.
Et sunt simul 764.

Authenticorum siue Nouellarum constitutionum.

Prima collatio habet ti. 6.
Secunda 6.
Tertia 7.
Quarta 7.
Quinta habet tit. 20.
Sexta 14.
Septima habet ti. 10.
Octaua 13.
Nona 15.
Et sunt simul 98.

Decima collatio Authenticorum, siue Nouellarum constitutionũ, aut liber siue vsus feudorum habet titulos 87.

Institutionum.

Prim9 li. habet titulos. 26.
Secundus 25.
Tertius 30.
Quartus 18.
Et sunt simul 99.

F I N I S.

FLORES LEGVM SECVNDVM ORDINEM ALPHABETI,

CVM ADDITIONIBVS, & concordantijs Doctorum:

Per D. Lucium Paulum Rosellum, Patauinum, I.V.D. denuo recognitis, & additis.

A

ANte primum nihil est, in procœ. ff. eo §. nos vero, & ff. de verb. sign. l. proximus.

Ad præsens oua, cras pullis sunt meliora, ff. de transact. l. cum hi.

Aliquis firmiter non debet asserere quod ignorat, ff. de act. empt. & vend. l. Iulianus, §. quidam tamen.

Artifex commendat opus suum, ff. de in integrum restit. l. prima.

Artifex præsumitur viuere ex artificio, glos. in l. si quis argentum, C. de dona. in verbo quantum.

Anima est præferenda cæteris rebus, C. de sacros. eccl. l. sancimus penult.

Audacia quæ vertitur circa licita approbatur, ff. de lib. & posthu. l. Gallus, §. videndū, sed audacia circa illicita reprobatur, l. si quis in tantam. c. vnde vi.

Animalia naturalis iuris peritia censentur, l. 1. ff. de iust. & iure, §. pen.

A iure naturali descendit maris & fœminæ coniugatio, & liberorum procreatio, & educatio. l. 1. §. penul. ff. de iust. & iure.

Ab omni malitia serui prohibentur, alioquin capite puniuntur, ff. de re mil. l. ab omni.

Alicui non prodest, nec nocet iusiurandum inter alios factum, l. 1. ff. si mulier in possessione ventris nomine caueatum. cau.

Absens reus per procuratorem causam absentiæ reddere potest, l. absens, ff. de procura.

Ad crimen publici iudicij prosequendum frustra interuenit procurator, l. pe. §. ad crimem ff. de pub. iudi. sed bene potest pro allegante causam absentiam, c. tuæ de procu.

Appellatione armorum fustes & lapides continentur, l. armorum, ff. de verb. sig. Insti. de interdicti, §. qui autem.

Appellatione mulieris & virgo viripotens continetur, ff. de verb. sign. l. mulierum.

Appellatione parentum non tantum pater & auus, & pro auus continentur, sed mater & auia & proauia, l. parentum appellatione, ff eod.

Appellatione patroni, & patrona continetur, l. patronis, ff. c.

Appellatione tigni omnis materia continetur, ex qua ędificia constant, l. tigni, appellatio. ff. eod.

Appellatione hæreditatis bo. pos. continentur, l. hæreditatis appellatio. ff. eod.

Appellatione liberti, & liberta continetur, l. liberti, ff. eod.

Appellatione carbonum materia non continentur, l. carbonum appellatio. ff. eod.

Appellatione hæreditatis etiam damnosa hæreditas continetur, l. hæreditatis appellatio. ff. eod.

Appellatione familiæ & ipse princeps familiæ continetur, l. familiæ appellatione, ff. eod.

Appellatione fundi omne ædificium & omnis ager con-

continetur, l.fundi appellatione,ff.eod.
Appellatione librorum nepotes & pronepo. cæterisque qui ex his discendunt, continentur,l.librorum appellatione,ff.eod.
Appellatione tali cõtinetur ferrũ,fustis,lapis,& omne quod nocẽdi causa habetur,l.si pignore,ff.de furtis.
Appellatione rei & pars continetur,l.appellatione rei ff.de verbo. sign.
Appellatione partis vel portionis dimidia pars continetur, l.dominia quæ patris, ff.eo.& l.nomen fi.§. portionis.
Auctoritate maiorum non sunt reprobandæ. C.ad exhi.l.ad exhibendum, & ff.de iud.l.Iulianus.
Adhibenda est fides peritis in arte, ff. de vent.in pos. mitten.l.1.§.1.
A persona in qua est compromissum non est recedendum.ff.de verb. obl.l.si quis arbitratu.in fin. & C. de contrahen.emptio.l.fi.contra de l.si societatem, ff.pro socio & ff.de dotis promis.l.3.
Aliquis non præsumitur immemor suæ salutis. C. ad l.Iul.repe.l.fi.adde de iure canonico in c.sancimus. s. q. 7.
Ablatiuus absolutus facit conditionem,ff.de cond.& demon.l.à testatore.
Alteri stipulari nemo potest,l.stipulatio ista, §.alteri, ff.de verb. obl.& insti.de inut.stip. §.alteri.
Alienum factum nemo permittere potest, insti. de inuti. stipu. §. si quis alium, & ff.de verb. signifi. l. stipulatio, ista in princ.
Affirmanti incumbit probatio & non neganti.l. 2. ff. de prob.
Accusatus non potest alium accusare pendente illa accusatione,l.neganda,C. qui accus. non pos. nam relatione criminum non purgatur crimen,l. is qui

reus,ff. de publ.iu.

Ars imitatur naturam inquantum potest institui, de adopt.§.minorem.

Ars fit ex experientia, vide Spe.in prohem. 4. patris.

Approbatum non debet reprobari, l. Pompo. ff. de nego.gest.

Approbari potest factum,& eius qualitas reprobari. Bal.in l.1.col.2.per.item potest quis.C.de fur.

Armis arma repellere licet,ff.de vi & vi ar.l.1. §. vim & l.3.§.cum ergo eod.tit.

Angustia tēporis aliquando vitiat stipulatum, ff. de ver.ob.l.continuus,§. cum ita,& instit.eod. §.loca.

Arbiter quandoque accipitur pro iudice delegato, l. fin ff.de iudic.

Aliquis non grauatur ex sola præsumptione, ff. de pen.l. absentem.

Aduocati æquiparantur militibus, l. aduocati, C. de aduo diuer.iudi.

Armarium est locus vbi libri reponuntur,ff. de fur.l. vulg.in gl.& ff.de le.3,l. librorum appellatione, §. cartis.

Asseuerare est aliquod verum vel falsum si interrogatione affirmare,l.non nud.in glo.C.de proba.

Actor agit quando vult,sed reus non,l.pure,§.fi.ff.de do.matr.excep.& l.si quando lex est,C.de dilat.

Actus stipulantis & promittentis debet esse continuus,ff.de verbo.obli.l.1.§.1.

Affectus tantum punitur sicut effectus, C. ad l. Cor. de sicca.l.is qui cum telo.

Aliquis nō auditur si dicat se ignorare, quæ tractauit procu.fforum,& ad senatusc.Velle.l. quanquam.

Abigei sunt quibus est cura alienis animalibus insidiari,& ea alibi transponere,in aut.de nup.§.si ergo secundum Odof.collatio 4.

Absen-

Absentia eius qui reipu. causa ab est, neque ei, neque alij debet esse damnosa, ff. de reg. iur. l. absentia.

Aliquando contentum ponitur, pro continente, ff. de pac. l. iurisgentium, §. quod fere, vbi pactorũ, idest instrumentorum quibus pacta inferuntur.

Ad veritatem copulatiuæ requiritur, quod vtraque pars vera, l. si quis ita stipulatus fuerint, ff. de ver. ob. cum suis alleg.

Ad veritatem vniuersales requirũtur omnes singulares eius esse veras l. si is quæ ducenta, ff. de reb. du.

Absens per distãtiam habetur, ff. de ritu nup. l. in eos, §. deinde, & ff. de arbi. & l. sicuti.

Aliquid publice permittitur priuatim non permitteretur, ff. de re. diui. l. in tantum, §. sacræ autem res sunt quæ publice, &c.

Alterius temeritas non debet alij nocere, ff. quemadmodum tes. or. l. consulta.

Acceptilatio est liberatio per mutuam interrogationem, quæ vtique contingit ab eodem nexu absolutio, l. 1. ff. de accept. il.

Acceptilatio in diem facta nullius est momenti, seg. in diem ff. eo. tit.

Acceptilatio sub conditione fieri non potest, l. acceptilatio sub conditione, ff. eo tit.

Acceptilationis facta in fraudem creditoris qualiter reuocatio petatur, vide Sp. de re. ec. non alien.

Absurdum sequitur ad absurdum, no. glos. ff. solu. matr. l. diuos, super verbo alioquin.

Aliud est pœna, & aliud est fraus. Nam fraus sine pęna esse potest, pęna autem sine fraude esse non potest. Pęna enim est voxæ vindicta, sed fraus ipsa noxa dicitur, & quasi pęnæ quædam præparatio, l. aliud est fraus, ff. de ver. sign.

Actus secundum naturam sui subiecti regulatur, l.

eius,ff.de oper.lib.contra, ff.ad l.Aquil.l.2.in fine.

Acta sunt perpetua, in spe. de reproba. §.videndum, ver.hoc quoque,& se,& de institu.edi.illud autem, §.satis vtiliter,ver.Itē quid,& §.osten.ver. & scias, & in versi.in quibus.

Actiones creditorum,seu causæ non debent differri, §.cum igitur,instit.de bon.pos.

Actio furti competit ei,cuius interest rem saluam esse,licet non sit dominus, inst.de ob.quæ ex delicnas.§.furti actio.

Audacia mulierum est reprehendenda, quia non est licitum inijcere manus in viros suos,in aut.de in.§. rursus.

Arrogo qui suus est, sed habet meus esse necesse,no. glo. patris adopto suum, sed patris permanet idē, inst.de adop.§.Imperatoris auctoritate.

Aurum dicitur preciosius metallo, & post aurum argentum,no.gloss.in aut.de consulibus.§.quantuncunque ver.solum verò aurum colla.4.

Ad remunerationem quilibet obligatur.l.sed si l.com missori.l.consulti.ff.de pet.hær.iuncta.l.si vero nō remunerandi, §.idem Papinianus, ff.mand. & l.si non sortem,§.libertus,ff.de condi.& demon.

Appellatione præsidis continetur quilibet rectos pro uinciæ,l.1,ff.de offi.præsi.

Appellatione fratrum, & sorores continentur, l.Lucius Titius,§.quæsitum est,ff.de leg.3.

Amicos ex mente debet perpendere voluntatem ami ci sui,& seruare,alias non est bonus amicus,l.Pamphilo,ff.de leg.3.

A verbis legis non est recedendum,l.non aliter,ff.de leg.3.facit,vnum,§.Item Imperator,ff.de lega.

Appellatione mulorum,& mulæ continentur quemadmodum appellatione seruorum,& seruæ continentur

nentur & ita sub masculino genere continetur fœmininum.

A Deo autem totius mundi elementa processerunt, & eorum dispositio in orbem terrarum producta est, l. 1. in prin. C. de vete. iu. enucle.

Asseris, idest assertiue dicis, ita exponit glo. 1. C. de nō numerata pecunia.

Aliud pro alio inuito creditore solui non potest, l. cū à quo cū l. se. C. de solutio, ff si certū pet. l. 2. §. 1. C. de secun. nu. acu. sed si aurū. Sed hoc fallit, ff. de re iu. l. nō dubiū, §. si cū multis alleg. in glo. dictæ leg. eum à quo, C. de solutionibus, & liberationibus.

Adulterium proprie dicitur innupta, quasi transitus ad alterius thorum, stuprum in virginem, vel viduam, ff. ad l. Iul. de adu. l. inter liberas, pro hoc gl. super. ru. C. eo. tit.

Actio iniuriarum non competit hæred. ff. si quis cautio l. si eum in iudicio, §. qui iniuriarum.

Actio iniuriarum datur cōtra iudicē, qui volentem si deiubere detinet in carcere, Bar. in l. si vero, §. qui pro rei, in 3. no. ff. qui satis. cog. quod no. contra indoctos & Alex. in l. 1. si quis in ius voc. non ierit.

Accusatoribus falsorum monetarium immunitatem permittimus, l. 1. C. de fal. moneta.

Aduocatorum officium necessarium, & laudabile est, l. laudabile, in prin. C. de aduo. diuer. iu.

Aliud pro alio soluitur inuito creditore, C. de dona. l. si quis ar. in principio, & ff. de leg. 1. l. si domus, §. qui confitetur, & de re. iu. l. miles.

Abrogare est penitus corrigere, siue remouere, derogare tamen est corrigere in parte tantummodo, ff. de verbo. sig. l. abrogare.

A capite edenda est ratio, ff. de eden. l. argentarius, §. edi.

A digni oribus est inchoandum, insti. de iure nat. §. fi.

A fine denominatur res l. si quis à multis, ff. de noxa-li. C. de iud. l. rem non nouam, §. fi. & ff. de leg. 3. l. ex imperfecto contra de le. 3. §. scio, ff. de mino.

Ab initio licitum est contrahere, sed ex post facto, l. 2. §. resilire, l. sicut initio, Cod. de act. & obl. & ff. commo. l. 1. commodato, §. sicut, & Cod. de rescind. vend. l. de contractu, & C. de transact. l. quamuis, & C. de contrah. empt. l. non idcirco, in fi. & C. si cer. pet. l. eo quòd, & ff. mandati, l. mandauero, §. sicut, & inst. eo §. pe. ff. de iud. l. interdum, §. si donator, & ff. de curat. furt. l. cuius bonis in princ. & Cod. de don. l. si quis, arg. §. fin.

Aliquis non debet duplici pœna ex eodem delicto puniri, l. sanctio, ff. de pœnis.

Actio semel extincta non reuiuiscit amplius, l. si unus, §. sed si pactum, ff. de pact. & ff. de noxa. ac. l. electio. cum ibi not contra de not. per glo. in l. metum, la. 3 §. violenti, ff. quòd met. cau.

Authoritati rusticorum creditur, ff. de le. 3. l. si chorus.

Annalia ad agendum sunt temporalia ad excipiendum, ff. de except. do. l. pure, §. fi.

Actiones sequuntur vniuersalem hæredem non particularem, ff. ad treb. l. 1. §. si hæres, cum ibi not.

Ambigua solutio pro meliori, & certiori parte est interpretanda, & intelligenda, ff. de vsur. l. creditorum, cum ibi not.

Anima sedendo, & quiescendo fit prudens, & sapiens, septimo physicorũ vide Ang. in §. 1. inst. de offi. iud.

Anima in principio suæ creationis est tanquam tabula in qua nihil depictum est, depingibilis tamen virtutibus, & scientijs tertio de anima.

Alteri non parceret, qui sibijpsi non parcit, ff. de bonis eo. qui ante sen. mor. sibi conscri. l. fi.

Actio

Actio de dolo non patitur aliam actionem secum concurrere, ff. de dolo l. 2 §. act.

Ad intentionem proferentis sermonem est recurrendum, ff. de leg. 1. l. si quis.

Alienatio est actus, per quem dominium, transfertur, C. de fundo dotali, l. 1.

Ancilla aliquando emitur, vt pariat, ff. de leg. 2. l. Pamphila.

Alienationis verbo non tantum continetur dñi, translatio, & seruorum manumissio, sed etiam vsus, & vsufructus constō, & pignoris, vel hypothecæ obligatio, & seruitutis impositio, & etiam contractus emphyteuticus, l. fi. C. de reb. alie. non ali.

Ad officia, seu munera publica minùs idoneis alijs deficientibus ab initio eliguntur, l. generaliter, §. spurios, ff. de decur. & extra de reli. do. c. inter.

Accessorium sequitur naturam sui principalis l. 3. C. depo. & ff. de reg. iur. l. cum principalis, & l. hæres à debitore, §. quòd stipulator, ff. de fideiuss. Sed contra, de leg. 1. C. de iud.

Accessorum non potest esse maius principali, l. iustissime, §. 1. ff. de edil. edi. inst. de fideius. in §. fideiussores, in fi. in l. si emptione, §. 1. cum glo. in versi. accessio. ff. de contrah. empt. contra de §. purpuram, ff. de re. di. inst.

Aliquis non debet esse iudex in sua causa, ff. de arbit. l. pen. C. ne quis in causa sua, in rubro, & nigro, contra de l. libertus, ff de oper. liber. ff. de contrahen. empt. & vend. l. hæc ven.

A sententia arbitraria non appellatur, C. de arb. l. 1. & ff. de arb. l. diem, §. stari. contra de lege ab arbitrio, ff. qui satisdar. cog. C. de iud. l. 1.

Ad veritatem disiunctiuæ propositionis sufficit alteram partem esse veram. ff. de verb. obl. l. si ita quis,

&

& l.si quis, §. vtrum, ff.de rebus dub.contra de l. cum quidam, C.de ver.sig. C.de inst.& subst.l.generaliter, sol.istud fauore liberorum gl. in l.si quis ita, ff.de verb.oblig.

Allegans cõtraria nõ auditur, C.de fur.l.1.ff.de cõd. & demon.l.Titius contra, ff.de inof.test.l.Papinianus, §.sed nec impuberis, ff.de colla.bo.l.nũquam.

Ad augmentationem delicti, sequitur augmentatio pœnæ, C.de ser.fug.l.quicunque, C. de epis.aud.l. 3.contra inst.vi bo.rap.in prin.& §.1.& de le.l.Celsus, ff.de arb.l.incerto.§.pen.inst.de iniur.quia maius est delictum offendere legem, quàm eius ministrum, & tamen qui offendit, minus punitur.

Affectus non punitur, nisi sequatur effectus, l.cogitationis, ff.de pœn.& ff. quod quisque iur.l.1. in fin. contra, C.de furt.l. si quis non dicam, contra de §. bestias, in l.1.ff.de postu.in glo.

Amor calefacit in auth.quibus nat.effi.l.serui, §.illud.

Arma magis quã iura miles scire debet, l. sancimus, in princ.C.de iure deliberandi.

Aliquis non debet venire contra suum factum text. in c.veniens, de fil. presb.ff. de adopt.l. post mortem, C.de contrah.empt.l.non idcirco, ff.de seruit. rust.prædio.l.& per fundum, C.de seruo communi pign.dato, l.si creditoribus, & C.de reuo.do.l.c. cũ profitearis, C.de remis.pign.l.1.Sed contra, C. de agri.& cẽsib.l.quẽadmodũ, & C de lib. causa.l. 1.& C.de anno.ciui.lib.11.adde c.nostri, de elect.

Actor debet sequi forum rei, C.de iurisd.om.iudd.in criminali, & c. sanè, extra de fo. comp. Contra, C. vbi in rem ac.l.fi.in fi.& extra de fo. comp.c.cum sit generale.

Agentes, & consentientes pari pœna puniantur, l.iubemus, §.œconomus, C.de sacrosanct.eccl.contra

de

de le.quidam, ergo ff.qui not.infa. contra instit.de obli.quæ ex delic.nascun.§.hi,& C.eod.l.eos.

Ad quem spectat onus, & emolumentum, ff. de re iud.l. secundum naturam,& l.fi.§. sed cum, C.de furt. Cõtra inst.de legi.paren.tut.in fi.& ff. de neg. gest.l.si negocia,& l.qui proprio,ff de procurat.

Actore non probante reus absoluitur, l.qui accusare C.de eden.l.actor,C.de probat. Cõtra,ff. de eden. l.quisquam,& l.1,§.edenda,eod.tit.

Appellationis remedio extinguitur pronunciatum,l. 1 in fi.ff.ad turp.l.2.ff. de pœn. Contra, ff.de his qui not.infa.l.furti,secundo responso.in fi. quia suspenditur, & ideo prosequitur retro habet effectum,C.de tempo.app.l.fi.§.illud.

Argumentum à contrario sensu fortissimum est in iure,l.1.§.huius rei,ff.de officio eius cui manda.est iurisd.inst.de liberti,in princ.est clarior tex.in l.inter socerum, §.cum inter, ff.de pact. dot. Contra, C.de episco. & cler. l. conuenticulam,& l.nemo, C.de iud.

Argumentum à cõtrario sensu an, & quando locum habeat,vide Spec. de disp. & alleg.§. potest, versi. vel non obstat, & Alexand. in l.1.de offi. eius, vbi ponit an habeat locum in rescript.& an in sententia,& an contractibus,& an in vlt.voluntatibus,& an in negatiuis.

Aliquis non debet postulare illud, cuius contrariam in casu contrario non esset postulaturus,C.de sol. l.pe. C.de vsu.l.si ea lege, Contrà, ff.loca.l.ea lege, ff.de procurat.l.qui proprio,§.procurator.

Aliquis non potest renunciare iuri quod sibi ignorat cõpetere,C.de furt.l.fi.ff.de inoffi. testa.l mater.& l.eũ qui,in princ.eod.tit. Contra, C. de transact.l. qui sub prætextu,ff. de verb.obl.qui Romę.§.fin.

Aliud

Aliud eſt reddere, aliud eſt de ſuo dare, ff. depo. l. 1. §. eleganter, Contra, ff. de ver. ſig. l. verbum, §. redden di, & ff. de aur. & arg. leg. in princ. l. qui vxori.

Aliquis magis debet velle mori, quam peccare, ff. q͞d met. cau. l. iſti quidam, §. penult. & c. ſacris ex eod. tit. Lotharius, 31. q. 3. Contra, ff. qui an bon. eo. ſen. mo. l. 1. & de C. auth. 16. q. 6.

Actori incumbit onus probandi, l. qui accuſare, C. de eden. Contra, imò vtrique incumbit onus probandi, l. vbi, C. ad leg. Fal. & l. fallaciter, C. de abol.

Aliquid nõ debet eſſe ſuperfluũ in regula, C. de no. Co. com. po. conſt. l. vnica, contra medium, ff. de euict. l. ſi ita quis. Contra, quia diu ſunt omnes ſimi les, ergo vna earum ſuperfluit, l. ſi quis in conſcribendo, C. de pact. & de epiſc. & cler. l. raptores, C. de raptu. virg.

Allegans impoſſibile non auditur, l. confeſſionibus cum alleg. in gl. ff. de interrog. act. & l. inde Neratius, §. fin. in gl. ad leg. Aquil. Contra omne argumentum, vt iacet, eſt neceſſarium, l. lege, C. de leg. perp. ff. qui & à qui. ergo omne argumentum à con trario ſenſu eſt impoſſibile, l. 1. ff. ad municip. inſti. de fur. §. nec ingratus cum ſimilibus ſed allegans argumentum à contrario ſenſu auditur, vt dictum eſt ſuperius, ab eo plura exiguntur qui plura committuntur, l. ſi fugitiuum, C. de ſer. fug. & l. presby teri, C. de epiſco. & cler. Contra de l. nemo, C. de ſum. Trinit. & fid. cath. & l. fi. C. vt nemo priuat. l. in ſeruorum, ff. de pœn.

Aliquid eſt iuſtum, cuius contrarium eſt iuſtius l. exhibendum, C. de procur. & per gl. no. ſuper verbo iniuſti aliquid eſt malum, cuius contrarium eſt deterius, vt ff. de reg. iur. l. quotiens. Contra oppo.

Alteri per alterum non debet iniqua conditio afferri, l.

ri,l.non debet,ff.de reg.iur. & dicit pro, & contra in glos.Item inst.de autho.tutorum, in princ. quia pupillus sine authoritate tutorum non obligatur, cum authoritate verò sic.

Aliqua transeunt cum vniuersitate, quæ per se non transirent,l.in modicis cum alle.in glo. ff. de contrahen.empt.& vendit.contra.de l.quia perinde,ff. de treb.cum alleg.in glo.

A iuuene,& cupido credatur reddita virgo, no.gloss. ff.mand.l.si verò remunerandi,§. si adolescentes.

Aliquis non præsumitur donare suum, ff.de prob. l. cum de indebito, versi. si verò,contra, ff.mand.si vero,§.inde Papinianus.

Aliquis non tenetur diuinare, ff. mand. si & fideiussor.§.si cũ debitor,& l.si putator, ff.ad leg. Aquil. contra inst.de le.pa.tu. & ff. de aur. & arg. le.l.qui vxor.ff.si pars hæ.pe.l.antiqui.

Aliquis non debet locupletari cum alterius damno,l. nam hæc natura,ff.de cond.ind.cõtra inst.de vsuc. per totum,quia quis per vsucap.locupletatur.

Aliquis non debet subire vicem duorum, ff.de pact. l.si plures, cum ibi allega. contra de l.si consultus, ff.de adopt.cum al.in d.l.si plures.

Agnitione posthumi rumpitur testamentum, inst.de exhęred.lib.in prin.contra,de inof.testa.l.si mater.

Apud deum non est acceptio personarum,§.hinc nobis,in authen de mona.collat.

Argumentum per simile dissoluitur per dissimile, C. de commer.l.2. extra qui fil.sint leg.c.per venerabilem in antiquis.

Argumentũ à cõtrarijs,an valeat,vide Bal. in l.conuẽticulã,in 2.col.in fi.ver. Item est arg à cõtrarijs, C. de episc.& cler.& in l.eã quàm 12. colum.in versi. Item dubitantur, C.de fideicom.quòd sic.

Aua-

Auaritia est radix omnium malorum, vel mater in auth. vt iudices sinequoquo suffrag.§ in fi. col. 2.

Aliquid probatur eo ipso quòd contrarium ostenditur, l. super seruis, C. qui mili. non pos. lib. 12.

Aliquis non debet reposcere res suas per rixas, vel contentiones, sed amicabiliter, l. si ex plagis, §. tabernarius, ff. ad leg. Aquiliam.

Accidens magis inspicitur, quam natura l. 1. §. bestias, cum alleg. in gl. ff. de postu. Contra. de l. fi. C. de his, qui veniam ætatis suæ impe. & de §. pauonum, inst. de re. diui. & in l. qui hæc, ff. de tute.

Aliquis non cogitur aliud vendere, vel emere. C. de iure deliberandi, l. inuitum, C. de contra lien. empt. & vendit. l. non enim, ff. de actione re. amo. Contra de §. pe. insti. de his qui sunt sui, vel alieni iuris, & §. non solum, inst. de le. & §. fi. insti. de dona.

Aliqua per obliquum conceduntur, quæ directo non conceduntur, siue alia per alium consequuntur, quę per seipsum non consequerentur, ff. quæ res pig. obl. pos. l. Aristo. in fi. & vide ibi in gl. Contra de l. qui alienam, ff. de neg. gest. §. quanquam, & vide glos. super verbo, quia nec ipsam.

Ante litem contest. quis non dicitur petere, sed petere velle, l. velle, ff. rem ratam haberi.

A sententia interlocutoria nam appellatur, Cod. de episc. aud. l. 2. & l. non recipi, C. de appel. l. ante finem temporis, & ibi vide l. pro hac parte. Contra ff. qui satisda. cog. arbitrio, & l. 2. ff. de appel. reci. vel non reci. Et ibi vide pro ista parte l. sopitum de iure canonico, c. cordi extra de appel. lib. 6.

Accipiendo sortem quis dicitur tacite renuntiare interesse, ff. si quis cau. l. 2. 1. respon. & ibi vide l. pro illa parte, & l. centum capiut, & l. fi. quod cer. loco Contra de l. cum stipulatus sum, ff. de verb. obl. &

C. de

C. de iudi.l.1.vide de hac materia reportata, & ff. de do.l.eleganter, §.non solum.

Ad præsumptionem tunc est recurrendum cum veritas sciri non potest, ff.de le.3.l.nummis, & ff.si pars hær.pe.l.antiqui.

Alternatiua petitio non est admittenda, ff.de stip.ser. l.si ita & ff.de testi.l.tutor ita recte, & ff.de iniur.l. præto.edixit, §.quod autē. Et ibi video concor.in gl.

Aliquis punitur si mandatum excesserit, vel non bene gesserit, ff.mand.l.diligenter.

A persona in qua compromissum est, non est recedendum ff.de verb.obl. l.si quis arbitria.

Ars mathematica, vel diuinalis, quod idem, est damnabilis, & interdicta est C.de male.& mathe. l. 2.

Ambulatoria est defuncti voluntas, vsque ad vltimum vitæ exitum, vt ff.de ademptione lib.l.4.§.si.

Actio semel extincta nō reuiuisci, ff.de sol.l.q̄ res §.1.

Aduersus fiscum solummodo emptores prius petitioni pretij compensationem iure obijcere prohibentur, l. si ditione in fi. C.de compensa.

Alearum vsus res antiqua est in auth. alearum vsus, C.de reli. & sump. fu. & animæ vsus.

Annua si debes exordia perspicis anni. Annuo si debes in fine tenebetis anni, Glo.no.hos versus, inst. de verbo. oblig.§. sed & si ita.

A Deo gubernatur imperium, & per eum refrenata sunt bella, pax decorata, & status republicæ sustentatus, l. 1. in sui principio. C.de veteri iure enucl.

Affectus punitur vltra quam se extendat, l.quoniam multa, C.ad leg.Iul.de vi pub.& priua. quia qui solam possessione habere affictauit, nō occidere, puni tur capitali supplico vnde voluntas, & propositum hic non distinguunt maleficium, quod est alibi, vt ff.ad l.Cor.de sicca.l.j.§.diuus.

Ar-

Arguendum eſt de vltimis voluntatibus ad contractus, l. cum quidam in fi. C. de ver. ſig. & de contractibus ad vltimas voluntates, l. fi. C. de lega. & l. teſtamentum, de teſta.

Aſſertio partis an veniat appellatione probationis, vide late, Crot. in l. ſi conſtante, in 14. col. ſol. mat.

Ad ea, quæ non habent, atrocitaté facinoris, vel ſceleris in his ignoſcitur ſeruis, ſiue dominus, ſiue is qui vicedominorum ſunt veluti tutoribus, & curatoribus obtemperauerint, § de reg. iur. l. ad ea.

Alimenta ſi denegat vir dare vxori excommunicatur de iure canonico gloſ. eſt in l. ſi cum dotem, §. ſin autem, in ver. quantitatem, ff. ſolu. mar.

Appellatione fratris & ſoror cõtinetur, l. tres fratres, ff. de pac. l. Luc. §. quæſitũ, ff. de leg. 3. l. Luc. in prin. ff. fa. hęr. l. Lucius, §. Meuia, el. 3. ff. ad treb. & quid inſtatutis, vide omnino pro & contra multa per Decium in l. 3, in 19. ff. de reg. & Iaſ. in d. l. tres fratres vbi latiſſime limitat.

Appellatione hominis tam fęmina, quam maſculus continetur l. homines, c. ff. de ver. ſig. an comprehendat poſt humum, dici quòd non, caſus eſt in l. cum inter ibi homo fieri ſperat, c. de fidei. lib. Bar. in l. cum acutiſſimi, in 3. col.

Appellatione domini filius continetur, l. 1. §. domini appellationem, ff. ad ſenatuſconſul. Silla.

Appellatione rei perſona cõtinetur, vide notabile dictum in apoſtil. ad Bar. in l. & ſeruorum, ff. de ſta. ho. l. omnia, §. fi. ff. de le. 3. l. Paulus, §. fi. ff. de pig. & text. in c. cognoſcentes, ibi, rem, vbi no. Felin. Dec. de conſti. cõtra de l. ſerui electione, §. Labeo, & ibi no. Iaſ. in 3. nota, reſponde, vt per ipſum.

Attinentes, qui dicantur, Bal. in c. in literis de teſt. vide Barba. in l. cum acutiſſimi in fi. col.

Aptius

Aptius ad bonum propinquius est bono aptitudine, id quod est minus aptum, quia cum instrumenta conuenientiora habeat ad bonum, facilius excitat ad actum cum præexistat impotẽtia,l.si ita,§.si sub conditione,ff.de leg.2.Bald.in cap.1.de constit.in tract.fratrum tit.primo sexto prædicta.

A certo propter incertum non est recedendũ,l.si idẽ §.quod si mutuo,ff.de iu.om.iud.l.partum,Cod.de rei vend l.1.ff.de in lit.iuran.

Approbatus reprobari non potest, c.quemadmodũ, de iure iur.gl.latissimè in c.3.de excep.l.si vxor,in fi.ff.de adult.& l.Pomponius,ff.de neg.gest. cõtra l.gradum,§.reprobari,ff.de mu.& ho.l.reprobari, ff.de accu.tut.dic vt per glo.& doct.in d.c.2.

Affuerint & adfuerunt quid differant, tex.est in l.diuus §.1.ff.qui pet.tut.

Actori in principio litis vtrique in medio, in fine reo fauetur,l.de die.in princip.vbi Barto.ff.qui satis. cogan.& Bar.in l.inter stipulantem,§.1.ff.de verb. obligat.glo.in cap.cum ad sedem de restitut. spol. Ias.late in l.exigendi,in 3.col.C.de procu.

Agere quis dicit per litis contesta.l.item illa,§.fi.ff.de cõsti.pec.Ias.in l.ita domum,in 2.col.C.de procu.

Allegans frustratoria non auditur,l.vlti.quando prouo.non est necesse.iuncto tex.in c.consuluit,de offi.delega.facit cle.sæpe de verbo. signifi.& text.in l.hi qua fisco,C.de conuen.fis.debit.

Appellare nullus potest ab aliquo iudice,nisi grauetur extra de appel.vt debitus.

Aduersarius proprie dicitur is,qui in iudicio cõtẽdit, secus si extra iudiciũ, l.cũ aliquis, C.de iure delib. tenet Fely.in c.cum super,de offi.deleg.in j.col.

Admitti non debet quis ad probandum illud, quod probatũ non prodest, C.de proba. ad probationẽ,

L &

& extra de simo.c.per tuas.in fi. ver. quoniam, & si probata.

Attendédus est semper modus agendi vel excipiendi ad quem finem tendat,ita dicit glo. maior.ad fi.in c.hoc quippe, 3.q.6. quam appellat Bal. valde sign. in l.Papinia.pe.col. C.de sen. & c. pastoralis. extra de excep.

Allegans impedimentum non excusator probando impedimentum, nisi probet se adhibuisse diligentiam, & non potuisse actum expedire. Inn. in c.ex transmissa & ibi sequuntur omnes, extra de præscrip.& glo.in c.cupientes,quod si per 20.in verbo, proposita de elect. in 6.

Accusator in quinque peccare potest,aut errore decipitur, aut temeritate,seu calore iracundiæ ad accusandum prouocatur aut calumniatur, aut præuaricatur, aut tergiuersatur. sed in omnibus his casibus si desistit impetrata abolitione quacunq; non punitur,nec in famis est,vt C.de aboli.l.1.& 2.item si non impetrauit abolitionem, parcitur,ei in duobus primis casibus,vt in c.si quem pęnituerit,§ notandum 2.q.3.secus fit est vel calumniator,vel tergiuersator , calumniatore tenetur ad pęnam talionis. vt eod. cap. & q.c.2.& 3. præuaricator postea neminem potest accusare, & extra ordinem punitur,vt in d.§.notand. in fin. Tergiuersator punitur in quinque libris auri ff.de priua.l.3.in fi.

Actor & reus si concurrant probando in probationes actoris prius recipiuntur Spe.de proba.§.1.vers.11. Bal.in l.exceptionem.2.col.C.de proba.

Ad quæstionem facti non respondet iurisconsultus. ff.de iudi.l.eum quem temere: contra de.l.arte. ff. de sta.homi. vide hoc qualiter intelligatur per Decium in c.pastoralis. col.2.de rescrip.

Ap-

Appellatione pecuniæ omnis res signatur, ff. de calumnia l.1.& C.de consti. pec.l. receptitia §. & neminem , & de iure canonico est tex. in c. totum quicquid. 1.q.30.

Appellatione filij omnes liberi cõtinẽtur, etiam nepotes l.vxorẽ.§.cum cõcubina,de leg. 3.l.filij ff.co.

Allegans suam turpitudinem non auditur.C.de condi.ob turp. caus.l.mercedem C.de transact. l.transactione, adde. c. inter. de do. & l.si creditorib. C. de ser.pig.da.ma.contra de lib. cau.l.1. C.sol.istud amittitur fauore libertatis,vt glos.ibid.

A digniori res denominari debet.l.cũ ex aliqua,ff.de acquir.re.do.& l.quæritur,ff.de sta.homi.l.non qcquid.§.si inter partes eod.tit.l.& si non sint.§.pueniamus,ff.de au.& arg.leg.c.ꝙ in dubijs,de conse. eccles.vel alta,contra quia coniunctio maris,& fœminæ denominatur à matre quia dicitur matrimonium,& non patrimonium.instit.de nupt.in princ.

Authoritates philosophorum & poetarum sunt tenendæ & allegandæ, l.septimo mense, ff.de sta.homi. l. si pater ff.de sol. Adde l. fulsimus, ff. ea qui. cau.in pos.ea.& l.j.si vxor,ff.de adult.contra,ff.de rap.l.necessarium. C.de contrahen.emp.& ven.l.fi. contra de l.si societatem,ff. pro socio.C.de do.pro. l.3. & vide quæ alias copiosè disserui in repertorio meo ad Franciscum de Are.

Argumentum de contractibus ad vltimas voluntates valet.l.seruum filij,§.cum qui.cum.l.seq.l.qui chyrographum de le.1.vide de isto argumẽto Decium in l.in testamentis, ff.de re iur. & Ias.in l.fin. in 6. col.C.de pact.idem Ias. ponit septem differentias, in quo differunt contractus , & vltima voluntas l. diuisionis, in prin.ff.de pact ar. insti.de leg.fu.cau. tol .in gl.contra de §.impossibilis,insti.de inu.sti.

L 2 Ad

Ad ea quæ frequenter accidunt iura, se adaptant, & non ab ea quę raro.l.nam ad ea. ff.de leg.& l.iura. cum l.seq.& l.4.ff.de fidei lib.c.sæpe de restit.spol. Barbat. in l. cum acutissimi in 97. col. C. de fidei. contra de §.insula insti.de rer.diui.

Argumentum ad identitatem rationis in odiosis non valet, etiam si omnimoda similitudo esset. Ioan. And.in regula odia de reg.iur. Anto.de But.in c.fi. de consue.

A voluntate procedit causa vitij atque virtutis. 56. dist.c.nasci,& c.sciendum, 7.q.1.hinc dicit tex.in c. non est 16.q.1.Nemo tenetur ad culpam,nisi propria volũtate deflexerint,& in c.displicet,circa medium.Nemo damnatur,nisi merito malę voluntatis.

Afflicto nõ est danda afflictio,c.ex parte de cle.ægro. l.Diuus,in prin.ff.de offi. præsi. & ff.de iurisd. om. iud.in l.si idem, & l.naui ff.ad legi. Rhod de iac.

Aduocatur cogitur ferre patrocinium grauitum pro pauperibus. Feli.in rubrica de offi.ord.

Ad quę spectat onus & emolumentũ.12.q.2.charitatẽ & c.quicunque,& c.ecclesiasticos,& l.secundũ naturam,ff.de re iud.& l.fi.§.sed cum, ff.de fur.& nõ est ferendus is,qui iunctum amplectitur,onus autẽ subire recusat,C.de.cadu.tol.l.vna, §.pro secundo.

Ablatiuus in consequentia ponitur & habetur pro conditione l.à testatore,ff.de cond. & de.l.euectis, ff.de vsur.

Nullus amor vicit paternũ,l.cũ furto.§.fi.C.de cu.fur.

Ars imitatur naturam.§.minorem. insti.de adop.

Annua si debes tunc inspicias caput anni,l. 1. & ibi, no.C.quando di. le.ce.

Anno si debes in fine tenebris anni, l. qui hoc an. & ibi not. ff.de verb. oblig.

Actio propriè dicitur personalis tantum, petitio in

rem

rem persecutio vtriusque causa, vt ff. de actionib. & obligat. l. actionum genera. & l. actio in personam ita dicit Azo. in summa. C. de edend. Bart. in l. vxorem, §. agri plagam, ff. de leg 3.

An causa dicatur actio sicut apud dialecticos ꝓpositio Assumptio & cōclusio dicitur argumentū Azo. disputat & teneat quod non in summa. C. de eden.

Si quis habet auxilium cōe, non debet ei cōcedi extraordinarium. l. in causæ, la. 2. & ibi not. ff. de min. 25.

Non est inconueniens quòd duo remedia extra ordinaria concedantur circa idem, l. cum filius familias, & ibi non. ff. si cer. pet.

Altare vnum non debet discooperiri vt aliud cooperiatur. l. fi §. sed si quis, & ibi Bal. in 3. col. in ver. no. quod non debet, C. communia de leg. Bal. in auth. nisi in 2. col. in prin. super tex. in ver. alimentis. C. ad Treb. gl. in aut. quomodo opor. episcopos. §. sed neque effusas, l. fine autem, §. fi. ff. de aqua plu. arc. adde Barto. in l. assiduas, in 1. col. in ver. no. ex §. exceptis. C. qui potio. in pig. hab.

Amicus clausula, de amico conqueratur, Car. in cl. 1. §. 1. de iu. iu.

Amor paternus vincit omnem alium. l. isti quidem, §. fi. ff. quod me. cau. in Spe. de proc. §. 2. ver. sed quando, l. fi. in princ. C. de curat. fur. quod est verum etiam si sint inuicem inimici, Cy. in l. propter insidias, C. qui accus. non poss.

Antiqui possūt corrigere minores de malis mino. l. 1. C. de emen. ꝓpi. & Bal. in l. si filius. C. de patr. pote.

Punitur affectus sicut effectus, l. si qs seruo. C. de fur. Quicquid agunt homines intentio iudicat omnes.

Argumentari quando liceat ab authoritate Bart. in l. 1. circa med. ff. si cert. pet.

Accusare ponitur pro agere. l. q accusare. C. de eden-

do & econtra agere, pro accusare, vt ibi not.

Interdum à doctoribus adducuntur authoritates authorum scribẽtium in humanitate, vt facit d. Iaso. in l.qui accusare.C.de eden.glo.in l.Gallus in prin. Bar.in l.Barbarius.ff.de offi.prætoris.

Alternatiuæ natura est, quòd donatur inter diuersa, l.hæc verba ille,ff.de verb.sign.

Nemo sine actione experitur,l.si pupilli,§.videamus, ff.de nego.gest.

Appellatione rerum mobilium, & immobilium non veniunt actiones,& iura,l. à diuo Pio, §.in venditione,ff.de re iud.

Inanis est actio creditoris, quam inopia debitoris excludit,l.naturalis,ff.de dolo.

Arg.de separatis ad coniunctum,no.Soc.in l. 1. in 19. col.ff.de vulga.& pupil.

Antiquius præfertur,Inst.de re.diu.§.singulorum,ergo dignius facit,l.semper, ff. de iure immuni. non tamen semper præfertur antiquius, neque est dignius,auth.de monachis §.fi.in princ.col.1.

Apertum ius dicitur,quando redditur ratio,l. à testatore, & ibi no.ff.de condi.& demon.

Affectionis ratio habetur etiam in iudicijs stricti iuris,no.in l.& tantum,§.1.ff.de seruo cor.

Abundans cautela,non nocet,l.testamentũ,C.de test.

Ius accrescẽdi est irreuocabile, nec potest accrescere reuocabiliter,l.si ex pluribus,ff.si pars hære.peta.

Alterũ vnũ ex duobus,& nõ eundẽ, sed alium ex eis.

Alterutrum de duobus quẽ velit, & eũdem, & alium glo.in l.se,ex toto,§.1.ff.de leg.1.& ibi Bar. no. eã.

Adiectiuũ refert ad oĩa ꝓcedẽtia, licet sint diuersi numeri, si cõueniat oĩb.l.hęres meus,§ pe. ff.de leg.3.

Antichristũ nasciturũ ponit ꝓ re certa,sicut die mortis glo.in l.si pupillus,§.si sub cõditione,ff.de noua.

Pro-

Propensiores esse debemus ad deliberandũ, & absoluendum, quàm ad condemnandum, l. Arrianus, ff. de actio. & oblig. l. si respuendum, ff. de pœnis, no. in c. fide trans. actio. sanctius est impunitum relinqui facinus nocentis, quàm innocentem damnare, l. absentem, in princ. ff. de pęnis, no. in c. fi. de postu. cauendum est ne prætextu nocentes innocẽtes puniantur, l. 2. C. de his qui latro occulta, in fi.

Amicus dicitur frater, vel habetur tanquam frater, l. nemo dubitat, ff. de hære. instit. facit, l. latæ culpæ, §. amicos, ff. de verbor. significat. vbi amicus dicitur esse ille qui honestis rationibus familiaritatis est coniunctus quamuis est arg. contra, ff. eod. de verb. signi. l. massurius, vbi tractatur de amico.

Aduocatus pessimam causam facit videri bonã econtra, l. quod si nolis. §. culpam omnem, ff. de edi. edic. vbi not. & dicit Abbas, in glo. vel prophe. decre. in princ. quòd sinistra suspicio oritur contra diffusius, & plura quàm necesse sit allegantem, & facit videri iniustam causam.

An annum debeatur in initio cuiusque anni, an in fine text. in l. nec semel, dicit considerandam esse mentem testatoris, cuius causa talem legati dilationem fecit vt si videatur voluisse releuare hæredem, teneatur in fine, si vero voluit prouidere legatario, teneatur in initio.

Quando relinquitur annum, sunt plura legata, sed si stipulamur, est vna stipulatio, l. seruantur, §. fi. ff. de do. causa mor. plures rationes assignant Azo. in summa, C. de contra stipu. in 2. col. sed illa bona, quia in stipulatione cadit semel dies, ad hoc, vt debeatur, l. si filiusfa. ff. de verbo. obligat. in legato cadit, singulis annis, l. cum in annos, l. nec semel. ff. quando disleg. ced.

B

Beneficium principis debet concedi sine alterius præiudicio.ff.ne quid in lo.publ.l.2.§.si quis à principe,C.de eman.li.l.nec auus,contra,ff.ex quibus cauf.ma.l.sciendum,ff.de relig.& sump.funerum,l.quis sepulchrum.

Bona fides in contractibus est seruanda, C.de posi.l. bona fides,& C.de act.& obli.bonam fidem,cõtra de l.in causæ,& l.3.§.pen.cũ ibi alleg.ff.de mil.test.

Bona vsurarij an sint tacite hypothecata pro vsurarũ restitutione,& quomodo & qualiter distribuãtur, & an possint alienari,Bald. in l.executorem, C. de exec.rei iudic. in 1.col. quod sic.Item quid de emptis ex pecunijs vsurarijs, vide idẽ Bald. vt supra.

Bonum voluntarium est magis præmiandum, quàm necessariũ,ff.de oper.lib.l.3.& l. mater. Contra de l. si fideiuss.§.si necessaria,ff. qui satisda.cogen.

Bona fides non patitur, vt bis idem exigatur,ff.de re. iu.l.bona fides,& eod.tit.lib.6.Contra Inst. si qua. pau.feudi.§.fina.

Beneficium principis est latissimè interpretãdum, ff. de const.princ.l.fin.adde Petr.de Rauen.in alphabeto suo,in ver. beneficium,contra de l.si quando, C.de inoffi.testam.cum alleg.

Boni iudicis interest lites dirimere,C.de iudic.l. properandum,& l.si quidam,ff.si cer.pet.

Bonus præsumitur, qui de bono genere natus est in Authen.de referen.collat.2.in fin.gl.ff. de alim. & ciba.l. cum vnus,adde text.in l.quod si nouit,§.qui mandat.ff.de edil.ędict.& ibi glos.

Beneficiantibus nobis benefacere tenemur Nam beneficij receptor naturaliter obligatur ad antidota, l.sed & si lege,§.cõsuluit.senatus,ff.de pe.hęr.vide Petr.de Rauen.in suo Alpha.in verb. benefaciẽti.

Bene

Bene autem vniuersa geruntur,& competenter,si rei principium fiat decens, & amabile Deo, in auth. quo oporteat epis & cle.ad sac.ord.colla.1.

Bona ecclesiæ sunt bona pauperum in auth. de emphi.conc.collat.2.

Boni mores præualent diuitijs,l.scire oportet, §. cum reliquis,ff.de tut.& cur.& prouer.c.22.dist.

Beatius est dare,quàm accipere.Not. gl. ff.commod. in rub.adde tex.in c.prædicator,16. q. 1.& c cum marthę,§.sane,de cele.mis.& ibi glo.ponit sibi versus, temporibus nostris quicunque placere laborat, det capiat,quærat,pluria,pauca nihil.

Bona presbyterorum vel clericorum,sine hærede decedentium ecclesijs debent assignari,l.si quis presbyter,C.de episc.& cler.

Bonum quanto communius tanto melius vel dignius in auth.de testi.& ea quæ parit in 11.mense.liceat col.4.C.de cadu.tol.l.vnica,in fin.

Benignior sententia est in dubio præferenda, ff. de reg. iur.l.benignior.

Bene merentibus præmia tribui oportet,vt C. de statuis,& imagini. l.& virtutũ præmia,cũ ibi allegat.

Benignius leges interpretandæ sunt vt voluntas eorum conseruetur,ff.de legibus,& sena.l. benignus.

Bonum est coattare iuueniles calores ne cupidini dediti tristem exitum sentiat, C. de bonis quæ lib. l. cum non solum,§.ipsum autem.

Breuitate gaudent mode.l.1.in gl. ff. quod met. cau. cum ibi alleg.

Bonum est habere bonum nomen, C. de sum. tri.& fi. cat. l. 1. §. hanc enim legem,vide gl.in prophe. cle.& proue.22.

Benignitas rigori præferetur, l. fin. in fi. ff. de offic. presi.& C.de iud.l.placuit,& ff.de pac.l.maiorem.

Bonum

Bonum initium est spectandum, insti.de vsuca.§.diuturna & C.de vsu.transf.l.vnica.

Bonum publicum,& commune præferendum est priuato in auth.de nõ ali.& permuta.§.oportet,col.2.

Boues magis armentorum quàm inuentorum generis appellantur,ff.de ver.sig.l.boues.

Bona fides tantum possidenti præstat quantum veritas,quoties lex impedimẽto nõ est vniuersali,iur.ff.

Bis factum dicitur frequentes factum , & ter factum dicitur sępissimè factum Rochus vbi plura alleg. in c.fi.in 57.col.in fi.de consue.

Bene velle sufficit,licet non possis bene posse,vt c.de appel.quoniam iudices.

Bononienses aliud ore, aliud corde gerunt, glo in l. obseruandum,ff.de offi.præsi.

Bononia,id est bona per omnia,glo.in cle.1.de magi. Bart.Bolo.in authen.habita fol.11.col.2. in fi.

Bartolus fuit subtilis homo , & doctor meus, tamen semper tenebat opiniones multum placentes laicis.ita Bal.in c.1.in 5.col.de succes.feudi in vsi.feu.

Beneficia ecclesiarum propter officia diuina constituta fuerunt.12.q.2. concessio 16.q.5. generaliter, & 1.q.c.2.vlt. argu. C.de mili.test.l.pen. & 20 q.3. c.Cyprianus.

Bonus non est,qui malos non tolerat, 23.q.4.hæc autem vita,& c.tu bonus.

Beneficiũ nõ concertur in inuitũ,l.fi.C.vnde leg.& l. nec emere,C.de iu.deli.vide glo.in c.clericis,de vi. & ho.cle.q̃ alleg.bona iura,& limita vt p Abb.cõs. 91 .nu.21.parte.sed contra hoc videtur facere,l.seruus,ff.de verb.obl.& l nõ soluẽdo,ff.de nego.gest.

C

Ciuilis sapientia est sacratissima philosophia , C. de his qui,vt indig.l.1.

Ciuilis ſapientia precio non eſt æſtimanda, ff.de var. & extraord.cogni.l.1.§.proinde.

Ciuilis ſapientia omnia decem domini mandata ambit. Primo Deum credere iubet, C. de ſum.trin. & fid.cat.l.1. Secundo, quod vetat aſſumere nomen Domini in vanum, C.de rè.cre.& iureiurando,l.iuſiurandi. Tertio, cum reuerentiam parentibus pręſtare mandat, ff. de in ius voc.l. parentes. Quarto, adminiculum iuſtitiæ diebus, feſtiuis vteat facere, C.de fer.l.actus,& l.feſtos. Quinto, quenquam interficere prohibet, quanquam vilem, ff. ad l.Corn. de ſicar.l.1.§.prætereà. Sexto, furta committere cōtemnit,& famoſitatem omni modo, vt C.de fur.& ſer.corrup. l.in ciuilem, & ff.de fur.l.ſi pignore,§. ſpecies. Vnde Cato. Alienum noli concupiſcere. Idem Cato. Propria iuuant, furtiua nocent. Septimo adulteros non immerito corrigit, & illos qui męchātur coherceri iubet, vt C.de rap.vir.l.1. Adde tex.opti.in l.1.ff.de extraor.crimi. Octauo, falſa teſtimonia omnino prohibet, vt ff.ad l. Cor. de ſica.l.1.§.prætereà.

Ciuilis obligatio ciuilia iura corrūpere poteſt, naturalia verò non vtique, inſtit. de legitima agnatorum tutela,§.fi.contra de §.cum aūt,inſti.de capi.dimi.

Cuilibet, permittitur ſanguinem ſuum redimere, ff. de bo.col.l. 1.& ff de præuarica.l fin.

Contractus non debet claudicare,l. Labeo,ff.de ver. ſig.l.cum dies §.pen.ff.de arbit.

Contra inſt.de au.tu.§.1.& ff.de acq.emp.l. Iulianus, §.ſi quis à pupillo.

Conditio debet eſſe de futuro non de prætorio, non de præſenti,l.inſtitutio.§.2 ff. de condi.inſtit.contra de l.quibus diebus, §.2.ff.de condi. & demon. quia legatur ſub iſta conditione ſi moritur.

Con-

Conditio de futuris, vide in nota.q. Anto. in 3.parte summæ fol.286.in fi.colla.

Culpa similis est tam prohibita dicere quam docere, l.culpa,Cod.de male.& mathe.contra de l.quicunque,C.de hære.& Manichæis.

Cui licet quod maius est non debet quod minus est non licere, l.non debet, ff.de re iu.l. Marcellus,ff. de do. camor. contra quia maius est damnare in metallum quam deportare, quia primum inducit maxima capitis di.secundum mediam instit. de c. di.§.media.& §.maxima,& tamen præses prouinciæ potest damnare in metallum,& non potest deportare,l.illicitas,§.vniuersas, ff.de offi.præsi. iuncta,l.1.§.dispositione,ff.de leg.3.

Cui damus actionem multo fortius damus exceptionem,cui damus,ff.de reb.iudic.sed arguitur contra de l.si quis conductionis,§.locati.

Culpa est immiscere se rei alienæ ad se non pertinenti,l.culpa,ff.de reg.iur.contra de leg.Nam & similis,ff.de neg.gest.quia negotiator se immiscet alienis negotijs,& tamen non est culpabilis.

Cessante causa impedimenti cessat impedimentum libertorum, §.1.ff.de his qui no. infa l. si thorus,ff. de le.3.§.fin. contra,de l.2.ff.de mi. l.si serui. ff.de adi.le.& ff.de postu.l.1.§.sextum.

Clam delinquens magis punitur quam qui palam,ff. de admi.tut.l.non existimo,ff.de ritu nup.l. fin.C. de summa trinitate,& fi.cat.l.nemo,& C.de seruis fugitiuis,in auth.ibi posita sed nouo iure.

Charitas ordinata incipit à seipso, C.de ser.& aqua, l.præses,extra de præben.& dig.ca.dilecto in antiquis,cõtra,ff.quod met.cau.l.isti quidam, & instit. de noxa.ac.§.si.cum all.

Clausula generalis plura continens ad omnia refertur,

tur,l.talis scriptura,ff.de leg.1. & C. de li.præ. vel exhæ.l.1.cōtra,ff.de in ius vocan.l.fi. & ff.de verb. obl.l.doli clausula.
Conuento partium est seruanda, ff.de po.l.1.§.si cōuenerit.& C.de op.li.1.contra, ff.de pac.l. nouissima.
Consuetudo vincit legē,C.de ędifi.priua.l.an totū,& cōtra,C.q̄ sit lo.cōsuet.l.2.& ibi vide secūdū legē.
Circuitus est vitandus,ff.de condi.in d.l.dominus testamento,C.de adopt.l. fi.cōtra.ff.ad l.Rho.de iac. l.2.in princ.& ff.de vsufru. & quēadmodū ea, l. si vsufructuarius ī pric. adde,cle.auditor,de rescrip.
Casus fortuitus non liberat homines ab obligatione, C.de pignor.acti.l.quę fortuitis,ff.eo.l.si creditor. Contra,ff.de furt.l. subtractus, & ff. de condi.indeb.l.cum quidam,& ibidem vide.
Causa debet præcedere effectum, l.neque, C. de furtis,& ff.quæ res pig.pos.l.Titius.
Cōsultè agit qui præcepto legis obtemperat, Cod.de furt.l.in ciuilem,& de colla.l.filiæ licet.
Crescente malitia crescere debet, & pœna, C. de ser. fug.l.quicunque,& c.quoniā,§.si.vt lit. nō contest.
Commodum eius esse debet, cuius est periculum, instit.de contrahen. emp.§.fi.post in fi. & C.de furtis,l.fi.§.sed cum in secundam, in fi. adde regulam in contrarium,quòd si decrescit emolumentum,& onus decrescit,l.fi.§.fi.ff.de leg.3.
Causarum merita partiū assertione penduntur,C.si p vim,vel alio modo.l.fi.& c.tā literis de in inte.rest.
Communis parit discordiam,l.cum pater, §.dulcissimus,ff.de lega.2.
Casus omissus dispositioni iuris communis relinquitur,l.voluntatis,C.de fideiuss.& ff.de li.& post.l.cō modissimè,& l.cum prætor, cum suis si.ff.de iudi.
Contra maiorē nemo præsumat honorem. No.gl.ff. de

de alie.iu.mu.causa facta,l.3.

Cuiuscunque rei principium potissima pars est vnde no. gl. dimidium facti qui bene cœpit habet ff. de origine iuris,l.1.in princ.

Cui plurima dedit Deus, faciliter dare debet, in auth.de non ali.aut permu.re.ec.§.finimus.

Concessio vno conceduntur omnia sine quibus non peruenitur ad illud,ff.de iurisdi.om.iu.l.2.& no.in §.fin.de ser.ru.præ.& ibi vide glo.

Cõditio sextus,ætas,discretio,fama. Et fortuna,fides in testib.ista req res. Not.gl.in l.testium, ff.de testi.

Contra verbosos noli contemnere verbis.

Sermo datur cunctis animi sapientia paucis.

Not glo.de ali.mu.iud.causa fac.l.2.adde,l.quisquis, C.de postula.& l.quoniam,C.de testa.& l.quidam, ff.de verb.obl.

Consuetudo est altera natu.No.gl.ff.de lib.& posth. l.si quis posth.super verb.consuetudo.

Cum homines dediti sunt ad malum, nihil est quin inueniant,in aut.de eo qui rem ec.super verbo dudum alleg. est in ti.de non ali. vt permu. §.lex, col. 2.& est tex.expressus in aut.qui obli.q.se hab.prohi.res mi.in priu.

Cuilibet experto in sua scientia credendum est,l. septima,ff.de statu.homi.

Clerici debent esse audaces ad defendendum legem Dei in aut. de non ali.aut permu. re. ec.§. diligen. col.2.

Comparatiuus præsupponit positiuum, l.cum furti, ff.de condi.furti.

Caput est principale membrorum hominis,ff.de reg. & sump.fu.l.cum in diuerso.

Considerari non debet illud quod veraciter euenire non potest,vel nõ solet, & maximè si sit odiosum, ff.de

ff.de contrahen.emptio.& vend.in emptione,§.liber eam,& instit.de inuti.stip.§.1.

Clementia non facit pares Deo inquantum nostræ fragilitati possibile est,no.gl. de nup.l. imperiales, & C.de dona.inter vir.& vxor.l.fi. in fi. contra.ff. de postu.l.j §.sexum.

Cum sancto sanctus eris, & cum peruerso peruerteris,not.gl.in l. si finita.ff.de damn.infec.§. sed si in plures,super verbo,vnica.

Certi debemus esse de facto proprio,l.si quisquis,C. de rescin.emp.l. de acqui.her.l. sed & si de sua,& l.cum falsum contra imo aliquando est iusta igno rantia in facto proprio ff.de cond.& de.l.sed & si ius ff.de pact.l.inter,§.1.

Consuetudo patriæ est attendenda, ff. de leg.1.l.seruus ple.in fi.& ibi vide glo.

Cum lex in præteritorum indulget,in futurum vetat quod indulsit,vt ff.de legi.& senatus,l. cum lex.

Contrahentes licet inter se decipere,ff.de mi.l.in causæ,§.pen.

Censeri idem est, quod constituere, vel præcipere, l. censeri,ff.de verb.sign.

Constat plus valere veritatem, quàm similarem gestum,vt c.plus valere,quod agi.l 1.

Conatum fieri non nocet, vt effectus sequatur,ff.de reg.iu.l.fi.se.§.damnatum.

Coactu volũtas excusatur,c.de sepul.vio.l. si seruus.

Cum iudicatur rem meam esse,simul iudicatur istius non esse,de procul.Pomp.scribit.

Cum prætor vnum ex pluribus vetat, cæteris committere videtur,vt ff.de iudici.l.cum prætor,contra.c. ad legem Iuliam de adult.& stu.l.1.in fine.

Crimen legis Cor.de sica. committitur,cum contrahitur si voluntas nocendi intercedat,l.1.C.ad Cor.

de

de sic.& ff.eod.l.3.§.diuus,& l.diuus,& l.infans, & ar.ff.de in iu.l.inin.& instit.de obl. quæ ex de nas. §.placuit,& ff.de pe.l.respiciendum.

Culpa sine voluntate delinquendi committitur,l.qui occidit,§.pen.ff.ad l.Aquil.& ff.de mi.l. ex causa,§. similiter cum.

Caliditas non debet alicui prodesse, & alteri nocere, ff.ad exh.l.sed si hæreditas,§.interdum,& ff.si quis cau.l.si duo. in princ. & ff de dolo,l.1.& ff.pro so cio,l.verum,§.tempus.

Conuentio duorum est lex,l. ea lege, C. de condi.ob cau.datorum.

Contractus ex conuentione legem accipiunt, l.1.C. commo.& ff. depo.l.1.§ si conuenerit,& facit,ff. loca.l. si domum, & ff.de contrahen. emptio.l. si quis fundum,c.contractus,de re iudi.

Calamitas matris non debet nocere ei, qui in vtero est l.& seruorum,§.fi.ff. de sta.ho. & iust.de ingenuis,§.contrario.

Cuilibet habere concubinam licitum est, nisi sit minor annis,l.1.in fi.ff.de concu.

Coniuncti loco vnius habentur, no.glos. si forcidianum, C.de l & C.de cadu.tol.l.si vero quidam, & §.sinautem disiunctum,& ff.de leg.1.l.si pluribus.

Curator furiosi nullo modo libertatem potest præstare,l.fi.ff.de corp.fu.

Citatio sine die non valet,ar.l.ita,ff.de verb.obl.

Citatio facta die feriato vt fiat actus die feriato, non valet.ar.l.pro parte,ff.de serui. quia res peruenit.ad talem casum, à quo incipere non potest.

Contractio,est admotio de loco ad locum, l.3.§.si rē, ff.de acqui.pos.

Coniunctio disiunctiua posita inter personas per cōiuncta habetur,l.pen.C.de verb. sign. vt si testator dice-

dicere. Tertium, aut Mæuium instituo hæredem, ista coniunctio, aut habetur coniuncta, & sic vterque esset hæres. Secus autem si poneretur inter res, quia tunc haberet vim suam; vt in eadem, l. cum quidam.

Cum quid impeditur propter vnum, eo demoto tollitur impedimentum, ff. de diuor. & repud. l. pe. in gl.

Coniuncto disiunctiua aliquando ponitur pro copulatiua, l. generaliter, C. de instit. & substi.

Clerici sunt digniores militibus, C. de sum. tri. & fi. cat. l. nemo.

Cui plus committitur, ab eo plus exigitur, l. presbyteri, C. de epis. & cle.

Consobrini de iure ciuili possunt coniungi per matrimonium, instit. de nup. §. duorum autem fratrum.

Cum principalis causa non stet, nec etiam ea quæ sequuntur, ff. de reg. iur. l. cum principalis causa.

Cum rex iustus sederit super sedem suam non aduersabitur sibi quicquã malignũ, in epistola inter claras circa princ. C. de summa trinitate, & fide cath.

Consanguinei sunt, qui ex eodem patre nati sunt, & non ex eadem matre, insti. de leg. ag. suc. §. 1.

Conditio videtur esse adimpleta, ex quo non remanet per eum, qui eam vult adimplere, l. d. edi. §. fin. ff. de condi. cau. da. causa non secu.

Conditio furtiua est rei persecutio, l. 1. C. de condi. fur.

Cum quid conceditur, & omnia sine quibus esse non potest, l. 1. ff. de iuris. om. iudi. & C. de or. iu. l. 1. & C. de iud. quoties, & ff. de alimentis, & cibarijs legatis, l. legati, & ff. de offic. eius cui materiam est iuris. in fi. ff. quem ad. te. ape. l. 2. §. inspectio. & ff. de vsufr. l. 1. §. 1. de seruitu. ru. præ. l. 1. §. qui habet, & ff. de procur. l. à die, & l. ad legatum. Cui mandatur præcedentia, & sequentia videntur

mandata.C.de procu.l.inuitus,& ff.de cond.inde. l.in debitum.

Causa est illius, ad quem pertinet emolumentum, l. damnum,§.in propria,ff.quando appellandum sit.

Causa est,addenda,quotiés fit aliquid,ff.de trãsa.l.eũ qui,§.in causa,C.de test.& ff.de suspec.tu.l. 4. §. fi.

Confessio in carcere facta non valet, l. qui in carcerem,ff.quod me causa,& ff.de quæstionibus, l.1.§. diuus,& §.quæstioni.potest tamen facere tastamẽtum,ff.de testa.l.qui à latronibus.

Contumax dicitur ille, qui ternis edictis citatus est, vel vno peremptorio pro omnibus copiam sui facere contemnit.ff.de re iudi.l.contumacia.

Cauẽdum est de eo, quod faciendum in futuro, l. in omnibus.ff.de iudi.

Causa affectionis suspicionem remouet, ff. de ritu nup.l.non solum,§.de vno.

Cõductor nõ tenetur de casu fortuito inst.de locatione & cõduc.§.qui pro vsu vide sup.casus fortuitus.

Consentaneum est verbis factam obligationem posse a lijs verbis dissolui,insti.qui mo.tol. obli. §. quo genere,ff.de reg.iur.l.nihil tam.na.

Commentariensis dicitur princeps carceris, qui ponit alios custodes sub se no.glo.l.pe.c.de custo.reo. & deberet puniri,si captiui fugerent,quos in custodia habebat,quia capitaliter punietur si per dolum suum effugerint,vel per culpam.Si autem casu fortuito euaserint carcerem,non tenebitur.

Crimina,& infamia respiciũt corpus delinquẽtis,iniuria bona solũmodo,ff. de accu. l.ex iudiciorũ pub.

Cessante legis ratione cessat lex, vel ipsum ius, ff. ad Sil.l.fi.ff.de adul.& l.si maritus,§.scripsit, & C.de præscr.long.temporis l.finali.

Cõsuetudo dat ordinariã iurisdictionẽ, l.inspeximus

in

in gl. super verbo, consuetudinem, C. de emanci.

Cui debetur aurum vel argentum, potest solui pecunia, l. si quis argentum, C. de dona. & ff. de auro & argen. leg. l. 1. §. fin. contra, ff. de solu. l. pau.

Cum res ad eum casum venit, à quo incipere non potest, talis actus non valet, l. pro parte, ff. de serui.

Clericus est miles cœlestis. instit. de excu. tut. §. idem in milite, in gl. super verbo, nolens.

Coacta voluntas, est voluntas, ff. quod me. cau. l. antepenult. in glo. super verbo, voluimus.

Ciues non debent alias quam per portam ingredi. Alioquin capite punientur, l. fin. ff. de re. di.

Conditio debent adimpleri in fortuna specificata & reali, l. mæuius, ff. de cond. & demonstrat.

Cum tempus in testamento adijcitur, credendum est pro hærede adiectum, nisi alia mens fuerit testatoris, sicut in stipulationibus promissoris gratia tempus adijcitur, regula est iur. ff.

Cum amplius solutum est, quàm debeatur, cuius pars inuenitur, quæ repeti possit. totum esse indebitum intelligitur manente pristina obligatione, regula est iur. ff.

Conditio habetur pro causa, l. cũ ad præsens, vbi Bar. ff. si cer. pe. & l. Titio, & ibi Bar. ff. de verbo. obli. & Iason, in d. l. cũ ad præsens quod facit ad declarationem, l. iurisgentium, §. sed cum nulla, ff. de pacti.

Certũ est, quod is cõmittit in l. qui legis verba cõplectens contra legis nititur voluntatẽ, de re. iur. lib. 6.

Cur non stat per eum ad quem pertinet, quo minus conditio impleatur, haberi debet perinde ac si impleta fuisset regula. lib. 6. contra vt ibi per Dy.

Cum quid vna pia prohibetur alicui, ad alia non debet amitti, c. tuæ de procu. de regu. iur. lib. 6. cum quid.

Cum quid prohibetur, prohibentur omnia illa quæ sequuntur ex illo, regula libro 6. & horatio, ff. de sponſ.

Cum quis ſuccedit in ius alterius iuſtam ignorantiæ cauſam habere preſumitur, ff. de re iur. qui in alterius, eod. tit. lib. 6.

Certitudo dummodo habeatur non curatur de modo, l. quoties, §. ſi quis nomen, & ibi. Imol. l. ff. de hæ re. inſtit. l. item veniunt, §. à quo, de pet. hære.

Conſenſus tacitus limitatur ſecũdum actum, ex quo colligitur, l. fin. C. ne vxor pro mar. & quod nom. Bar. in l. 1. §. ſi quis hoc interdicto. in fi. ff. de inter. act. Decius in c. 1. 26. col. de iudic.

Cauſatum ſapit naturam ſuę cauſæ, §. 1. inſtit. de perpe. & tem. act.

Cautionis euentus eſt incertus, l. pupilli, ff. quod cum fal. tu.

Captio ſuperuacua dicitur, l. hæc ſtipulatio, ff. vt le. no. ca.

Compenſatio eſt facta ſolutio, l. Iulianus, ff. de condi. & de l. ſi peculium §. 1. ff. de ſta. libe. vide Io. de Mõtefer. in repe. l. omnes populi. fol. 12. in 2. col.

Clamor impedit animum, ne poſſit cernere verum, ff. de ap. ſi conſtat. & ff. & à quibus ſi prouocatus, Bal. in c. 2. de ele.

Complacentia non eget verbis, tex. iuncta gl. & doc. Bar. in l. triticum, ff. de verb. obl.

Cauſa mediata eſt proximior cauſa remota, l. cum quæritur de except. rei iudic. l. ſi mulier, ff. rerum amo. Bal. in l. 1. in 3. coll. ſolt. mat.

Coram dicitur eſſe aliquis, quando ſe oſtendit, l. nemo dubitat, ff. de hær. inſti. vide tamen tex. qui videtur facere in contrarium in c. cupientes, ibi curam nobis perſonaliter, de elect. lib. 6.

Cha-

Charitas prima incipit à ſeipſo, l. præſes, ff. de ſer. & aqua.

Commendatitiæ literæ & familiares non cenſentur emiſſæ animo obligandi, ſed commendandi. l. dominos quæ eſt fi. C. quod cum eo, qui in alic. pot.

Cautè tamen & ſi non caſtè eſt vulgare Ioan. An. in c. vlt. de acc.

Conſenſus eſt ſubſtantia contractus, l. 3. ff. de contrahenda emptio.

Conceſſo principali conceditur acceſſorium 8. di. quo iure, & 16. q. 1. ſi monachus, & ff. de iur. om. iud. l. 2. & ff. de re iudic. quædam, C. vbi & apud quos, l. vlt. & extra de reſtit. ſpo. cauſa.

Cóceſſio facta aliquibus debet intelligi de habilibus, l. gradatim, §. lego. ff. de mu. & ho. & inhabiles, & odioſi in dubio cenſetur excluſi, vt latè per illum tex. dicit Iaſ. in l. 2. §. prætor, in prin. not. qui ſatiſ. cog. facit tex. in l. Lucius de le. c. & l. teſtamento. Centurio. §. cum ita, ff. de manu. teſta.

Communis vſus loquendi derogat proprietati vocabuli, vt dicit Barto. in l. Labeo, ff. de ſuppel. lega. & Felin. in prohe. Grego. col. 1. vſque ad 8.

Contractus in dubio magis ex forma quàm à denominatione cognoſcitur, l. inſulam, ff. de præſcrip. ver. l. ſi vno in princ. ff. loca.

Cauſa viduarũ non ſpectat principaliter ad eccleſiarum niſi quo ad protectionem, & defenſionem, extra de ver. ſig. ſuper quibuſdam, 87. diſt. c. 1. & 2.

Conſuetudo, & lex quantum ad obſeruantiam, & diuiſionem negociorum parem vim obtinent, l. de quibus, §. inueterata, ff. de legi.

Ceſſante neceſſitate, debet ceſſare quod vrgebat, 1. q. 7. quod pro remedio, l. liberorum, cum gloſ. ff. de his qui no, infa. Bar. in l. 1. ff. ſol. mat. c. de Syra-

cusanæ, 28. dis.

Cupiditas discendi est optima ratio viuendi, l. apud Iulianum ff. de fideicom. liber.

Cui, non conuenit res disposita, nec conuenit dispositum, l. hos accusare, §. omnibus, ff. de accu. & l. 4. §. tutores de dam. inf.

Causa pauperis est tractanda prius quam diuitis, vt 16. q. 6. de lapsis, & C. de epis. & cle. si quis ad declinandam.

Consuetudo, cuius initij memoria non extat, vim habet priuilegij, etiam quæ sibilibus solo priuilegio, ca. super quibusdam, de verb. sig.

Consuetudo est pactum, tacitũ ciuium, ideo non extẽditur, sicut nec pactũ, l. si vnius, §. ante omnia, ff. de pactis ita Bald. in c. 1. ad fi. principij de feudi cogni.

Causa super rebus quæ breui tempore, corrũpuntur, terminari debet iudicio adeo celeri, q̃ res non corrũpantur Bar. in l. si prius, 10. q. ff. de ope. no. nun.

Concilium prouinciale non potest pronunciare Episcopum esse deponendum, Abb. in ca. non potest de sen. & re. iu.

Compromissum fieri non potest super censuris, Abb. in repe. c. per tuas, 42. col. de arbi.

Cito crescit mulier sicut mala herba glo. in l. 1. C. de his qui veniam æta. imperra.

Causa naturalis potentior est quam causa accidentalis. l. 3. §. 1. ff. de test. tutel. Bart. in l. proconsul. ff. de offic. proconf. & leg.

Communis error facit ius, ff. de of. præsi. Barbatius, ff. de supp. leg. 3. Adde tex. no. qui loquitur in filiofamilias, qui reputabatur paterfamilias, dicitur text. quòd non habet locum Maced. l. si quis patrem, ff. ad Maced. contra. ff. de le. l. quod non ratione, ff. de au. arg. leg. l. ornamentum.

Cita-

Citatio alternatiua valet. Imo.in cle.causam 8.col.ibi ad secundum, de elect. vt si iussit iudex citare ad domũ vel personaliter, sed citatio debet esse certa.

Citatio verbalis non potest fieri per partem absque commissio iudicis, glo. no. & ibi Abb. in c.cum sit Romana.de appel.

Conuersatio nimia parit odium & contemptum, l. obseruandum de off. presi. 86. dis. quando & c. si Iudæos de iud. ibi Abb. dicit verum inter rusticos, quia inter prudentia auget amorem & amicitiam, l. 3.de pecu. Nam nihil tam amicorum proprium est quam simul viuere, vt sentit Arist.lib.8.Ethicorum, & per Feli. in d.c.si Iudæos.

Culpa est immiscere se rei ad se non pertinenti, in Spec.de aduo.§.1.ver.item quod non habet.

Coniuncta persona potest agere pro coniuncta ea inuita, quando agiret de interesse suo, l.1.2.& 3.ff.de lib.cau.l.non tamen, ff.de appella.

D

DVo impedimenta plus impediunt quam vnum, & duæ rationes plus operantur quam vna. & duo vincula fortiora sunt vno insti. de adop.§. sed hodie,& C.qui test.face.pos.l.discretum,contra,ff. de his qui sunt sui vel alie.l.patre furioso, & l.nam & si parentibus, ff.de inoffi. test.

Dispositio temporis inabili facta, si tempore habili offeratur, valida reputatur, ff.de verbo.ob.& de sec. expo.l.si minor.Contra de l.quod sponse.C.de do. an.nup.

De se confesso non creditur super crimine alieno, C. de accu.l.contra, C.de conf.l.vnica, & C.de fa.mo. l.1.in prin.

Dispositio facta sub conditione non extitura conditione, pura reputatur, ff.de noua, l.si pupillus contra

de l.quibus diebus,ff.de cond.& demon.

Delictum patris filio nocere nō debet,ff.de in ius voc. l.adoptiuum,in fi.& insti.de inge.§.1.cōtra, ff.ad l. Iul.ma.l.quisquis,§.item delictum debet nocere delinquenti,C.de pe.l.Sancimus.Modo pater & filius eadem persona censentur vel esse reputantur, vt l. fi.de impu.& alijs substi. & in auth.iureiur.colla.6.

Digniora sunt pręponenda.No.gl.inst.de iur.na.gen. & ci.§. fin. Cōtra quia testamētū militis est dignius testamēto paganorum. Itē difficiliora sunt digniora facilioribus, & tamē de facilioribus determinatur,vel præmittitur,inst.de iust. & iure,§.his igitur.

De casu legis non plus facienda est quæst. 1.c.de fur.l. ancillæ, & ff.de consti.de.l.1.§.de pul. contra, quia imperator in ti.de pec.facit quæstionem in l.si quis in conscribendo, C. de episc. & cler. ita potest opponi de alijs legibus similibus.

Duo non possunt esse domini eiusdem rei insolidum, ff.commo. l.si vt certo, §. si duobus vehiculum.Et ff.de leg.2.l.Męuius,§.duorum,& ff.de re iud.l.quidam,§.prouide.Contra,quia si loco tibi rem in emphyteusim, ego sum dominus, & tu etiā quia habes rei ven.ego &c.ff.si ager.ver.pe.l. 1.& ff.de super-fi.l.1.quód ait,l.fi.iuncta,l.in rem ff. de rei vend.

Duo non possunt eandem rem possidere simul, ff. de acq. poss.l.3.§.econtrario, in prin.& ff.commo.l si vt certo,§.si duobus.Cōtra,de l.si duo ff.vti possid. & in l.possideri,§.ecōtrariò,ver.Sabinus,de acquir. poss. & l.clam. possidere §.qui ad nundinas ,quia ille,qui est absens retinet,possessionem,& si eman. eam ago. fi. pos. tunc eam vsucapiam, ergo,&c.

Duæ propositiones vniuersales contrariæ,& contradictoriæ non possunt esse simul veræ, sed bene falsæ,ff.de re.iu.l.qui ducenta,§.vtrum, contra, nam

pro-

promissis plures stare in iudicio,sunt omnes pręter vnum,l.dicit, quòd ista propositio est vera, omnes stantes non esse,ergo nulli statuerunt,ergo duæ contrariæ sunt simul vere. Item nullo modo quis obligatur & aliquis obligatur, ff.de fide, l. Græcè, §.illud,iuncta,l.1.§.fi.ff.de verb.ob.

De modico non est curandum,ff.de oleo leg.l.si oleũ, §.fi.cum l.seq. & ff. cõmo.l.in reb.§.possunt, & ff. de in integ.rest. l. scio. & ff.de contrah. emp. l.res. Contra, ff.de iud.l.si debitor,in glo. & de dam.infec.si proprietarius,& §.gallinarum.inst.de re.diui.

Duæ negationes æquiualent vni affirmationi, l. duobus,ff.de verb.sig.& ff.de iud.l.nunquam.Cõtra ff. de l.3.l.fideicõmis. & C.de ser.fug.l.1.& §.seruus, inst. de inu. stip. & de.c. & si Christus, de iureiur.

Donare est perdere, ff.de do.l.filiusfa.

Dubium enim non est eum,qui inferendæ eius voluntate præcesserat iure cessum videri, C. ad leg. Cornel.de sica.l. si vt allegas.

Dispositio videtur facta in locum, in quo eius consequitur effectus.l.confirmatur,l.concupisce.ff.de ac. & ff.de bo. auth.iud.pos.l.3.Contra,ff.de cõst.pec. l.eum qui.

De duobus malis minus est eligendum,ff.de reg.iur. l.quoties,cum ibi alleg. Contra ad l. Aqui.ita vulnerata.

Deus non vult mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat, in auth. vt non luxuri.ho. contra na. col.6. & C.de nupt. l.Imperialis.

Dignitas filij, & gloria est & laus patris, in authen. constitutio quæ de dignita.col.6.

Durum est,& inhumanum rei familias detegere paupertatem. C. quando & quibus quar. pars deb.ex bo.l.2.l.10.

Disci-

Discipulus debet opinionem sui magistri excusare, ff.de arb.l. æqualem,§.nunc videndum, & c. cum beatissimus.24.

Difficile est assuetū relinquere,ff.de ædi.l.pręcipua.

Defensor proprię salutis in nullo peccasse videtur, l. si vt allegas,C.ad leg.Cor.de sica.

Dispositio super iure fauorabili validius inducit suū effectum quam super odioso,ff.de const.inde.l.qui exceptionem.

Dominus membrorum suorum nemo videtur, l. liber homo,ff.ad leg.Aquil.

Debitor est seruus feneratoris, no.gl.ff. de leg. 3.l.fideicommis §.si rem super verbo.

De non apparentibus, & non existentibus idem est iudicium,ff.de contrahen. emp.l. in lege.

Dispositio facta in vno coniunctorum ad reliquum extenditur,C.de fur.l.ancillæ.

Dolo petit, qui petit quod restituturus est, ff. de excep.do.l.dolo.c.dolo.de reg.iur.lib.6.contra de l.1. §.rediguntur,ff.quorum lega.

Difficilior est progressus, de non esse, ad esse, quam de esse ad esse perfectius,ff.de hær.inst.l.talem,concor.l.ab eo.ff.de contrahen.emp.l.4.

De his quæ raro accidunt miraculum est, in authent. de consulibus,colla.4.

Diligentem non est verisimile errare,ff.de pro.l.cum de indebito,in gl.cum ibi alleg.

Deceptis,& non decipientibus iura subueniunt,vt ff. de pig.ac.l.si rem,§.omnis pecunia.gl.fin.

Doctor debet aliqua habere vltra illa quæ dixit suis scolatibus,no.gl.in procemio, ff.§.his igitur,super verbo peritia,& ibi vide.

Dat Galenus opes,dat sanctio Iustiniana. Ex alijs paleas ex istis collige grana.Not.gl.in procemio,ff.§.

nos

nos vero, super verbo doctissimi. Item si modo pauper eges, ne plus egeas lege leges, grandia lucra leges, fertilia illa seges.

Difficile est plures in vnum conuocare, de iust.& iure, l.ex hoc iure, ff.de ar. Item l.si vnus, l.fi.ff.& institu.de iur.nat.gen.& ci.§.senatuscon. & ibi vide.

Dignitas,& fama custodiri debent, ff.de ven.insp.l.1.

Decipi non reputatur ille quiescit se decipi, ff.de ędil. edic.l.1.§.intelligitur,& vbi vide.

Domus est cuique tutissimum refugium, atque receptaculum, l.plerique, ff.de in ius voc.

Deterior dolus eius qui interruptã litẽ deseruit, quam qui semel acceptã derelinquit, vt in authen.de iud.

Dolus cum dolo compensantur, l.de vno, ff.sol.mat. & l.si ambo, ff.de compen.& l.si duo, ff.de dolo.

Dolus alicuius non debet alicui esse damnosus, l.elec. §.pe.in fin.ff.de noxa. cum alleg.pro hoc in l.3.ff. de transac.contra de l. fin.C. depo.& facit pro & contra, ff.de inoffi.test.l.si quis in suo,§.fi.

Dulcior est fructus post multa picula ductus. No.gl. in l.non moriturus, C.de contrahen.& cõmit.stip.

Deus est solus scrutator cordium No.gl.in l.3.in fin. ff.de interro.ac.tex.in c.nouit.de iud.

Deus iudicat de voluntatibus & sensibus, nec violatur castitas, nisi de cõsensu mentis, 32.q.5.in prin.

Destructo principali, destruitur accessoriũ, ff.de pec. leg.l.3.l.cum principale, ff.de re iu.

De quibus non habet transigi nec stipulari, l.si quidã, C.de contrahenda emptione,& vend.

Delegatus delegare non potest, ff.de iurisd.om.iud.l. more maiorum,& C.de iud.l.à iudice.

De præsenti præsumitur in futurũ, l.si qs, adulterij in gl.C.ad l.Iul.de adul.& C.de na.l. cũ quis,& in auth.de resti.& quæ pa.§.verum si quidã,& §.mulier

enim

enim & in auth. vt nul iud. §. si qs vero accusatus.
Duæ res valent vnam, insti. de ac. §. sed hodie, C. de edic. di. Adr. tol. l. fi. nisi vna sit melior, quam duæ, ff. de inoffi. testam. l. nam si pa. & in auth. de consan. & vterinis fra. §. fi. col. 6.
Deportatus pro mortuo habetur, ff. de bo. pos. contra tabulas, l. 1. §. si quis alium.
Deportatus tanquam peregrinus capere non potest, l. 1. C. de hær. insti.
Duo testes sufficiunt ad probādum aliquid vbi vnus testium de iure non adijcitur. ff. de testi. l. vbi.
Duo, homines non faciunt turbam, nec tres, sed decem vel 15. ff. de vi. bo. rap. l. prætor ait, §.
Debitor alternatiuis potest eligere quam rē voluerit, ad dandum suo creditori, C. de cond. indeb. l. pen.
Datum ob causam, causa non secuta potest retractari, l. ea lege, C. de cond. ob cau. dat.
Delictum patris non debet nocere filio, C. ne fil. pro pa. per to. & de in ius vacand. l. adoptiuum.
De modicis expensis non est curandum, ff de impen. in re. dot. fact. l. omnino.
Duæ vices faciunt consuetudinem, & delicta iterata plus puniuntur, l. 3. in fin. C. de episc. aud. & ff. de iure patr. l. 1. & ff. de pœn. l. autem damna, §. quisquis, & C. de ser. fug. l. quæcunque, contra de c. cū ecclesia Sutrina de cau. pos. & proprie, vbi duæ vices non faciunt consuetudinem.
Difficile dignosci potest liber homo à seruo, l. liberi in fi. & ff. de contrahen. empt. & vend.
Dies naturalis continet 24. horas, & incipit media nocte vsque ad mediam noctem sequentem more Romano, l. more, ff. de ferijs.
Domum suam, vnicuique reficere licet inuito altero, dum tamen non officiat alteri ædificio, in quo ius

non

non habet,de reg.iur.l.domum.
Donari videtur,quod nullo iure cogente conceditur, ff.de reg.iur.l.donari.
De apicibus iuris non est curandum,ff.man.l. si fideiussor,§.quidam tamen,ff.ad lag. Aqu. l.ita vulneratus.
Donationes causa mor.legatis comparantur,ff.de donat.causa mor.l.illud.
Dignitas,& authoritas seruanda est,quantum ad mũdũ,ff.de post.l.2.in gl.& ff.de offi.præsid.l.obseruãdũ,& ff.de ven.inspi.l.1.§.si seruus, facit tex.in ca.1.de mai.& obed.Non quo ad Deum,cum ibi oẽs sint æquales,vt ar.in authen.de mona.§.1.collat.1.
Dubitantes de suo statu,vel errantes non possunt facere testamentum,ff.de testam.§.de statui.
Dum defunctus habet defensorem,bona sua non debent vendi.instit.de eo cui liber.cau.§.hoc.
Defensor idoneus est,qui de solido cauet. in eodem, §.præallegat.
Depositarius, & commodatarius non possident, instit.de interdict.§.possidere autem.
Dos non constituit nuptias, sed coniunctorum affectus in authen.de trien.& seq.§.sed nec, col.3.
Dubitare de singulis non est inutile,Not.glo.Cod.de sum.trin.& fi.cat.l.nemo,super verbo requirens.
Duo simul esse non possunt,ff.de sta. hom.l.Aretula, & l.seq.& de acqui poss.l.3.§.contrario.
Donatio inter virum, & vxorem non valet,l.1.ff. de donat.inter vir.& vxor.
Domine nuper audias me patienter, ff. de his qui in testam.delen.l.proximæ.
Differentia est inter mulctam,& pęnam,ff.de verborum significatione,l.si qua pœna, quæ est antepen.
Dies incertus conditionem facit in testõ l.dies incertus,

tus,ff.de cond. & demon. & l. extraneum. Cod.de hær.insti.

Domus tuta debet esse,ff.ad sen.consf.Clau.l.1.

Dignum est,vt cuius præcellimus munere,illi & omnino pareamus in operatione,in titulo,de pace te. & eius vio.in principio,col.10.

Desijt esse miles seculi,qui factus est miles Christi,c. vnico,de vasallo mi.qui arma bellica deposuit,col. 10.in fi.

Delicti enim veniam petetibus damus, l. manichęos, C.de hære.& mani.

Desolatis, & tristibus est consulendum, l.1. in fin.C. de his qui ante ape.tab.hæred.transf.

Dignum est fraudem in suum authorem retorqueri, l.penultima, C.de leg,vnde Ouidius. Discat in authorem pœna redire suum.

Deus est totius operis prǽsul,l.1.in prin.C.de ver.iur. enu.& per eũ omnia facta sunt,l.2.§.omnia, C.eo.

Derogare est aliquid legi in parte subtrahere, l.derogare,ff.de verbo.sign.Prorogare,est legem proferre,seu promulgare.Subrogare,est in parte legi aliquid detrahere,& in parte adijcere. Obrogare,est in parte legi aliquid adijcere,nihil detrahere, Abrogare,est pœnitus legem tollere.

Difficilius tollitur ius commune, quàm priuilegium quia difficilius inducitur, in authentica, de rebus alien.non ali.§.sed quia verius simili, in fin.l.eius militis,§.militia missus,ff.de mili.testam.

Destruere aliqua in dedecus alterius, & quæ sibi non pro sunt hominib. non est permittendũ,l.pro voluntarijs circa fin.ff. de impen.in re. do. fac. & est tex.ibi no.gl.in l.senatus,§.Marcellus,ff.de leg.1.

Duo principalia habentia vnum effectum quantumcunq; ponantur diuersimodè,& in diuersis nominibus

nibus debent habere nihilominus eundẽ effectũ, tex. est iũcta gl. in l. neque, ff. de impẽ. in re. do. fac.

Dapifer quando non potest aliud cinerem surripit. Marc. Anto. Baue. in repe. l. cũm filio, col. fi. in fi. ff. de leg. 1. alleg. illud Virgilij. Quid domini facient audent cum talia fures, & alia plura gl. magna circa fin. in l. Iulianus de act. emp.

Debitũ naturaliter nõ dicitur propriè debitũ, sed abusiuũ, l. fideiussor obligari, §. fideiussor, ff. de fideius.

Duæ excusationes imperfectæ non faciunt vnã perfectam, l. 2. in fi. ff. de excu. tut. & l. spadonem, eo. tit. c. quorundam, 23. de hoc est verum si sunt diuersæ speciei, secus si eiusdem, Bar. in l. admonẽdi, in 10. col. de iu. iu.

Duæ pręsumptiones faciunt plenam probationem, gl. in l. 2. §. remittit, in ver. legitimos, ff. de excu. tu.

Denominari debet res à causa proxima, l. quisquis §. hæc verba, ff. de vul. & pup.

Donare sępe est melius quàm vendere, l. tutor ad vtilitatẽ, ff. de admi. tut. Bal. in rub. de procu. in 2. col.

Dispendium minimè quis pati non debet, vnde præmium meretur, c. 2. de fideiusso.

Doctor perdit memoriam in consulendo, vel legendo, si ei debitum salarium non soluatur. Vnde versus. Muneris infundas oleum fuge nomen auari; Sic ægræ menti poterit medicina parari, ita Car. in cle. 1. §. excellentissimum, de reli. & ve. fan.

Diuinare nos cogit difficultas contrariorum, ita Bar. in l. ita stipulationes, in fi. 9. col. ff. de verb. obli.

Dictum non restringit rationem generalem, sed non est nouum, quòd ratio generalis restringatur per dictum speciale, tex. est & glo. vnica, in §. fratres instit. de nupt. & quod dictum aliquando sit generalius ratione Corn. consil. 13. in litera. B. 4. volu.

alleg.

alleg.l.prospexit,qui & à quibus cum alijs.

Decipi quis non debet auth. l. 1. C. de his qui ve.ætā imp.

Dicitur aliquid haberi, quãdo habetur vsque ad mortem,l.pater filium,§.Iulianus Agrippa.ff.de leg.3.

Dolosa persuasio plus quã violenta coactio. ff. de li. ho.exhib.l.3.§.si quis volenté 2.responso.& de ser. corrup.l.1.§. persuadere, glo.est etiam quæ hoc adducit,in c.certe.12.q.1.

Dignitas vbi est maior prioritas temporis non attenditur,gl. in c.placuit,in ver. Isidorus 16.di. nota.in c.statutum,de ma.& obe.per Fel. in c. clerici, in 4. col.de iud.

Dolus dicitur esse delictũ,tex.bo.in l.1.§.nunc tractemus,ver.plene,ff.de tut.& ratio dist.& l.si ex causa,§.nũc vidẽdũ,ff.de min.l.1.§.si apud,ff. de posi.

Doctor cũ est sibi cõtrarius in duob.locis illa opinio sequenda est, vbi plenius scribit,l.diui.ff.de iu.patr.notat Abb.in c.bonæ,col.fi.de post.prælat.

Dissimilia videmur cõtraria Bal.in l.filię,ff.de collat.

Dubitanti potius est imputandum, quam ignoranti, quia dubitans potest inquirere quis dubitationem soluat, sed ille qui errat seu ignorat credit illud firmiter esse quod non est,ita Bal.in c.1.§.personam, per quos fiat inuest.in vsi.feu.

Dominica dies incipit à vespere Sabbati, quoniã tũc incipit dies secundum canonicam computationẽ, siue quo ad officium, extra de fer.quoniam, & 65. dist.quod à patribus.

Discretio est mater omniũ virtutum, 1.q.5.prę sentiũ, c.1.de off.custo.& cle.pastoralis,§.verum,de re iu.

Debilitas vel infirmitas corporis non impedit iudicium animi,tex.in l.2.§.debilitas corporis,ff.de vaca.mu.& in c. 1. de renun. Vbi est notabile vnum dictum

dictum Bald.quem vide. Ad idem Phi. Deci. post Bal.in c.si pro debilitate,de offi.deleg.contra de l. 1. C.de sacr.sanct.eccl.l,quoniam, C.de testam.

Doctorum authoritas vbi deficit lex pro lege seruanda est,l.si idem cum eo.ff.de iurisd.om.iud.vbi Angel.hoc notat,& Hostien. in c.inquirendi,de pec. cle.& vide latissime in tract.canonicorum regularium in secunda parte,principali,tit.7.

Detractio,vel adiectio facit vnum ius transire in speciem alterius,l.ius ciuile,ff.de iust.& iure.

Doctor debet esse breuiloquus gl.in c.cum sit ars,de æta.& qualit.& ex tex.in authen. de referen. circa fin.vide Abb.in proie.decre.in 2.col.

Docendo quis sit petitior,l.1.C.de excu.ar.lib.10.tenet Abb.in proœ.primo Gregorij,in 2.col. vbi ponit versus quos ibi ponit glo.

Doctor non debet ita esse breuis vt non perfectè dicat,vel non intelligatur,gl.in clem.constitutionem in versic.de nouo,in fi.de lectio.& quod no.Ioan. And.in c.bonæ,de confir. vti.vel inuti.& illud Horatij breuis esse laboro obscurus.

Dos nulla dicitur soluto matrim.l.1.in fi. ff.pro dote.

Dos æs alienum dicitur,l.abe,ff.pro socio l.

Dos nisi deseruiat oneribus matrimonij nulla est,l.si is qui Stichum,& l.si pater,ff.de iur.dotium.

Dignitas doctoratus non liberat a patria potestate, Bar.in l.item in potestate, in fin.ff. de his qui sunt sui,vel alieni iur.Adde l.si maritus,& ibi Bal. C.de pat.pote.Bal.in l.2.de cast.pecu.lib.12.

Deus constituit de cęlo Imperatores ad hoc, vt per ora eorum diuinitus leges conderent, §. quia agitur in auth.de inst.cau.& fin.& ideo ab Imperatore dicuntur leges emanare diuino quodam motu, l.fi.C.de præscr.long.temp.

N De-

Delictum superueniens, vel nouam causam non vitiat legitimè factum, 30.q.2.nosse, &c. dictū & 55. dist.præcepta, 32.q.7.hi qui, 1.q.5.quicunque, & q. 7.si quis omnem.

Dignitates,& matrimonia non debent esse venalia. 1. q.7.Sanc.ff.de do.inter vi.& vx.l.2.& l.1.ff.ad l.Iul. & ibi glo.

Delegatus non habet plus iurisdictionis quàm delegans, siue par sit aliàs delegatus, cap. 149. d. ar. ff. de damn.inf.l.qui bona, §.vlti. siue sit maior, ff.de offic.eius cui mandata est iurisd.& l.si prætor,quandoque tamē habet minus quis,si ex delegatione cognoscat,quàm si ex iure suo,extra de offic.delegat. super quæstionum, §. si vero, C. de procu. maritus.

Duæ,vel plures rationes vincuntur vnam, Spec.in titu.de feud.§.2.versi.16.Bal.in l.1.versi.sed contra, C.de legi.hæred. Pan. in c.suggestum,in fi. de iure patr.Iason in l.re coniuncti,de leg.3.ff.

Duo specialia circa idem non debent concurrere, l.1. in fi.cum gl.C.de do.promiss.gl.in l.cum post.§.gener.ff.de iure do.

Dictum doctoris debet intelligi secundum tex.quem allegat, Bar. in l.non solum, §. liberationem, ff. de lib.leg.

Dignus est mercenarius mercede sua, ff.de do.l.si pater,& ff.quod me.cau.l.metum,§.sed licet,& Matthæi 10. adde text.in c.1.de sepul.& c.quicunque, 12.q.1.& cap.quoniam, 88.dist.& text.bonus,qui loquitur de præmio studij, in l.1.c. de accesso.

Distingue tempora,& concordabis scripturas l.apud antiquos, C. de fur. in gl.§.sinautem, super verbo discretis,vide gl.in c.habeo,15.di.& tex.in c.si peccauerit,2.q.1.

Damnum quod quis sua culpa sentit, sentire non videtur,

detur, l.quod quis, ff. de reg. iur. aliàs dicitur, sibi debet imputari, & non alij, de reg. iu. lib. 6. c. damnum.

Delegari iurisdictio expirat sententia lata, & executioni mandata, ca. in literis, de offic. de le. item finitur mortuo iudice, qui proprio nomine scribitur, c. quoniam Abbas à contrario sensu, item, per mortem illius contra quem literæ impetrantur re integra, de rescri. c. significauit, item reuocato mandato, ff. de indi. iudicium soluitur; & per secundas literas expressam facientes mentionem de primis de rescri. cæterum. Item si iudex remittit causam superiori, de offi. leg. licet Tran. Item elapso termino commissionis de offi. de leg. de causis. Item si re integra moriatur delegans de offic. deleg. gratum, & ca. licet. Item per legitimam recusationem de foro comp. licet, & de appel. secundo requiris. Item per appellationem legitimam extra de appel. vt debitus. Item per delationem appellationis arg. extra de appel. sæpe, & c. interposita.

Deus non potest facere ea quæ implicant contradictionem, Bald. in l. eam quam; ver. circa autem quintum genus, C. de fideicom.

Deliberandum est post somnum stomacho ieiunio, in Spec. de pœn. sent.

Delinquens in vno factus est omnium reus; in Spec. de test. §. 1. vers. item quod in alijs.

Deliberandum est in dubijs in Spe. de adu. §. 3. ver. habito.

Diuinare non est in potestate nostra, vnde annuntiare quę futura sunt solius Dei est. Maria. Soc. in consil. 6. incip. prædicta consultatio versic. ad ciuius clariorem circa med. in prima parte.

Diuinatores non sunt consulendi, l. nemo, vbi Sal. C.

O 2 de

de ma.& mathe.

Diuinatorem qui consuluit comparatur homicidiæ, & cuilibet criminoso in Spec.de accus. vend. Item quòd est homicida.

Diuinare per inspectionem iecoris animalium non licet sub pœna capitis,l.3.C.de sacri.paga.

Damni dans causam damnum fecisse videtur, cap.sicut,de testib. & arte.85.1.di pasce.ff. ad leg.Cor.de sic nihil interest,ff.de offi.præsid.l.illicitas,§.sicuti.

Declaratio iuramenti, siue interpretatio cum de ipso dubitatur pertinet ad Papam de iure.c. quanto, de eccle.ædifi.c.vlt.de electione venerabilem, ad fi.

E

Ex conuersatione æquali nascitur contentio dignitatis,ff.de offi. præsid.l.obseruandum.

Error in nomine nõ vitiat actum qui geritur,C.quemad.test.aper.l.si nomine,contra, ff.de hæred. instit. l.quoties,& facit pro vtraque parte,& vide eam.

Exteriora iudicant interiora insti.de re. di. §.pauonum,& l.fi.in ciuile,C.de fur.& l.non codicillum, C.de testam. contra, ff.de offic.præsid.l.obseruandum,& l.emancipare, ff.de adopt.

Extra territorium ius dicẽti impune nõ paretur, ff. de iurisd.om.iu.l.fi.& l.præses, ff.de offi. præ si.contra de l.emãcipati,ff. de adop.& l.2.de offi.ꝓcon.& le.

Effectus est aliquando dignior sua causa,ff.de adop.li. l.quod ex liberta.& inst.de ingenuis, §.1.contra in auth.const. quæ de dignita.6. ergo, col.4.& C.ad l. Iul.ma.l.cum quis,cum sua gloss.

Erubescimus sine lege loqui,in auth.de trien & seq.§. cõsideremus,col.3.& C.de consul.l.fi.lib.12.adde l. illam,C.de colla.l.qui filium,§.Sabinus,ff.ad Treb. Contra de l. eum qui. ff.de do. & de omnibus legi. de quibus arguitur à contrario sensu.

Exi-

Exitus acta probat, l. quædam ff. de re.du. C. de his qui. vt indig.l.cum Sylleianum, & ff.de publi.l.his qui.& C.de iudi.l.rem nouam,§.fin.

Ex diuersitate locorum non debet oriri diuersitas iurium nisi ex diuersitate locorum oriatur diuersitas actionis.

Eius est periculum cuius est commodum, instit. de contrah.empt.& ven.§.sed si post.& C.temp.in integ.rest.l.superuacuam, & inst. de vsu.in princ.in gl.contra. ff.de eo quod certo loco, l.ideoq; & l.2. ff.de offi.procon.& le.

Ecclesia non claudit gremium redeunti, C. de sum. tri.& fi.ca.epi.inter claras,in fi. contra,C.de apost. l.3.& ibi vide.

Ex vna re eademque causa non debent oriri diuersi effectus, C.vnde vi.l.meminerint,& ff.de so.l.qui hominem contra de l. in numerationibus, eod. tit.

Et qui dicit incumbit onus probandi,ff.de probat.l.ei qui & C.eo.l.actor. contra de l. faciliter, C.de abo. & de l.siue possiden.C.de probat.

Expressa nocent,non expressa non nocent,l.expressa, ff.de re iud.in l.nonnunquam,ff.de cód.& demon.

Et expressa non prosunt quæ non expressa non proderint, C. de noua. l.fi.& in auth. de duo. re.§.hæc ita, & C.de inst. & subst.subcond. fa.l.fin.iuncta,l. præcipimus,in prin. & alijs subditis contra vtrunque, ff.si cer.pet. l.cum quidam.

Exemplis non est iudicandum,sed legib.l.nemo,C.de sen.& interlo.om.iud.contra,ff.quod quisque iu.in rubro,& nigro.

Ex his quæ nulla proueniunt causa non potest imputari,C.de lib.præte.l.maximum vitium.

Euentus iudiciorum sunt dubij, ff.de pact. l. qđ debetur. Exépla ponimus nó vt vera sint,sed vt sciát qui

addiscunt,ff. de act. & obl.l.obligationum, sub.in fi,& ff.de colla.bo.l.prætor,§.videamus.

Expensæ faciendæ sunt secundum statum suum à quocũque,siue facultates,siue secundum suam nobilitatem,de admin.tuto.l.cum plures,§.cum tuto. & arg.l.qui vlt.ff. de neg. gest. & in auth.vt deter. sit nu.cle.§.cum Deo vero amabilis,in fi.col.1.

Eadem res non debet diuerso iure concedi,ff.de vsucap.l.eum qui ædes.

Ea quæ fiunt contra leges pro non factis habentur, l. non dubium,C.de legi.C.de sacra.eccl.l.iubemus, §.prædia autem.

Aes nostrũ est quod nobis ab alijs debetur, æs alienũ est quod alijs debemus,l.credere diẽ,ff.de verb.sig.

Ex conuentione partium contractus legem accipiũt, c.de cond.ob ca.da.l.ea leg.& ff.deposi.l.1.§.si conueniatur.

Ex eodem facto non debet quis pęnam & præmium habere,ff.de neg.gest.l.siue hæreditaria, & de interdi.& re.l.legatorum, ff.fin.adde ff. ex qui.cau.ma.l.fin.& l.ita demum, ff. de arbi.contra,ff.de ex tuto.l. sed & cui licet, §. sed ignominia c. inter.de spon.& ma.

Ecclesia non põt pati damnum perfectũ pręlati,C.de sacrosan.eccl.l.vbemus,in gl.sup ver. corrigimus.

Ea quæ sunt in domibus non possunt per alios explicari quàm per illos de domo, l.consensu, c. de repu.contra,C.de test.l.& ab.

Ex persona actoris ius in re metimur, l.Pomponius, ff.si pars hære.petatur.

Edita actio speciem futuræ litis demonstrat, vt cap. de eden.lib.2.

Ea quæ de facto fiunt non sortiuntur effectum,§.fin. instit.de inge.

Aequissi-

Aequiſſimum eſt laborem cuiuſque digna recompẽſatione remunerari, quia, Cum labor in damno eſt mortalis creſcit ageſtas, vt ait Cato C.de al.l.fin.§.ſimiliter.

Error falſæ cauſæ ratione bonis finis non defenditur, C.de vſuris, l.pro dot.

Error falſæ cauſæ vſucapionem non parit, C.de vſu.§.error.

Expoliatus fortunis ſuis non debet inſolidum damnari, inſtit.de act.§.vlt.

Aequitatis præfertur rigori, ff. ſi pars hær. pe.l.1.§.ſi ego, & C.de iud.l.placuit.

Aedicta prętorum non debent eſſe illuſoria, l.ſi prętor, ff.de iud.& l.ſi.ff.ne quid in lo.pu.ſi.

Error communis facit ius, l.1.C.de teſta.& ff.de offic. præſi.l.2.in fin.

Ex nudo pacto non oritur actio, ff.de pact.l.iuriſgentium §.ſed cum nulla.

Ea quæ primo dicũtur, poſtea repetita eſſe videtur, ff. de ver.obl.l.Titia, §.reſpõdet, & ff.ſi cer. pe.l.lecta.

Error proprij nominis non vitia actum dum tamen de corpore agatur, l.ſi frumentum, & l.idem Pomponius, §.pen.ff.de rei ven.& C.quemad. teſta.aperi.l.ſi in nomine, contra, ff.de le.1.l.4.& de hoc habetur, inſti.l.quoties.

Ex maioritate delicti maior pęna imponit, C. ad leg. Iul.de vi priua.l.1.& inſti.de interdi.§.qui autem.

Eius eſt nolle qui poteſt & velle, ff.de reg.iur.l.3.

Ea quæ impoſſibilia ſunt, vel quæ in rerum natura nõ ſunt pro non adiectis habentur, ff.de regu.iur.l.ea quæ impoſſibilia.

Ex quia perſona quis lucrum capit eius factum præſtare debet, ff.de reg.iur.l.ex qua.

Eadem mulier duobus viri nupta eſſe nõ poteſt, inſt.

de nupt.§.affinitas.

Aetas impuberum ignorat quod viderit,l.1.in fin. C. de fal.mo.

Ea quæ ab hostibus capiuntur nostra sunt,no.gl.l.ho ste,ff.de ver.sig.& inst.de re.di.§.item ea.

Extrinsecus actus probat intrinsecum animum,ff.de tut.& cura.da ab his,l.hi qui.

Eruisti animam meam de inferno inferioris,No.glo. ff.de ver obl.conductio in præteritum.

Est pila pes pontes,pila ludus,pila taberna.
Pila terit pultes,in bellis pila geruntur.
Qui terit est pulus,pilus est in fronte capillus.
Ad tractum pili mille ruere pilli.

Ista metra no.gl.l.itē Mella.in prin. ff.ad leg.Aqui.

Aere suo pignus crure penus luere tenebras.
Dicitur & luere quando salitur eius.

No.gl.l.licet certis.C.de lo.& conduc.

Emptio tam purè quàm sub conditione contrahi po test,insti de emp.& ven.§.emptio causa sub.

Ex sententia transferetur dominium.institu.de offic. iu.§.fin.Contra.inst.de excep.§.his quoque.

Exceptio competens principali competit fideiussori, l.tam man.C.de non nu.pec.cum ibi not.

Exemplaribus testamenti non creditur, l. 1. §. si quis duobus,ff. de secund. nup.in glo.1.

Exiguum munus cum det tibi pauper amicus Accipi to placide planè laudare memento: No. gl. quisquis circa med.C.de postu. in l.

Exceptio debet esse de regula & sub regula continetur,l.quod liquido,ff.de penu.leg.

Eadem est ratio finis & eorum quæ tendunt ad fi. l. oratio.ff.de spon.

Exemplum pessimum est fęminino vocabulo etiam masculos contineri.l.si ita scriptum,ff.de leg.3.

Ex

Ex duobus contrarijs fit optimum temperamẽtum, no.gl.l.2.§. si quis tamen ff. si quis caut.& l. continuus,§.si quis insulam,ff.de ver.obl.

Est homo Matt. vitulus Lucas, Leo Marcus, in auth. iusiurandum quod præstatur,&c.in prin.col.2.

Excommunicati eijciuntur à gremio matris ecclesiæ, no.gl.l.pe.C.de sa.san.ecc.super verbo acrimoniã.

Estas incipit ab ęquinoctio vernali,& finit in ęquinoctio autũnali. Et ita senis mẽsib. ęstas atque hyems diuiditur.l.1.§.æstatem,ff.de aqua quoti.& æsti.

Excommunicationis sententia siue iusta, siue iniusta timenda est 11.q.3.c.1.& 2.

Erroris in labirithum incidit qui iudicat priusquam intelligat,c.sciendum vbi Dom.29.dist. Deci. in c. cum venerabilis,in gl.2.de excep.

Expressum si non valet,nec tacitum,l.3.§. qui habet, in fi.ff.de ser.rust.præd.d.l.si sponsus,§.si maritus, ff.de dona.inter vir,& vxor.

Exigere est ab inuito extorquere, l. fideicommissa, §. in rem de leg.3.Cõtra de l.si pupilli,§.fi. ff. de neg. gest.Ias.in l.non solum,in 3.col.matr.ff.

Ex eo non debet quis fructum consequi, quod nixus est impugnare,c.ex eo.de reg.iur.lib.6. Contra, ff. de his quis indig.l.post legatum.

Exceptionem obijciẽs nõ videtur de intẽtione aduersarij confiteri,regula iur. exceptionẽ,in 6.est tex.in c.cũ venerabilis de excep.l.nõ vtique, ff. de excep.

Excusatio necessaria non est vbi aliquid non tenet ipso iure,l.scire oportet,§.diui.ff.de excu.tut.

Excipiens dicitur controuersiam mouere,l.si controsia,ff.de euict.

Extra iudicialis denunciatio non constituit aliquem in mala fide,l.pe.ff.pro emp.Alex. in l.de pupillo, §.nunciationem,in 3.col.ff.de ope. noui nun. Decius

cius in l.4.in 2.col.de reg.iur.

Exceptione non opposita possumus sine actione experiri, l. posthumi, ff. de inoffi.testam. l.cum putarẽ, ff. fa.erc. Hieron.But.in l.postquam, C.de pac.

Estimatio non est omnino vera venditio Aretin. in l. si rem, ff. de acq.poss.

Emendans subtiliter factum laudabilior est eo, qui prius inuenit, l. 1. §.quòd autem, versic.nam qui. C. de veteri iur.enucl.

Exempla omnia mala sunt orta de bonis rebus, gl. in rub.C.ne liceat pot.

Exempla maiorum imitanda sunt, l.apud Iulianum, §. Antistia.ad Trebel.

Exceptio litis finitæ ita demum repellit agentẽ si opponatur ad processum, secus si ad merita causæ. Bar.in l.cum quærebatur, in fi. ff. de iud. sol. tenet Hiero.But.in l.postquam liti C.de pac.

Aestimatio incerta est, glo.in rei iudicatæ, ff.solu.matrimonio.

Expressio cum adiectione alicuius qualitatis non dicitur propriè tale sed improprie, Bar. in l. Luc. §. quæsitum, ff.de leg. 3. vbi dicit, quòd appellatione fratrum non veniunt fratres patrueles proprie, cũ illi non appellentur fratres simpliciter, sed cum illa adiectione patrueles.

Exceptio est de regula secundum quid, non quo ad omnes eius partes l.nummis, l.de in lit.iur.

Exceptio est contra regulam, tex. est notabilis, in l. his, vbi gl.& Bar.ff.de legi.& in regula Catoniana, contra de l.nam quod liquide, ff.de suppel. leg. vide Decium in l.1.in 2.& 3.col.ff.de reg.iur.

Expresso vitiato non vitiatur tacitum æquè principale, l.si fideiussor, in prin.ff.de le.1.& l.1.§.quibus mod.pig.vel hypot.sol. & hoc, vbi non est eadem ratio.

ratio.Alc.in §.1. hoc edicto, §. nunciatio.in 9.col. ff.de ope.no.nunc.contra de ser.rust.præd.l. item §. qui habet.

Ex separatis non rectè infertur, l. Papinianus, ff. de min.

Ea quæ sunt superflua non sunt in legibus inferenda tanquam nullius vtilitatis,l.1.ff.quòd met.cau. instit.de act.§.in personam,vbi Ang.& Ias.in ver. superuacua.

Emendatus præsumitur qui post peccatum operatur bonum, viuens laudabiliter cum possit peccare. Pet.de Ana.in regula semel.6.col.ver.4.quęro Bal. in l.non ignorabat, C. ad exhib. & Bar. in l. 2.de bon.poss.fur.infam.& dela.

Expressum dicitur illud,quod fit spetialiter per verba clara,& aperta, non per signum, verba generalia,c.2.de rescr.li.6.in cle.appellanti,de app.prępo. in cap.tuæ,in 4.col.de spon.l.fi.C.de noua. l. non ignorans.C.de don.

Emptio frequentior est alijs contractibus,l. iusto, ff. de vsur. gl. in l.2.ff.pro empto de mutuo,quod sit frequentior,est tex.in l. certi condictio, §. si nummos,ibi,cum quotidie credituri,ff. si cer. pet.

Extra ordinarium dicitur illud, quod officio iudicis expeditur,l. pecuniæ verbum, §. persecutionis, ff. de verbo.sig.Decius in rub.de iud.in 8.col.

Emens scienter rem alienam non habet regressum de emptione,l.si fundum,C.de euict.contra de l.fi. C.communia de leg.& l.1.C.si ven.pign.ac.

Epistola alicuius facit præsentiam eius,c. non debet. 65.dist.

Extrema generali.declarant media, l. si seruus plurium,ff.de leg.1.l.si idem cum eodem,vbi Moder. ff. de iur. om.iud.l.3.ff.de lib. & posthu.

Exem-

Exempla ſępius repetita reſtringunt regulam,gl.diç-
ceſanos in cle.1.de iu.pa.gamma.in tract.permu.

Aequitas non ſcripta præfertur rigori ſcripto,videli-
cet ſi pro eſt præsũptio gl.pe.in c.ſciſcitata, de teſt.
in integ.ſecundum Dom.in c.diſciplina 45. diſt.

Exempla regulam non reſtringunt, l.damni infecti,
ff.de dam.infect.l.regula,ff.de iur.& fac. igno.

Ea quæ ſunt infirma,& minus valida per cõfirmatio-
nem Papæ recipiunt firmationem,c.1.de tranſact.

Eligendus potius eſt qui peccauit, & pęnituit, quam
qui nunquã peccauit,quia magis ſcit compati pec-
catoribus,c.conſiderandum,50.diſt.& c. ſequens,
nã infirmus fortior reſurgit,de pęn.diſt. 3. ille tex.

Epiſcopum oportet ſacrarium literarum habere pe-
ritiam,vnde in veteri teſtamento inter cętera orna
mẽta,Põtifex Rationale ferebat in pectore, in quo
ſcribebatur manifeſtatio, & veritas, quia in pecto-
re Pontificis manifeſta debet eſſe cognitio verita-
tis,non enim ſufficit prælatis bona conuerſatio, &
morum honeſta, niſi addatur ſcientia doctrinæ,
tex. eſt ita dicens, in c. qui eccleſiaſticis, §.ecce. in
princ. & in ver. ex quibus omnibus 36.diſt.

Ex alicuius nomine ſeu appellatione nonnunquam
pro eius vel ſtultitia vel prudentia ſumimus argu-
mentum vt dicit.Pan.in c.cum ſecundum,col.2.de
præb.& eſt bo.tex.cum gl. in l.facta, §. ſi vero no-
mina ferendi,ff.ad Treb.

Excommunicatus poteſt appellare,& proſequi appel
lationem, & omnis legitima defenſio ſibi in iudi-
cio reſeruatur,c ſignificauerunt,extra de excep.

Longum inter eſt per præcepta, breue & efficax per
exempla, inquit Seneca,ex his enim exemplis res
fit magis clara & manifeſta,vt in l.prætor,§. quo-
ties,ff.de col.bo.& inſt.de gra.in §. hactenus.

Filius

F

FIlius poteſt corrigere patrem, ff. de cond. cau. da. cau. no. ſe. l. 3. §. ſi quis contra in auth. de nup. §. tea. & §. ſecundum ſtatutum col. 4.

Frangenti fide fides frangatur eidem, l. cum proponas, C. de pac. & ff. de inoffi. teſt. l. eum qui, §. 1. & extra de iureiu. peruenit, cum ibi no. cõtra de tranſac. l. cum mota.

Futurũ ius remitti poteſt, l. 1. C. de pac. cõtra, ff. de ſuc ceſ. edict. l. 1. §. decretalis, & ff. de pac. dot. l. pactũ.

Fruſtra fit per plura quod poteſt fieri per pauciora, l. 3. ff. vet. ve. du. in prin. & l. generaliter, C. de inſt. ſub cond. fac. l. in dona. C. de dona. & inſtit. quod cum eo qui in aliena poteſtate, in prin. Contra inſt. de leg. §. 1. & C. de epiſ. & cler. l. raptores, C. de rap. vir. l. raptores.

Fraus & dolus prodeſſe alicui, & etiam nocere ſimplicitati alterius non debent, ff. de do. l. 1. & l. ex dolo, C. de leg. l. ſi in fraudem. Contra, ff. de mino. l. in cauſæ cognitione, & l. ſeq. & l. ſi pretio, §. quemadmodum, ff. locat. & conduct.

Fruſtra expectatur euentus, cuius nullus ſortitur effectus, C. qui admi. ad bon. poſ. l. fi. & ff. de iud. l. non videtur, Contra de l. quibus diebus, §. 2. ff. de condi. & demon. & l. 4. § 1. eo ti.

Fœmininum non concipit maſculinum, l. ſi ita ſcripto ff de leg. 2. Contra. ff. de iure patr. l. adigere.

Facilius impeditur acquirendum, quàm impediatur acquiſitum, ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. l. patre furioſo, & ff. de poſtu. l. 1. §. caſum. Contra de l. non diſtinguemus, §. ſacerdotio, ff. de arb. & ff. de relig. l. ſunt perſonæ.

Finis actus eſt attendẽdus, vide gl. in c. ſcientes, de cẽ. ſi C. ad Syl. l. cum Silleyanũ, & de no. co. cõpo. l. 3.

in

in prin. Contra imò principiũ, ff.de orig.iu.l.1.C. de pig.act.l.creditor,l.si quis à multis,ff. de noxal.

Fauorabilia sunt ampliāda, & odia sunt restringēda, l.cum quidem, ff.de lib. & posthum. & ibi vide de hoc,C.de edic.diui Adr.tol.in fi.& inst.de vsucap. in prin.in gl.contra,ff.de his qui not.infam. l.2.

Facienda est interpretatio,vt magis actus valeat,quã pereat,l.quoties,ff.de verb.obl.ff.de reb.dub.l.quoties contra,ff.de reb.dub.l.fiunt,l.contraxisse,ff.de test.tut.l.duo sunt Titij.

Factum vnius alios non debet trahere in periculum, ff.ad leg.Aquil.l.seruus seruum,§.cęterum si alius, & ff.de offi.præsi.l.illicitas,§.sicut.

Filiusfam. non potest facere testamentum, C.qui testa.fac.pos.l.seruum quidam,§.filium,contra,quia filius quo ad ea quæ sunt publici iuris habetur, pro patre famil.de his qui sunt sui vel. alien.iur.l. filius,sed testamentum est publici iuris, l.3.ff.de testa.ergo,&c.

Fauorabiliores sunt vltimæ voluntates contractibus, ff.de reg.iur.l.in testis,& ibi vide pro concor.l.quæ conditio.ff.de cond.& dem.& l. qui insulam,ff.de verb.obl.contra quia vltima voluntas conditionalis non transmittitur ad hæredem, & contractus sic,instit.de verb.obl.§.ex conditionali. iuncto, §. sin autem,& C.de cad.tol.l.vnica,§.sin autem,iuncta,l.si pactum,ff.de proba.

Falsa demonstratio vitiat actum, qui geritur,l.si sic, ff.de leg.1.C.de hæ.inst.l. si pater, contra de l.falsa demonstratio,ff.de cond.& demonst.

Falsa causa non vitiat actum,qui geritur,l.lege demõstrante,ff.de cond.& dem.& l.in suam, §.illud, ff. eod.tit. & C.de fal. cau. adie.l.1. & C. de pact. l.si cum test.

Fa-

Facies humana ad similitudinem faciei diuinæ est facta, C. de pœn. l. si quis in metallum.

Fines mandati sunt diligenter obseruandi, ff. mand. l. diligenter, §. si inter ff. Contra, ff. quemadmo. ser. amit. si cui.

Fatua facta non sunt sequenda, sed dirigendum est de hi. C. de legi. l. fi. in gl.

Fidelitas præualet diuitijs, ff. de verb. obl. l. si quis stipulatus, §. si ita, & de tut. & cur. dat ab his, l. scire oportet, §. cum reliquis.

Fortunæ euentus, vel effectus sunt tollendi siue boni, siue mali, ff. de aqua plu. ar. l. 2. §. apud naturalem.

Facta prudentissimos homines fallunt, de iur. & fact. ign. l. 2. in fi.

Filius non est homo integer, sed pars patris, l. cum scimus, C. de agric. & censibus lib. 11. circa princ.

Frustra precibus impetratur quod iure communi conceditur, C. de thesau. l. 1. lib. 10. & C. de edic. prin. l. si vt proponis.

Forma est, quæ dat esse rei, & conseruatur eam in esse, ff. ad exhi. l. Iulian. scribit, §. sed si quis, & ff. de au. & ar. le. sæpe, & is qui quadraginta, §. quædam, ff. ad le. Falc.

Frustra inuocat legis auxilium, qui in eam committit, l. auxilium, in fi. ff. de mi. & aut. nauigia, Cod. de fur. Pet. de Anc. in c. 1. in 1. col. C. de rescr. lib. 5.

Fratrum dura est separatio, l. possessionum, §. 1. C. cōmunia vtriusque iud. tam. fami. her. quā cōme. di.

Fides veritatis verborum adminicula non desiderat, C. simu. se. ab hære. absti. l. 1.

Furtum est contractatio rei alienæ fraudulosa, instit. de ob. quæ ex quasi delic. nas. §. furtum.

Furiosus non potest facere codicillos sicut, nec testamentum, l. nec codicillos, C. de codicillis.

Fama

Fama præponderat emolumento pecuniario, ff. de re.iudi.l.si duobus.

Fama est de foro clerici, C.de epi.& cle.l.2.

Fides est facienda iudici, l.1. C. de conditio.ob turb. cap.C.de eden.l.procurator.

Furiosi, vel eius cui bonus interdictum est nulla est voluntas, ff.de iur.l.furiosi.

Fere in omnibus pęnalibus iudicijs ætati, & imprudentiæ succurritur, l.fere, ff.de re.iur.

Factum à iudice quod ad officium eius non pertinet, non est ratum, l.factum, ff.de re iud.

Furtum à furuo, id est, nigro dicitur quia clam, & occulte fit, inst.de ob.quæ ex delict. nas.§.1.tit.1. lib. 4.idem no.ff.de vent.inspi.l.1.§. luminaria.

Factum alicuius, ipsum iudicat, ff.de proba.l.comprobatio.

Fructus, & partus futuri recte emuntur l. nec empt. ff.de contrah.empt. & obl.ff.de pign.l.& qui nondum in princ.

Fideiussor fideiubēdo pro minore tenetur, nec habet actionē manda.contra minorē, ff.de ap.l. in causæ.

Fides est credulitas sperandarum rerum, argumentum non apparentium, pro hoc gl. super rub. C.de sum.tri.& fi.cat.

Furiosus loco absentis est, ff.de iu.codi.l.2.§.fi.

Furor aliquem excusat, nam si quis furiosus hominem occiderit, non tenetur, l. diuus Marcus, ff.de offi.præsi. & ff.ad leg. Cor.de sic.l.infans, & ff.ad leg.Pompeiam, de pari.l.pe.in fi.

Furtum facit is qui iumenta sibi cōmodata lōgius duxerit, vel alio modo inuito domino vsus fuerit, ff. de fur.l.qui iumenta, & insti.eo.ti.§.furtum autem.

Fideiussor in pęnis non tenentur, l. libertus, in fin.ad munici.

Fama plus est custodienda, quàm oculi, l. infamia, C. de decuri. lib. 10.

Furtum sine affectu furandi non committitur, l. furtum, ff. de vsuca. & instit. eod. §. item si is ad quem. Contra de l. qui factum, & l. fullo. §. qui ancillam, ff. de fur. & ff. de condi. ob cau. l. cum tertius.

Fauorabiliores sumus ad liberandum, quàm ad obligandum, l. Arrianus, ff. de act. & obl. & ff. de re. iu. l. fauorabiliores.

Forte philosophicum est temperamentum, l. fideicom. §. si rem, super ver. forte, & ff. de le. 3. vbi sub dubio forte respondent sæpe periti, & in auth. quo modo oportet epis. §. semel, super. ver. forte, col. 1. & ff. de ar. l. si du.

Ficta ignorantia neminem excusat, C. de bo. lib. l. si liberti.

Facere actus suos immoderatè in iure reprobatur, ff. de neg. gest. l. sed ante vltro, §. si. cum l. sequen. & ff. de pign. l. seruo, alias deg. act. l. in seruos.

Furiosæ matris curatio ad filium pertinet, l. furi. ff. de cur. fur.

Filij non debent esse castigatores parentum, in auth. de nup §. sed quod sancitum est, col. 4.

Fallit iurantem iuratio facta per artem, no. glo. in authen. iusiur. quod præstatur ab his, circa prin. col. 2.

Falsa causa non est causa, ff. de verb. lig. l. Paulus.

Fiscus semper præsumitur locuples soluendus, & idoneus successor, ff. de fun. do. l. si.

Falsus procurator non est procurator, ar. l. Paulus, ff. de verb.

Falsum sine dolo non cōmittitur, l. nec exemplum, C. ad l. Cor. de fal. l. impuberem, ff. ad leg. Cor. de fal.

Fictio, seu prę sumptio non operatur, nisi in eo, in quo veritas potest locum habere, ff. l. 1. & condu. l. qui

ad certum,& C.loca.& condu.l.legem.

Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum. Casus dementis correctio fit sapientis gl.alle.istos versus in §.tit.in authent.de mand.princ.col.3.

Fiscus est persona imaginaria in paucis æqua, & in multis rigorosa,C.de priuil.fisc.l.1.vbi doct. & ff. de iur.fisc.l.1.& lib.10.eod.tit.

Fraus debet in suum authorem retorqueri,l. pe. in fi. C. de le. vnde Ouidius. Disdat. in authorem pęna redire suum.

Fieri quod debet nocet omissum,ff.de transf.l.cum hi, §.si prætor,& C.arb. tut. l. quicquid. Contra ff. de ado.l.his verbis,ff.loca.l.fundum meum,C. de his qui. vt iudi. §. non oportet.

Facti quæ sunt ad alios nó trãseunt,l.vnica,§. ne autẽ, C.de ca.tol.ff.de sta.libe.l.statu liberi,§.si quis Stichũ,& §.fi.& l.qui hæredi.ff.de condi.& demon.

Facit quis quod nó vult,C.de testa mi.l. Ruffinus,ff. qui mo.pig.vel hyp.sol.l.1.§.1.ff.de neg. gest. §.at si,& ff.de cond.in l.quibusdam,§ si.contra de l. in ambiguo,ff.de re.du.

Facti causa potius attenditur, quàm ipsum factum, 24.q.8.occidit,& q. 3. si ecclesiam,& 7. q. 1. scias. Contra, quia illud quod est dignius debet attendi,l.cum diuerso ff.de relig.& sumpt.fu.sed factũ, quia dicitur effectus, est dignius causa, l. quod ex liberta.ff.de ope.lib.§.1. inf. de ingenuis, imo. factum debet attendi.

Furtum vnum magnum æquipollet tribus, & ideo pro illo fur.suspendi potest, Bal. per illum tex. in aut.sed nouo iure in fi.pen. col. C. de ser. fug. per text.sing.in l.si is qui tres,§.pen.ff.de excus. tut. tenet Ias.in §.ex maleficijs,in 2.col.inst. de actio.

Falsus rumor non solet obesse,l. si.ff. de hære.insti.

Factum

Factũ quod eſt,pro non facto habetur, nihil intereſſe an quid nõ fiat,an inutiliter,l.quod is qui,ff.de ver. obli.33.q.5.notificaſti,ff.qui ſatiſ.co.l.quoties,& l. de die,§.quæ mulier.C.de li cau.nec ſi volens. Cõtra quod non eſt factum habetur pro facto, ff. de contrahen emp l.Labeo ff.pro ſo.l.2.ff. de adop. l. his verbis,C.de inoffi.teſtamen.l.ſi matre.

Frater appellari poteſt qui diligitur fraterna dilectione,l.nemo dubitat,§.1.ff.de hære.inſti.d.Abb.in c. coram,in glo.1.de offi.de leg.

Facere intelligitur quod nõ debet,qui non facit quod facere debet,ff.de ædil.edic.l.quid ſit,§.idem, & §. fi.86.diſt.non ſatis.

Fieri quod debet,non quod fit, attendendum eſt, ff. offi.præſi. ſed licet extra de elec. c.cum cauſa,& l. fi.ff.de iu.& iu.

Factum iudicis cenſetur factum ab ipſa parte,l. ſi ob cauſam,C.de euict.

Fictio idem operatur in caſu ficto, quod veritas in caſu vero,l.certum,ff. loca.

Fruſtra precibus imploratur,quod alicui iure cõmuni conceditur,l. vnica, C.de theſau.lib.10.

Forum ſortiri,& ſtatutis ligari à pari procedunt,c.2. de conſti.lib.7.per Phi. Decium latius in c.2.in 25. col.de iud.

Fruſtra velociter currit,qui priuſquam ad metas perueniat deficit,de pœn.diſt.3.c.incaſſum.

Familiaritas nimia parit contemptum, l. obſeruandum ff.de offi.præſi.quod eſt verum inter fatuos, 86.diſt.cap.quando ita no.Abb.in prohe.Gregorij el 2.in prin.

Fortuna cõmunis eſt, l.filiusf.§.diu⁹ Seue.ff.de leg.2.

Fortunę verbũ accipit in malã partẽ,text eſt in l.reddantur, C.de profeſſio. & med.li.10.licet,C.de pa.

O 2 Fieri

Fieri ab alio non sufficit, quod facere teneor, l. si opus, ff. quòd vi, aut clam, l. locum, §. condemnatum ff. de ta. exhib. & l. Citio, ff. ad municip.

Fauori pro se introducto potest quis renuntiare, l. Titio centum, ff. de cond. & demonst. Contra de c. si diligenti, de foro compet.

Fraus, & dolus nemini patrocinari debet, ca. sedes, de rescrip. l. in fundo, ff. de rei vendi.

Forma dat esse rei, & vbi mutatur forma intelligitur etiam esse mutares, l. Iul. §. sed, & si quis, & ibi no. ff. ad exhi.

Faciens actū videtur se astringere legi de illo actu loquenti, Bal. in l. si duo, per illū tex. ff. de acq. hæred.

Facientes, & consentientes pari pęna constringuntur, ca. quia quæsitum, de offi. deleg. sic, 2. q. 1. notum, 82. dist. facientes ar. Contra, quòd magis puniuntur consentientes quàm agentes, 34. q. 2. qui aliorum; & 11. q. 3. qui consentit, l. quidam, ff. de his qui no. infa. & inst. de fur. §. hi. Ad hoc no. quòd quadruplex est consensus, scilicet negligentiæ, consilij, cooperationis, & authoritatis seu defensionis, In prima casu, scilicet negligentiæ, minus peccat consentiens, quàm faciens, nisi forte negligentia nimis crassa fuerit, vt in prælato, vt 1. q. 1. quicquid inuisibilis, & 88. di. consentire, & c. nihil. In secundo casu, scilicet consilij minus punitur, plus tamen quàm negligēs, ar. 86. di. tanta. In tertio casu cooperationis æqualiter peccant facientes, & consentientes, & secundum hoc intelligitur omnes authoritates, quæ dicunt, quod æqualiter puniuntur. In quarto casu authoritatis, siue defensionis magis peccat consentiens defendendo, & authoritatem præstando, quam faciens & magis puniendus est 24. q. 3. qui aliorum, & 11. q. 3. qui consentit.

Factum

Factum legitime irritatur delicto superueniente, 1.q.7.si quis, 27.q.2.qui dormierit, 30.q.1.de eo, & c.ad limina: contrarium, vide suprà in litera D. in ver. delictum.

Familiares inimici sunt pestiferi, arg.C.de dolo lata, ca. 1.93. dist. vnde Boetius. Nulla pestis efficacior est ad nocendum, quàm familiaris inimicus.

Filius impugnare potest testamentum patris, allegando ipsum fuisse manifestum vsurarium. Signor. de Homo dæis cons. 13. quidam Bartholomæus, & ad hoc facit tex.in c. quanquam de vsur. in 6.

Facta pro infectis haberi nequeunt, l.in bello, §.facti, ff.de capti. & postlimi.reuer.§. f.

Filij comitum viuente patre dicuntur comites, gl.fin. in c.fi. 24.q.1.

Forus conscientiæ est forus boni, & æqui, & tribunal veritatis, & non fictionis, nec in eo apices excusant, ita Bal.in l.vnica, in 3.col.C.de confes.

G

GAudent breuitate moderni, no. glo. l. fin. quod met.cau. & l.ampliorum, §.in refutorij, C.de papel.facit glo.in l.1.ff.de offi.præfect. præto.

Genus mulierum auarissimum est, ff. de donatione, inter vir.& vx.l.si stipulata.

Grex ad minus continet decem oues, ff. de abigeis, l. oues.

Genus dicitur quod prædicatur de pluribus differentibus specie secundo Porphirium, not. gl. 2. ff. de re.cre.& insti.de iu.na.gen. & ci.§.plebiscitum, super verbo plebs autem, l.si quid earum, §.inter, ff. de le.3. Bar.in l.2.de re.ca.

Generale dictum generaliter est intelligendum, ff.de serui. vrb. præ.l. si seruitus, ff.de publ. l. de precio.

Ag. c.1.19.di.& c.sunt nonnulli, 1.q.1.c.solite, de ma.& ob.Contra ff.de in ius vo.l.quamuis. limita, vt per Cepo. in l.si decerta, in prin. C.de transact.

Generalitas non trahitur ad futurum, nisi exprimatur, l.si à colono ff.de verb.obl.nec ad ea, quę verisimilia sunt, ff.de litig.l. obligati. Contra, C.quæ res pig.ob.po.l.fin.

Gratificationi locus est, ff. de rel. l. fi. in pri. & fi.ad Sylla.l.3.si quis cum omnes, & de leg. 2.l.si quis seruum, §.inter duos, adde tex.in l.si chorus, ff.de leg. 3.l.actione, §.renuntiare, ff.pro socio, & l.1.de procu.Contra, C.de lega.l.si duobus, in prin. & l.quoties, ff.de vsufr.

Géneri per speciem derogatur, ff.de reg.iur.l.in toto, & ff.de leg.3.l. seruus vrbanis, de fundo instruct.l. cum de lanionis, §.cui fundi, & sequen.Contra, ff. de suppl.le.l.legata, & de ali.le.l.verba, vide glos.de hac materia, dic.vt l.communi, cum §.pen.ff.de feudo instru.

Generale tantum valet in omnibus, quantum singulare in singulis, ff.de ad.tu.l.si duo ar. ff.de lega.2.l. vnum ex familia, §.duos.Contra ff.de acq.hæredit. l.si mihi bona, §.sed vtrum si quis, l.sed & si rei capitalis, §.communium.

Generalibus specialia insunt, not. gloss. ff. dę seruit. vrb.præd.l.si seruitus.

Glosæ non debent pro tex.allegari, not.glo.ff.de offi. pręsid l.sed licet.

Graue est naturam fallare, C.de inof.test.l.si quis suo.

Graue est fidem fallare, ff.de const. pec.l.1.in prin.

Galli sunt subditi Imperatori, C. de offi. præfec.præ. Affri.l.in nomine domini, § iubemus.

Generaliter verba emissa causa commendandi, non obligant dicentes, ff. de ædil. edict. l. sciendum tamen,

men, in fi. & de act. & obl. l. obligationum substantia, est text. in c. cum venissent, extra de inst.

Generalis ratio præualet speciali, no. glo. instit. de vsuca. §. quod autem dictum, super verbo vsucapio, & de nup. §. affinitatis, & socrum, Contra ff. de edendo, l. quædam, vnde quod ibi oratio generalis procedit à lege, specialis ab homine, in §. quòd autem dictum, vtique procedit à lege.

Grauius est offendere æternam maiestatem, quam temporalem, vt in auth. gazaros, C. de hær. c. vergentis, extra de hær.

Generaliter cum de fraude disputatur non quid habeat actos, sed quid per aduersarium habere nō potuit, considerandum est, ff. de reg. iur. l. generaliter.

Genus quod non potest verificari nisi in vna specie, habetur pro specie, l. 2. & 3. ff. de libe. & posthu. c. ex parte, 1. de offi. deleg. & c. quoniam eo. tit.

Geminatio mandati nihil operatur, ar. l. cum procurator, §. si dominus, ff. de no. ope. nunc. Bal. in tu. de procu. in 3. co.

Generaliter, & regulariter quid differunt. Decius latè in l. 1. in 2. & 3. col. ff. de re iud. Præpo. in c. sinodum, 17. dist. Abb. in c. venerabilem, de elect. & c. quoniam, vt lit. non conte. vide omnino apostillàm ad Dy. in proę. de reg. iur. lib. 6. in princ.

Generi per speciem derogatur, c. generi, de re. iu. in 6.

H

HVmana natura quodāmodo labitur ad delicta, in aut. pe. mo. §. si vero, col. 1. c omnis ætas, 12. q. 2.

Homo est dignissima creaturarum, l. iustissimè, ff. de ædi. edic.

Honor est præferendus omni commodo pecuniario, C. de insti. & subsli. l. hendenda.

Homines sunt faciles ad discendum, ff. de arb. l. non

cogendum cum ibi all.& Iaſ. in d.l.ſed & fi.§.prę-tor,aip vbi late.

Homo non habet facere alijs quod ſibi fieri nõ vult, arg.ff.de ſolu.l.1.& ff.quod quiſque iur. per to.

Hæres conueniendus eſt,vbi defunctus debuit, l. hæres abſens,ff.de iudi.

Hæretici ſunt excommunicandi,C. de ſum. tri. & fi. cat.l.2.§.quia verò,& §.1.& 2.

Herba male cito creſcit,l.omnes,C.qui ve.æta.impe. in glo.& l.eſt enim.

Honor onus habet,inſt.de iure natu.§.ſed quod prin.

Hominis hominem beneficio affici intereſt,ff.de ſer. ex port.l.ſeruus eadem lege.

Hominis gratia omnes, fructus naturæ comparauit, §.in pecundum,inſtit.de re. diu.

Hoſti fides eſt ſeruanda,ff.delegatio,l.fin.

Honeſtum,neceſſarium,& poſſibile equiparantur,ff. ex quibus cau.ma.l.in eadem,§.fi.& l.nec non,§.fi.

Abundans cautela non nocet,C.de teſta.l. teſtatur,& l.teſtamentam,Contra,ff.de re.iu.l.actus.

Onus ſecundum emolumentũ regulatur,C.de fur.in fi. §.cum in ſecunda,& ff.ad ſen.con.treb.l. 1.Contra inſt.de pa.tu.iu.fi.ff.de procura, l. qui proprio.

Hæres hæredis eſt hæres primi teſtatoris, l. qui liberis,C.de hær.inſti.

Hoſtes ſunt quibus bellum popu. Rom. decreuit, vel ipſi populo Rom.l.hoſtes ff. de cap. poſtli. re. & l. hoſtes,ff.de verb.ſigni.

Homini hominem inſidiari nephas eſt, cũ inter nos cognationem quãdam natura conſtituit, l. vt vim, ff.de iu.& iu.

Hæredis appoſitio non ſolum ad proximum hæredem refertur,ſed etiam ad vlteriorem, l. hæredis, ff.de ver.ſig.

Hæres

Hæres est successor lucri,& vitiorum defuncti,l.an vitium & l.cum hæredes, ff.de diuer. & tempo. præscript.& l.apud,de excep.do.§.exactorum,& §. fi.

Honorum augmentum non ambitiosè, sed labore contingit ad vnumquemque deuenire, C. de neg. ne militant.id est contra publica.lib.12.

Honesti viri debent esse in suis domibus nocte adueniente,ff.de ori.iur.l.2.§.& quia magistratus.

Honestus modus est seruandus,non immoderata cuiusque luxuria,l.ex damni,§.1.ff.de damn. infe.

Hæres & defunctus eadem persona reputantur, in auth.de iure iur.§.præsti.circa prin.& col. 5. C. de impu.& ali.sub .l.fi.in fi.Contra.ff.de pact.l. qui in futurum & l.qui libertis,§.hoc verbo,ff.de vulg. & pup.subst.l.eo.quod hæres hæredis est hæres testatoris,C.de hær.instit.l.fi.§.si idem.

Honestus amor pendet ex animo, non ex lucro, no. gl.l.hæc ratio,in princ.ff.de don. inter vir. & vxor. Sic etiam dicitur,ad cor respicit Deus,vt ff.de verb. obl.l.si stipulatus fuero,in fi.

Hæreditas nihil aliud est, quàm successio in vniuersum ius, quod defunctus habuit tempore mortis, ff.de reg.iur.l.hæreditas.

Honorat defunctum, qui voluntatem eius adimplet. in auth.de nup.§.vnde sancimus,col.4.

Homines non debent procedere ad litigandum, instit.de pœ.te.lib. in princ. Nam boni iudicis interest lites dirimere,ff.fi.cer.pet.l.quidam.

Humanitatis habenda est ratio,ff.ex qui.cau. ma. l. si cui in prouincia.in fi.

Homo non debet esse mitior lege, in auth. de iudicibus,§.oportet.

Homines inferioris dignitatis maiori personæ debent reuerentiam exhibere,gl.in l.1.§.sicut autem, ff.de

ff.de aq.plu.arc.

Honor est necesse hæredem, l. Iulianus scribit, ff. si quis omissa cau.testat.

Humana natura appetit discere, l. legatis, §. ornatricibus, ff. de leg. 3.

Habendus est quis prout in ciuitate æstimatur sua, l. 1. ff. de quæstionibus tenet Abb. in c. postquam, in vlt. no. per illum tex. de elect.

Honor maior debetur principali, quàm administratori, l. sed & si §. fi. ff. de in ius voc. quod facit ad intelligen. c. sane, el 2. de offic. deleg. vbi vide Decium.

Humilitas dum in nimium seruatur, regendi frangitur auctoritas, c. quando 86. dist.

Honestum & iustum si concurrunt simul potius attendi debet quod est iustum, tex. est in c. bonæ, el 2. circa fi. vbi Abb. in pe. no. de postu. prælat. sed vbi concurrunt honestum & licitum potius attenditur honestum gl. sing. in l. contractibus, ff. de reg. iu. & est tex. in l. semper, ff. de ri. nup. & tex. quem ibi no. Abb. in c. 3. sponsa. Barb. in rub. de offic. delega. in pen. col. Decius in c. 2. in princ. de iud. & ibi etiam vide quæ dicit do. meus Ludouicus Gomesius.

Homo simpliciter non est homo, sed significat hominem glo inst. de act. in prin. tenet Bar. in l. Meuius, §. duobus, nu. 9. de leg. 2. Proposit. in c. fin. de consan. & affinit. in formatione arboris, col. 12. versic. Iacob. But.

Homo mortuus non propriè homo, gl. in l. 1. in prin. ff. de pac. tex. in l. seruum manumissum, ff. de cond. indeb.

Honor & vita æquiparantur, l. iusta causa, ff. de manu. vin. & ita licet defendere honorem seu famam, sicut vitam, facit glo in §. suspectus autem, in ver. ob culpam, inst. de suspec. tut. quod est verum de hono-

honore magno secus de leui.l. iniuriam, §. si quis de honoribus, ff. de iniu. vide Ias.in repe.l.admonendi,in 96.de iur.iur.

Hæreditas coactè adita.cōfundit actionem, tex.sing. in l.debitor,ff.ad Treb.quod non ad intelligendū, & limitandum,l.debitori,C.de pact. vbi Hier.But. vide in simili sing.l.non.iustam,C.ad Trebel.

Hæres pro ea parte pro qua est institutus repręsentat personam defuncti,gl.2.in l.2.ff. de prætor stipula.

Honor ex grauamine non resultat, l. non quasi, §.si plures, ff.de fideicommiss. lib.l.ab eo, C. de fideicommiss.

Hæres mariti non tenetur vltra quàm facere potest, pro dote etiam legata vxori,vt tenet Alex.in l.etiā, in fi.principij,ff.sol.matr. per l.quod si maritus de const.pecu.

Honor in lucro est præferendus, vt l.Iulianus, & ibi, glo.ff.si quis ob.ca.te.

Honores gradatim conferri debēt,ff.de mune.& hono.l. vt gradatim, & qui promouentur de minori ad maius promoueri debēt 73.di.legitimus, in fi.

Habitus solus sine ; romissione non facit monachum extra de re.porrectum,& qui cle.vel vocem,c.cōsuluit.

Hæreticus post mortem per sententiam declarari potest hęreticus,c.accusatus,ad hn. ver in eo vero casu,de hære.in 6.& ibi glo.in ver.post mortem.

I

IN nomine domini nostri Iesu Christi hæc verba scripta sunt,l.in nomine domini,C.de offi.pręfe. præto. Af.

Ignoratis principij,ignoratur,& ars,ff.de iust. & iur. l. 1.in princ. & authen. de non alie. iud. §. scimus, no.per Dy.in regula nullus,de re.iur.

Iura-

Iuramentum contra bonos mores præstitum, nullũ est in authen.de iureiuran.à mo.præs.propter mẽsuram substantiæ,§ non solum,col.5.

In re sua quilibet est moderator,& arbiter, C.de ma. l.in re mandata, & l. Polla, C. de his qui vt indig. Contra insti.de his qui sunt sui,vel alie.iur.§ 1.

Iuniores sunt habiliores ad quodcũque artificiũ, quã senes,l.præcipiunt,ff.de ædil.edic.facit.§. 1. in aut. de insti.cau.& si.Contra,C.de postu.l. prouidẽdũ.

Imperator est lex animata in terris,in auth.de consu. in princ. col.4.

Imperator est dominus totius mundi,ff.ad l. Rhodiã de Iac.l.de præcario,C.de quadri.præscri.l. bene à Zenone. Contra,quia tunc essent duo domini eiusdem rei,puta rei meæ, s. Imperator, & ego, quod est contra l.si vt certo,§. si duobus ve. ff. commo.

Iustitia est constans, & perpetua voluntas, ius suum vnicuique tribuens,inst.de iust.& iu.in princ. & ff. eo. tit.

In alternatiuis est electio promissorum, l. si in empt. §.emptio.de contrah.emp.ff.de eo quod certo lo.l. non vtique primo respons.& potest mutare voluntatem,ff.de verb.oblig.l.eum qui,§.fin.

In alternatiuis rei est electio,ff. de iur. do. l. plerumque,§.fi.

In alternatiuis sufficit alteram partem adimplere, l. generaliter.C.de inst.

In pari causa turpitudinis potior est causa possidenti, l.2.in fin.C.de cond.ob tur.cau. C. de transact.l. si ob turpem cau.ff.de reg.iur.l.1.pari, ff. ne quid in loc.pub.l.ait prætor, §.idem,ff.de calum.l.in hæredem,de do.ex l apud Celsum,§. Marcellus.

Impari causa turpitudinis melior est causa prohibentis,l.Sabinus,ff.communi diuidundo.

In

In genere stipulationis est electio promissoris, instit. de act. §. hinc autem.

Ingenuus est qui statim vt natus est, liber est insti. de in ge. in prin.

Incertitudo vitiat actum, l. si frumentum al. & l. idē Pomp. ff. de rei vend. §. fi. & inst. de leg. §. incertū.

Initium litis fit per contestationem, l. 1. C. de plus pe. de iud. l. apertissimi, & C. vbi de crimine agi oportet, l. 1. [illegible]

In testamentis plenius voluntates testantium interpretamur, l. intesta. ff. de reg. iu.

Is damnum dat, qui iubet dare. Eius verò nulla culpa est cui parere necesse est, ff. de reg. iu. lib. 6. ne.

In pęnalibus causis benignius interpretandum est, l. benignius, ff. de re iud.

Illi debet permitti pęnam petere, qui in pœnam non incidit, ff. de re iur. e. l.

In pęnis vno soluente alter non liberatur, ff. de iurisdict. omn. iud. l. si quis id, §. fi. & l. sed, & ff. ne quis eū qui in ius voc. est, l. pe. §. fi. & C. de cond. furt. l. 1.

In contractibus aruelatinorum rei est electio, ff. de iure doti. plerunque, §. fi. sed in iudicis actoris, ff. de no. ope. num. l. stipulatio, §. 1. & in dubio dicto etiam, ff. de iud. l. si quis.

Illi qui iudicem reculant sunt compellendi vt eligant arbitros, C. de iud. l. apertissimi.

In dubijs benigniora proferenda sunt, l. semper, ff. de regulis iuris.

In generali sermone non continetur persona loquentis, l. nisi, fiff. de sena. C. de solut. l. inquisitio, & ff. de ac. emp. l. si mercedem, §. fin. & ff. cōmunia præ. l. quicquam. Contra, ff. de ædil. edi. l. quod si nolit, §. 1. & ff. de in diē adiec. l. quod si suo, & l. antepe. & ff. de pig. l. pau. §. fi. vide gl. in c. si non 33. q. 5.

Iudex

Iudex debet omnino inquirere veritatem, l. is apud, C.de ed.

Illud quod meretrici datur repeti non poteſt, ff. de cond.ob tur.cau.l.item ſi ob ſtuprum, §.ſemper & quod meret.de do.l.affectionis.

In maiori ſumma minor ineſt,ff.de verb. ob.l.1.§.ſti pulanti, & de inter ac.l.ſi defenſor, §. qui interrogatis. Cõtra in tit.de inuti.ſtipu.§.prætęrea,in prin.

Inter patrem, & filium nulla exceptio contrahi poteſt,l inter patrem,ff.de contrahen.emp.ſed de rebus caſtrenſibus poteſt vt iure.

Intereſt reipublicæ ne crimina maneant impunita,ff. ad l.Aqu.l.ita vulneratus,ff.de iud.l. ſi longius,§.1. & ff.de po.l.bona,ff.de nox.l.4.§. cum dominus,ff. de fideiuſſ.l. ſi à reo,§ fi. C.de pœnis,l.ſi operis,ff. de ſolu.l. ſi Stichum,aut Pamphilum, in fi. primi reſp.& C.de defen.ci.l.per omnes.

In venditionibus non debet conſiderari affectio ven dentis: ſed debet æſtimari quãtum res cõmuniter valet. Nam precia rerum ſecundum veritatem nõ ex affectione ſingulorum, vel vtilitate ſunt æſtimanda,ff.ad l.Falcid.l.precia,& l.præce.ff. ad l. Aquil.l.ſi ſeruus,§.6.

In toto, & pars eſt, l. ſi quis cum totum,ff.de excep. rei iudi.

In omnibus obligationibus in quibus dies non poni tur:præſenti die debẽtur,l.in omnibus,ff.de iu.

In perſonam ſeruilem nulla cadit obligatio,ff.de reg. iu.l.in perſonam.

Inuito beneficium non datur,ff.de reg.iur.l.inuito.

Impoſſibilium nulla eſt obligatio, ff.de reg. iur.l.impoſſibilium,& l.ſi ſtipulet,ff.de verb.obl.Contra,ff. de condi. & demon.l.Mæuius,§.1.& inſtit. de his qui ſunt ſui,vel alie.iu.§.ei expedit.

Inter

Inter ſi & cum non debet eſſe aliqua differentia,ff.de verb.obl.l.quicunque.Contra, C.quando dies leg. ce.l.ex his,ff.de condi.& demon.l.quibus diebus.

Inuitus nemo cogitur defendere, ff. de regu. iur.l. inuitus.

In multis iuris,articulis deterior eſt conditio fœminarum quam maſculorum,l. inuitus, ff. de ſta. ho.& vide glo.

Imperfectum teſtamentum ſine dubio nullum eſt: inſtit.qui.mo.teſt.infir.§.nam imperfectum.

Inter dominum & eum qui eſt in eius poteſtate non naſcitur aliqua obligatio.inſti.de noxa.§. ſi ſeruus.

Inter patrem & filium nulla lis eſſe poteſt,niſi ex caſtrenſi peculio.l.lis nulla.ff.de iud.& vide gl.

Iuriſdictio eſt iudici dandi licentia.ff. de iur. om.iu.l. 3.in fin.

Iure & non vi debitor conueniendus eſt.ff.quod met. cau.l.extat.& ff.de ac.obl.l.negantes.

Iniuria quæ fit exemptori venditorem non debet cõtingere.ff.de euict.l.fi.per imprudentiam.

Iuſte poſſidet qui authoritate prætoris poſſidet.l.iuſte.ff.de acquir.poſſ.

Ius publicum pactis priuatorum mutari non poteſt, ff.de pac.l.ius publicum.

Inſtitutio & ſubſtitutio non habent locum in codicillis.l.non codicillis.C.de teſtam.

Infans dicitur minor ſeptem annis. l.ſi infanti. C. de iur.delib.

Ignorantia facti aliquem excuſat. l.nihil.§.ſicut filius, ff.de inoffi.teſta.quia erranti ſuccurritur.

In contractu emptionis & venditionis requiritur conſenſus, & ideo furioſus non poteſt contrahere emptionem,nec venditionem.C.de contrahen. emp. & vend.l.2.

Inui-

Inuidia reprobatur.instit.de le.fu.circa princ.

Iusta deprecantibus nihil debet denegari, ff. de his qui sui vel ali.iu.l. si dominus, ff. sed dominorum, instit.eod.§.dominorum.

In eo quod plus est, semper inest minus, ff. de regu. iu.l.in eo.

In toto etiam pars continetur, ff.de reg.iur.l. in toto.

Imputatur ei qui se ponit in periculis, ff.ad l.ac.l.item Mella.in princ.

Illud quod semel approbatur non debet reprobari, nam quod approbo non reprobo, ff.de neg. gest.l. Pomponius.

Ius est ars boni & æqui cuius merito nos qui sacerdotes appellat.ff.de iusti.& iur.l.1.

Ius est lex firmissima quo ad mundum, insti. de re.di. §.sanctæ quoque res.

Ius est res sanctissima quo ad animam: quia eius prȩcepta concordant cum diuinis, ff.de iusti.& iu.l.iustitia §.iur.prȩ.Iuris præcepta sunt hæc, honeste viuere: alterum non lædere: ius suum vnicuique tribuere, insti.de iusti.& iu.§ iuris præcepta.

Ius publicum est quod ad statim rei Romanæ spectat.inst.de iusti.& iu.§. pen.

Ius priuatum est quod ad singulos pertinet, instit. e. §.eod.

Ius generale est quod natura omnia animalia docuit. insti.de iure natu.gen.& ci.in prin.

In cognitione iudicij, maioris quæstio minori præfertur.l.1.C.qui ac.non pos.hoc est verum nisi minor sit præiudicialis maiori vt C. ad l. Iul. de adulte.l. quoniam.

Inspiciendum est quod euenire potest. institu. de re di.§.illud quȩsitum, ff.ad l.Fal.l.in quantitate.§.magna, ff. de iuris.om. iu.l.si idem.circa fi.ff. loca.l.si quis

quis domum. Adde tex. in l. seruo cum libertate. ff. de adim. leg. & text. in §. itaque. & ibi glo. inst. de sing. re per fidei. relic. vide supra in littera F. futura sunt præcauenda. Contra de l. inter stipulantem, §. sacram. ff. de verb. obl. & insti. de inutil. stip. in pri.

Iuramentum obtinet locum probationis. ff. de re. cre. l. sed & si possessoris. §. fin.

Iussus ptotis aliquẽ excusat. ff. de iuris. om. iud. l. si qs id §. doli mali. ff. de mi. l. ait prętor. §. quid tamen.

Iuramentũ factum in pacto à iure communi remoto non est obseruandum. ff. de pact. l. iurisgentiũ. §. fi.

Illa pacta videntur inesse in contractibus. si. quę dant legem contractui. l. quæ ingressu contractibus facta sunt. ff. de pac. l. iurisgẽtium §. idem Marcellus.

Ius dicitur locus in quo ius reddit. ff. de iusti. & iu. l. fi.

Iure naturali omnes homines liberi nascebãtur. l. manumis. ff. eo. titu.

Iuris nomen à iustitia appellatur. l. 1. in princ. ff. de iust. & iu.

Ius publicum in satis, in sacerdotibus, in magistratibus consisti t. ff eo. l. 1. § publicum.

Ius gentium ex quo gentes humanæ vtuntur. l. 1. §. fi. ff. de iusti. & iu. & l. omnes in fi.

In ciuilibus vel criminalibus causis non admittitur iuramentum. no. gl. l. maritus. ff. de pœn.

In omnibus hominibus terminus vitæ est mors in auth. de hæ. & Fal. §. sed allegatur, col. 1.

In multis similia sunt iudicia, & arbitria, ff. de arb. l. 1.

Ipsis rebus, & non verbis legem imponimus, C. communia de leg. l. 2. in fi. & de vsuris, l. fi.

Infans tuetur innocentia, l. infans, ff. ad l. Corn. de sica.

Infœlicitas furiosum excusat, eadem l. infans.

Iussus iudicis aliquem excusat, ff. de aqua plu. ar. l.

P quam-

quamquam autem, ff.de iurif. om.iud.l. si quis id, §.doli mali,ff.de his qui not. infa.l. furti,§.qui iussu,ff.quod vi,aut clam, l.3. §. non iure. ff. pro con. sal.tuto.aut.l.interdum.Contra de app.l.quoniam.

In diem acceptilatio facta nullius est momenti, l. in diem,ff.de acceptil.

In incertis, & non certis locus est coniecturis,l.continuus,ff.de verb.obl.§.cum ita in fi.

Illud quod fauore aliquorum introductum est non debet ad eorum læsionem retorqueri, l.quod fauore,C.de le.

Imperator reprobat audaciam, C.vnde vi,l.si quis in tantam.Contra,ff.de lib.& posth.l.Gallus,§. nunc videndum.

In ciuile est quod in totum à iure natu. vel gen. recedit nec per oĩa ei seruit,ff.de iust.& iur.l.ius ciuile.

In ambiguis rebus humanior sententia est proferenda,ff.de re.du.l.si fuerit,in fi.

In necessitatibus nemo liberalis extitit,ff.de adi.lega. l.rem legatam,in fi.

Interpone tuis interdum gaudia curis,no.gl. in prohe.ff.§.ne autem tertij anni.

Iudex non iure pronuncians facit iniuriam, instit.de iniur.circa prin.ff.de euic.l.si per prudentiam.

In re propria furtum committi potest,inst. de oblig. quæ ex male,§.interdum.

Iusta ignorantia, & probabilis debet excusare, inst. manda.§.sed vtilitas.

Illud possumus quod commode possumus, insti.inuti.sti.§.fi.in gl.c.facit,22.q.2.l.nepos procul.de ver. sign.

In alternatiuis est electio debitoris, instit. de ac.§. si quis ita,ff.de in.do.l.plerunque in fi.

Infamis potest esse procurator instit.de excu.§.fin. &

c.25.

c.arbitri,ff.de arbi.l.Pedius,& Pōponius ſcribunt.

Iudices,& alij duces debēt large de reb.ſuis diſtribue re,& maxime eccleſijs in auth.de eo qui eccleſiaſti cam parua penſione, §.quid enim cauſetur coll. 2. alias eſt auth.de non alie.aut permu. reb. eccleſ.

Intereſt iudicis ſubiectos habere locupletes in auth. vt iudices ſine quoquo ſuffra. §. conſideramus enim col.2.

Iurans debet tenere,& tangere ſanctuaria ſine librum ſuper quo iura.in aut.iuſiu. quòd præſtatur ab his in prin.col.2.

Ius ciuile eſt quod legibus,plebiſcitis,ſenatuſconſultis,decretis principum, auctoritate prudentum cō ſtat,ff.de iuſt.& iu.l.ius ciuile.

Ius prętoriū eſt quod prętores introduxerūt adiuuādi,ſupplendi,vel corrigendi iuris ciuilis gratia propter vtilitatem pu.& honorarium dicitur ab honore prætoris,ff.de iuſt.& iu.l.ius autem ci. in fine.

Ius autem honorarium eſt quaſi vna, & viua vox iuris ciuilis,l.nam ipſum,ff.de iuſt. & iure.

Ingenui ſunt qui ex matre libera nati ſunt, ff. de ſta. homi.l.& ſeruorum,§.ingenui.

In rebus nouis conſtituendis euidens eſſe debet vtilitas vt recedatur ab eo iure quod diu æquum viſum eſt,ff.de conſtit.prin.l.in rebus.

In re non poſſeſſa furtum committi non poteſt, ff.ſi quis inte.l.iuſſus eſſe fuerit,§.Scæuola.

Illud eſt perfectum quod ex omnibus partibus ſuis conſtat,l.1.§.1.ff.de origine iuris.

In ciuile eſt niſi tota lege inſpecta aliqua eius particula ꝓpoſita iudicare,vel reſpōdere,l.ciuile,ff.de leg.

In conditionibus teſtamentum potius voluntatem quam verba conſiderari oportet,l.patri ſemen, ff. de condi.& de.ff.de leg.1.l.pen.

Iudex non debet aliquem sine causa citare, vel accus. l.cum hi,ff.de tran.

Interdictum vnde vi requirit violentiam l. cum quærebatur,C.vnde vi.

Istud verbũ idẽ est quod tãtũ,l.armorũ,ff.de ver. sig.

Inter priuationem,& habitum non est dare media,ff. de verb.sig.l.hęc verba.Contra de l.1.§.sciendum, ff. de tribu. & ibi in gl.

Infinitum in iure probatur,C. de sacrosan. eccl. l. fi. extra de rescri.c.cum in multis,lib.6.Contra, ff. de in lit iuran.l.videamus,§.iurare.

Instar sacrilegij est disputare de principis potestate, C.de cri.sa.l.2.

Iustum est vt ille qui alium decipere credit,suam sentiat iacturam, in authen. de emphy. contract. §. si qui.colla.2.

Ius naturale est immutabile, instit. de iure natura, §. fin.Contra,ff.de vac.te.l. 2.& ff.de cond. inde. l. nam natura,& inst.de vsuc.in prin.

In ambiguis orationibus, accipienda est mens proferentis l.inter stipulantem,§. 1. ff. de verb.ob. & de re.iu.l.in ambiguis. Contra,ff. de pac. l. veteribus,cum alle.

Instrumentum exemplarem copiam non probat, C. de diuer. rescri. l. sancimus, auth. si quis in aliquo documento,C.de eden.Contra, C.de test. 1.publicari authent.vt fratrum filij,§.illud,col.9.

Illa quæ sunt eadem non debent diuersis nominibus nuncupari,C.de codi.l.si idem.Contra idem est codicillius,& testamentum: & tamen diuersis nominibus nuncupantur,C. de testa. mil. l. fi. & C. qui testa.face.pos.l.hac consulti.§.1.

Iudex quilibet potest de qualibet causa cognoscere, quia ille potest,&c. cuius officium est altissimum,

l.vbi

l.vbi autem non apparet,§.1. ibi & cum appositionem, & ff. de verb. obl. modo officium iudicis est altissimum,ff.de iurisf.om.iudi.ergo quilibet iudex potest,&c. per l. 1.de don. Contra, l. de magistratus,& l.2.ff.de iurisdictio.om.iud.

In facto quod se habet ad bonum, & malũ magis de bono quam de malo presumitur,ff.pro socio,l.merito pro solutione,& l. Quintus Mutius,ff. de donat.inter vir.& vxor.ad l.si defunctis,C.arbitr. tu.

Idem est iudicium de toto quo ad totum: & de parte quo ad partem,ff. de rei vendi.l.quæ de tota, ff. de verb.obl.l.à Tito. Contra de l.naue,& l.mille,ff. de euic.& l.fi.de in ius vo.vt eant,aut satisdent.

Ignorantia peccatum excusat,C.de ser.fug. l. quæcũque l.in omni parte, ff. de iuris, & facit contra, C. vnde vi,l.si quis in tantam.

Illa quæ ad vnum finem ordinantur, non debent contraria operari,C.de l.quod fauore, & iuncta ratione illius,§.fortissimi.

Annua si debes,& c.inst.de verb. ob. §. ac si ita, & de inuti.stip.§.qui hoc anno.Contra ,ff. quod quisque iur.in rubro,& nigro,& inst.de auth.tu.§. neque.

In habentibus symbolum facilior est transitus,instit. de adop.§.fi.sed hodie,& l.hac consultissima,§. ex imperfecto,& §.fi.C.de test.& l.si in rem, §. sed si quæcumque ff. de rei ven. Bal. no. is, contra quia maiorem habet conuenientiam frumentum quam moneta,quia naturaliter conueniunt in forma naturali, sed moneta in forma accidentali, quo non est tanta, & tamen si immisceas frumentum tuum cum meo, non erit commune quamuis secus in pecu.at.l.si alieni,ff.de solu.§. quod si frumentum, insti.de re.di.

Ira impedit animũ ne possit cernere verum,no. glos.

in authen. de appellat. §. 4. in fi. colla. 4.
Idem est de his quæ non sunt, & quæ non apparent, l. in lege, ff de contrah. emp. & ven. vide infra in litera N.
Interest reip. ne sua re quis malè vtatur, instit. de his qui sunt sui, vel alie. iur. §. sed maior. in fi.
Iustus dolor in aliquo excusat. C. ad l. Iul. de adulte. l. Gracchus, & ff. ad l. Cor. de sica. l. 1. & ff. de adulte. l. si adulterium, §. Imperatores.
Inanis est actio, quam excludit inopia debitorum, ff. de dolo, l. non bis.
Initium est spectandum, l. Pomponius, l. 2. ff. de neg. gest.
Inuidiosus ego non inuidus esse laboro vo. glos. in l. vnica C. de cadu. tol. circa prin. super verbo inuidiosum.
In maleficij voluntas expectatur, non exitus, ff. ad l. Cor. de sica. lege diuus Adrianus.
Iniquum est vt maritus pudicitiam ab vxore exigat, quam ipse non exhibeat vt ff. de adu. l. si vxor. §. iudex.
Ius naturale non constituitur per adoptionem, ff. de adopt. l. quæ in adop. nec per epistolam, C. de proba. l. non nudis, & l. non epistolis.
Imperator est pater legis: in auth. de incest. nup. § dubitatum itaque, coll. 3.
Iudex debet sententiam ferre in scriptis l. statutis, C. de sent. ex breui. reci.
Iracundia excusat à culpa, no. gl. in l. 3 ff. de diuor. re. Item minuit delictum, C. de adult. l. Gracchus, & C. de aboli. l. 2. Item contractum rescindit, ff. de public. l. licitatio, & l. quanquam ff. de re. iu. Contra C. de iniur. & si non conuicij, §. si in rixa.
Ignorans regulariter de vitio non tenetur, ff. de act. empt.

empt. & ven. l. Iulianus, §. item qui furem, nisi in quinque casibus enumeratis in gl. illius, §.

Ingratitudo est prima causa feudi amittēdi: vt in 1. ca. in prin. quæ fuerit prima causa feu. amitt. colla. 10.

Iuramentum non tollit ius commune l. vlt. C. de non nu. pec. & de transac. l. si ex falsis.

Iudex nō debet esse mitior l. in auth. de iud. §. oportet.

Iudex potest suum errorem corrigere si male fit interlocutus l. quod iussit, ff. de re iud. extra de appell. c. cum cessante de sen. excomm. c. sacro, & extra de accu. c. qualiter, & quando, quod facit contra aduocatos, & consiliarios principum, qui suum errorem sustinent.

Iniuriæ inde nasci non debent vnde iura nascuntur l. meminerit, C. vnde vi, & extra de accus. c. qualiter, & quando, no. Abb. in c. cum inter. in vlt. notabili de excep.

Ignorantia præsumitur nisi scientia probetur, ff. de probat. l. verius, cum ibi not. licet ar. contra l. cum indebito, in eodem tit. in fine primi, respon. & no. in c. audientiam nostram, extra de rescr. c. fi. & vide tex. contra in l. fi. de sponsa.

Inspectio oculorum est reprobata, l. in deorum, C. quando tut. vel cura. esse de fi. & insti. qui. mo. tut. fi. in principio.

Iura sanguinis nullo iure ciuili dirimi possunt, l. iura, ff. de reg. iur.

Imaginaria venditio non est precio accidente, reg. iur. ff. eo.

In omnibus causis pro facto accipitur id in quo quis alium perhorrescit quominus fiat, ff. de reg. iu. l. in omnibus.

Iurisconsultus aliquando faciendo legem ad eius decisionem seipsum allegat: vt puta cum lex sit Pauli,

potest dici in ea Paulus respon.& sic loquitur idem Paulus de seipso in 3.persona l.4.§.Cato,ff.de ver. obl.l.liber homo,§.1.ff.de stip.ser.

Inducta ad vnum finem non debent contrarium effectum inducere l.qui hominem,§.fi.ff.de sol.vbi solutio non debet operari obligationem, l. si certis, C.de pac.Cōtra de l.in numerationibus,ff.de solu.

Is damnum dat qui iubet damnum dare: eius vero nulla culpa est,cui parere necesse sit. Quod pendet non est pro eo quasi sit,ff.de reg. iur.l.is damnum.

In contrahenda venditione ambiguum pactum contra venditorem interpretandum est. Ambigua autem intentio, ita accipienda est: vt res salua actori sit, ff.de reg.iur.

Iuuare se quis potest ex eo quod impugnauit quando est error Bar.in l.post legatum, in 3. col. ff. quibus vt indig.

In contractibus mens, & voluntas contrahentium magis debet attendi quam verborum conceptio. tex.formalis in l.fi.C.quæ res pig.obl.pos. Ias.in l. in conuentionibus in 1.col de verb.obl.

Iustinianus quando aliquid de nouo statuit, vtitur longa præfatione, & ista est consuetudo sua, Crotus in l.si cōstante, vbi alleg.tex.in 8.col.ff.sol.mat.

Ius patronatus habens non dicitur locupletior, l.nemo potest,§.1.ff.de re.iur.l.plane,§.fi.leg.Crot.in l. si constante,in 25.col.ibi.sol.mat.

Incertitudo causat tolerantiam contractus, c. nauiganti,de vsur.l.si ea.C.eo.Barb.in l. cum acutissimi in 87. col.

Imperitia culpæ adnumeratur reg. iur. ff.l.imperitia.

In malis promissis fidem non expedit obseruare, de re.iu.li.6.

Imputari non debet ei per quem non stat si non faciat

ciat quod per eum fuerat faciendum, de reg.iur.lib. 6. iui vide contraria per Dyn.& ff.de condit.insti.l. quæ sub conditione,§.quoties.

In argumentum trahi nequeunt quæ propter necessitatem aliquando sunt concessa, in argumentum re. iu.lib.6.

In generali concessione non veniunt quæ quis non esset in specie verisimiliter concessurus, re. iu. in generali,eo.ti.

Irritum,id est,irritandum,tex.iuncta gl.in l.non omnia,ff. de mino. in l.1. ff. de rescind. vend. Lancelo. Decius in l. cum postquam, per illum tex. C. de pac.

Iurisconsulto quando aliquid proponitur, præsupponitur quòd omnia alia sunt expedita, & clara, glo. in l.Gallus est 3.gloss.ff.de lib.& posth.Hier.But.in l.pactum quod dotali, C.de pact. adde l.si quæramus,ff.de test.c.1.de æta.& qual.lib.6.

Iurisperitus quandoque errat, l. 3. §. Neratius ff. de acqu. poss. & in l. mutuis, & ibi no. ff. pro socio, Alex.in l.1.in 5.col.ff.si cer.pet.facit tex.in l.est differentia,ff.in qui cau.pig.ta.contra.& l.sed an vltro, §.si.ff.de neg.gestis.

Ius commune in dubio præsumitur non priuilegium, l.quanquam,C.de testa.milit.

Inspicimus in obscuris ꝙ & verisimilius est,vel quod plerunque fieri consueuit, reg.iu.inspicimus, in 6.

Inspicimus ea quæ aptitudine esse possunt, licet actu non sint l.siquis posthumos,§.1.ff.de libe.& posth.

Impedimentum impediens aliquem venire ad aliquod ius: licet postea cesset ille non potest admitti, text.est in l.si à primo,ff.de libe.& posthu.facit,ca. si eo tempore,de rescr.lib.6.

Impensæ voluntariæ mutant naturam earum ratione

rei

rei vbi fiunt, tex.est in l. quod si hæc res ff. de impen.in re.do.fac.

Ignorantia in facto proprio aliquando ex interuallo admittitur, Bar.in l. si res, ff.de leg.1.in l.si quis delegauerit, in fin.de noua.non ob.c. pro illorum, de sent.exc.quia ibi fuit in continenti, & ita intelligitur, l.quisquis, de contrah.empt.

Incidens in pœnam aliquã propter spretum aliquod, etiam incidit si effectus nullus potuisset sequi, l.1. §.si quis longo, ff.de agnos.lib.

Iudex vocatur princeps, l. si spadonem, §. si ciuitatis, ff.de excu.tut. & dicitur viua vox iuris ciuilis, l.nã & ipsum de iust.& iure.

Imperfecta duo non faciunt vnum perfectum, l.si spadonem, §.qui multa, ff.de excu.tuto.

Iudex dicens aliquem debitorem videtur eum condemnare, l.prætor in prin.ff.de iudi. & ibi Bal.l.1. ff.de calum.Ingratitudo desiccat fontem pietatis, l.si non sortem, §.libertus, ff.de cond.inde. Ang.de Malefi.fo.7.in 3.col.

Iudæi peiores sunt alijs infidelibus, c.nonne, 1.q.1. Decius in c.1.col.12.de proba.

Intentio hominis comprehendit casus futuros, etiam si de illi, de præsenti non cogitauit, l. qui iure militari, ff.de test.mili. Decius in l.1.col.4.C.de eden.

Ignorantiam allegans non tenetur eam probare, sed aduersarius tenetur probare scientiam, l. fin. C.de sponsa. Contra de l.qui cum alio contrahit, ff.de regu.iur.& l.2.in fi.ff.de fideiuss.vide Ale.in l.2.in 6. col.sol.mat.ff.

Institutus vbi non adijt hæreditatem, substitutus dicitur directo hæres testatori, gloss. in l.ex duobus, in ver.adijt, ff.de vulg.& pupil.

Ius canonicum dicitur diuinum, c.nimis, de iureiur.

&

& c. qualiter, el 2. de accu. Fel. late in prohe. decre. in prin.

Itali dicuntur miseri l. 1. & ibi gl. C. de vsuca. trāsfor.

Intellexisse quem ita verisimile est, vt verba eius sonant, l. nemo dubitat in gl. ff. de hær. inst. l. Labeo de sup. leg.

Ius accrescendi idem operatur, quod principale, l. si Titio, §. vsumfructum, ff. de vsufru. vbi dicitur, quod portio accrescit portioni, vt alluuio. ad idem l. interdum, §. 1. ff. de vsufru. accres. & est tex. no. in l. pen. ff. vt leg. not. vbi fideiussor qui stricte obligatur tenetur non solum pro parte legati pro qua fideiussit; sed etiam obligatus intelligitur pro alia parte, quæ virtute iuris accrescendi acquiritur. Decius in l. edicta in 6. col. C. de eden.

Inspiciendum non est cum quo quis loquitur, sed in quē dispositionis effectus dirigatur, l. cum pater, §. do. ff. de leg. 2. Rochus in c. fi. in 118. col. de cōsue.

In baculo inest dolor, ff. ad leg. Aquil. l. si ex plagijs, §. tabernarius.

Iniquum est cum qui non fecit teneri, l. super, §. apud ferocem ff. de acqua plu. ar. Contra de l. 4. §. Cato. de ver. obl. vbi Ias. in 3. not.

Impunitas continuum effectum tribuit delinquendi, l. si quis, C. de fur. c. vt clericorū de vita, & ho. cle.

Inconstantia permittitur. ff. de ac. empt. l. si sterilis, §. qui domum in glo. Contra, ff. de proc. in causæ in prin. & ibi gl.

Intellectus noster plerunque est tanquam oculus noctuæ ad lucem diei, 2. Metha. refert Ang. in rub. inst. de iust. & iu.

Iudex potest prohibere alicui ne propter inimicitias transeat per domum meam, Bar. in l. quod iussit, ff. de re iud.

Iudicandum est idem de re mea, quã sum alij restiturus quam de re aliena, l. in bello, §. si quis seruo, ff. de capit. qui est sing. & secundum Hier. But. in l. debitori, C. de pact. est tenendus menti ad intelligen. l. debitor, ad Treb. quæ ita debet intelligi.

Iudicis male iudicantis dolus præponderat culpæ nõ appellantis Bar. in l. 1. in fi. princ. ff. quòd quisque iuri Hier. Buti. l. cum postea quam, C. de pac.

Iuuenis rixosus, si non apparet per quinquenniũ præsumitur mortuus, Alex. consi. 4. in 6. col. in 2. vol. Hiero. But. in l. licet, C. de pac. Bar. in trac. de test.

Immemor salutis æterne nemo præsumitur, l. fi. C. repet.

Ius in re, & ad rem quid sint tex. in l. sciendum, §. cum fundus, ff. qui satisda. cog.

Iure suo renunciare præsumitur qui iuri suo contrarium facit c. gratum de of. deleg. de test. cum venisset de appe. solicitudinem, de his quæ fi. à ma. par. ca. c. ex ore, de vi. & hone. cle. c. vlt. C. de iu. do. imp. l. 2. & ff. de mino. l. si filius, ff. de inof. test. l. si exhæredatus, & l. si proponas, §. 1. & 63. dist. cum Adrianus.

Impeditus non dicitur is qui de facili impedimẽtum remouere potest Bal. in l. sed & si per prætorem, §. 1. ver. sed nec ad nos, ff. ex qui. cau. ma. & idem Bal. in l. quibus diebus in princ. de cond. & dem. per tex. in l. qui potest facere, ff. de re. iu. & est tex. vbi no. Abb. in c. fi. de elec.

Iudici non est obediendum si euidenter iniquum est mandatum ipsius, siue contra ius, 23. quæst. prima qui culpatur, & 11. q. 3. non semper, & 2. c. seq. & dist. si quis præpostera.

Imperator proprie dicitur Imperator post triplicem coronam susceptam, scilicet ferream in Alemania, coro-

coronã argenteam in Mediolano,& aureã,de quibus per gl.in cle.de iureiur. ante autem coronationem vocatur Rex,vt c.venerabilem,extra de elec.

Iudex ratione amicitiæ poteſt remittere pœnam, ca. niſi de of.leg.50.diſt.clerico,& 35. quæſt. 9. veniã, licet precio non poſſit eam remittere, extra de ſimo. nemo,& 1.q.1.nullus.

In generali permiſſione ea non veniunt quæ ſpecialiter quis non concederet,ff.de pec.§.qui peculij.

Iudex non dicitur niſi ſit iuſtus, & cum iuſtitia iudicet,c.ius generale, 1.diſt.

Iurare coguntur presbyteri in ſex caſibus quos enumerat gl.in c.quoties,in fi.1.q.7. hoc vide licet modo: vt ſit recta fides,vt obediat,vt bona fama, ne verum pereat: ne res ſacra. vel data damna. 28. diſt. de Syracuſanæ.

Ignorantia eſcuſat delictum Bal.in ca. à nobis de excep.Bar.in l.fi.ff.ſi quis teſt.lib.

Iudex ſecularis cognoſcere poteſt vbi in facto eſt dubium an quis ſit excommunicatus.Dom.in c. fi. in fi.de foro compe.in 6.

Iudex tenetur ſequi opinionem ſuam non voluntatẽ gl.1.in fi.in c.iudicet,3.q.6.facit,l.1.§.1.ff.ad Turp. ibid.non ſecundum voluntatem iudicis:ſed ſecundum authoritatem legum feratur ſententia.

Iuramentum de reſtituendo poteſt largo modo dici cautio pignoratitia, gl. in verbo pignoribus in c. epiſcopus in ſynodo,35.q.1.

In incertis nõ incertis locus eſt cõiecturis l.cõtinuus, §.ſtipulatus in fi.iũcta gl.in verbo nullius,ff.de ver. ob.Iudex eſt cõparandus medico qui ex tactu,vita præcedẽti,& vrina iudicat de infirmitate,& ita nõ ſemper habet quidem cauſam infirmitatis, ſed aliquando preſumptiuã,Bal.in rub.de proba.C.col.2.

Intel-

Intellectus ex quo resultare potest inhumanitas est fugiendus,& prorsus explodendus,l.furti,§.pactū, ff.de his qui not.infa.

Imperator lagrimando remouet nubeculam, quæ dicebatur spurietas, ita no.dicit in l. manumissiones in 2.oppo.ff.de iust.& iure,Bal.& dicit etiam idem Bald.in l.si te pares, C. de suis & le.quod esse spurium est quoddam velamen quo quis impeditur succedere,vt filius,& illud velamen legitimatione submouetur,per tex.in l.Imperialis, C. de nup. ibi, omni macula,per quem tex.dicit ibi. Bal.quod per legitimitatem tollitur omnis infamia spurietatis, ita quod amplius spurius dici non debent,aut nuncupari.

Idem est iuris de toto quo ad totum, sicut de parte quo ad partē,l.quæ de tota,ff.de rei vēd. cum timi.

Iudæus est persona odiosa, & infamis, c. cum nimis, extra de Iudæis c.nulla,54.dist.c.constituit, 17.q.4.

Introductum ad compendium non debet ad dispendium pertrahi,c.quod nonnullus extra de priuileg. & c.fin.eo.tit.c.quod ob gratiam,de reg.iur.in 6.

Iudex ex officio repellere,debet testes indignos,Abb. in c.cum L.& A.de sen.& re iud.gl.1.in c. quærendum,2.q.7.

Iura canonica semper præualent legibus in causa matrimoniali,etiam in terris imperij,tex.est,& ibi notant Arch.& Do.in §.hic colligitur,in fi.2.q.3.

Idem operatur oppositum in opposito,quod propositum,in proposito,l.fin.in prin. ff. de leg.3.l.is qui contra,ff.de vulg.& pupil. substi.

L

LEx est donum Dei,l.3.ff.de legibus.

Lex non debet fieri propter bonas fœminas, quia raræ sunt,sed propter malas quia multæ sunt, vt

vt in auth.vt sine prohi.ma.& cre.§. quia verò col. 5. Nam ex his quæ forte aliquo casu accidere possunt iura non constituuntur,l.ex his, ff.de legi.

Leges sunt sacratissimæ,& ab omnibus sciri debent, l.leges sacratissimæ,C.de legibus.

Leges dāt formam futuris negotijs,l.leges C.de legi.

Libertus tenetur præstare reuerentiam patrono suo, l.1.C.de obsequijs.

Licet vnicuique sanguinem suum redimere.l. fi.ff.de receptatoribus.

Ludus tabularum est prohibitus.in auth. de san.episc.§.indicimus.colla.10.

Ludus scachorum est permissus: quia consistit in ingenio naturali.no.in auth.interdicimus.C.de episc. & cle.

Legitimum tempus est triennium l. properandum. C.de iu.

Leges non permittunt aliquem in paupertate viuere, nec in axietate mori.in auth.de hær. & Falc.in fin. col.1.

Licet præfationibus vti.ff.si cer.pet.l.1.

Legibus expressum est, illicitæ rei iusiurandum non oportere seruari:in auth.quod eis.C.de nup.

Libellus est breuis scriptura narrationem actoris in se continens,vt C.de appel.l. ampliorem. §. litigatores,&c.

Libellorum dictatores non debent vti verbosis ascriptionibus.l.ampliorē.§.in refutatorijs.C.de appel.

Legem superiorum tollere nemo potest. ff.de arbit. l.nam magistratus.

Legatarius non potest esse testis in causa testamenti. ff.de testa.l.qui testamentorum:instit. eo.§. penul. Contra quia nemo testis in sua causa,&c.ff.de test. l.nullus.C.eo.l.omnibus.

Liber-

Libertas omnibus fauorabilior eſt. ff. de reg. iur. l. libertas.

Libertas eſt res ineſtimabilis. ff. de regu. iur. l. libertas.

Libertas eſt naturalis facultas eius, quod cuique facere libet, niſi vi aut iure prohibetur fieri. inſt. de iur. perſo. §. 1.

Leges ab omnibus debent obſeruari. l. 3. Cod. de leg.

Leges egent armis. ff. de rei ven. l. qui reſtituere.

Lex eſt commune præceptum, virorum prudentum conſultum, delictorum quæ ſponte vel ignorantia contrahuntur coertio, communis reip. ſponſio. ff. de legi. l. 1.

Legis virtus eſt imperare, vetare, permittere, punire, ff. eo. l. lege.

Lex eſt quod populo Rom. ſenatorio magiſtratu interrogante conſule conſtituebat: inſt. de iur. nat. §. lex eſt.

Lex debet eſſe bono, & de difficili vicem. l. Labeo. ff. ad Carb.

Lex eſt ſanctio ſacta, iubens honeſta, prohibens contraria. l. nam & Demoſthenes, ff. de leg. cum ibi no.

Libertini ſunt, qui ex iuſta ſeruitute manumiſſi ſunt, inſti. de liber. in princ. ff. de ſta. homi.

Legitime factum nullam pęnam meretur. C. ad l. Iul. de adul. l. Gracchus, & C. de admin. tut. l. ſancimus & ff. de reg. iur. l. nemo damnum. Sed contra C. de ſecun. nup. l. 1. & in auth. l. quotiens, C. ne tu. vel cu. l. 1. & C. rem alienam gerentibus, l. 1.

Longum tempus dicitur decennium. ff. de vſur. l. cum de in rem verſ. in gl. ſuper verbo longe, & Cod. de præſcri. lon. tempo. 10. vel 20. ann. in rub.

Latrones possunt quæstionari die feriato forte die Paschæ:& possunt condemnari, l. prouinciarum, C. de ferijs. Contra.l. 3. C. de episc.aud. vbi dicitur: omnia vincula dissoluuntur de Paschæ.

Liberum corpus non recipit æstimationem.l.1.§. sed conliber.& l.fi.in fin.ff.de his qui deie. vel effu. & si qua.pau.fecit dicatur,l.ex hac sic.ff.de rerum diui.& sacra.& §.fin.

Libertas semel competens non potest retractari: insti.de eo cui li.cau.§.hi autem quos in fin.

Longe commodius est possidere quam petere: instit. de interdi.§.commode autem.

Lapis dicitur quasi lædens pedem.No.gl.insti.de códi.in princ.

Longa dilatio non debet esse damnosa, l.2.§. omnes autem,ff.de iudi.

Leo est fortissimus bestiarum. No.gl.in auth.de nup. §.2.colla.4.

Largius expendit qui sperat si aliqua euenire,l.de pe. hær.l.sed & fi.

Legum correctio est euitanda,C.de appel.l. precibus in fin.

Legatum est donatio quædam in testamento relicta. l.legatum.ff.de leg.

Licet mihi aliquis fraudem faciat non propter hoc alijs facere debeo l.si pater eius. Cod. de nouationibus.

Libertas preferenda est commodum pecuniario.inst. de eo qui liber.cau.bo.adijciuntur,§. hij qui autem quos,in fin.

Lex est quotidiana, ergo vtilis, l. certe, §. fin. ff. de præc. & materia quotidiana est melius, & subtilius examinanda,Barto.in l.1.in princ.ff. de suspe. tuto.

Q Lex

Lex obſcura nobis inſidiatur, gl. in §. 1. ibi legem inſidiantem, C. de no. compo. & nihil tam proprium legi, quā claritas, vt in auth. de teſtam. imperfe. §. 1.

Lex non facit quòd ea quæ ſunt non ſint, ſed ſingere bene poteſt, l. 2. ff. de vſu. ea. re. quæ vſu conſu.

Labor & pecunia diuiſionem recipiunt, l. Seio, §. 1. ff. de annu. leg.

Legibus & non exemplis iudicandum eſt, l. nemo. C. de ſen. & inter. om. iud. contra de c. afferte, de præſump. cum vulg. ſolo. illud procedit, quando exempla non ſunt à principe approbata, vt in contrarijs.

Legens debent intelligi ſecundum ſubiectam materiam. l. quòd ſi quinto anno, ff. commod.

Lex quæ facit vim in verbis, eſt in l. ſi quis Sempronium §. fi. de hære. inſtit. & tex. in c. ſolitæ, de ma. & obed.

Leges nobiliſſimos aperiunt theſau. §. nos vero. in proh. ff.

Leges dicuntur emanaſſe diuino quodā motu & ſubtiliſſimo animo, l. fin. C. de pręſcript. long. tempo.

Leges vt conderent Deus de cœlo conſtituit Imperatores, §. quia igitur in auth. de fid. inſtr. col. 6. c. quo iure 8 diſt. c. fin. 16. q. 3. Feli. in prohe. decreti humanum in prin. Idem in cap. eccleſia in is, & ſeq. col. de conſt. Abb. in c. ſuper Spe. in pen. col. ne. cle. vel mo. Bald. in conſi. ſciſmatis, in 1. col.

Leges debent introducere quod ſit vtile animæ, & auditui, & corpori, §. cunque hoc, vbi no. Ang. in proh inſt.

Lex aliquando fit de non dubio propter rudes, ca. 1. de no. for. fidelit. l. quæro, ff. de nat. reſtit.

Legi locus non eſt, vbi hæreditas ſoluendo non eſt, l. ſi quis ſolidum, ff. de hære. inſt.

Leges diuinitus per ora principum fuerunt promulgatę,

gare, l.fi.versi.ideo, quod enim, C. de præscri. lon. tempo.& in auth. de fi. instr. quia igitur, in princ. col.6.8.dist.quo iure,& clarius, 16.q.3.nemo.

Labor non debet esse sine mercede.c.ibi adunati 7.q. 1. & 12. q. 2. charitatem, & in auth. de iud. §. ne auté,colla.6. vbi dicitur quod labor non debet esse sine fructu.

Legitimatus dicitur filius abusiuus, Bal.in l.Paulus,ff. de sta.hom.

Lucrari dicitur qui rem ex arbitrio agit, licet dispendiosè, glo. fi.in l.cum seruus, ff.de cond. cau. data cau.non sequuta.

Loca non sanctificant homines,c.non loca.& c.fi.40. dist.& non satis est Hierosolymis fuisse,sed Hierosolymis bene vixisse, c. gloria episcopi, 12.q. 2. & non sufficit studuisse nisi bene, vt est gl. in l.vnicuique,C.de proxi. sacro.scri.lib.12.

Lachryma debent esse arma clericorum,c.conuenior, 23.quæst.8.

Lata culpa est ignorare,ff.de ver. sign.l.latæ culpæ,& l.leges sacratissimæ, C.de leg.

M

MEdium est eligendum,in authen.de consul. circa prin. col. 4. vnde dicitur medium tenuere beati,& facit ad hoc,ff.de offi.procon.l. solent, §.1. insti.de re.di.§. cum ex aliena materia.

Mos maiorum est seruandus, l.more maiorum, ff.de iur.om.iu.& C.de test.l.testamento omnia,iuncta, l.maximum vitium,C.de lib.præte.& exhæ.

Minimè sunt mutanda quæ interpretationem semper habuerunt certam,l.minimè, ff.de leg.

Manumissio, libertatis est datio, ff. de iu.& iu.l.manumissiones.

Minor 14.annis non potest esse iudex,l.quidam con-

ſulebant, ff.de re iud.

Mutus, ſurdus, abſens non poſſunt ſtipulari,l. 1.ff.de verb. obl.

Melior eſt conditio poſſidentis, C.de rei ven. l.fi.inſt. de interdit. §. commodè, & ff. de verb. ſig. l. ſi ſeruum.

Momentanea poſſeſſio dicitur,quæ parum poteſt durare penes poſſidentem,quia ſtatim poteſt agi contra ipſum iudicio poſſeſſorio, ff. de acq.poſſ.l.non videtur.

Multum facit oculorũ inſpectio l. ſatiſque in fi. ff. de in ius voc.& ff.de acq.poſſ.l.quod,§.ſi venditorem.

Mulier eſt auara.Nam facilius ſe obligat,quàm alicui donet.l.ſed ſi ego in fi.ff.ad ſeq.con.vel ibidem no. glo.quòd genus mulierum eſt auariſſimum in donando,C.de don.ante nupt.l.ſi à ſponſo,ff. de don. inter vir.& vxor.l.ſtipulata,in fi.

Mulier eſt ſagacior,l.2.§.fœminas,C.de his qui ve.ęta. impe. & ibi no. glo. quòd mala herba cito creſcit.

Mulieres ſunt loquaces,ff. de poſtu.l.1.§.ſexum.

Mulieres ſunt falſę, frigiles, & corruptibiles, ff.teſt. l.qui teſtamento, §.mulier, inſti.de teſtam.§. teſtis.

Mulier minus autem quàm maſculus, C. ad leg. Iul. maieſtat. l. fi.§.ad filias.

Mulieres non poſſunt accuſare, niſi res ad eas pertineat,l. ſequi.C.qui accu.poſſ.

Mulieres non poſſunt poſtulare, l. 1.§. ſextum, ff. de poſtul.

Mulier non poteſt eſſe procurator,ff.de proc.l.neque fęmina.

Mulieres non poſſunt pro alio interuenire, l. 1. ff.ad ſeq.con. Vel niſi in ſex caſibus poſitis, in l. 1.in gl. ff.eo.tit.

Mulieres ſunt remotæ ab omnibus officijs publicis, vel

vel ciuilibus, ff. de reg. iur. lib. 2.

Mulier non potest esse iudex, l. cum prætor, §. non autem, ff. de iud.

Mulier non potest esse testis in testamento, ff. de testa. l. in testamento, §. mulier.

Mulier debet præstare operas, & ad illud officium deputatur, ff. de oper. lib. l. sicut.

Mulier in potestate sua liberos non habet inst. de adoptio. §. fœmina.

Mulier nullam discretionem habet, ff. de iud. l. cum prætor, §. non autem.

Malitijs hominum obuiandum est, ff. de rei ven. l. in fun. alie, §. pen. vide omnino ornatum ad istam regulam per Hyppo. singul. suo 127.

Morte extinguitur crimen, l. 1. C. si re, vel accu. mor. fu.

Minor 25. annis hæredes scripti non tenentur vindicare mortem testatoris, si testator ab aliquibus interfectus fuerit, l. min. C. de his qui vt indi. secus si maiores essent, 25. an. quia tenerentur vindicare mortem testatoris, vt in ea. l. minoribus, §. quòd si maiorum, & si vnus illorum qui interfecerunt testatorem fuerit accusatus, & appellet, tunc maiores hæredes scripti tenentur defendere appellationem, ibi.

Maritus committit lenocinium duobus modis. Primo quando vxorem suam vendit, C. de cond. ob tur. cau. l. mercalem. Secundò modo, quando maritos vxorem condemnatam, de adulterio habet, vel sciens eam adulteram retinet, ff. ad leg. Iul. l. 2. §. 1. & l. mariti, C. eod. tit. l. 2.

Maior 14. an. potest facere testamentum, ff. de test. l. qua ætate, & insti. qui cau. ma. non licet, §. cum ergo certus modus constitutus.

Mulier grauida excusatur si non venit ad iudicium, licet non sit valetudine impedita, l. 2. §. si non propter, ff. si quis cau.

Meretrix non est infamis no. gl. ff. si quis à parentib. fuerit ma. l. Banconius, quod intellige in infamia facti esse verum secus in infamia iuris, vt ibi nota.

Mutus, surdus, furiosus, impubes, non potest esse iudex, ff. de iudi. l. cum prętor, §. non autem.

Mulieres non debent conueniri ob culpam maritorum, l. 2. C. ne vxor pro ma.

Melius est nocentem dimittere, quàm innocentem puniri, ff. depo. l. absentem.

Melius est pauca cautè agere, quàm multis interesse periculosè in auth. de tabellio, circa mediũ, col. 4.

Monachi licet dicantur, oues, tamen quandoq; dicantur lupis rapaces, no. gl. in epistola inter claras, & illa parte reddentes, vers. omnes vero sacerdotes, super ver. archimandritæ, C. de sum. tri. & fi. cat.

Melius est pignori incumbere, quam in personã agere, inst. de fur §. furti autem.

Melius est intacta iura seruare quam post causam vulneratam remedium quærere, C. in qui. cau. integ. restit. l. fi. & C. quando vnicuique licet sic in l. 1. gl. in c. suscepimus, de homi. Maria, in c. sententiam, q. 24. in fi. ne cle. vel mon.

Melius est delinquere in faciendo quam in omittendo, l. Iul. §. 1. ff. de act. emp. & l. si sterilis, §. cum per venditorem, e. tit.

Mulier damnauit, & saluauit, in aut. vt lice. ma. & aui. gl. fin.

Malum est peccare, diabolicum perseuerare, not. glo. C. quomodo & quando iudex sen. fer. de l. contentaneum.

Medium tenuere beati in auth. de consul. in princ. col. 4.

col.4.ff.de offic.proconsul.l.solenti.§.fi.& insti.de re.di.§.cum ex aliena,& insti.ex qui.cau.ma.non licet,§.pe.gl.in l.1.versi.Labeo,ff.de aqua plu ar.

Malum exemplum debet reprobari,l.obseruandum, §.de iusti.& ff.ad se.con.Macedo.l.1.

Multa impediunt contrahenda, quæ non impediunt iam contracta,ff.de his qui sunt sui,vel alie. iu.l.4. § patre furioso,ad de rex.in l.1.ff.de ferijs. Contra de l.non dubium,C.de leg.& ciuides 10.dist.

Mala herba cito crescit,no.gloss.C.de his qui ve.æta. imp.l.2.

Manifesta probatione non indigent,l. si vero, §.l.ff. qui satisda.cog.& ff.de act.emp.l.excepto,in fi.primi responsi.& ff.de do.præleg.in fi.& C.de accus. l.ea quidem.

Mulier non potest esse testis in testamento, ff. qui testa.fa.pos.l.qui testamentum.

Materia dicitur,quæ est notæ authoritatis, & honestè viuit in domo sua ff.de lib.exhi.l.3.§.fi.& ff.de his qui sunt sui,aut & c.l.nam an ciuium.

Minor 15.an.non potest testari,l. qua ætate, ff.de his qui testa.face.pos.

Melior conditio domini per seruos fieri potest, non deterior,ff.de re.iur.l.melior.

Melius est habere actionem,quam rem, ff.de re.iu.l. minus est.

Matrimonium est viri,& mulieris coniunctio indiuiduā vitæ cōsuetudinem retinens,inst.de pa.po.§.1.

Mulier quæ mortem filij vult persequis, prius debet probare se matrē.l.non ignorat,C.qui accu.nō pos.

Maior castitas requiritur in mulier,quàm in viro, C. ad sen. Orfi. l. si qua illustris,in authen. quomodo oportet episcop.& cle.& c.§.oportet, col.1.

Mors omnia soluit in auth.de nup. § deinceps,col.4.

Miles non potest aliquem accusare, nisi suam, vel suorum iniuriam prosequatur, l. non prohibetur, C. qui accu. non pos.

Miles nō potest esse procurator, l. militē, C. de procu.

Miles magis scire debet arma, quàm leges, l. sancimus, §. ex omnibus, C. de iur. delib.

Melius potest quis videre alienum errorem, quam suum, vt patet in ludo de scachis, nam melius videt qui ibi assistit, quàm lusor, no. gl. l. error, in fin. gl. C. de iur. & fac. ign.

Mandatum contra bonos mores non est obligatorium, instit. mand. §. illud quoque.

Mandatum re integra sola reuocatione finiri potest, insti. man. §. recte.

Mandatum debet esse grauitum, inst. eod. §. fin. & l. 1. §. mandatum, ff. eod.

Milites non possunt esse aduocati, insti. de except. §. pe. quia debent intendere, vel vacare circa arma, C. de iu. delibe. san. circa prin.

Mulier transiens ad secunda vota tria optima negligit, Deū, defuncti memoriam, & filioru m charitatem, in auth. de nup. §. nos autem iuramus, col. 4.

Minus tribuit, qui nihil tribuit, no. insti. quod cum eo qui, §. cum duas, ff. de tribu. l. illud, §. si cuius dolo, & ar. de verb. sig. l. minus, & l. verbum amplius.

Minus peccat, qui illicitè docet, quàm qui addiscit, l. 2. C. de hære.

Mandatum suscipere liberum est, susceptum autem consumandum est, insti. manda. §. pe.

Milites dicuntur defensores nostri domini, l. ab hostibus C. de postli. reuer. & redem. ab hosti.

Miles autem appellatur à militia, id est, duritia, quam pro nobis sustinet, l. 1. ff. de testa. mi. §. vlt.

Mala electio in culpa, l. item videndum, ff. de pe. hære. &

re.& ff.de neg.gest.l.nam & seruus,§.fi.

Metus est inconstantis,vel futuri periculi causa,mentis trepidatio,l.1.§.metus,ff.quòd met.cau.

Multa priuilegia dantur aduocatis,l.sancimus, C.de aduoca.diuer.iudi.

Morte nihil certius est,nil vero incertius est eius hora,l.1.ff.de condi.& demon.

Modus ita exceditus in eo,quod est amplius,sicut in eo.quod est minus,c.custos,de off.custodis,l.1.dist. qui in aliquo 45.di.disciplina.41.dist.quisquis, & ff. de pe.respiciendum,C.de cu.& ex.fi.siquis in fin. & de vita,& honest.cleri.c.clericus, & sic media via tenenda est, vnde versus. Cum media semper gaudebam ludere forma.Maior enim medijs gratia re.inest,& illud,inter vtrunque vola,medio tutissimus ibis,& medium tenuere beati.

Melius est pauca idonee effundere, quam multis inutilibus corda hominum prægrauare,l.tanta, C.de vete.iur.enu.

Melior conditio nostra per seruos fieri potest, deterior fieri non potest,l.seruus, C.de pac.l.melior,ff. de re.iur.

Maturius mihi scribas rogo,tex.l.miles, §.quidam ff. de adult.

Manus strictio significat vnionem , & signum pacis, cap.fundamenta,vbi gl.de elec.lib.6.

Mora sua cuilibet est nociua regula iur. mora.lib.6.

Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum,eo.tit.& lib.

Melius est non soluere, quàm solutum repetere, l.3. ff.de compensatio.

Mulier incontinens est dedecus totius agnationis, tex.est in l.1.C.de sena.Clau.tol.

Mulier dum meretrix non est,inhonestũ facit,si quid inhone-

inhonesti faciat, sed quando meretrix est honestum facit quia ea quæ meretricis sunt facit, l. 3. sed quod meretrici, ff. de condi. ob. tur caus.

Mulier in quinquagesimo anno perdit fęcunditatem, l. si sterilis, §. 1 ff. ea ac. empt. Contra de l. si maior, C. de l. hęre: vide Soci. consi. 126. in prin. col. 3. lib. 3.

Mater multum amat filium, l. 1. ff. de Car. edic.

Mixtum sub simplici continetur, l. 2. in prin. ff. de ver. obl. Contra de l. si ita quis, ff. de lib. & posthu.

Mandatum habens ad petendum pecuniam videtur habere mandatum ad solutionem recipiendam, l. quod seruus, & l. si seruus, ff. de solut. Ias. post Alex. in l. filius, in 2. col. C. de pactis.

Magister nobilior fit per scholarem, pater per filium, §. præses per subiectos in aut. consti. quæ de dig. §. generaliter, vbi glos. in verb. nobiliores, & honor est magistro habere optimus scholares, in gl. prohe. ff. §. accipite.

Meretrix dicitur illa quę duos tantum admisit causa quęstus, l. palam. ff. de rit. nup. do. Ab. in c. cum decorem, cir. fi. de vi. & ho. cl.

Meretrix mater, filiam meretricem exhæredare non potest, l. in arenam, vbi Bar. C. de inof. test.

Mutari dicitur testamentum, vbicunque aliquid additur, tex. in l. idem est, ff. de testa. milit. arg. contra de l. hæredes, ff. de testamen.

Multitudo onerosa nil habet honesti, c. cum sit de ęta. & quali. in audi. de rese §. 1. col. 2. contra de c. extra conscientiam, 64. di. & cap. prudentiam, de of dele. & l. fi. C. de fideicom. vbi no. per ampliores homines perfecta veritas reuelatur.

Melius est partem habere quàm toto priuari, inst. ad leg. Falc. §. ex diuerso.

Mens retenta nihil operatur, l. si repetendi, C. de condi-

di.ob.l.si maiores, C. de transac.

Merum dicitur ab omni alia reseparatum, l.qui res,§. in Romæ, & ibi gl ff.de sol. l. sic, vbi Moder. post Ang.de leg.1.glo.in §.1.in ver.à mero, de diui. stip. inst.per Ias. in l. stipulationũ aliæ,in prin. per illum text. ff. de ver. ob. Adde Pau. de Cast. in l. Imperium, ff. de iur. om.iud.

Matrimonium contrahens supponit se fortunæ,sicut nauigans gl.1.in c.vos nouimus, 17.q.2.

Malos mores infirmitas animi non excusat, l. 1. C. si aduers. delict.

Mitius agitur cum lege,quàm cum eius ministro, l.& si post tres,ff.si quis cau.& l.Celsus,ff.de arbi. Contra de l.si fęmina, ff. de arb. & l. si tamen, §. pe.de compens.de l. si libertus ff. de iurepa. vbi alienatio facta in fraudem hominis tenet. Pro resolutione vide d.Car.in cle.constitutionem, §.insuper,in 1.q. de elec. per Ias. in §. item si quis in fraudem, in 2. col.de act.inst.& Decius format etiam contrarium in l.imaginaria,ff.de reg.iur.

Mala simpliciter sunt magis detestanda, quam mala secundum quid,ff.de contrah.empt.l.quod sæpe,§. Veneni mali.

Mandatum intelligitur ,secundum , quod dominus consueuit mandare l.Titianus,ff.quod cum eo.Bal. in rub. de proc.in 3.col.

Monachus antiquitus habebat proprium,glo.per tex. ibi in l.si quis presbyter,C.de epis.& cler.

Mille hominum species,& rerum discolor vsu, Velle suum cuique est, nec voto viuitur vno, Persius, &. gloss.in l.Barbarius,ff.de offi.præto.gl.fi.

Mores boni potius,& prius attendi debent, quam diuitiæ,& dignitates,quæ non sunt ita sufficientes, vt in l.scire §.cum reliquis,ff.de tut.& cur.dat.ab his

Mores

Mores posterioris derogant prioribus, Bal. in l. si filia, ff. de inof. testa.

Mors est casus fortuitus, l. licet, C. de pac. l. interdum, ff. de iud. l. 2. §. si eo tempore, ff. de admi. re. ad ciui. pert.

Magis expresse credendum est testibus deponētibus, & affirmantibus, quam illis, qui non expresse affirmant, iuxta notata in l. testium, C. de testi. cū simi.

Magis credendum est testi. deponenti de visu, quam deponenti de auditu ar. eorum quæ not. in l. testium, C. de testi. & in c. cum causam, el primo, extra, de testi. cum simil.

Melius est esse popularem vnius nobilis ciuitatis, quā nobilem esse mediocris ciuitatis ita Bar. in l. 1. C. de Alex. prima, li. 11. per illum tex. & illud dictum Bar. in d. l. 1. extollit Lu. Ro. in rep. l. si verò, §. de viro, in 14. fal. ff. sol. ma.

Multa promittuntur causa necessitatis, quæ alias non promitterentur, c. si quis propter, de fur. cum multis simi. vt per Ias. in l. 1. in 20. col. ff. de offi. eius cui man. est iurif.

Mulierum genus auarissimum est in donando, l. si à sponso, C. de dona. ante nup. & ff. de dona. inter vi. & vxo. l. si stipulata, in fi.

Mendacium nemini nocens, non est punibile, ita Bal. in l. fi. per illum tex. ff. quòd cum fal. tut, quia, vt inquit Sal. in auth. contra qui propriā, col. 3. in prin. C. de non nu. pe. mendacium, quod alteri non nocet censetur negatorium.

Magister debet esse humilis, & benignus auditoribus, & humiliter docere non cum austeritate, & potentia, vt 46. dist. habet hic, l. obseruādum, ff. de offi. præsi. & l. illicitas, §. ne. potentiores, cum no. eo. ti. & nimia seuitia præceptoris culpæ comparatur,

ff. ad

ff. ad leg. Aquil. l. præceptoris.

Magis qui est laudandus in eo quod acquirit ex sua virtute,& industria, quam in eo quòd naturaliter, & ex successione sibi peruenit, in quo non oportet nos laudari neque vituperari,gl. no. est in l. expræssisset ff.de cap.

Malus per pœnitentiam emendatus, vlterius malus non dicitur,l.quòd ita,ff.de ædil.edic.& c. testimonio,de test.& no.per Io. An. in c. semel malus, de reg. iur. lib. 6. quasi dicatur nouus homo renouatus, 50. dist. c.ferrum.

Misericordia est rigori anteponenda,vt extra de sortile: c. 2. C.de iud. l. placuit, & præceptum misericordia omnibus est commune, vt 86. distin. non satis.Et sententia quæ misericordiam vetat fugienda est,vt 50.dist.ponderet,in fi.

Monachus qui non habet curam animarum,non potest dare pœnitentiam alicui parochiano, etiam cum licentia proprij sacerdotis, hoc enim pendet ex cura animarum. Et ideo nulli Sacerdoti hoc licet sine licentia proprij Episcopi,ita Arch. in c. 1. prope.prin. 16.q. 1.

Mulieres bonæ, philosophis hodiernis possunt comparari,qui rari sunt vt l.sed & reprobari,ff. de excus. tuto.

Magnificus dicitur Rex, & magnificentia Epitheton est regi conuenientes tex.est & ibi Abb.in c.nouit, de of.le.& Ioan.And.in c.grandi,de sup.neg. prælat.id 6. Venetijs autem omnes dicuntur magnifici,quasi omnes sint magna facientes.

Magis dignum, trahit ad se minus dignum, c. quod in dubijs,de conse.eccl.vel alta.

Merces fœlicitatis non acquiritur, nisi per laborem virtutis,c.ieiunium,circa prin.de conse.dist.5.

Nobis

N

NObis inuitis res noſtras alius detinere non debet,ff.ſol.matr.l.ſi filiusfa.§.maritum,in fi.

Nemo videtur dominus membrorum ſuorum, l. liber homo ff.ad leg.Aquil.

Nobilior præſumptio in iure eſt accipienda, l. merito,ff.pro ſoc.l.Quintus,ff.de do.inter vi. & vxo.ff. de re iu.l.ſemper in dubijs.Contra,ff.de le.2.l.vnũ ex familia,§.fi.

Nemo poteſt eſſe iudex in ſua cauſa,l.qui iuriſdictioni,ff. de iu. om. iu. & C. ne quis in ſua cauſa indicet,per totum.

Nemo poteſt eſſe teſtis in ſua cauſa,l.nullus,ff. de teſtim.& C.eo.l.omnibus.

Nuptias non cõcubitus,ſed cõſenſus facit,ff.de cond. & demon.l.cui fuerit,& ff. de re. iur. l. nuptias.

Nemo de domo ſua inuitus extrahi debet, ff. de reg. iur.l.nemo,cõcor.ff.de in ius vocan.l. plerique, intellige in ciuilibus, ſecus in criminalibus, & hic tenet gloſſ.per text.in authent.vt nulli iud.§.quoniã. Nã domus tutiſſimum cuique refugium,atq; tabernaculũ eſt,& receptaculũ,ff.de ius voc.l. plerique.

Nemo rem ſuam emere poteſt,ſiue ſciat eſſe ſuam,ſiue ignoret,l.ſuæ rei,ff.de contrah.empt. ſed ſi ignorans emit poterit repetere quo ſoluit, quia nulla fuit obligatio.

Neceſſitas non habet legem,l.vnica,ff.de offi. conſu. & ff.de excu.tu.l.non ſolum,§.fi.ff.de offi. procõſ. l. aliquando, cum multis alijs, c. ſicut non alij, de conſe.diſt.1.

Neceſſitas officij aliquid excuſat,l.quartum, ff. de in ius voc.ff de his quibus vt indi.l.tutorem.

Nemo inuitus agere,vel accuſare cogitur,C.vt nemo inuitus,& c. in rubro,& nigro.

Nemo

Nemo ex alterius contractu obligatur, l. pen. in fin. C. ne vxor pro ma. vel econtra.

Nemo ex alieno consilio obligatur, ff. de pœ. l. 1. §. si verò suaseris, & ff. man. l. si & enim, l. fin. & inst. eo §. tua gratia interuenit.

Non nocet cogitatio, nisi sequatur effectus l. 1. in fi. ff. quod quisque iur. & ff. de pę. l. cogitationis pœnam. Contra, C. de fur. l. si quis, & C. de epi. & cle. l. si quis non dicam.

Non debet nocere alij quod inter alios actum est, l. nam postea, in fi. ff. de iureiur.

Nec masculus, nec fœmina per se sufficiens est ad propagationem liberorum faciendam, in authen. de trien. & semis. §. & hæc omnia, in fi. colla. 3.

Nemo in necessitatibus liberalis extitit, ff. de adi. le. l. rem legatam, in fi.

Non valet respõsio quæ lege non probatur, not. glos. in auth de trien. & semis. §. consideramus, colla. 3. super verbo erubescimus.

Non potest videri deijsse habere qui nunquam habuit, l. non potest, ff. de reg. iur.

Non debet ei succurri qui necessitatem sibi imponit, l. si fideiussor. §. pe. ff. qui satis. cog. & ff. si quis cau. l. 2. §. si quis tamen, & ff. qui satis. cog. l. de die, §. fin. & C. de act. & ob. l. sicut.

Negligentia vnius alteri non debet nocere, ff. de euic. l. rem hæreditariam, in fi. ff. de transac. l. 3. ff. an Sillei. l. fi.

Non debet via aperiri maleficijs, ff. de Carb. edi. §. l. sed & siquis, ff. de l. cau. l. ordinata, ff. de litig. l. 1. §. si in er.

Nemo ius sibi dicere debet, C. ne quis in sua causa ius sibi di. in rubro, & nigro, ff. de iu. l. Iulianus, ff. de iuris. om. iu. l. qui iuri, & l. si quis in tantã, C. vnde vi,

de vi,cōtra,ff.quod met.cau.in fi.& ff.de arb.l.pen.

Non debet discooperiri vnum altare, vt alterum cooperiatur c. cum causam, de præbe. in antiquis, l. assiduis,C.qui pot.in pig.hab.

Nemo alieno odio debet pręgrauari,C.de inof.testa. l.si quis,§.1. & C. de pœ. l. sancimus, & est regula iu.in 6.& de si.c.nobis.

Non licet variare, l. si cui, ff. de serui. & ff. de aqua quoti.& æsti l.fin.

Non est nouum, vt lex quibusdam spiritualiter numeratis generale verbum subijciat, l. si seruus seruum,ff.ad le.Aquil.§.inquit, in fi. & C. de sacrosa. ec.l.generaliter.

Non videtur perijsse, qui per exceptionem remouetur à petitione,ff.de reg.iur.l.non videtur.

Nihil est quod lumine clarius refulgat quàm recta fides in principe, C. de sum. tri. & fi.ca. epis. inter claras,in princ.

Nihil est tam studiosum in omnibus rebus, quàm legum authoritas,C.de ver.iur. enucl.in prin.

Nomina debent esse consonantia rebus,insti. de dona.§. est & aliud.

Non sufficit abstinere à malo, nisi fiat quod bonum est,in auth.de no.for.fide.circa medium, col. 1. & idem no.gl.ff.de iust.& iur.l.iustitia,§.iuris præcepta,super ver. tribuere, & inst. eo. §. super verbo suum,& in cle. cupientes,§.1.de pœn. & 32. q.5.c. de forma.

Nemini facit iniuriam qui suo iure vtitur, ff. de reg. iur.l.nullus.

Non solent quæ superabundant vitiare scripturam, ff.de reg.iu.l.non solent,& l.vsuras,ff.de vsu.Contra,ff.de reg.iur.l.actus,& instit.qui da.tut.pos.

Non potest videri improbus qui ignorat quantum sol-

soluere debeat, ff. de regu. iur. l. non potest videri Concor. l. si residuum, C. di stract. pig. & l. si test. ff. de cond. & demon.

Non est indulgendum malitijs hominum, ff. de rei vendi. l. in fundo alieno, §. pen.

Nemo præsumitur iactare suum, ff. de prob. l. cum de indebito, §. 1.

Non licet accusato de pari, vel minori crimine re accusare, C. qui acc. non pos. l. neganda pendente cum prima actione nisi suam, vel suorum iniuriam prosequatur.

Non vult esse hæres, qui hæreditatem ad alium transferre voluit, ff. de reg. iur. l. non vult.

Non debet actori licere quod pro eo non permittitur, ff. de reg. iur. l. non debet.

Nemo plus iuris ad alium transferre potest, quàm habet, ff. de reg. iur. l. nemo plus.

Nemo videtur consentire qui errat, ff. de re. iur. l. non potest.

Nemo alieno nomine agere potest, ff. de re. iu. l. nemo.

Nemo potest dolo carere vbi imperio magistratus non obtemperat, ff. de reg. iur. l. nemo potest.

Nihil dolo facit, qui suum recipit, ff. de re. iur. l. nihil.

Nemo ex suo delicto meliorem suam condictionem facere potest, ff. eo. l. nemo.

Negans non tenetur probare, l. 1, ff. proba.

Non omne quod licet honestum est, ff. de re. iu. l. non omne.

Non debet alteri per alterum iniqua cōditio afferri, ff. eo. l. non debet, C. de transactio. l. transactio.

Nolenti agere non currit præscriptio, C. de inoffi. testamen. l. contra maiores.

Nemo inuitus cogitur suscipere procuratorium, l. inuitus, C. de procura.

Non euadit quis pœnam delicti si mandato alterius fecerit, C. de accu. l. non ideo.

Nemo potest habere duas vxores, l. eum qui, C. ad l. Iul. de adult.

Non est licitum fideiussori emere rem debitoris pro quo fideiussit, l. fideiussor, C. de distract. pig.

Nihil actum credimus dum aliquid est super agendum, l. cum Syllanianum, in fi. C. de his qui. vt indi. vide Io. de Pla. per illum tex. in l. cum procurator, C. de metal. & metal. lib. 11.

Nemo compellitur ire ad iudicium die feriato, ff. si quis in ius vo. non ierit, l. 2. in fin. & C. de ferijs, l. omnes.

Nemo debet interrogari de conscientia aliena, C. de acc. l. fin.

Non probat hoc esse quod ad hoc contingit abesse, C. de proba. l. neque natales.

Nulli credi debet se habere mandatum principis, nisi ostenderit literas principium, l. vnica, C. de menda. princ.

Nemo debet mutare consilium in alterius iniuriam, ff. de re. iu. l. nemo, C. de neg. l. fi.

Non videtur rem amittere cuius propria non fuit, ff. de re. iu. l. non videtur, ff. si qui mo. vsu. amit. l. 1. §. sed si ita demum.

Nemini debet abstrahi ius suum inst. de his qui sunt sui, &c. §. fi.

Negligentia, cum negligentia compensatur, ff. de cō pen. l. si ambo, in prin. & c. pœna pœnæ, ff. de regu. iu. l. compar. §. fi.

Nemo ex suo dolo debet lucrari, l. non debet, in fin. ff. de dolo malo.

Nemo defensor in aliena re siue satisdatione, institu, de satisda. §. si verò in personam.

Nemo

Nemo debet esse negligens in suo officio, ff. de exc. tu.l.si duas,§.nemine,& ff.de admi. tu.l.cum plures nimium, & ff. de offi. præst.l. diuus Marcus, in fi.

Negligentia omnia lædit,in auth.de quæsto.§. sed & pigritiæ,col.6.& C.de colla.l.pen.

Non debent melioris conditionis esse male agentes quam bene,ff.de noxa.ac l.non solum, pro hoc gl. circa prin.gl.l.1.C.credi.euict.non te.

Nefas videtur esse nulla præfatione iudici rem exponere,ff.de orig.iuris,l.1.

Nefandum est aduocatos sine aliqua præfationem loqui.l.prædicta,ff.eo.

Non videtur res reddita,quę deterior facta redditur, l.3.§.1.ff.commo.

Non est standum omnino præsumptioni.no. gl.in l. res hæreditarias,ff.de cri. expi. hær. & C. res inter alios acta.l.1.

Noua placent.no.in prohemio, ff.§. in secundo autē anno super verbo quia noua.

Nihil est quod nequeat actioni subijci,quàm vera religio C.de sum.tri.& fi.ca.epistola inter claras, circa prin.

Nihil debet esse superfluum in legibus ar.in l.si quādo,ff.de le.2.adde tu.tex.singularem in l.1.ff. quod ma.cau.

Nemo debet esse nimis credulus,l.fi.in prin.C. de ac cu.l.1.§.1.de eo per quem factum fuit quo minus, l 4.§.si accepi,ff.de in rem ver.vide quæ dixi supra in alia quis.fo.2.

Nolite inebriarj vino.l.omne delictum per vinum,ff. de re.mi.

Nolite iudicare & non iudicabimini,& illud,qua mē sura mensi fueritis remetietur vobis,no.glo.l.rem

non nouam,§.eod. C. de iud. super verbo iudicabuntur.

Nihil tam naturale, quàm vnumquodque dissolui eo genere quo ligatum est,ff. de regu.iu.l. nihil, & ff. quando lib.ab emptio.disce.l. 1.

Nota reddēda singula singulis,inst.de duo.reis,§.pe.

Non imputatur ei aliquid, si non facit,quòd si facere vellet non posset,no.gl.in l. cum quidam,§.si pupillo,ff.de vsu.& l.pecuniæ,in fi.eo. tit.& ff.de arbi.in fi.C.de anna.exce.l. 1.in fin.ff.ad l.Iul. de adul.l.si maritus,in prin.

Nomina & verba transposita idem significant,l.præposteri,C.de testa.& l.cum potest,§. fidei tuæ committo.ff.de le.2.

Nil refert quid ex equipollentibus fiat, C. de inst. & substi.l. si modo,& C.de don.quæ sub modo. l.fin. Contra de l. cum pater,§.hæreditatem, ff.de leg.2. vide limitationem per Corse.in reper.in versi.formæ ad vnguen.

Non minor est virtus quàm quærere parta tueri.No. gl.C.de no.co.confir.super verbo posita.

Non faciunt moles ad fera bella manus.No.gl.de exce.l. 3.in fi.gl.& gl.in ver.posita. C de no.co.cōfir.

Nihil magis bonæ fidei congruit, quàm id præstari, quod inter contrahentes actum est, ff.de act.emp. l.emptio.

Noxa caput sequitur,inst.de noxal.§. omnes autem.

Nullus videtur dolo facere qui suo iure vtitur,l.quod & lex,§.1. ff. de lib.ho.exh.l. fluminum, §. 1. ff.de dam.infec.

Non videtur vim facere qui suo iure vtitur,l. non videtur,ff.de reg.iur.

Nihil dolosus doloso tenetur,ff.de dolo,l.si diuus,secus tamen si tibi feci damnum in vna re,tu mihi in alia,

alia,quia ambo agimus,ff.de noxal.l.quædam,§.1. & arg.ff.de vi & vi ar.l.colonus, est tex. in l.tutor, §.liberi,ff.de supe.tut.

Nimia sæuitia culpæ assignatur,l.præceptorum,ad l. Aquil.

Nuda traditio nunquam transfert dominium, ff. de acq.rer.do.l.nunquam,hoc verum, nisi iusta causa præcedat.

Nemo viuit vt lupus vento.l.fi.de ali.pu.l.præses,& l. fi.in fi.pro hoc gl.l.sed si lege,§.quod autem, ff.de pet.hære. super verbo errogasset.

Nemo sine actione expetitur,l.quoties,§.item si temporali, ff. de admin. tut. vide Ias.inst. de actio.in prin.col.16.

Natura cohæret solo superficies, l.obligationum fere,§.placet,ff.de act. & oblig. Contra de l. posthumus,ff.de inoffi.testam.

Nemo potest duobus dominis seruire, vt in tit. de eo qui arma belli deposuit, c.1. & de feudo fœm. c.1. col.10.vbi dicitur qui factus est miles Dei, desinit, esse miles seculi.Item scriptum est,nemo Deo militans implicat se negotijs alienis 21.q.3.c.Apostolorum,& c.placuit,& C.de episc.& cler.l.naturaliter, contra hoc facit tex.in l.duorum,ff.de oper.lib.vbi duobus eodem tempore potest quis seruire,pro solu.vide do.Abb.in c.ex literis,in 6.col.de prob.

Nã sequitur leuitur filia matri iter.Et sequitur leuius patris iter filius istud no.in l.& si nolit, §.qui mãc. ff.de ædi.edic.& gl. est finalis decreti, q̃ hoc dicit.

Negotia grauia debet quis per se tractare, non per procuratorem,C.de procu.l.vlt.arg.c.si pro debilitate,de offi.de leg.

Non esse,& nõ posse fieri paria sunt,l.multa, in prin. ff.de cond.& dem.l.naturalẽ,in prin.ff.de acq.rer.

do.l. Gallus,§.videndum,ff.de lib. & posthu. Alex. in l.si constante,§.si vxor.ff.sol.mat.
Non videtur posse fieri, quod non potest fieri honeste,l.nepos proculo,ff.de verb.sig.
Nemo damnum facit nisi qui id fecit,quod facere ius non debet,ff.de reg.iu.eadem regula.
Nunquam actiones præsertim pęnales,eadem re concurrentes alia aliam consumit,ff.eo.l.nunquam.
Nihil inter ipso iure quis actionem non habeat an per exceptionem infirmetur, regula iur. nihil interest,ff.de dol.l.eleganter,§.seruus,paſ.
Non esse,& non apparere paria sunt, l. in lege, ff. de contrah.emp.l.cum res,in prin.ff.de leg.1.
Non alienat qui duntaxat omittit possessionem,ff.de reg.iu.
Non videri principem defuncto priuilegium concessisse quod ei quem viuere æstimabat concessit, ff.de reg.iur.l.Neratius.
Non est singulis concedendum quod per magistratum publice posset, fieri, ne occasio sit maioris tumultus faciendi,l.non est singulis,de reg.iur.
Nemo ideo obligatur quia recepturus est ab aliquod quod præstiterit regula iur.nemo ideo, ff. l. supra, apud Labeonem,ff.de aqua plu. art. Contra, ff. de poc.l.& ancillarum,§. si quis cum sermo. Item ad legem Fal.l. si fundum,§.fi.ex tut.
Non videntur data quæ eo tempore quo dantur accipientis non fiunt,l.nō videntur,ff.de verb. oblig. l.vbi autem,§.fi.ff.de verb.obl.
Nemo diu gaudet qui iudice vincit iniquo,l. in hæredem,ff.de calu.in gl.
Nimis festiuas Marcelle,l.1.ff.de ex.rei iudi.
Nullum crimē patitur is qui non prohibet cum prohibere non potest,regula iur.nullum crimen, ff.
Nulla

Nulla intelligatur mora ibi fieri vbi nulla petitio est, regula iur.nulla,ff.& ff.de verb. obl. l. si pupillus. Contra de l.si pacto quo.C. de pact. & l. nuda, C. de contrah.§.commit.stip.

Non videtur quisquam id capere quod ei necesse est alij restituere,regula iu.non videtur,ff. l. si pars, §. fi.ff.de inoffi.testam.l.tam ei,ff.de leg.

Nemo qui condĕnare non potest,absoluere potest regula.iu.nemo,ff.Contra de l.fi.ff.de iniust.ru.testa.

Nullus pluribus defensionem vti prohibitur regula iu.nullus,in 6.& C.de transact.l.interpositas.

Non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum regula non præstat,in 6.& c.congregato,de elect.& ff. de verb. obl. si dari stipuler. & ff.de op.leg.l.2.& 3.

Nihil interest quod verbis dicatur vel signo indubitabili demonstretur, l. quoties, §. si quis nomen,ff. de hære.inst.hoc limitat vt nisi sit data forma,Corso. in reper. in ver.forma ad vnguem.

Nihil cõsensui tã contrarium est,qui & bonæfidei iudicia substinet, quàm vis atque metus quẽ cõprobare contra bona mores est regula iur. nihil, ff.

Non capitur quis ius publicum sequitur regula iu.nõ capitur,ff.concord.tex. in l. non videtur, C. de in integ.rest.& de mino.l.verum,§. item non resti.

Non videtur consentire qui errat.regula est in.ff.concor.tex.in l.si per errorem,ff.de iu. om. iud. & l. 2. ff.de iu.in princ.ar.contra,ff. ad leg. Falc. l. 1. §. si legatarius.

Natura comparatum est vt homines sint faciles ad dissentiendus,l.item,§.principaliter, ff. de arbitris.

Non est in mora qui potest exceptione legitima se tueri regula.iur.non est in 6.& c.de quarta,de præscript.

Non entis nullæ sunt partes,l. eius,qui insulam, in fi. ff. si cer. pet.

Non posse quis dicitur quod non potest fieri absque dispensatione no. Domini. per gl. pe. ibi in c. gratia de. rescri. in 6. dicitur non posse fieri illud quod debet fieri per remedium extraordinarium,ita Innocen. & ibi Abb. in c. pastoralis, vbi Abb. in fi. de cã. pos. & proprie. de quo per Decium, in c. at si clerici, §. de adul. in 5. col. de iud. & alibi dicitur quòd absque dispensatione fieri non potest,l. apud, l. Iulianũ,§. fi. de le. 1. §. fęminæ, vbi Ang. inst. de adop. de quo per Deciũ in c. 1. in 2. col. de fi. instru. Dyn. regula semel Deo & ibi Moder. de reg. iur. in 6. vide no. in clem. sæpe in 13. col. de verborum sig. vide etiã quæ dicit do. meus Ludouicus Gomesius in singularibus suis, l. de fideicom. lib. l. 4.

Negatiua æquipollet affirmatiuæ,l. si quis codicillos, & in gl. C. de codicil.

Nunquam ex post facto crescit præteriti delicti æstimatio,l. omnis,§. nunquam, ff. de reg. iur.

Non videtur perfecte cuiusque id esse quod ex causa afferri potest,l. omnes,§. non videtur, ff. de reg. iur.

Non est sine culpa qui rei quæ ad se non pertinet se immiscet, c. non est, de reg. iur. lib. 6.

Non sunt facienda mala vt inde veniãt bona, no. glo. in l. qui sub prætextu, C. de sac. san. eccle. & in c. magna, no. cle. vel mo. contra de. c. dixit Sarra. 32. q. 4.

Nomina verbalia important factum,l. consilio, in fi. ff. de cu. fur. ex quo dicebat Ias. in l. stipulationum aliæ, §. stipulatio, quòd stipulatio est facti, vide ibi.

Non refert an aliquid an propè illud facit, ff. de dolo, ex ap. §. si quis, ad Velle. l. tutor. §. cum quidam, in fin. ad Turp. l. 1. §. fi. Contra, ff. de tutel. l. si filius, de fur. inficiendo, de solut. l. si homo, §. si genere, limi-

limita vt per Corse. in reperto. in verbo forma ad vnguem.

Non est idem iuris de parte quo ad partem,& de toto quo ad totum,ff.de seruit.vrb. prædi.l. per fundum,& l.cum de indebito,de proba.contra de admini.tuto.l.si duo,& ff.de vsur.l.qui scit,in prin.

Non quod est, sed quod esse creditur attenditur; l. diuus,ff.de offi. præ si. & ff. de pet. hær. si putas alias si possessor.

Nutrix,mater,& auia æquiparantur,l.1.§.consequēs, ff.de suspect.tuto.

Negatiua magis negat quàm affirmatiua affirmat, l. si Rufinus,C.de test.mili.l.3.§.liber,de suspe.tuto.

Natura huius copulæ,& est copulare diuersa,c.ex parte,de rescrip.cum simi.

Non potest quis ex vnico actu iudicari bonus,vel malus vel industriosus,in prohe. institu.§. cunque, ibi solertia,& l.1.C.quibus & aduer.quos.

Nemo iniuriā propriam vindicare debet authoritate propria,23.q.4.inter querelas,& q.5. de occidēdis.

Notorium æquipollet expresso in tenore libelli, But. c.per tuas,de sent.excommu.

Nemo debet se opponere illi à quo recipit beneficiū, 22.q.4.de forma,& extra de postu.c.vlt.ff.de inoffic. test.l. si pars,in fi.§.hoc autem 8.q.2. illud.

Notoria iniustitia sentētiæ, etiam in ea non expresse reddit eam inualidam,Abb.in ca. inter cæteras,de sent.& re iud.& Ludou.in l.admonendi,10.col.ff. de iureiu.

Naturale vitium est negligi quod communiter possidetur,vt si habere nihil qui non tantum habeat arbitretur,denique suam, quoque partem corrumpi patitur,dum inuidet alienæ,tex.in l.2.C.quando & qui quarta pars debe.li.10.

Nullum

Nullum malum peius est quàm Christianos suis inuidere sacerdotibus,c.sunt plurimi,6.q.1.in fi.

Nemo potest sibi eam legem dicere, à qua sibi recedere non liceat,l.si quis,in prin.ff.de leg.3.

Non est inspiciendum quod fit,sed quod fieri debet, ita elegantissime dicebat, Proculus iureconsultus, in l.sed licet,ff.de offi.præsi.Non tam spectandum est quod Romæ factum est,quã quod fieri debeat.

Non potest dirui domus ad hoc vt fiat viridarium. Barthol.Cæpolla in tractatu de seruit.tit.de horto. per l.an.in totum, C.de ædi.priua. & l.senatus, ff. de contrah.emp.& l.cætera,de leg.1.

Nobiles pro maiori parte hodie superbi, & inimici popularium,gulosi,& luxuriosi plusquam populares,& nihil aliud sciunt nisi comedere,bibere,& superbire, ita dicit Bald. in l.per adoptionem, ff. de adopt.in prima lectura.

Nobilitas stercus est,nisi habeat virtutis concomitantiam,Hostien.in cap.venerabilis, de præben.& dicit idem Host.in c.tua,de consan.& aff.col.2.quod qui superbit de nobilitate, aut nobiliori sanguine, de nobiliori stercore intumescit.

Nobilitas, & scientia æquiparantur quoad promouendos,Barb.in cap.postulasti,de rescript.col.2.& idem Barb.in c.accedens,2.vt lite non contest.

Non deductum per malitiam in causa principali, nõ potest deduci in causa appellationis,glo.fin.in ca. inter monasterium de sen.& reg. iur.quam sequitur Host.Ioan.But.& Abb.

Narratio determinatur à conclusione Franc.Aret.in l.ait prætor,la 2.de iureiur.num.17.

Non enim loca,sed vita,& mores sanctũ Deo faciunt sacerdotem, quum ex officio suscepto non licentiam peccan.li.1.sed necessitatẽ viuendi se nouerit

assecu-

assecutum, ita tex. 11. dist. in fi. princ. tanto nempe studio maiore omnigena se virtute monstrabilem debet pontifex exhibere quanto si deuiet plures suo exemplo pressumeunt. Si enim Papa suę, & fraternæ salutis negligens deprehenditur inutilis, & remissus in suis operibus, & insuper à bono taciturus, innumerabiles populos cateruatim se cum ducit primo mancipio gehennæ, cum ipso plagis multis in æternum vapulaturos tex. ita tex. in c. si Papa, ea di. Trahitur quippe vita pontificis (imo & cuiuslibet prelati) facile à subditis in exemplum, ca. magnæ, de vo. quia sunt vt signum ad sagittam positi, c. qualiter & quoniam 2. de acc. Et facit quod vulgo dicitur. Regis ad exemplum totus componitur orbis, no. gl. in c. ex merito, §. quæstio. 1.

Nihil vile, ac sordidum in sacerdotis ore, vel opere debet apparere, sed cuncta quæ agit, loquitur, & cogitat coram hominibus, & interni arbitri conspectu oportet esse gloriosa, ca. oportet versi. cauere enim, 83. dist. Valentinianus, paulo post prin. 63. & c. his igitur 23. dist.

Necessitas excusat à periurio, 23. q. 8. si nulla, c. breui. de iureiur. & 50. dist. presbyteros.

Necessitas legē nō habet, de cōsue. quanto, & de re. iu. ꝙ non est, & de cōsue. di. 1. discipulos, & l. vni. ff. de offic. con & l. non solū, cū vulga. §. fi. ff. de exc. tuto.

Non præstat impedimentum quod de iure non sortitur effectum, l. quod pupillæ, cum no. ff. de quando di. le. c. & l. 2. 3. & 4. ff. de op. le. c. illud, c. quod autem, de iu. pat. & c. bonæ, de elec.

Non debemus recedere à regula iuris, nisi quatenus reperitur exceptum, l. omnis diffinitio, de reg. iur.

Nomina esse debent consequentia rebus, vt in §. est & aliud, instit. de dona.

Nul-

Nullum opus humanum semper durat,& mortalis labor nihil efficit immortale reg.iur.nullum, ff.

O

OMne rarum charum in auth.de consuli. §.1.col. 3.ff.de legib.l.nã ad ea.melior tex.in c.legimus.

Omnis creatura mouetur ad benefaciendũ ei qui sibi benefacit,no.gl.l.& si lege,§.consuluit,ff.de pe.hæ.

Omne promissum de iure debitum est, C.de suffra.l. vnica,in rub.& insti.de verb.obl.in princ.iuncta,l. 1.ff.de pact.iuxta l.non minorum,C.de transact.in in ca.1.de dona.& l.nemo,ff.de in integ.rest.Quid enim magis fidei humanæ congruit quam seruare ea quæ placuit inter eos, q.d.nihil.

Omne quòd est nimium vertitur in viciũ,not.gloss.in auth.vt deter. sit nu. circa princ.col.1.cũ suis alleg.

Omne artificium per exercitium recipit incrementum,l.legatis seruis,§.ornatricibus, ff.de le.3. C.de re.mil.l.milites, lib.12.

Omnes videntur facere quod facit maior pars, ff. ad municip.l.quod maior, ff.de reg.iur.l. aliud, §.1.ff. de pa.l.maiorem,C.de decurionibus, l.nominationum, li. 10.

Omnia non possunt simul memoria retineri, l.2.ff. si quid autem, C. de vete.iure enucle.

Omnia noua pulchritudine sunt decorata in prohemio,ff.§.in secundo autem anno.

Omnes scire debent quod non est suum hoc ad alios pertinere, l.fi. C.vnde vi.

Omnia sunt permissa quæ per legem prohibita non inueniuntur, l.nec non, §.sed quod egit, ff. ex qui. cau.ma.ff.de proba.l.ab ea. & ff.de testi.l.1.& ff.de procu.l.mutus,§.conqueritur,C.de relig.& sumpt. l.statuas.

Omnis diffinitio in iure ciuili periculosa est, parum

enim

enim est quod subuerti non posset, l. ominis diffinitio, ff.de reg.iur.

Omnis sapientia à domino Deo est, & omne datum optimum, & omne donũ perfectum de sursum est descendens à patre luminum, not.glo. l.2.ff.de leg.

Omnis diffinitio, est oratio substantiam cuiuscunque significans secundum Boetium, no. gl. l. omnis diffinitio, ff.de re.iur.

Obsides sunt qui dati sunt à Roma. hostibus, pro captiuis redimendis, vel pro pace componenda not. gl.l.obsides, ff. de testam.

Obsides testari non possunt, l. obsides, supra alle. nisi eis permittatur.

Odia sunt restringenda, fauorabilia amplianda sunt, l.cum quidam, ff.de libe. & posthu.

Omnia morte soluũtur, C.si reus, vel accus. mor. fu.l. 1.2.& 4. nisi in 6.casib. exceptis, vt læsæ maiestatis.

Obligatio est mater actionis, insti.de accus.in prin.& ff.de procur. l.licet, §.ea obligatio.

Omnes fructus iure soli non iure seminis percipiuntur, l.qui fundum, ff.de vsu.

Omnia sunt hominum tenui pendentia filo. Et subito casu quæ valuere ruunt, no.glo. l. si debitor, super verbo damnum est, ff. de iud.

Omnia principis esse intelliguntur, C.de quadri præscr.l.fin.in pin. Pro hoc facit, l. 1. super verbo procurator.meus, C.credi.euic.non debere.

Ordo scripturę non attenditur, l.eo quod à multis, C. si cer. pe.

Omnia sunt mobilia in auth.de non alie. aut permu. rer.ec.§.vbi autem, col.2.

Occasio malignandi est auferenda, l.2.in fin.C.de indic.vid.tol. & insti.vi bo. rap.§.sed nedum.

Ocium, & voluptas arma sunt hostis antiqui, c. nisi

cum

cum pridem,§.verum de renunc.

Ordinamus,ideſt conferimus, c.ſi tibi abſenti,de prę ben.li.6.vbi Archi. & Cardi. Alex.in c.epiſcopus 24.diſt.per c.ſuper eod.de offi.deleg.

Originalis cauſa attenditur non illa quæ venit per ac cidens,l.ſi quis ne cauſam,ff.ſi cert.pet.facit, l.2.ff. de origi.iu.Bo.tex. in l. qui id quod ff. de do.Petr. de Anch.conſi.339.in 1.col.

Omnis res à cauſa proxima denominari debet,l.quiſ quis,§.hæc verba,ff.de vul.& pup.

Omnino,tex.eſt in l.teſtator, circa medium, ff. de te- ſta.tute.vide Decium in repeti. §.de adulterijs , de iud.in 5.co.

Omnes actiones quæ morte,aut tempore pereunt ſe- me incluſæ iudicio ſaluæ permanent , regula iur. omnes,ff.

Obligatione principali caſſata de rigore remanet ac- ceſſoria,l.2.C.de ſui pig.

Offerri dicitur non petenti,l.fideicommiſſa,§.ſi rem ſuam,ff.de leg.3.c.litera,in fi.extra de reſti. ſpol.in c.interpoſita,in prin.de appel.adde tex.in §.igitur, in verbo obtulerit,inſti. de obli. quæ ex quaſi con- tractu.

Omnis bona definitio debet conuerti cum definito, eſt bonus text.vltra illos qui vulgariter allegantur; in l.Quintus Mutius,ff.de au.& ar.le.& omnes par tes definitionis debent prædicari de ſuo diffinito , l.quæſitum,in prin.ff.de fid.inſtru.

Omnis ſtatus ſub perpetuo non conſiſtit, in authent. de non alie.§.vt autem lex,in gloſſ.authen.de nup. §.nuptias,in verbo ſolubile.

Obligatio adhæret oſſibus noſtris, ſicut anima adhæ- ret corpori,ff.de pec.l.quis ergo,caſus in gloſſ.quæ alleg. concor. & imprimitur in nos ſicut caracter

in

in animam,l.3.ff.pro soc.
Opinio vnius cum æquitate, plus valet quam multorum sine ęquitate,tex.est in l.quod dicitur,§.si dos, ff.de impen.in re.do.fac.concor.text. in c. capellanus,extra de ferijs,& est tex.no.in l.1.§.sed neque, C.de vete.iu.enu.de quo vide text.in l.si seruum,§. sequitur, vbi Ias.multa,no.ff.de verb.obl.
Omne agens agit propter finem, & finis est qui mouet agentem l.si pater,& l.cum apud,C.de hęre.institut.l.eam quam vbi Bal.de fideicommis.
Officia publica sunt interdicta fœminis propter honestatem,l.fœminæ,ff.de reg.iur.

P

Pater,& filius eadem persona reputantur,Cod.de impub.& ali.substi.l.fi.in fin.c.contradicimus,in fi.35.q.3.vide per omnia istius regulæ omnino quę adducit Hypp.de Marsi.ī singulari suo incip.pater.
Patris, & filij testimonium pro vno habetur, ff. de vulg.& pup.substi.l.fi.§.in secunda.
Pater filium suum in causa necessitatis potest vendere,l.secunda C.de peren.qui fin.su.di.
Principium spectandam est, l. 1. ff.de orig.iur. Nam dimidium facti qui bene capit habet.
Precium loco rei succedit, l.& rem, ff. de peti.hære. sed speciale in petit.hære.
Pacta quæ contra leges fiunt nullam vim habere possunt,l.pacta C.de pact.& l.non dubium,C.de legi.
Priuatorum conuentio iuri publico non derogat, ff. de re.iur.l.neque pignus,in fi.
Per exterior iudicantur interiora,instit.de re. di.§.pauonum,& ff.de ædil.edic.l.si tamen,§.2.
Paria delicta mutua compensatione tolluntur, ff. ne quis eum qui voc.est in ius ex l.2.& ff. solut.matr. l.viro.

Pretia

Pretia rerum secundum veritatem, non ex affectione singulorum, vel vtilitate sunt æstimanda, ff. ad l.Falc.prætia.& l.præcedenti,& ff.ad legem Aquil. l.si seruum meum.

Paupertas prodest,l.si quis ad declinandam,§.sin autem,C,de epi.& cle.ff.de offi.præs.illicitas,§.fi. Aliquando non excusat,nec prodest,ff.de ritu nupt.l. palam,§.non est.

Partus sequitur ventrem,l.partum,C.de rei ven.

Peius est male reddere quam nullo modo credere,l.si sterilis,§.cum per venditorē,ff.de acq.emp.in glo.

Pœnæ sunt molliendæ,& non asperandæ,l.interpretationem,ff.de pen.

Pœna est mensura delicti,l sancimus,ff.de pœnis.

Precium loco rei succedit,ff.quē in frau.cred.ge. sunt l.quia debitorem,in fin.& ibidem not.glo.sic,ff.de rei vend.l.Iul.in prin.& de reg.iur.l.factum.

Punitur, affectus licet non sequatur effectus, l. & generaliter,in princ.ff. de calum. & l. si quis persuaserit,ca.de furt.& ff.de condic.ob turpem cau.l.si à seruo,vide supra in litera A.

Publicè rei interest dotes melioribus obseruari, cum maximè sit necessarium dotatas esse fœminas ad sobolem procreandum,l.1.sol.matr.ff.

Præteritio fœminarum pro exhęredatione habetur,l. filiā præteritam,ff.de inoffi.test.& ibidem not. gl.

Prætextu periurij nō retractat causa,l.1.c.de reb.cre.

Par parem cogere non potest,l.3.de arb.C.de appell. in præcipimus,§.pen.C.de legi.l.digna.

Plus semper debet valere pignus quam debitum,vnde dicitur, quòd residuum deberet reddere creditor debitori quanto, plus pignora vendidit, C. de iu.do.impe.l.fi.§.fin autem.

Patientia pro consensu valet, ff. de exerc. l. 1. §. magnum

gnum & ff.nau.cau.ſtab.l.1.§.pen.

Prima voluntas ad ſe trahit vltimam,ff.de l.2.l.ſi mihi,§.fi.

Plus valet quod agitur quam quod ſimulate concipitur,C.plus valere quod agitur, per to. l. ſi donationis cauſa,C.de contrahen.empt.

Per ingratitudinem filius redigitur in poteſtate, C. de ing.li.l.1.

Præſens ſtipulatio non trahitur ad futurum, not. gl. ſuper verbo augeri,ff.de dam.infec.l.damni, §. fi. ijs qui vitiant.

Pactum à iure communi remotum non eſt ſeruandum,l.iuriſgen.§.fin.in fine,ff.de pac.& iuramentum factum in ciuili pacto iure communi remotum non eſt, ſeruandum,vt in ead.

Parcitur vitio naturali,ff.de dam.inf. l. fluminum, §. vitium.

Pactum, ſiue pactio eſt duorum pluriumve in idem conſenſus,& placitũ,ff.de pact.l.1. §. & eſt pactio.

Plus ciuilis perſona quàm nobilis ex æquali delicto punitur,l.ſi criminis, & l.ſeruo, C. ad l. Iul. de vi. pu.& ff.de incen.rui.l.Pedius,§.fi.

Plus punitur ſæpius delinquens vi, l. ſeruos, C. ad l. Iul.de vi pub.& C.de epi.aud.l.4.in fi.

Pactum perſonale non tranſit ad hæredem, l. ſi tibi decem,§.ſi quis proficiſcatur,ff.de pact. Et ideo ſi fecerim pactum creditori meo ne à me petat, ſed ab hærede, hæredi proderit exceptio, quia eſt pactum perſonale,vi ff.de pact.l.iuriſgen.§ pactorũ.

Pignora mihi obligata locare poſſum l. creditor, ff. de pig.

Pactum factum ſuper futura hæreditate nõ valet niſi conſenſerit teſtator,l.fi.C.de pact.

Pacta quę ex interuallo ſunt appoſita in aliquo cõtra-

ctu non inesse videntur ipsi coutractui,ff.de pac.l. iurisgen.§.si ex interuallo,immo antequam videatur inesse contractui oportet, quod sint in ingressu facta,vt in eo.l.§.item Marcel.in fi.§.aliquid est, in §. ea enim pacta.

Præcedente vno malo sequuntur alia, ff. de rei vend. ex diuersa §.1.in auth.vt iud.sine quoquo suffra.§. consideramus,col.2.in gl.super verbo illicito.

Prætor ait pacta seruabo,l.iurisgen. §.prętor ait, ff.de pact.

Potentioribus pares esse non possumus, ff. de ali. mu. iu.cau.fac.l.3.& ff.de arbi.l.nam magistratus, & ff. de aqua plu.arc.l.1.§. sed si vicimus, &c.

Parum est ius in ciuitate esse nisi essent qui iura tuerentur l. 2. §. post origine, ff. de ori.iur.c.commissam,& c.vbi periculum,de elect.lib.6.

Pacta sunt seruanda ff.de act. emp.l.ex empto.

Prima potestas est res inæstimabilis, l.filius, §.fi.vulgarem ff. de. leg.1.

Pater, & filia non possunt coniungi per matrimonium, insti. de nupt.§.ergo non omnes, nec mater cum filio,vt in eod.§.

Per epistolam nullus fit hæres, vel cohæres,l.epistolâ, ff.de pact.& C. de proba.l.non epistolis.

Pacta quæ dolo malo facta sunt,non sunt seruanda, ff.de pact.l.iurisgentium, §.dolo malo.

Puberes dicuntur illi qui maiores 13.annis.Et ita accipiunt insti. de nup.§.1.

Pacta quę turpem causam continent non sunt seruanda,l.si vnius,§.pacta, ff.de pact.

Per negationem res efficitur dubia, C. qui. ad liber. procla.non li.l.2.cum alleg.per glo.

Possessio dicitur quasi pedum positio,l. 1.in prin. de acquirend.possess.

Præ-

Prætextu debiti restitutio commodati non probabiliter recusatur, l.fi.C.de commo.

Procuratos dicitur qui mandato domini negotia administrat aliena,l.1.ff.de procura.

Plus diuiti quam pauperi creditur,institu.de suspe.tuto.§.fi. in fi. & ff.de excu.tu. l. spadonem ,§.fi. in auth.de testibus,§.sumus autem,& præcipuè col.7.

Prout quis delinquit ita debet puniri, qui plus delinquit plus punitur,& qui grauius delinquit, grauius debet puniri,insti.de pu iudi.§.item, l.Iul.de vi.pu.

Pactum contra mores non est seruandum, C.de pact. l.fin. §. secundum & l.1.& illud non probandum, ff.de po.contra, ff.de pact. l.si vnus.

Pacta ex bona fide facta, & à iure approbata, debent seruari,l.1.quæ depositis,in fi.ff.depo.

Precarium est quod precibus petentis vtendum conceditur tandiu,quandiu is qui concessit patitur, l.1. in pri.ff.de preca.

Precarium à commodato differt,nam commodatum datur ad certum vsum, vt possunt per leges illius titu.ff.commo. & etiam differt in alijs causis enumeratis in glo.l.1.ff de preca.& ibi vide.

Pupillus per acceptilationem liberari potest sine tutoris auctoritate,l.pupillum, ff.eod.

Posthumus proprie dicitur qui nascitur post mortem patris,ff.de iniusto rup. & irri.testa l.3.§.1.

Princeps legibus solutus est l.princeps, ff.de legi.

Prætor reddere ius dicitur,etiam cum inique decerni, l.ius pondus,ff.de iust. & iure.

Parcitur sponte confitenti, l.3.in fi.ff. de ali. iud. mu. causa fac.C.de his qui le.di.l.1.lib.10.& in auth. vt liti.iurant.§.si quos,auth.col.9.& ff.de mi.l.licet ex causa,§.2. & C.de plus peri.l.1.ff. de iureiur. l.eum qui. & C. de non nu. pe.auth. contra impropriam.

C.ad l.Iul.maie.§.fi.l.pen. & ff.de pe. hæ.l.sed & si lege §. pen.

Pœna est omnium delictorum cohertio, l. illud est, §. 1.ff.de verb.sign.

Probatio est rei dubiæ per argumenta ostensio, not. glo.super rubrica, C.de proba.

Probationes debent esse luce clariores, C. de proba. l.fin.

Plus facit grauitas, & benigni mores, quam facultates,ff.de tu. & cu. da.ab his,l.scire. oportet, §. pen. facit tex.l.si quis stipulatus sit, in fi.,ff.de verb.obl.

Plus negat negatio quam ponit affirmatio, C.de dona.l.filiusfamil. §.1.

Proniora sunt iura ad absoluendum quam ad obligandum ff. de act. & obl. l. Arrianus, ff. de re.iu.l. fauorabiliores.

Patientia habetur pro præcepto ff.de his qui no. infa. l.liberorum, in fi.

Patientia habetur pro consensu, l. si fideiussor, in fin. C.manda.& ff.eod.tit.l.qui patitur.

Proximus est quem nemo sequitur, l. proximus, ff.de ver.sing.

Princeps bona concedendo videtur etiam obligationes concedere,ff.de verb. sing. l.princeps.

Parcitur verecundiæ alicuius, ff. de donat. l. si patronus,in princ. & 1.respon.ff.de fur. l.pen.

Parcitur ignoranti, & non scienti, ff. mandati, l. fideiusso. & C. de euic.l.si fundum.

Permittitur alicui errorem suum corrigere, instit. de ac.§.si quis aliud.

Per sententiam non transfertur dominium,ar.inst.de excep. §. in his quoque. Contra insti. de offi. iu. §. cum vbi ex sententia transfertur dominum.

Pœna vnius est multorum metus, inst.de excep.§.hodie

die autem in fi.C.ad l.Iul.repe.l.1.in prin.

Per ſententiam non tollitur oblig. inſt. de except. §. item ſi in iudi.

Pro egentibus debet condi.ſeu corrigi lex, ſeu conſtitutio.in aut.de non eligen.ſecundo nuben.in princ. col.1.l.aſſiduus, C. qui pot.in pig.hab.

Præcium conſiſtere debet in pecunia numerata,inſtit. de emp. & vend.§.item precium.

Pater tranſiens ad ſecunda vota offendit filios primi matrimonij in auth.de nup.§.venient autem,col.4.

Princeps quamuis legibus ſit ſolutus attamen ſecundum leges viuere vult,l.digna nox,C.de leg.

Per inclinationem capitis nõ valet ſtipulatio, nec per leuationem digiti,l.1.§. ſi quis ita,ff.de verb. obl.

Pignus à curatore furioſi datum valet, ſi vtilitate furio exigente id fecerit,l. pignus, ff. de cura. furio.

Peruerſa conſuetudo non eſt ſeruanda, in aut.de teſt. li.§.1.

Pœna illius qui trahit alium ad non ſuum iudicem,eſt quod acto cadit à ſua cauſa, C.de iuriſd. om.iud.l. in criminali.

Pœna rei qui permiſit ſe conueniri coram non ſuo iudice eſt quod ſi feratur contra eũ ſententia,valet in odiũ ſui, C.eod.de iuriſd. om.iud.d.l.in criminali.

Parentes,& liberos in infinitum dici,ff.de in ius vo.l. fi.ff. de iuriſ. om. iud. l. ſi quis id, §. in ſeruos,ff.de pœn.l.fi.§.generaliter.

Par in parem non habet imperium,nec minor in maiore,ff.ad Trebel.l.ille à quo, §.tempeſtiuum, & ff. de ar. l. nam magiſtratus.

Polipus eſt piſcis polipus fœdatio naris, no.glo. l.qui clauum,ff.de ædil. edic.

Portatur leuiter quod portat quiſque libenter, not. gl.ff.de excu. l.tria onera.

S 3 Pendo,

Pendo, do pœnas, dum pendeo suffero pœnas, not. gl. in auth. ad hoc si administratio, in fi. gl. C. de iu.

Particularis solutio non minima incommoda habet, l. plane, ff. fami. ercisc.

Philosophi possunt allegari in causis, & etiam auctores, inst. de empt. & vend. §. item precium, cum ibi not. in gl. ff. de solu. l. si pater, & ff. de iu. l. proponebat, ff. de sta. ho. l. septimo. Sed certe opiniones eorum multoties reprobantur, vt ibi. & ff. de re. di. l. in tantum, §. fi. & l. sed diui. & l. 4.

Posthumus nō est in potestate patris, l. fi. ff. de col. bo.

Plus est hominem veneno occidere quam gladio, l. 1. ff. de malefi. & mathe.

Pœna corporalis minor est quacunque pecuniaria, ff. de pœ. l. in seruorum, in fi.

Præses prouinciæ debet purgare prouinciam malis hominibus, l. congruit, ff. de offi. præsi.

Plus valet vnius probatio quam plurium concessio, l. per fundum, ff. de ser.

Paruulus est puer minor 24. annis masculus, vel 12. fœmina, ita exponit gl. l. fi. in prin. C. de infan. expos.

Periurus puniēdus est, l. pe. in fi. C. de interdic. vidui.

Pluralis locutio habet resolui in duas singulares, l. falsa, in fi. ff. de condi. & demon.

Per receptionem pignorum non renunciatur debito de iure scripto, l. si pro mutua, C. si cer. pe. l. 1. C. de pign. & l. aduersus, C. de act. & oblig.

Pro furto nemo debet mori, nec aliquod membrum abscindi in authen. vt nulli indi. l. habere loci obserua. nisi & c. col. §. pro furto. Contra, de pa. iur. fir. §. si quis. §. solidos.

Papa non potest dispensare contra votum castitatis, quia nullum inuenitur æque bonum cum quo posset fieri commutatio, quia nihil est melius conti-

nentia,

nentia,quia virginitas replet Paradisum, vt 32.q. 1.c.nuptiæ,& 1.q.3.c.integritas,& castitas sola est quæ cum fiducia potest Deo animas præsentare, vt in auth.de leuo.§.sancimus,col.3.

Promptum est leges legib. concordare, l.vnica, C.de inoffi.do.& no.in auth.de exhi.& intro. re.col.5.

Probationes non sunt angustandæ, l.quoniam, in fi. C.de hæred.

Præsumitur quis ignorare nisi probetur scire, ff. de pro.l.verius,cum ibi no.Sed ar.contra eo.tit.l.cum de indebito,in fi.l.tamen & ibi no.in c.ad audientiam nostram,gl.fi.extra de rescrip.

Priuilegia rescripta & alia consimilia ad ea tantum extenduntur, de quibus cogitatum est, ff. de pac.l. tres,fratres,ff.de transac.l.cum Aquiliana,& ita intentio mandantis consideranda est extra de resti. spo.audita,& deprehen.cum causam,& c.vlt. & c. super eod.de offi.deleg.

Publice interest vt dignitatum ordo seruetur & non ignobilis immisceatur cum nobili, tex.in l.1.§. sed & si seruus,ff.de ven.inspi.

Patrem à filio regi indecorum est, l.is qui in ea. ff. de tu.& cu.da ab his.

Pugna pro patria,Cato.& l.veluti,ff.de iusti. & iu.

Pactum expressum tollit pignus non tacitum, glo.in l.si tibi,ff.de pigno.gl.1.ff.de pac.

Præfatio non declarat actum præcedentem, l.ita stipulatus ff.de verb.obl.secundum casum Ias.in d.l. contra de l.Titia,eo.ti.§.pen.

Pars vna declarat aliam,l.qui filiabus,in prin. ff. de l. 1.l.verum,de pet.hær.l.1.ff.de re.du. Decius ius in c. col.8.de probatione.

Papa est successor Moysi, gl.in c.causam quæ,el 2.qui filij sunt legi.in ver.ad regem.

Promittere vel soluere patria sunt,l.fi.C.ad l. Falc.facit.tex.vbi Deci.in cap.veniens,el 1. de testi.& l.fi. ff.ad Sille.l.quamuis,§.interdum,ff.ad Velle.

Principali annullato propter aliquem fauorem non annullatur accessorum, Alex.consi.59. viso instrumento,in 5.vol.

Porticus pars domus est l.cætera,§. hæc senatus, ff.de l.j.vide tex.in c.solennitates,el 2.de conse. dist. 1.

Prætor bonorum possessorem hæredis loco in omni casu habet,l.prætor,ff.de re.iur.

Perfectum non dicitur quãdo aliquid deficit,l. librorum,§.quid ergo,ff.de leg.1.

Pro facto habetur quod in fieri est,l. cum vxori, & l. ligno,§.ego autem,ff.de leg.3.

Prius tollitur per posterius, & posterius fit inualidũ quando ab eodem sunt facta, l. fundum, §.fin. de fund.instiru.

Præsens intelligitur qui in studio est,l. Seiæ, §. Pamphilæ,ff.de fun.inst.l.quæsitum,ff.de leg.3.

Prohibito matrimonio prohibentur sponsalia, l.oratio,ff.de spon. quòd est verum quando prohibitio habet perpetuam causam prohibitionis,secus si tẽporalem,l.solet,ff.de his qui no. infa. vbi licet mulier matrimonium contrahere non possit intra annum luctus,l.1.& 2.C.de secund.nup.tamen intra illud tempus bene potest desponsari vt dixit tex. in d.l.solet,& vide alium tex. in l.si quis officium, & in l.si quis tutor,§.quamuis,ff.de ri. nup.

Præiudicatur alicui vbi eius voluntas impeditur, §. huic autem,& §.præterea,el 2.insti. de actio.

Punitur satis aliquis si ruborum vel laborem patitur, c.cum dilecti.de accus.

Patria potestas est inæstimabilis,l. filiusfam.§. secundum vulgarem de leg.1.

Prædo

Prædo propter culpam non tenetur ea simpliciter dicit tex.in l.& non tantũ,§.veniunt,ff.de pet.hære.

Præsumitur minime pro sententia iudicis cui de nocte traditus fuit processus, & de mane iudicat, ita nec pro decreto; quia præsumuntur facta sine causæ cognitione,ita Bar.in l.probata. C. de sen. Hier. But.in l.sciendum,ff.de verbo.obl. & de 2.Petr.de Anch.consil.82. incip. visis diligenter narratis, & actitatis.

Populo qui placet,displicet Deo, quia populus est docendus & non sequendus,Bal.in c.2.de elect.

Patria nobilis eius filijs redundat ad gloriam, tex. in l.si quis,C.de natu.libe.

Pactum instituo te si alas me senem. videtur quòd valet, ar. in l. si quis ita hęredem, & l. si quis institutus,ff.de cond.insti.Hier.But.in l.licet,C.de pact.

Prohibitum in iudicio,& extra iudiciē prohibitum esse videtur tex.in l.qui testator,§.eum qui.ff.de test.

Patria sunt promittere & soluere,l.fi.ff.ad Sill. & l.fi. C.ad l.Falcidiam.

Preces principis habetur pro iussu,gl.in l.1.ff. quòd iussu.Fel.in c.si pro debilitate,in 2.col.de offic.deleg.

Principijs ignoratis ignorari oportet, & ea quæ post principia sunt,in auth.de non alie.§.si minus, Dy. in regula nullus pluribus,in 4.col.de reg.iu.in 6.c. cum Paulus,1.q.1.

Paria sunt legem non esse,& esse, sed obscuram l. de ætate,§.nihil de interro.actio.

Paria non sunt aliquid esse expressum, & haberi pro expresso,l.licet,ff.in qui.cau.pig.ta.contrah.

Promissa iure sunt debita,l.nemo, ff.de in integ. rest. facit,c.1.de dona.

Proprium dicitur quod alicui non communicatur, tex.in l. 2.& ibi Bar.ff.de adop.

Posse

Posse non dicimur, quæ facta sunt contra famam & verecundiam, l.filius, ff.de condi.insti.Ias.in l.si sti puler vt id fiat, ff.de verb.obl.

Potentius operatur natura subiecta materiæ, quam nominis proprij expressi, cap.1.de transla.facit, l.si seruus communis, ff.de stipu.ser.

Per coniecturas probatur aliquis facturus, quia non potest demostratiuè probari, gl.in l.apud Celsum, ff.de except.doli.per Doct.in c.1.& c.causam matrimonij, de offic.deleg.

Pecunia non debet esse sterilis, l.quid ergo, §. vsuras, ff.de con.tutel.

Pro possessore habetur qui dolo desijt possidere, c. qui possessore de reg.iur.lib.6.

Procurator infamis pôt esse de iure ciuili, §. fi.in inst. de exce.no. Abb.in c.post cessionem, de prob.secus de iure cano.vt in c.Imperator, vbi gl.de iur. cal.

Paria sunt non habere maritum vel habere inutilem. c.2.de transl.præla.vide Abb. in c.bonæ, el 1.in 3. no.& est tex.sin.in l.fi.C.de plag.vide Alex.consil. 104.in 1.vol.

Pœna corporalis minima, maior est quacunque pecu niaria, l.in seruorum, ff.de pœn.

Pactum contra naturam contractus vestitur, l.si con uenerit, ff.de rescin.ven.quæ dicit mirabilem, gl.in l.quoties, §.si colonis, ff.de vsufr.facit l.2. ff.de hære.& ac. ven. imò etiam vestitur contra bonam fidem, tex.est notabilis, in l.Lucius, ff. deposi. & hoc est cõtra communem, ita Hier.But. in l.in bonæfide, C.de pact.

Præsumitur modo esse eo quod olim fuit, c.in parochia 16.q.1.& l.patrum, C.de rei ven.& l. pe. ff.de sta.ho.& l.ex eo.ff.de ædil.edic.

Propositum in mente retentum nihil operatur, l. si

repe-

repetendi,C.de condi.ob causam.

Princeps peccaret si coram eo admitteret illam exceptionem opponi, scilicet quod ex pacto nudo detur actio.ita Ant.de But.in ca quæ in ecclesiarum, de const. & dicit singulare Alex. in l. iurisg. §.sed cum nulla,ff.de pac.

Prohibetur vnum iustum propter aliud iniustum, 12.q.1.habebat 21.dist.denique,ff.de rei vend.officium,ff.de dam.infec.l.si finita,§.ex hoc edicto.

Principale illud dicitur ad quod principalis intentio tendit,Bar.in 1.const.C.

Paria sunt quòd quid obliquè fiat vel direct.l. 3. §.in rem. ff.de in rem ver. Contra de l.quædam, ff. de ac.re.do.l.tutor rerum,ff.de admi.tut.

Piratæ quos vulgus Corsaros appellat,possunt impune occidi & derobari,ita dicit Ioan.de Ana.in c.2. in 2.col. super gl. 2. de hom.& tales quodlibet anno, in cęna Domini excommunicantur, vt tradit idem Ioan.de Ana.in c.3.in 2.col.de rapto.

Patria sua cuilibet dulcissima est,l.qui habebat,& ibi glos.de le.3.tenet Io.And.in c.quod alicui,in 1 col. de re.iu. in mercu.& hoc siue sit magna, siue parua,vt dicit And.de Iser.in §.si vero in 1.col.de feu. guardiæ.

Prohibitus vendere prohibetur pignorare, vt dicit Bar.in l.qui habet,ff.de leg.

Prohibetur habentibus dignitatem exercitium artis notariæ tanquam vilissimæ,l.vniuersis, C.de decurio.li.10.& ibi Bar.inuehit contra aduocatos exercentes huiusmodi artem, quod dictum sequitur Decius in c,ex litteris,col.pen.de proba.

Pater & filius censentur copulati iure diuino,ita Bar. in l.cū in adoptiuis,in 2 col.ver. ibi cū enim, C. de ado. l. ita melior amicus dicitur pater quā quilibet alius,

alius,vt dicit Bal. in c.per tuas,de prob. Et ideo de alio plus confidere nô debet quàm de patre, l. quidam cum filium, ff. de hære. inst. tradit Ias. in l. 1. col.fi.de collat.

Præsumitur quis bonus,vel malus, ratione patris vel patriæ,gl.in auth.de refer.in fi.col.2.& l. quisquis, §.filij vero,C.ad leg.Iul.maiest. & l. quòd si nolit, §.mancipia ff.de ædil.edi.vbi dicit gl. sæpe solet filius similis esse patri,& arbor mala non potest bonos fructus facere.

Pater cogitur officio iudicis alere filios pro modo facultatum non valentes se ex sua arte alere,l. si quis à liberis,§.si filius,ff.de lib.agno.etiam si sint naturales tantum.

Pater non tenetur alere filium quando est opifex, & ex eius officio potest se alere,vt no.in §. si filius, in l.si quis à libertis, de lib. agnosci quia tunc potest ei dici, à patre qui non laborat non manducet, vt dicit glo.in l.quamuis,ff.de damn.infect.

Populum faciunt decem homines,& duo faciunt cô-gregationem, & tres faciunt collegium, & decem aut quindecim faciunt turbam,gl.in c. 1. de cle. & tot homines gentem faciunt quot populum secundum Bar.in l.prætori,ff.vi bo.rap.

Palam factum dicitur, quod fit etiam ab vno coram aliquibus,gl.in l. 1.C. de in integ.rest.mi.& in c.biduum,§.palam,2.q.6.

Prælatus qui suam vtilitatem vtilitati ecclesiæ præponit quando igitur de acquirendo excusatur,ita sentit gl. 1.in fi.in c. scias fratres, 7.q. 1. cum qua transit Archi.

Papa qui notoriè mundum scandalizat potest deponi,gl.in c. si Papa.40.dist.

Præscriptio nô interrumpitur per sequestrum,Card. in

in cle.1.18.q.de sequest.pos.& fruc.

Pestis æquiparatur hostilitati, Butr. in c. cum dilecti, de dolo & contu.

Præscriptio non currit illi qui si agere exceptione repelletur, Pet.de Anch consi.5. pro parte nobilis vltra me.

Papa si dicat agatis gratias nomine nostro talibus hominibus pro bene meritis, erga nos, illi possunt effici exempti ab ordinario. Ange.in l.Paulus, §.Paulus, ff.de fidei.lib.per illum tex.aureum, vbi si testator mandat agi gratias seruo suo benemerito, debet effici liber.

Principio malo inchoata non conualescunt, quamuis ad eum casum deueniant à quo verè possent incipi. vt 7.q.1.episcopo, extra de elect.auditus, aut.vt iud.sine quoquo suf.§.cogitatio.col.2.

Princeps non potest supplere defectum iuris naturalis, Host.in c.1.de transac.

Princeps ex potestate absoluta confirmare potest sententiam nullam. Bal.in l.rescripta, 3.col. C.de preci.impe.offer.

Prælatus qui consueuit bene administrare præsumitur conuertisse in vtilitatem ecclesiæ, Bal.in c.cum causa, de sent.& re iud.

Priuatio præsupponit habitum, c.ad dissoluendum, extra de despon.impu.l.decem, ff.de verb.obl.

Princeps ius diuinum tollere non potest, c.cum inferior de mai.& obed.c. sunt quidem, 25.q. 1. notatur, in c.quæ in ecclesiarum, de consti.cum fieri.

Per solas nuptias conseruatur elegans genus humanum in auth.de nupt.in prin.vbi dicitur, quod nuptiæ præstant immortalitatem humano generi, ad hoc etiam facit tex.in l. 1. ff. sol.mat.

Præfatio legis demonstrat finalem intentionem cōsti-

 dentis,

C.ad l.Iul.maie.§.fi.l.pen. & ff.de pe. hæ.l.sed & si lege §. pen.

Pœna est omnium delictorum cohertio, l. illud est, §. 1.ff.de verb.sign.

Probatio est rei dubiæ per argumenta ostensio, not. glo.super rubrica, C.de proba.

Probationes debent esse luce clariores, C. de proba. l.fin.

Plus facit grauitas, & benigni mores, quam facultates,ff.de tu. & cu. da.ab his,l.scire. oportet, §. pen. facit tex.l.si quis stipulatus sit, in fi..ff.de verb.obl.

Plus negat negatio quam ponit affirmatio, C.de dona.l.filiusfamil. §.1.

Proniora sunt iura ad absoluendum quam ad obligandum ff. de act. & obl. l. Arrianus, ff. de re.iu.l. fauorabiliores.

Patientia habetur pro præcepto ff.de his qui no. infa. l.liberorum, in fi.

Patientia habetur pro consensu, l. si fideiussor, in fin. C.manda.& ff.eod.tit.l.qui patitur.

Proximus est quem nemo sequitur, l. proximus, ff.de ver.sing.

Princeps bona concedendo videtur etiam obligationes concedere,ff.de verb. sing. l.princeps.

Parcitur verecundiæ alicuius, ff. de donat. l. si patronus,in princ. & 1.respon.ff.de fur. l.pen.

Parcitur ignoranti, & non scienti, ff. mandati, l. fideiusso. & C. de euic.l.si fundum.

Permittitur alicui errorem suum corrigere, instit. de ac.§.si quis aliud.

Per sententiam non transfertur dominium,ar.inst.de excep. §. in his quoque. Contra insti. de offi. iu. §. cum vbi ex sententia transfertur dominum.

Pœna vnius est multorum metus, inst.de excep.§.hodie

dic autem in fi.C.ad l.Iul.repe.l.1.in prin.
Per sententiam non tollitur oblig. inst. de except. §. item si in iudi.
Pro egentibus debet condi.seu corrigi lex, seu constitutio.in aut.de non eligen.secundo nuben.in princ. col.1.l.assiduus, C. qui pot.in pig.hab.
Præcium consistere debet in pecunia numerata,instit. de emp. & vend.§.item precium.
Pater transiens ad secunda vota offendit filios primi matrimonij in auth.de nup.§.venient autem,col.4.
Princeps quamuis legibus sit solutus attamen secundum leges viuere vult,l.digna vox,C.de leg.
Per inclinationem capitis nō valet stipulatio, nec per leuationem digiti.l.1.§. si quis ita,ff.de verb. obl.
Pignus à curatore furiosi datum valet, si vtilitate furio exigente id fecerit,l. pignus, ff. de cura. furio.
Peruersa consuetudo non est seruanda, in aut.de test. li.§.1.
Pœna illius qui trahit alium ad non suum iudicem,est quod acto cadit à sua causa, C.de iurisd.om.iud.l. in criminali.
Pœna rei qui permisit se conueniri coram non suo iudice est quod si feratur contra eū sententia,valet in odiū sui, C.eod.de iurisd.om.iud.d.l.in criminali.
Parentes,& liberos in infinitum dici,ff.de in ius vo.l. fi.ff. de iuris. om. iud. l. si quis id, §. in seruos,ff.de pœn.l.fi.§.generaliter.
Par in parem non habet imperium,nec minor in maiore,ff.ad Trebel.l.ille à quo, §.tempestiuum, & ff. de ar. l. nam magistratus.
Polipus est piscis polipus fœdatio naris, no.glo. l.qui clauum,ff.de ædil. edic.
Portatur leuiter quod portat quisque libenter, not. gl.ff.de excu. l.tria onera.

S 3 Pendo,

Pendo,do pœnas, dum pendeo suffero pœnas, not. gl.in auth.ad hoc si administratio,in fi.gl. C.de iu.

Particularis solutio non minima incommoda habet, l.plane,ff.fami.ercisc.

Philosophi possunt allegari in causis, & etiam auctores,inst.de empt.& vend.§.item precium,cum ibi not.in gl.ff.de solu.l.si pater,& ff.de iu.l. proponebat,ff.de sta.ho.l.septimo.Sed certe opiniones eorum multoties reprobantur,vt ibi. & ff. de re.di.l. in tantum,§.fi.& l.sed diui.& l.4.

Posthumus nõ est in potestate patris,l.fi.ff.de col.bo.

Plus est hominem veneno occidere quam gladio,l. 1. ff.de malefi.& mathe.

Pœna corporalis minor est quacunque pecuniaria,ff. de pœ.l.in seruorum,in fi.

Præses prouinciæ debet purgare prouinciam malis hominibus,l.congruit,ff.de offi.præsi.

Plus valet vnius probatio quam plurium concessio,l. per fundum,ff.de ser.

Paruulus est puer minor 24.annis masculus,vel 12.fœmina,ita exponit gl.l.fi.in prin.C.de infan.expos.

Periurus puniẽdus est,l.pe.in fi.C. de interdic. vidui.

Pluralis locutio habet resolui in duas singulares,l.falsa,in fi.ff.de condi.& demon.

Per receptionem pignorum non renunciatur debito de iure scripto,l.si pro mutua,C.si cer.pe.l.1.C. de pign.& l.aduersus,C.de act.& oblig.

Pro furto nemo debet mori, nec aliquod membrum abscindi in authen. vt nulli indi. l. habere loci obserua.nisi & c.col.§.pro furto.Contra,de pa.iur.fir. §.si quis.§.solidos.

Papa non potest dispensare contra votum castitatis, quia nullum inuenitur æque bonum cum quo posset fieri commutatio, quia nihil est melius continentia,

nentia,quia virginitas replet Paradisum, vt 32.q. 1.c.nuptiæ,& 1.q.3.c.integritas,& castitas sola est quæ cum fiducia potest Deo animas præsentare, vt in auth.de leuo.§.sancimus,col.3.

Promptum est leges legib. concordare, l.vnica, C.de inoffi.do.& no.in auth.de exhi.& intro. re.col.5.

Probationes non sunt angustandæ, l.quoniam, in fi. C.de hæred.

Præsumitur quis ignorare nisi probetur scire, ff. de pro.l.verius,cum ibi no.Sed ar.contra eo.tit.l.cum de indebito,in fi.l.tamen & ibi no.in c.ad audientiam nostram,gl.fi.extra de rescrip.

Priuilegia rescripta & alia consimilia ad ea tantum extenduntur, de quibus cogitatum est, ff. de pac.l. tres,fratres,ff.de transac.l.cum Aquiliana,& ita intentio mandantis consideranda est extra de resti. spo.audita,& deprehen.cum causam,& c.vlt. & c. super eod.de offi.deleg.

Publice interest vt dignitatum ordo seruetur & non ignobilis immisceatur cum nobili, tex.in l.1.§. sed & si seruus,ff.de ven.inspi.

Patrem à filio regi indecorum est, l.is qui in ea. ff. de tu.& cu.da ab his.

Pugna pro patria,Cato.& l.veluti,ff.de iusti. & iu.

Pactum expressum tollit pignus non tacitum, glo.in l.si tibi,ff.de pigno.gl.1.ff.de pac.

Præfatio non declarat actum præcedentem, l.ita stipulatus ff.de verb.obl.secundum casum Iaf.in d.l. contra de l.Titia,eo.ti.§.pen.

Pars vna declarat aliam,l.qui filiabus,in prin. ff. de l. 1.l.verum,de pet.hær.l.1.ff.de re.du. Decius ius in c. col.8.de probatione.

Papa est successor Moysi, gl.in c.causam quæ,el 2.qui filij sunt legi.in ver.ad regem.

Promittere vel soluere patria sunt,l.fi.C.ad l. Falc.facit.tex.vbi Deci.in cap.veniens,el 1. de testi.& l.fi. ff.ad Sille.l.quamuis,§.interdum,ff.ad Velle.

Principali annullato propter aliquem fauorem non annullatur accessorum, Alex.consi.59. viso instrumento,in 5.vol.

Porticus pars domus est l.cætera,§. hæc senatus, ff.de l.j.vide tex.in c.solennitates,el 2.de conse. dist. 1.

Prætor bonorum possessorem hæredis loco in omni casu habet,l.prætor,ff.de re.iur.

Perfectum non dicitur quādo aliquid deficit,l. librorum,§.quid ergo,ff.de leg.1.

Pro facto habetur quod in fieri est,l. cum vxori, & l. ligno,§.ego autem,ff.de leg.3.

Prius tollitur per posterius, & posterius fit inualidū quando ab eodem sunt facta, l. fundum, §. fin. de fund.institu.

Præsens intelligitur qui in studio est,l. Seiæ, §. Pamphilæ,ff.de fun.inst.l.quæsitum,ff.de leg.3.

Prohibito matrimonio prohibentur sponsalia, l.oratio,ff.de spon. quòd est verum quando prohibitio habet perpetuam causam prohibitionis,secus si téporalem,l.solet,ff.de his qui no. infa. vbi licet mulier matrimonium contrahere non possit intra annum luctus,l.1.& 2.C.de secund.nup.tamen intra illud tempus bene potest desponsari vt dixit tex. in d.l.solet,& vide alium tex. in l.si quis officium, & in l.si quis tutor,§.quamuis,ff.de ri. nup.

Præiudicatur alicui vbi eius voluntas impeditur, §. huic autem,& §.præterea,el 2.insti. de actio.

Punitur satis aliquis si ruborum vel laborem patitur, c.cum dilecti.de accus.

Patria potestas est inæstimabilis,l. filiusfam.§. secundum vulgarem de leg.1.

Prædo

Prædo propter culpam non tenetur ea simpliciter di cit tex. in l. & non tantũ, §. veniunt, ff. de pet. hære.

Præsumitur minime pro sententia iudicis cui de nocte traditus fuit processus, & de mane iudicat, ita nec pro decreto; quia præsumuntur facta sine causæ cognitione, ita Bar. in l. probata. C. de sen. Hier. But. in l. sciendum, ff. de verbo. obl. & de 2. Petr. de Anch. consil. 82. incip. visis diligenter narratis, & actitatis.

Populo qui placet, displicet Deo, quia populus est docendus & non sequendus, Bal. in c. 2. de elect.

Patria nobilis eius filijs redundat ad gloriam, tex. in l. si quis, C. de natu. libe.

Pactum instituo te si alas me senem. videtur quòd valet, ar. in l. si quis ita hęredem, & l. si quis institutus, ff. de cond. insti. Hier. But. in l. licet, C. de pact.

Prohibitum in iudicio, & extra iudiciē prohibitum esse videtur tex. in l. qui testator, §. eum qui. ff. de test.

Patria sunt promittere & soluere, l. fi. ff. ad Sill. & l. fi. C. ad l. Falcidiam.

Preces principis habetur ꝓ iussu, gl. in l. 1. ff. quòd iussu. Fel. in c. si pro debilitate, in 2. col. de offic. deleg.

Principijs ignoratis ignorari oportet, & ea quæ post principia sunt, in auth. de non alie. §. si minus, Dy. in regula nullus pluribus, in 4. col. de reg. iu. in 6. c. cum Paulus, 1. q. 1.

Paria sunt legem non esse, & esse, sed obscuram l. de ætate, §. nihil de interro. actio.

Paria non sunt aliquid esse expressum, & haberi pro expresso, l. licet, ff. in qui. cau. pig. ta. contrah.

Promissa iure sunt debita, l. nemo, ff. de in integ. rest. facit, c. 1. de dona.

Proprium dicitur quod alicui non communicatur, tex. in l. 2. & ibi Bar. fi. de adop.

Posse

Posse non dicimur, quæ facta sunt contra famam & verecundiam, l. filius, ff. de condi. insti. Iaſ. in l. ſi ſtipuler vt id fiat, ff. de verb. obl.

Potentius operatur natura ſubiecta materiæ, quam nominis proprij expreſſi, cap. 1. de transla. facit, l. ſi ſeruus communis, ff. de ſtipu. ſer.

Per coniecturas probatur aliquis facturus, quia non poteſt demoſtratiuè probari, gl. in l. apud Celſum, ff. de except. doli. per Doct. in c. 1. & c. cauſam matrimonij, de offic. deleg.

Pecunia non debet eſſe ſterilis, l. quid ergo, §. vſuras, ff. de con. tutel.

Pro poſſeſſore habetur qui dolo deſijt poſſidere, c. qui poſſeſſore de reg. iur. lib. 6.

Procurator infamis põt eſſe de iure ciuili, §. fi. in inſ. de exce. no. Abb. in c. poſt ceſſionem, de prob. ſecus de iure cano. vt in c. Imperator, vbi gl. de iur. cal.

Paria ſunt non habere maritum vel habere inutilem. c. 2. de transl. præla. vide Abb. in c. bonæ, el 1. in 3. no. & eſt tex. ſin. in l. fi. C. de plag. vide Alex. conſil. 104. in 1. vol.

Pœna corporalis minima, maior eſt quacunque pecuniaria, l. in ſeruorum, ff. de pœn.

Pactum contra naturam contractus veſtitur, l. ſi conuenerit, ff. de reſcin. ven. quæ dicit mirabilem, gl. in l. quoties, §. ſi colonis, ff. de vſufr. facit l. 2. ff. de hære. & ac. ven. imò etiam veſtitur contra bonam fidem, tex. eſt notabilis, in l. Lucius, ff. depoſi. & hoc eſt cõtra communem, ita Hier. But. in l. in bonæ fide, C. de pact.

Præſumitur modo eſſe eo quod olim fuit, c. in parochia 16. q. 1. & l. patrum, C. de rei ven. & l. pe. ff. de ſta. ho. & l. ex eo. ff. de ædil. edic.

Propoſitum in mente retentum nihil operatur, l. ſi repe-

repetendi,C.de condi.ob causam.

Princeps peccaret si coram eo admitteret illam exceptionem opponi, scilicet quod ex pacto nudo detur actio.ita Ant.de But.in ca quæ in ecclesiarum, de const. & dicit singulare Alex. in l. iurisg. §.sed cum nulla,ff.de pac.

Prohibetur vnum iustum propter aliud iniustum, 12.q.1.habebat 21.dist.denique,ff.de rei vend.officium,ff.de dam.infec.l.si finita,§.ex hoc edicto.

Principale illud dicitur ad quod principalis intentio tendit,Bar.in 1.const.C.

Paria sunt quòd quid obliquè fiat vel direct.l. 3. §.in rem. ff.de in rem ver. Contra de l.quædam, ff. de ac.re.do.l.tutor rerum,ff.de admi.tut.

Piratæ quos vulgus Corsaros appellat,possunt impune occidi & derobari,ita dicit Ioan.de Ana.in c.2. in 2.col. super gl.2. de hom.& tales quodlibet anno, in cęna Domini excommunicantur, vt tradit idem Ioan.de Ana.in c.3.in 2.col.de rapto.

Patria sua cuilibet dulcissima est,l.qui habebat,& ibi glos.de le.3.tenet Io.And.in c.quod alicui,in 1 col. de re.iu. in mercu.& hoc siue sit magna, siue parua,vt dicit And.de Iser.in §.si vero in 1.col.de feu. guardiæ.

Prohibitus vendere prohibetur pignorare, vt dicit Bar.in l.qui habet,ff.de leg.

Prohibetur habentibus dignitatem exercitium artis notariæ tanquam vilissimæ,l.vniuersis, C.de decurio. li.10.& ibi Bar.inuehit contra aduocatos exercentes huiusmodi artem, quod dictum sequitur Decius in c.ex litteris,col.pen.de proba.

Pater & filius censentur copulati iure diuino,ita Bar. in l.cū in adoptiuis,in 2 col.ver. ibi cū enim, C. de ado. l. ita melior amicus dicitur pater quā quilibet alius,

alius,vt dicit Bal. in c.per tuas,de prob. Et ideo de alio plus confidere nō debet quàm de patre,l. quidam cum filium, ff. de hære. inst. tradit Iaf. in l. 1. col.fi.de collat.

Præsumitur quis bonus,vel malus, ratione patris vel patriæ,gl.in auth.de refer.in fi.col.2.& l. quisquis, §.filij vero,C.ad leg.Iul.maiest. & l. quòd si nolit, §.mancipia ff.de ædil.edi.vbi dicit gl. sæpe solet filius similis esse patri,& arbor mala non potest bonos fructus facere.

Pater cogitur officio iudicis alere filios pro modo facultatum non valentes se ex sua arte alere,l. si quis à liberis,§.si filius,ff.de lib.agno.etiam si sint naturales tantum.

Pater non tenetur alere filium quando est opifex, & ex eius officio potest se alere,vt no.in §. si filius, in l.si quis à libertis, de lib. agnosci quia tunc potest ei dici, à patre qui non laborat non manducet, vt dicit glo.in l.quamuis,ff.de damn.infect.

Populum faciunt decem homines,& duo faciunt cōgregationem, & tres faciunt collegium, & decem aut quindecim faciunt turbam,gl.in c. 1. de cle. & tot homines gentem faciunt quot populum secundum Bar.in l.prætori,ff.vi bo.rap.

Palam factum dicitur, quod fit etiam ab vno coram aliquibus,gl.in l. 1.C.de in integ.rest.mi.& in c.biduum,§.palam,2.q.6.

Prælatus qui suam vtilitatem vtilitati ecclesiæ præponit quando igitur de acquirendo excusatur,ita sentit gl. 1.in fi.in c. scias fratres, 7.q. 1. cum qua transit Archi.

Papa qui notoriè mundum scandalizat potest deponi,gl.in c.si Papa.40.dist.

Præscriptio nō interrumpitur per sequestrum,Card. in

in cle.1.18.q.de sequest.pos.& fruc.

Pestis æquiparatur hostilitati, Butr. in c. cum dilecti, de dolo & contu.

Præscriptio non currit illi qui si agere exceptione re pelletur,Pet.de Anch consi.5. pro parte nobilis vltra me.

Papa si dicat agatis gratias nomine nostro talibus hominibus pro bene meritis,erga nos, illi possunt effici exempti ab ordinario.Ange.in l.Paulus, §.Paulus,ff.de fidei.lib.per illum tex.aureum,vbi si testator mandat agi gratias seruo suo benemerito, debet effici liber.

Principio malo inchoata non conualescunt,quamuis ad eum casum deueniant à quo verè possent incipi.vt 7.q.1.episcopo,extra de elect.auditus, aut.vt iud.sine quoquo suf.§.cogitatio.col.2.

Princeps non potest supplere defectum iuris naturalis,Host.in c.1.de transac.

Princeps ex potestate absoluta confirmare potest sententiam nullam.Bal.in l.rescripta,3.col. C.de preci.impe.offer.

Prælatus qui consueuit bene administrare præsumitur conuertisse in vtilitatem ecclesiæ, Bal.in c.cum causa,de sent.& re iud.

Priuatio præsupponit habitum, c.ad dissoluendum, extra de despon.impu.l.decem,ff.de verb.obl.

Princeps ius diuinum tollere non potest, c.cum inferior de mai.& obed.ç, sunt quidem, 25.q. 1. notatur,in c.quæ in ecclesiarum,de consti.cum fieri.

Per solas nuptias conseruatur elegans genus humanum in auth.de nupt.in prin.vbi dicitur,quod nuptiæ præstant immortalitatem humano generi, ad hoc etiam facit tex.in l.1.ff.sol.mat.

Præfatio legis demonstrat finalem intentionem cõstidentis,

dentis, l. regulas, §. licet ibi nutum constitutionis demonstrat, de iur. & fac. igno. ff.

Propter diuersa phantasmata, generantur in nobis diuersa intellectiones, secundum Philosophū 3. de anima, gl. in l. de tut. C. de in inte. rest. min. & ibi Bal. & And. Sicu. in c. quod clericis, de fo. comp. col. 21.

Presbyteri loco leuitarum successerunt, vt est tex. in ca. clericos, 21. dist. §. presbyter.

Plus valet vmbra senis, quam gladius, siue eloquentia iunioris, secūdum Bal. c. 1. extra de renun. ad quod satis accedere videtur quod de Marco Castricio refert Valerius lib. 6. tit. de libere dictis aut factis, qui Carbone consule sibi dicente multos se habere gladios respondit, & ego annos.

Plus sapientiæ maturitas quàm corporis canicies consideranda est, c. quisquis, & c. sequen. 84. dist. & in c. vilissimus, 1. q. 1.

Pater est melior amicus quā habeat filius, immo tāta est dilectio patris erga filium, quòd magis terretur in filio quam in seipso, Bal. in c. per tuas, de proba.

Princeps de plenitudine potestatis legitimare potest, etiam in præiudicium eorum quibus est ius quæsitum inde etiā ipsis non requisitis. Alex. consi. 228. inci. visis codicillis. Bu. in c. per venerabilem, 21. col. ver. 2. requiritur, & ver. seq. qui fil. sint leg.

Papa potest supplere in facto, quamuis non petitus à parte, But. in c. vestra, 36. col. de coha. cle. & mulie.

Princeps iudicare potest secundum conscientiam omissis actitatis, non sic inferiores, Bartol. in l. 1. C. vt quæ de sunt aduoca.

Papa recusari nō potest vt suspectus, Abb. post Host. in c. querelam, de elec.

Papa cōtra bonos mores inita dicūtur ipso iure nulla Francis. de Arc. in l. maritū, §. elegātur, ff. sol. matr.

Paria

Paria sunt aliquid non dici, vel obscure dici. Fran. Aret. in l. qui ex pluribus, ff. de verb. obl.

Probatio à cōiunctis valida est in iure, ff. de neg. gest. idest at qui nam, 4. dist. denique.

Peccatū mortale est occultare veritatem, 2. q. 3. quisquis, & extra de cri. fal. c. 1.

Prælatus conditionem ecclesiæ deteriorem facere non potest, extra de dona. fraternitatem.

Q

QVi male agit odit lucem, ff. de ven. inspi. l. 1. §. tria luminaria, in gl. no. etiā glo. C. de dona. l. donator. super verbo ecclesiæ, & C. de contrahen. emp. l. ipse, & Iob. 3. cap.

Qui semel malus semper præsumitur malus, l. si cui, §. ijsdem, ff. de accu. & l. 2. ff. de se. na. cum ibi no.

Qui semel bonus semper præsumitur bonus, ff. de re mili. l. non omnes, §. barbaris.

Qui semel pauper semper præsumitur pauper, l. non est, ff. de proba.

Qui semel diues sēper præsumitur diues, ff. de prob. l. persona.

Qui semel dominus semper præsumitur dominus, l. siue possidetis, C. de proba.

Qui per aliū facit per seipsum facere videtur, l. si per aliū, ff. ne quis eū qui in ius vo. est vi exi. & l. si quis id, §. pe. ff. de iu. om. iu. & l. 1. ff. de eo quod fac. erit, & l. liber homo, ff. ad leg. Aquil. & l. 1. §. deiecisse, ff. de vi & vi ar. & l. eos in fi. C. de vsu. & inst. de re. di. §. nihil autem, & an hoc procedat proprie, vide remissiue Ang. in §. igitur, in prohe. ff. & Bar. singula. in l. sed & si vnus, §. si seruus, ff. de iniur.

Qui certus est certiorari non debet, l. 1. in fin. ff. de act. emp. & vend. & c. eum qui, ff. de reg. iui. lib. 6.

Qui tacet consentire videtur, l. in adoptionibus, C. de ado.

ado. ff. sol.ma.l.2.§. voluntatem, in aut.qui.mo.na. ef. sui, §.generaliter, l. Arist.ff.quæ res pig. ob. non pos. & l.2.C.de acquir.pos. Contra ff. de procu. l. filius, §.inuitus, & ff.de fur.l.qui vas, §.vetere, & ff. man.l.qui patitur.

Qui occasionem damni dat damnum dedisse videtur, ff.ad l. Aquil.l.qui occidit, §.pen.

Qui prior est tempore potior est iure, C. qui po. in pign.hab.l.si fundum, & l.si generaliter, & l.2.cum rem.& l.licet, & l.diuersis temporibus.

Qui se ingerit pro suspecto habetur, l.qui omnia, ff. de procuratoribus.

Qui de vno dicit de reliquo negare videtur, l. cum prætor, ff.de iud.

Qui de vno negat de alio concedere videtur, l. si maritus in fi.de procur.eo.c.nonne.

Qui accusare volunt probationes habere debent, l. qui accusare, C.de eden.

Qui parum studet, parum proficit, no.glo.C. de propositis sacro.scrin.l.vnicuique, lib.12.

Qui vadit plane, vadit sane, insti.de iust. & iur. §. his.

Qui prior appellat prior agat, l.qui prior, ff. de iud.

Quando duo sunt contraria ad positionem vnius, sequitur destructio alterius, ff. de proc. l. Pomponius, §.sed & is.

Qui sibi ipsi non parcit, alijs parcere nó præsumitur, l.omne delictum, §.qui se vulnerauit, ff. de re mili.

Quando duo sunt necessaria interueniens non sufficit, ff.de diuor.l.pen.in glo.

Quod primum est aliud ante se habere non potest, in prohemio, ff.§.in reliqua.

Quod legitime factum est pœnam non meretur, C. ad le. Iul. de adult. l. Gracchus. Item quod per me possum, per alium possum.

Quod

Quod ab initio non valet tractu temporis non potest, conualescere, ff. de reg. iur. l. quod ab initio, & ff. de pac. l. si tibi decem, §. si pactus.

Quæ bis in mense purgatur sana non est, l. quæ bis, ff. de ædil. edict.

Qui iniustè litem mouet ad expensas tenetur, l. omnes, in fi. C. de epis. & cle. & C. de iud. l. properandum, §. si vero.

Qui patitur quod potest prohibere ipse facere videtur, ff. de noxa. l. secunda, & ff. de his qui not. infa. l. liberorum, C. de sacrosanct. eccles. l. iubemus, §. œconomus, ff. de iur. patro. l. adigere in prin.

Qui eligit vnum, ex contrarijs, alij renuntiare videtur, ff. de inoffi. testa. l. modo.

Qui postulat testes, eis debet dare sumptus competentes, C. de testi. l. quoniam.

Quando plus fit quam fieri debet, videtur etiã ipsum fieri quod faciendum est, ff. quemad. ser. amit. l. si is cui via actus, & ff. de re. iu. l. si se. §. sed pi. ff. de sta. ho. l. non sunt liberi.

Quicquid filiusf. acquirit, patri acquirit, cum tamen sit, in potestate patris, institu. per quas perso. no. acqui. in prin. ff. de acqui. pos. l. qui seruo.

Quod tibi non vis fieri, alijs non feceris, no. gl. inst. de iust. & iure, §. iuris præcepta, super verbo alterum non lædere, & ff. eo. l. iustitia, & §. super eo. verbo. & in decretis, in prin. ff. quod quisque iur. in prin.

Quod per me non stat mihi non debet imputari, l. si ideo C. de his quibus vt indig. l. si post diem, §. sed si ita, ff. quando dies leg. ced.

Quod per me stat mihi imputari debet, ff. de contrahen. empt. l. hęc vend. §. 1. vide Ias. in §. item si quis, in 5. col. de actio.

Qui in vno grauatur in alio releuari debet, l. eum

qui,ff. de iureiu. & C. de non nu. pe. auth. contra qui proprium.

Quod non valet vt ago, non valet vt valere potest, l. 1. §.eum, ff.de constit. pec. & C. de latina libertate tol.l. 1.

Quod principi placuit legis habet vigorem, inst. de iure na.§.sed quod principi.

Qui negat non tenetur probare, l. 2. ff.de proba. & l. actor.C.eod.

Qui simulat verbis, nec corde est fidus amicus. Tu quoque fac simile, sic ars deluditur arte, no.glo. in auth. de exhi. & intro. re. §. illud quoque col. 5. superbo arte.

Qui binos lepores vna sectabitur hora. Vno quandoque, quandoque carebit vtroque, no.glo.l. nemo la 3.C.de assesso.super verbo in vtrunque festinat.

Quæ de nouo emergũt nouo indigẽt auxilio, l. de ætate, §.ex causa, ff.de interro.ac.& ff.de re iud.l. si iure, ff.de inoffi. test.l.i... decedẽs, & de ferijs l.oratione, C.si sæpius in inte. potest restit.l.quãquam, & l. 1. ff.de ven.inspi.c.miramur, 61.dist.

Quilibet potest suo iuri renunciare, l.penu.C.de pact. l. pactum, ff.eod.

Quæ malo sunt inchoata principio, vix bono peraguntur exitu, in auth.vt iudi.sine quo suff. §.cognitum, col. 2.

Qui soluit propter suum malum, alij non prodest, ff. ne quis est qui in ius vo.est vi exi.& l.locum, §.pen. ff.de tab. exhi.& ff.de interro.act.l. qui seruum, in princ.& ff. quod vi, aut clam, l. semper, §. & si in sepulchro.

Qui semel actioni renunciauit amplius repetere nõ potest, l.qui actionem, C.qui accu.non pos.& ff.ad Turpi.l.quod deficit, & ff.ad leg. Iul. de adul. l. si mari-

maritus,§.si negauit,& ff.accu.l.hi tamen in fi.

Qui terminos effodiunt pœna extraordinaria puniēdi sunt,C.de accu.l.1.

Qui accusare possunt intelligeremus,si sciremus qui non possunt, sequitur itaque prohibentur accusare. Alij propter ætatem vt pupillus. Alij propter sexum vt mulier,l.qui accusare,ff.de accusa.

Qui à latronibus capiuntur cū liberi manent,possunt facere testamentum,l.qui à latronib.§.1. ff. de test.

Qui apud extraneos legatione funguntur,possunt testari,ff.de testa.l.qui apud extraneos.

Qui incertus est de statu suo,certā legem in testamento dicere non potest,l.quià domino;ff.de testa.

Qui in testamento hæres instituitur in eodem testamento testis esse non potest,l.quæ in testamento, ff.de test.

Quando agitur contra testamentum ad illud in dubio fertur sententia pro testamento, ff. de inoffic. testa.l.si pars similiter etiam pro dote fertur sententia in dubio,ff.de reg.iu.l.in dubijs,similiter in liberali causa,ff.de re iudi.l.interpres.

Quando datur cautio intelligatur simplex repromissio, quando datur sufficiens cautio, intelligatur cū iuramento,& fideiussoribus,C.de verb. sig.l. sancimus,& ff.mand.l.si mandata,in fi.

Quod in alterius persona seruat quis, in sua seruare tenetur, ff. quod quisque iur. l.1.in princ.& ff. de condi.inde.l.frater à fratre.

Quod semel est verum semper præsumitur verum, not.glo.ff.de damn. infe. l. qui bona fi. §. quid sit stipulatur,& C.de proba.l.siue possidetis.

Qui occidit latronē non vtiq; tenetur,si aliter periculum effugere non potest,inst.ad l.Aquil.§. iniuria.

Qui occidit aliquo casu latronem non tenetur, dum ta-

tamen nulla culpa inuenitur, vt in eo.§.præalle.

Quod omnes tangit ab omnibus approbari debet, l. fin.C.de aut.præstan.& ff.de eden.l.si quis ex argẽtarijs, & ff.de pact.l.suum hæredem, §.hodie.

Quamuis aliquid de se non sit malum si tamen sit res mali exempli fieri non debet, ff.de pe.l.si quis, §.qui abortionis, aut amatorium obseruandum est, de iud.l.exemplo, C.de proba.

Qui scire debet præsumitur esse sciens, licet sit ignorãs, l.sed & si pupillus, §.prescribere, ff.de instit.ac.

Quædam possunt fieri tacitè quæ non possunt fieri expresse, ff.de reg.iur.l.actus, §.expressa.

Qui casum dicit casum probare tenetur, C.de testa.l. consulta diuinalia.

Qui parũ diligẽtẽ sibi socium acquirit de se queri debet, l.socius socio, in fi.ff.pro socio, & instit.eo.§.fi.

Quod approbo non reprobo, l.Pomponius, ff.de neg. gest.

Quæ incontinenti fiunt inesse videntur, ff. si cer.pet. l.lecta.§.dicebam, & C.de pac.l.petens.

Qui tardius soluit quàm soluere debeat, minus soluere videtur, insti.de acc.§.tempore, ff.de ver.sig.l.minus, & l.si cui.

Qui in vno prohibetur in alio conceditur, ff. de fide instru.l.ex eo quod prohibet.

Quod inter alios actum est alij nocere non debet, ff. de iureiuran.l.nam postea, in fi.

Quod bene gestum est non debet ex alio euentu reprobari, l.Barbartus Philippus, ff.de offi. præsi.

Quilibet transfuga est proditor, sed nó econtra, not. glo.ff.de re milit.l.omne delictum, §.fi.super vers. proditore, cum l.proditores, & pro hoc, ff. de ca. & postlimi.reuer.§.transfugæ.

Qui malo consilio, & proditoris animo patriam relinquit

linquit, hostium numerum habendus est, l. postli. §.transfugæ, ff. de cap. & postli. reuer.

Quanto quilibet preest melioribus, tāto maior ipse & honestior, in aut. de defen. ci. §. si vero quædā, col. 3.

Quæ dubitationis causa tollendæ contractibus inferuntur, ius commune nō lædunt, l. qui mutuam, in princ. ff. man. & ff. de reg. iu. l. qui dubitationis.

Quod proprium est, ipsius amplius fieri non potest, inst. de lega. §. si rem. ff. de exce. rei iud. l. an eandē, §. actiones, & inst. de ac. §. sic itaque, ff. de acq. pos. l. 4. §. 1. vide Dom. in c. cum personæ, §. quòd si talis, in 1. col. de priui. in 6.

Qui mortem facit, mortem debet pati. ff. ad l. Cor. de fal. l. 1. §. 1.

Quod ex leuitate capitis procedit impunitum remanebit, l. 1. C. si quis impera. male, ff. de re. iu. l. quod calore.

Quod non mutatur, quare stare prohibetur certe pro nihilo, C. de test. l. sancimus, C. de ædif. pri. l. præcipimus, C. de appe. & in auth. qui mo. na. effi. sui, §. tributis, ff. de adimend. le. l. si tibi, §. qui filias, ex disparibus.

Quod fauore aliquorum introductum est in eorum læsionem retorqueri non debet, C. de legi. l. quod fauore, C. de sec. nup. l. generaliter, & C. de procur. l. nemo.

Qui cito dat bis dat, & qui tarde dat minus dat, insti. de fideiuss. §. non solutum.

Qui rem alienam possessam inuasit similis est furioso, C. vnde vi, l. si quis in tantam.

Quicūque rem alienam inuasit domino insciēte pro furioso tenetur, l. cum quærebatur, C. vnde vi.

Quicūque possessor diffinitur per spaciū 30. an. in ea.

Qui duos habet accusatores à tertio prohibetur, l. cū

rationibus,C.qui accu.non pos.nisi suam, aut suorum iniuriam prosequantur, hoc est verum de diuersis criminibus, quia aliquis posset accu.4.vel 5. vel mille,de eodem crimine.

Quædam per vniuersitatem transeunt, quæ sol.non possent alienari,l.quædam,ff.de acqu.re.do.

Qui non potest vt minus, nec vt maius, ff.de sena.l. qui indignis.

Qui errat nõ cõsentit,ff de iu.om.iud.l. si per errorẽ.

Qui pro republica occisi fuerunt in perpetuum per gloriam viuere intelliguntur, inst. de excu. tu.§.hi autem.

Quid verbis opus est cum rerum nullus sequatur effectus,l.fi.C.de do.

Quod commune est, meum non est, ff.de diui. re. & qua.l.in tantum,§.1.ff.de au.& arg.le.l. Quintus.

Quod sensu caret non committit iniuriam,inst.si qua dru.pau.fe.di.§.pauperies.

Quoddam est peculium profectitium sibi quod acquirit filiusfa. de rebus paternis, & quoddam castrense quod in castris quæritur,vt ff.de castren.pec. l.si à castrense, & l.peculium castren. & l. si forte, & est aliud quasi castrense quod in ciuitate quæritur ea publica causa, vel salario ex publico, C. de inoffi.testa.l.si per hoc,gl. 1.cum oportet,§.1.super verb.exceptis peculijs,C.de bo.quæ li.

Quod ex re nostras fit, nostrum esse verius est, ff. ad exhib.l.de eo.§.si quis.

Quoties aliqua actio, vel exceptio deficit, sciendum est vtile actione præscriptis verbis, l.quoties, ff.de præscri.verb.

Quando duo iura concurrunt in eandem personam, perinde est,ac si concurrerent in diuersis personis, l.tutorem, ff. de his qui.vt indig. l. si quis decurio.

C.ad

C.ad l.Cor.de fal.

Qui non laborat nō mādučet,no.gl.l.quamuis, ff.de dam.infec.pro hoc,l.si plures,C.de condi. insertis.

Quædam gratis fiunt quæ non gratis fieri possunt, ff.de iure fisci,l.2.in princ. ff. de cond. ob turpem causam.l.fin.

Quædam honeste accipiuntur quæ non honeste petuntur,ff.de va.& extr.cog.l.1.§.fi.& ff.de ori. iu.l. 2.§.fin.in prin.

Qui dicit malam fidem,debet eam probare, Cod.de euic.l.pe.

Qui actionem habet ad rem recuperandam, rem habere videtur,ff.de regu.iu.l.qui actionem. Contra quia minus est habere actionem quàm rem,l.inter vestem, §.Pomp. ff.de au.& arg. l. non minus, de regu.iu.l.1. ff. de rei vend. Dec. hic multa dicit ad istam reg.

Quilibet debet esse diligens & non negligens in officio suo, ff. de exc.tut.in l.si duas, §. nimis,& ff.de adm.tu.l.cum plures,§.nimium,& ff. de offi. præs. l.diuus Marcus.

Qui iacet consentire videtur, l.fi.siue,C.ad sen.cons. Vell.

Qui per se non possunt capere nec per seruos suos, l. neque,C.de hær.insti.& ff.eo.l.non minus.

Quid quisque iuris statuerit in alterum, ipse eodem vti debet,ff.quod quisque iuris,per totum.

Qui negligenti amico rem custodiendam tradit suæ facilitati imputare debet,inst.qui.mo.re. contrahi. ob.§.præterea,in fi.

Qui negociationibus præponuntur institores vocantur,insti.quod cum eo.§.iusto.

Qui rem nondum emptori tradidit,adhuc ipse dominus est,insti.de emp.& ven.§.vtique.

Quod cum vno gestum est cæteris non prodest, l. neque pactio. C. de transact.

Quod minus est dignum, digniorem non continet, ff. de verb. sig. l. 1.

Quicquid inædificatur solo, solo cedit, l. si cui ædes, ff. de le. 3. & insti. de rerum diuis. §. cum in suo, & l. adeo, §. fi. ff. de acquir. rer. dom.

Qui suo iure vtitur nemini faciunt iniuriam, l. qui iniuriarum, §. is qui, ff. de iureiu. & l. 1. §. idemque Marcellus, ff. de aqua plu. arc. & extra de elect. ca. cum ecclesia.

Qui alij mea voluntate soluit, mihi soluere videtur, l. nihil interest, C. de sol. & l. inuito, eo. tit. ff. de pig. act. l. si solutum, §. solutam.

Quis debet puniri vbi delinquit, l. capitalium, §. famosis ff. de pœnis, & ff. de noxa. act. l. fi. vnde dicitur vbi te inuenero ibi te iudicabo.

Qui inuito vel ignorante creditore alijs soluit, se nõ liberat ab obligatione, l. inuito, C. de solu.

Quem de euictione tenet actio ipsum agentem repellit exceptio. l. excepti, doli, & l. si ob causam, & l. seq. C. de euict.

Quod voluit non potuit, & quod potui volui. No. gl. C. de contrah. & commit. stipu. l. 3. in fi. glo. sic, C. si quis alteri vel sibi, l. multum.

Quilibet potest suum nomen mutare, l. 1. C. de mu. no. cum tamen sit sine fraude.

Qui furanti signũ prębuit, perinde habetur ac si manifesti furti cõdemnatus esset, & famosus efficitur, ff. ad leg. Iuliam pecu. l. si sacrilegij pęnam, circa fi.

Quæ nõ prosunt singula multa iuuãt, C. de prob. l. instruméta, l. rationes, l. non epistolis, & l. non nudis.

Quæ religiosis adhærent religiosa sunt, l. quæ religiosis, ff. de rei ven. iuxta illud; cum sancto sanctus erit

erit & cum peruerso perueteris, psal.

Qui omne dicit nihil excludit. No.glo.in l.à procuratore, C.man. & ad hoc, C.de hær.insti. l.2. & ff.de hære. inst.l.quod si Mæuius, & l.1.de pecu.legato.

Quæ domi geruntur facilius probantur per domesticos quam per alios, C.de repud.consensu, §.seruus, C.de quæst.l.interrogari.

Quilibet de episcopatu potest sacramenta recipere in maiori ecclesia, c.officium, de officio archipresb. 1.dist.in capite.

Quod à pluribus quæritur sapientibus facilius inuenitur, 20.dist.de quibus, & per ampliores homines perfectissima veritas reuelatur, C. de fideicom. l. vlt.ad fi.& 64.dist. extra conscientiam.

Quod differtur non aufertur, ff.de iu.l.cum furiosus, & insti.sing.re.per fideic.relic.§. itaque Contra, C. de inoffi.testa.l.sancimus, §.fin.& ff.de vsu.l.si vsufructus, & de post. de elect. de isto Brocardo vide Bar.in l.inter stipulantem, §.sacram.ff.de verb.obl. l.limita vt per Domi.in c.si super. in princ. de offi. deleg.lib.6.

Quantum quisque meretur, non quantum dare sufficiat æstimatur, l.si quemquam, C.de epis.& cle.

Quod quis cum seruus esset egerit ; perficere liberto facto non potest.regula iur.quod quis.

Quod raro fit quandoque fit, l.sed & fi.ff.de vsufr.

Qui est in castris dicitur esse in morte. Abb.in c.quoniam frequenter, in 1.col.vt lit.non contest.in c.pastoralis, de offi.ord.

Quod longe est à verisimili, est quædam falsitatis imago, l.milites, oportet, C.de quæstio. Bald.in l. 1. C.de fug.quem refert Socin.in l.3.§.item, si reipub. in 4.col.ad leg.Falcid.

Quo ad istud verbum, habet in se reuolutiones temporis,

poris,l.3.§.quod si quis,ff.de suspe. tuto.& l. Titius de exc.tu. & de mili.test.l.quod dicimus, & de adi. le.l.legatum est tibi.

Quoties nihil siue captione inuestigari potest, eligendum est quòd minimum habeat iniquitatis,regula iur.ff.& l.3.§.duæ autem, ff.de Car.edic.& 13.dist. duo sunt.

Quanto magis crescit puella tanto magis est impendendũ in ea.l.cũ vnus, vbi gl.fi.ff.de ali.& cib.leg.

Qui est cum inimicis meis amicus meus non est,C.de inof. test. l. liberti,§.fin. & 3. q. 5.c.3. & gl. in c. si inimicus,95.di.c.cum oporteat, de accu.

Qui potest inuitis alienare, multo magis & ignorantibus, & absentibus potest,l.qui potest, de reg. iur. vide Bal.in l.fi. C.qui admittu, idem in l.fi.C.de iu. delib.refert glossator cancellariȩ in regula 21.Contra de l. fi. C. de iu. emph. vbi emphyteuta potest vendere domino inuito dummodo ei denunciet.

Quatenus cuiusquam inter sit, in facto non in iure consistit,l.quatenus,ff.de reg.iur.

Quod est in fieri habetur pro facto,l.ligni, §. ego autem, & l.cum vxori,ff.de leg.3.

Qualitatem quis cognoscere nõ potest nisi cognoscat substantiam, Bal.in l.2.ante medium primæ col.C. de bo.poss.secundũ ta.per tex.in l.eius qui in prouincia,ff.si cer.pe.circa fi.l.in ver.qui nec possidendi animum haberẽt.Ripa.in rub.de cau.poss.nu.25.

Quod recipis contemplatione mea ex me percepisse videris, l.cum aliquis, C.de iu.de lib.c.requisisti de test. de quo lata Barba. in l. cum acutissimi, in 84. col. C. de fideicomm.

Qui potest facere vt iam facit, videtur posse facere, 83. dist. error, ff.de re. iu. qui potest, ff. de le. 1.l.si seruus, de ædil. edic. quis sit, §.idem ait, ff. ex qui. cau.

cau.malo, ſed & ſi, §.ait prætor. Contra,ff.de accu. hær.l.is qui.

Quod accidit ſequitur naturam eius cui accidit, ff.de vſufr.l.ſi fundo.

Qui ſcit ſuum ius,eligendo aliud quod credit habere, non amittit quod habet, l. mater, ff. de inoffic. teſtam.Contra de cap.vt quis duas,de elec. lib.6.& l. 1. C. de fur. cum ſimi. vt per glo. in l. edita, in ver. emendari,C.de eden.

Quis eſt acceptus Propheta in patria ſua, l. tres tantum modo,C.de offi.præto. & l.obſeruare, §.antequam,ff.de offi.preſi.Contra,eo.ti.l.Barbarius quia nemo cum honore acceptus eſt Propheta in patria ſua, vt etiam habetur Marci. 6. c. & glo. no. in l.hi qui, ff.ex qui. cau.ma. & habetur Matth. 13.c. Luc. 4.& Io.4. & eſt tex.in c.ſi Chriſtus de iureiur.

Qui non eſt mecum contra me eſt l.cœlicolarum,C. de iudic. & qui mecum non eſt congregans, & diſpergit Matth. 12.

Quando quid ad duo referri poteſt, debet referri ad antiquius,l.fi.in finalibus,ff.fin. regun.

Qui iuſſu iudicis aliquid facit,non videtur dolo malo facere,quòd parere neceſſe habet, l.non videtur, §. qui iuſſu; ff.de reg. iur. & ff.ad Sylle. l.ſi quis quaſi.

Qui authore iudice comparauit bonæfidei poſſeſſor eſt,regula iur. qui auctore,ff.

Quod quis ſi velit habere non poteſt, id repudiare non poteſt, l. qui poteſt facere, §. quod quis, ff. de reg.iu. Contra de leg. 1.§.decretalis,ff.de ſuc.edic. ſol.ibi non poteſt per ſe, ſed iudicem.

Quanto agens eſt perfectius tanto effectus eſt perfectior,C.de teſt.l.iuſiurandi,concor.tex.in c.vel non eſt,de tempo. ordin.

Quod non videtur eſſe, & pro eſſe habetur, quia eſſe poteſt,

potest,seu expectatur,quòd esse potest,l.videamus, in princ. C. de testam. & ff. ne quis eum qui in ius vo.ex nundi.& cap.factum est,in fi. de conse. dist. 4.Contra ff.de fur.l.pe.& l. continuus, §. eum qui. & §.si Labeo,ff.de verb.oblig.& 86.dist.non satis, & l.quamuis,ff.de in ius voc.

Quotiens vtriusque causa lucri ratio vertitur, is præferendus est cuius in lucro causa tempore præcedit,ff.de reg.iur.l.quoties.

Qui potest stare certo non stet incerto, vt dicit prouerbium,gl.in l.quia ratio,ff.de cond.insti.

Qui non facit quod faceret debet,videtur facere aduersus ea,quia non hoc facit,& qui facit quod facere non debet,non videtur facere id quod facere iussus est,regula iu.ff.

Quod euincitur in bonis nostris non est,ff.eod. Contra de verb.sig.ff.l.bonorum,§.in bonis.

Quod pendet non est pro eo quasi sit,l.is damnum, §.quòd pendet, ff. de reg. iur. Contra de l. 1. §. sed etiam si incertum,ff.de ven.in pos.mit.

Qui potest facere vt possit conditioni parere iam posse,videtur,ff.qui potest,ff.de reg.iu.Contra de acq. hær.l.is qui hæres, & l. Lucius, §. sed his quæ adhuc,ff.qui ad li.procla.non licet.

Qui partem tangit totum tangere videtur, l. vulgaris,ff.de fur.

Qui totum cupit totum perdit,C.quãdo & qui.quarta pars debetur,quasi per totum,lib. 10.

Quando aliqua differunt specie vnum non potest de alio prædicari,l.si qua pœna,ff.de verb.sig.

Qui sine dolo malo ad iudicium prouocat, non videtur moram facere,l.qui sine,ff.de reg.iur.

Quoties idem sermo duas sententias exprimit,ea potissimum accipiatur quæ rei gerendæ aptior est,ff. de

de reg.l.quoties.

Qui ad agendum admittitur, est ad excipiendum multo magis admittendus, c. qui ad agendum, de reg.iu. lib.6.

Quod non est, esse videtur, vel non esse quod est, ff.de his qui no. infa.l.quid ergo, §. si quis, quod quisque iu.l. 1.de vsu. quia de reg. iur. qui actionem. Contra, ff. de dolo, nam is de arb.qualem, de re. iu. non videtur, & l.quisquis.

Qualitas quæ inest actui de iure communi vel speciali iudicatur à pari, l. cum ex ratione, in princ. ff. de exc.tut.l.2. C. de his qui veni. ætat. impe. Marsil. in c.1.in 27.col.de consti.lib.6.

Quod noua testa capit inueterata sapit. in aut. vt iur. sine quoquo suf.§.1.col.1.gloss.in ca.cum in iuuentute, in ver.paratior, 1.q.1.

Quãdo in aliquo actu vnũ principaliter, & immediate venit, & aliud ex consequentia, & mediate, illud est præferendũ quod venit principaliter, & immediate, l.fin.ff.de imp.in re.do fac.& l.2.§.idem Labeo, ff.ne quid in loc. publi. & l. 1 .ff.si vsufru. pet. contra de tex.in c.ex transmissa, de filijs presby.

Quicquid est causa causæ, est causa causati, l. manumissiones, ff. de iust.& iure.

Quod per se cui facere non licet, neque per alium licebit, l.2.§.1.ff de admi.re.ad ciui.perti.& l. pupillus, §.sed & si ff.de auth.tut.& l. filium, ff. ad Maced. & l. impressionem, C. quòd met. cau. Contra de l.fin.ff.de offi.præfect.vrb. & ff. man. l. si mandauero, §.sed hi, & de elec. c. suffraganeis, de quo vide in d.l.2.

Quæ alienari prohibentur vsu capi non possunt, l. si fundum, ff. de fun. do. & l. lex quæ tutores, ff. de adm. tut.

Qua-

Qualitas adiecta verbo debet adesse tempore verbi l. in delictis, §. si detracta, ff. de noxa. cum simi. vt tradit Dec. in consi.15.in casu, in 2.col.

Quæ solo temporis tractu non mutantur semel in esse posita semper præsumuntur, l.si cui,§.ijsdem, ff. de accus.& l.non omnes,l.§.à barbaris,ff.de re mili.

Qui sentit commodum sentire debet, & incommodum,l.naturaliter,ff.de reg.iu.c.qui sentit, eod.tit. l.6.tamen vt ibi dixi singulariter gloss.magistra, & Dyn.& alij,istud fallit quandoque ratione personę, & ratione naturæ contractus,vt ibi exemplificatur.

Quod quis in persona sua facere prohibetur id per subiectam personam exercere non debet, ff.de admi.re.ad ciui.perti. l.2.§.1.

Quod nomine meo facere nô debeo,nec nomine alieno,46.dist. sicut non suo, & 20.q.vlt. his à quibus.

Qualitas obueniens enti qualificat ipsum ens ,& reponit ipsum in diuersam speciem, c.cum Marthæ, §.quæsiuisti, de celeb. mis.

Quod per nos facere non possumus per alios , facere debemus, ff.de procu.l.1. & ff. de adm. tu. l.ita tamen.§.gessisse.

Quatuor sunt modi conueniendi, aut iure, s. instrumentis,vel testibus, aut facti euidentia, vt extra de coha.cle.tua.& 1.q.1.quæ Lotharius,aut iuris interpretatione, vt sæpius citatum esse rerum, vt 3. q.9. decernimus, aut violenta suspicione, seu præsumptione,32.q.1.dixit, & C.de adul.aut si quis.

Quod de vno dicitur de alijs negatur,vt 45.dist.disciplina,ca.vnus ex vobis,2.q.1.sic,ff.de iud.cum prætor,25.dist.qualis, C.de procu.maritus.

Quod semel placuit, amplius displicere non potest, 32.q.5.horrendus,extra de despon. impu.l.de illis, ff.de neg.gest.§.Pomponius.

Qui

Qui mandatum suscepit necesse est consummare, ff. commo.l.in commodato,§.sicut.

Quæ simpliciter promittuntur sine conditione seruantur, 21.q.c.vlt.

Quæ incontinenti fiunt inesse videntur, ff.si cert. pet. l.lecta est,& ex his quæ incontinenti fiunt præsumptio nascitur, de elect.officij.

Qui ponit principium totum supplere debet vsque ad finem, de conse.dist.50.nullus episcopus.

Quilibet præsumitur dignus nisi probetur indignus, ca.ex parte de scruti.inor.faci.l.non omnis,§.à barbaris,ff.de re mili. & in l.actor. per Cy. C.de prob. & de quolibet præsumendum est bonum nisi probetur contrarium, c.dudum, de præsum. ff.de manu.testa. seruos, & ff de lega.2.l.cum pater,§.rogo.

Qui reputatur dignus in vna dignitate si postea eligitur ad alteram etiam tunc dignus debet reputari, c.accepimus,de æta. & quali.sic 74.dist.gesta.

Quod de vno prohibetur de alio permittitur, 25. di. qualis,& extra,de his quæ fi.à præla.sine consi. cap. cum apostolica, in fi.

Quod infirmari, vel vituperari potest præcaueri debet,c.1.de ser. non ord.l.si idem cum eodem, §.fi. iuncta, gl.ff.de iurisd. om. iud. & l.1. ff.de iureiur.

Quando in vno actu concurrunt duæ rationes, quarum altera nocet, alia vero prodest, causa illa quæ nocet debet attendi non quæ prodest, l. si quis in graui, §.fi.cũ seq. ff. ad Sylla. & l.3.& ibi Bar. ff.de suspe. tut.

Quod testibus, vel scriptura probari non potest pro infecto haberi debet C.commu. di.l. si maior.

Quotidie ex nouis motiuis nouæ generantur opiniones vt dicit Bal.in l.1.col. 8. C. de his qui ante aper. tab.

Qui

Qui totum dicit nihil excludit,l.Iul.de leg.1.c.solicitæ de maio.& obed.

Quod omne,tangit ab omnibus approbari debet.ca. ad hæc,de offi.Arch.C.de aut.præstan.l.vl.& ff.de aqua plu.arc.in concedendo,& ff.de adop.nam di uus,& extra de tempo.ord.si archiepiscopus.

Quod ab illo datur, qui de iure dare non potest, pro non dato habetur,extra de iure pa.quod autē,in fi.

Quoties quis iusto dolore accensus deliquit,pęna debet aliquantulum temperari, Abb. in c.olim, 1.de rescript.

Qualitas adiecta verbo qualificatur secundum tempus verbi,l. Titius, ff.de mi.te. Bar.in l.ex facto, ff. de vlt.& pu.

Qui de vno negat,de alijs affirmat,& concedit,l.prętor,ff.de iud.c.nonne,de præsum.

Qui prior est tempore potior est iure,l. potior,ff.qui po.in pign.hab.

Qualis sententia talis libellus,præsumitur, gl.in c.du dum,in fin.extra de deci.& facit tex.in l.præses ff. de pœ.

Quod quis non diligit facile contemnit,20.quæst.3. præsens clericus.

Quod quisque sua voce dilucidè potestatus est,in eūdem casum proprio testimonio infirmare non potest,c.per tuas,de prob.& C.de non nu.pec.l. generaliter.

Qui confitetur vnum, per consequens confitetur id quod sequitur ex illo 8. dist. quo iure, & de offic. deleg. cum super,& de dolo,& contu. cum dilect.

Quæ promittuntur sunt opere adimplenda, extra de pactis,qualiter,& de pręben.& dignit.relatum est, & 12.q.5.quia Ioannes,& 32.q.vlt.c.fi.& l.1.& ibi Bar.ff.de pac.& ff.ad leg.Fal.l.fi.

Quæ

Quæ religiosis adhærēt religiosa sunt, ff. de rei. vēdi. l. quæ religiosis, & ff. de cōtrah. emp. l. in modicis.
Qui prior est tempore potior est iure, ca. cum autem de iure patr. c. 1. de maio. & obed. d. l. si fundū, & l. generaliter cum multis alijs, C. qui po. in pig. hab.
Quilibet præsumitur bonus, nisi probetur malus, extra de scru. in or. fa. cap. vno, & de præsum. dudū, l. non omnis, §. à barbaris, cum vulg. ff. de re mili.

R

REmittētibus actiones suas nō est dādus regressus ad eas, l. quæritur, §. venditore, ff. de ædil. edic.
Rusticitati parcendum est, l. fi. C. de rest. ff. ad Sill. l. 3. §. si quis ignorans, ff. de vend. inspi. l. 1. §. fin. ff. de prob. l. de inde. §. 2. ff. de iurisom. iud. l. si quis, §. 3. ff. de iur. fis. l. 2. in fi. ff. si quis in ius voc. non ier. l. 2. §. pen. ff. de eden. l. 1. §. fi. & in multis simil.
Res inter alios acta alijs non præiudicat, l. Lucius, ff. de his qui no. infa. l. sæpe constitutum est, ff. de re iud. l. res inter alios acta alias est, l. Modestinus respondit, ff. de excep. l. res inter alios acta, ff. de reg. iur. l. 1. C. res inter alios acta, vel iudi. alij non noc. C. de except. l. 2. ff. qui po. in pig. hab. l. Claudius, C. de pact. l. fractionem, ff. de iudi. l. si petitor, ff. de pac. l. si vnius, §. pactaque in fi. & ff. de exce. rei iud. l. 1. cum multis alijs.
Res iudicata pro veritate accipitur, l. ingenuum, ff. de statu. ho. l. res iudicata.
Reus excipiendo actor est, l. 1. ff. de excep.
Reus non tenetur probare, sed actor, l. frustra, C. de prob. cum multis alijs.
Res tantum valet quantum vendi potest ff. de cond. fur. l. si seruus §. quòd si pendente ff. de fur. l. si quando vxori, §. fi. in fin.
Reatus omnem excludit honorem, C. vbi sena. l. 1.

Re integra reuocatur mandatum,instit.man.§.recte, & ff.de procu.l.ante litem contest.

Res mali exempli est vitanda l.obseruandum est, ff. de iud.& l.exemplo,C.de proba.

Rei appellatione etiam pars continetur, l. appellatione rei,ff.de verb.sig.

Rei hæreditariæ nondum possessæ non fit furtum, l. contra,§.fi.ff.re amota.

Ratio generalis prævalet speciali, not.gl. inst. de vsucap.§.furtiue,super verbo,nec vsucapio,& de nup. §.affinitas,& §.socrum,Contra,ff.de eden.l.quædã.

Res mutata in pristinum statum redire non potest,ff. de verb.obl.l.inter stipulantem,§.sacramenta,ff.de sol.l.res quæ,§. arena.

Rebus,& non verbis legem imponimus,C.commun. de le.l.2.in fi.C.de vsu.l.fin.

Remittendi ius suum amplius non datur regressus, insti.de bo.pos.§.si quis itaque.

Res sua nemini serui, l.in re communi, ff.de ser. vrb. prę. ff.de vsufr.l.vti frui.

Ratihabitio retrotrahitur,& mandato comparatur,l. fin.C.ad sec.con.Ma.l.licet,ff.de iudi.

Reus debet prius conueniri quam fideiussor, in aut. de fideiuss. §.1.col.2.& C.eo. tit.auth. præsente.

Res aliena vendi potest, sed precium ab emptorem auferri potest,l.rem alienam,ff.de contrah.emp.

Rei est fugire,C.de iudic.l.properandum,§.& si quædam pars.

Restitutionem petens duo probare debet, l. possessionem, & spoliatum fuisse extra de restitu. spo. olim causam,& qui fi.sint leg.causam quæ,& idem est si aliquis spoliauit, vel mandauit, vel ratam habuit spoliationem, de resti.spo. cum ad sedem,ad fi. ff. de vi & vi arma,l.1. §.deiecisse,cap. consultationibus,

bus, de offic. deleg.
Refertur ad vniuersos quod publice fit per maiorem partem, ff. de reg. iur. l. aliud est vendere, §. refertur.
Ratio debet esse diuersa à dicto, vt not. glo. in l. fin. ff. de offi. procu. Cæs. & in l. 1. in fi. de excep.
Renuntians liti non videtur factri. text. sing. secundum Bal. ibi in l. si re. C. de ing. manu. exclamat Ias. in l. postquam liti, C. de pact.
Relictum sub conditione non videtur quod in omnem euentum quis est habiturus, gl. in l. liber homo, §. si ita scriptum, ff. de hære. insti.
Respublica non dicitur alia quàm Romanorum, l. liberto, §. Lucius, ff. de an. leg.
Res destruitur per plures successores, l. solet, §. 1. ff. de ali. & ciba. leg.
Remittere est dare, c. veniens de test. l. contra iuris, ff. de pac. l. Modestinus, ff. de dona. l. si inter, C. de solu.
Reuelat Deus aliquando paruis, quod non reuelat magnis, l. potioris, C. de offi. rec. prouin. ca. frustra, 8. dist. c. esto. 95. dist.
Redditum non est, quod est deterius redditum, vel ita vt haberi non possit, ff. ad exhiben. l. Iulia. §. sed & si commo. l. 3. §. 1. ff. depo. l. 1. §. res, ff. de solu. & l. sed mihi, §. 1. ff. commodati.
Res dare pro rebus, pro verbis verba solemus, gl. in c. ecclesias, in versi. ad hoc, 13. q. 1. Hiero. But. in l. si certis, C. de pact.
Ratum habere promittens dicitur non perseuerare si quomodo contrauenìat, l. antepen. & fin. ff. rem ratam hab. vbi Bar.
Regratiandus non est qui facit quòd debet, l. si seruo, circa medium, ff. de hæ. inst. l. 2. C. de ope. lib. facit l. vnum, §. fi. de fal. de l. 3.
Responsio debet fieri secundū interrogationē, l. si de-

bitor, ff. de iter. act. & in c. inter dilectos, de fi. instr.

Res de facili reuertitur ad suam naturam, l. si vnus, §. quod & in specie, ff. de pact. c. ab exordio, 35. dis. c. 1. de præbend. in vlt.

Rubricæ negatiuæ non potest consensu partium eius dispositioni renunciari, no. glo. Bar. & Doc. in rub. C. ne fide. do. den. idem in l. non potest, de leg. 1. & in l. Gallus, in princ. ff. de li. & posth. sequitur Ang. in proh. inst. col. 5.

Reipublicæ interest vt crimina detegantur, l. eum qui nocētem, in princ. & ibi Bart. ff. de iniur. & detecta puniantur, vulg. l. ita vulneratus, ad leg. Aquil. ff.

Rex Franciæ facit expensas pauperi secum litiganti, Bald. in l. magis puto, §. in primis, ff. de rebus eo.

Ripæ fluminis publici nō veniunt mensurādæ, quādo est venditū prædium, nisi hoc expresse dictum fuerit, Bar. in tractatu qui incipit Tyberiadis, 10. col.

Reprobato aliquo, reprobatur quicquid venit in ius concomitantiam, siue sit præiudiciale, siue pœnale, l. Seius, & Augerius, ff. ad l. Falc. secundum Bal. in l. si pactum, in prin. C. de colla. cum simil.

Remedium ordinarium tollit extraordinarium, l. in causæ, la 2. de mino. cum simil.

Rex insipiens est, sicut denarius æneus in computo mercatorum, ita dicit Abb. in suo dictionario post Aegidium Romanum, in suo tractatu de regi. principium, lib. 2. c. 7.

Rudibus, & imperitis gubernacula ecclesiæ non sunt committenda, vt in c. statuimus, 61. dist.

Respondere obscure, & nil respondere paria sunt, l. de ætate, §. nihil interest, ff. de interro. act. & ibi Bar. & Ale.

Res inter alios acta non prodest alijs, nec nocet: extra de re iud. c. pen.

Rei-

Reipublicæ intereſt habere per quos fiant ſacrificia quibus Dei cum populo reconciliatio petatur, pureque preces offerantur, quod ſacerdotum eſſe munus dicit tex. in cap. ipſi ſacerdotes, 1. q. 1. & in aut. quo. opor. epiſ. in prin. colla. 1. vnde & dicit Vlpia. iureconſ. in l. 1. §. fin. ff. de iuſt. & iur. publicum ius, ideſt, vtilitatem publicam in ſacerdotibus verſari.

Res inter alios acta non præiudicat alijs, l. ſed ſi poſ. §. fi. cum l. ante. & l. ſeq. & ibi no. pro & contra. ff. de iureiur.

S

SVb maſculino genere continetur fœmininum, l. 1. §. 1. ff. de conſt. pe. l. patroni. & l. teſtatio. §. ſerui. & l. pronunciatio, ff. de ver. ſig. l. qui duos mulos, ff. de le. 3. l. tres fratres, in auth. iuſiu. quod præſtatur ab his. §. 1. col. 2.

Sub fœminino genere non continetur maſculinum, ff. de leg. 2. l. ſi ita ſcriptum.

Sic volo, ſic iubeo, ſtet pro ratione voluntas, not. glo. inſtit. de vſucap. §. furtiuæ quoque, ſuper verbo nam furtiuarum.

Si illud quod minus videtur ineſſe ineſt, & illud quod magis, C. de ſacroſ. eccl. auth. ma.

Solutione eius quod debetur tollitur omnis obligatio, inſti. qui. mod. tol. obli. in princ.

Solatium miſerorum eſt habere ſocios pœnarum, ff. qui & à qui lib. ma. ſunt, l. proſpexit.

Sublato principali tollitur acceſſorium, l. cũ principalis, ff. de reg. iu. & l. 2. ff. ſi qs cauſ. & l. eos, ĩ princ. C. de vſu. & l. intelligere debes, C. de luitione pignoris.

Singulare aliquando ponitur pro plurali, 2. §. exactis autem regularibus, ff. de ori. iu. & l. ex duobus, ff. de vulga. & pup. l. diuus, §. & ff. de pet. hær. l. 1. §. vt initio, ff. de po. & ff. de verſi. g. in vſu.

Separatorum separata est ratio, ff. de iur. omn. iud. l. si idem cum eo. in prin. & l. domus, ff. de serui. & l. pater fœmininam §. fi, ff. de condi. & demon.

Societas ius fraternitatis quodammodo in se habet, l. verum, ff. pro soc.

Scientia nobilitat. l. prouidendum in gl. C. de postul.

Simplicitas legibus est amica, inst. de le. arg. suc. §. sed simplicitatem, & l. manifesti, §. tales, C. de fur. & instit. de fideicom. hære. §. sed quia, & ff. de do. l. 1. in princ.

Sine causa neminem transigentem audit prætor, l. cũ hi, in causa, ff. de transact.

Semper generalibus spiritualia insunt, ff. de regu. iur. l. semper.

Seruus iudicio interesse nõ potest, C. de iud. l. seruus.

Seruus de iure ciuili nihil est, ff. de re. iu. l. ꝙ attinet.

Sine corpore ius fieri non potest, ff. de vi & vi arm. l. 1 §. idem Labeo.

Scientia potest donari non vend. no. glo. in l. 1. §. proinde, ff. de va. & extraor. cog. & ff. de do. l. Aquilius, reg. Sic. & C. de epi. & cle. l. si quicquam contra. ff. de iu. l. cuius est.

Si aliqua fiant, ad necessitatem non debent deduci, l. solent, §. non autem, ff. de offi. proconf.

Si ego occiderim furem nocturnum non teneor, ff. ad leg. Corn. de sica. l. furem.

Scriptum est enim, cum rex iustus sederit super sedẽ non aduersabitur ei quicquam malignum, in epistola inter claras circa prin. C. de sum. tri. & fi. ca.

Septies in die cadit iustus, in auth. de non alien. vel permut. re. eccles. §. aliena. vsu. col. 2 no. per Accur. instit. de iu. & iu. circa prin.

Sufficit allegare naturalem rationem etiam sine lege, l. fi. ff. de pœ.

Sen-

Sententia est ferenda pro eo qui fortiora iura allegat, C.de edi.di.Adri.tol.l.si iusta, quod notatur cũ duæ rationes fortius ligent quam vna, insti.de nup. §.sacrum.

Sententia contra formam iuris lata non valet, C.quãdo prouo.non est ne, l.2.

Socer obtinet locum parentis, l.quia parẽtis, ff.so.ma.

Secundum allegata, & probata iudex debet iudicare, l.illicitas, §.veritas, ff.de offi.præsi. Contra, ff.de ferijs, l. ea. in fin. vbi dicitur quòd iudex secundum conscientiam iudicare debet.

Sententia pro veritate accipitur, l.ingenium, ff.de sta. ho.& l.res iudicata, ff.de reg.iur.

Scholares diebus feriatis legere, & scribere possunt, l. pe.in gl.ff.de ferijs.

Sub dubio forte respondent sępe periti, no.gl.l.si duo rei, ff.de arbi.& C.de appel.l.has qui, §.si quid autẽ in agendo, & l.inuitus, 1.respon.ff.de procu.

Scire facit mathesis, sed diuinare mathesis, no gl.mathematicos.C.de epi.au.idem gl.super rub.Cod.de mathe.

Segnius expediunt commissa negoçia plures, not.gl. ff.de admi.& peri.l.3.§.super verbo facilius.

Sermo datur cunctis animi sapientia paucis, not.gl.in auth.de referendarijs, circa fi.col.2.

Sermo ad solemnia non potest adhiberi, l. qui in testamento, ff.de testa.§.seruus.

Sufficit conditionem esse impletam, siue in vita, siue post mortem testatorum, l.si quid hæredi, C.de insti.& substi.

Sensus magis inspicitur quam verba, l.1. C. de interdi.& l.3.C.de li.præte.& l.Celsus, §.pen.ff.dę contrah.emp.& ven.

Sacrilegus dicitur qui rem aliquam sacram de loco

sacro aufert,ff.ad l.Iul.pec.l.diuus.

Similis æquitatis ratio similia iura suadere debet, ff. ad l. Aquil.l.illud, & C.ad leg. Falc.l.vlt.

Sacramentum reuocatur prætextu periurij, C.de reb. cre. l. 2. & ff. de in lit. iuran. l. fi. & ff. de re iud. l. post ren.

Sacramentum pro veritate accipitur,ff.de iu.iur.l.sed & si poss.

Si aliquid est in pœnam statum non debet conuerti in præmium, ff.de adm. le.l.legata inutiliter, & ff. de reg.iur.l.non fraudantur,§.nemo.

Satis absurdum est creditoribus, quidem ius suum persequentibus auxilium denegare, C.de iu.delibe. l.sancimus, §.si vero creditores, in fi.

Suffragium proprie dicitur illud patrocinium quod præstat aduocatus,no.gl.super rubrica,C.de suffra.

Sequester est apud quem plures eadē rem de quo est, cōtrouersia deposuerūt,l.sequester,ff.de verb.sign.

Scapha est parua nauis sequens nauem magnam, l. scapham,ff.de euict.

Stultus non debet melioris esse conditionis quàm prudens,l.seruus,ff.quod vi,aut clam,& ff.de noxa. l.non solum, cum multis alijs.

Sine accusatore nemo damnatur, vnde illud, mulier quis te accusat,nemo domine,l.scripto,§.si quis accusatorem,ff.de mu.& ho.

Si filius, ergo hęres,ad Galathas,4.c. & l.siue possidetis, C. de proba.

Stipulatio præsens non trahitur ad futurum,no.gloss. dam.infec.l.damni,§.si is,

Si vasallus fecerit amicitiam cum inimicis domini aufertur ei feudum,C.de inoffi.testa.l.liberi.

Sexus virilis præfertur sextui fœminino, l. 1. ff. de senat.

Si aliquis furiosus Imperatori maledixerit non punietur l.vnica, C. si quis Imper. ma. nam afflicto non est danda afflictio, l.diuus, ff.de offi.præsi.

Sola attestatio approbata, & alijs adminiculis non probata nullius est emolumenti, l.solam, C.de testi.

Standum est parti maiori in cumulo debiti, l. maiorem, ff.de pact.

Stãdum est maiori parti, ff.ad mu.l.quod maior pars, & ff.de re.iu.l.aliud, §.1. & C. de decu.l.nominationum. x. li.

Standũ est sententiæ arbitr.l.diem proferte, §.stari, ff. de arbi.siue æqua sit, siue iniqua vt ibidem dicitur.

Seruitus est constitutio iurisgentium qua quis dominio alieno contra naturam subijcitur, insti. de iure patr. §. seruitus autem.

Seruis debet domino suo tanquam potentiori obedientiam, C.de bo.quæ lib.l.cum oportet, & l.fi.& §.filius in auth.de nup. col. 4.

Subripiens statim est in mora, l. fi. C. de cond. ob turp.ca.

Satisdatio idẽ est quòd satisfacto, l.1.ff.qui satis. cog.

Sæpe vnius opera plus valet quam alterius opera, insti.de societa.§.nam & ita.

Seruus non potest esse tabellio, C. de tabellionibus l. generali, & C. de ado.l.2.in glo. super verbo seruo publi.

Sapientis est mutare cõsilium, l.nunquã, C.de col.bo.

Siue possessione nõ procedit vsuca.l.sine, ff.de vsuca.

Scientia inflat charitas autem ædificat, primæ ad Cor. c.7.

Sciens rem alienam nunquam vsucapit in ea, l.proximè all.

Stipulatio fit ex interrogatione, & responsione, instit. de ver.obl.in prin. & ff. eo.l.1.si ex interrogatione

præce-

præcedente,& reſpõſione ſequẽte,vt C.de vſu. l. 1.

Surdus, mutus, abſens, non poſſunt ſtipulari, l. 1. ff. de verbo. oblig.

Strabo dicitur qui torto lumine videt, not. gl. l. qui clauum, ff. de ædil. edic. ſuper verbo Strabonem.

Seruus dicitur à ſeruando non à ſeruiendo, vt no. gl. inſ. de iur. perſ. §. ſerui autem ex eo ſuper verbo ſerui autem.

Secundæ nuptiæ ſunt odioſæ, in auth. de nup. §. diſſolutum, col. 4.

Seruus communiter eſt fur. l. Iul. §. item qui furem, ff. de act. emp. & vend. & ibi vide gl.

Solutio, venditio, traditio, magis facti quam iuris eſt, l. conſilio, §. fi. ff. de cura. fu.

Sed natura nouas deproperat edere formas, iſte verſus ſituatur in proprio texto tituli, quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi, col. 10.

Si illud quod minus videtur ineſſe ineſt, & illud quod magis, l. nec in ea. §. ius occidendi, ff. de adul. & ſtupro, & l. 1. §. qđ ait prætor, in fi. ff. de ſuperficiebus.

Sacerdos non catholicus corpus domini conficere non poteſt, c. quid ſit ſanguis, de conſe. di. 2. & c. vtrum ea. di. & 23. q. ſchiſma.

Semper qui dolo facit quominus haberet pro eo eſt habendus, ac ſi haberet, l. ad ea quæ, §. ſemper, ff. de reg. iur.

Socij mei ſocij, mei ſocij non ſunt, l. conſilij, §. ſocij, ff. de reg. iur.

Semel hæres ſemper manet hæres, l. ei qui ſoluendo, ff. de hæ. inſt. etiam ſi res ei auferantur, l. ex facto, §. fi. ff. de vult. & pu.

Scholaris ſi non ſtudet, & intrat, non gaudet priuilegio ſcholarium, l. ſemper, §. vlt. ff. de iur. immu.

Salutarem rem diu ſubijcientes reprehenduntur, l. ſi

for-

forte,ff.de pœnis,in ver.quis enim,& per totum.

Scholaris prouectus si studeat in domo licet non accedat ad audiẽdas lectiones gaudet priuilegio scholarium,ita Bal.per illum textum in l.si cum dies,§. quid est tamen ff.de arbitris.

Seipsum ligare princeps non potest, ar.text. in l.pen. ff.de arbi.c.fi.extra de insti.

Seruire inferiori,vel deteriori se dedecus est,l.1.C.de senatuscon.Clau.tol.

Statutum valet quod capiens bannitum fiat dominus eius,tex.est sin.secundum Bal.ibi,in l.2.C.qui ad liber.procla.non licet.

Scire proprie accipitur quando quis falli non potest, gl.in l.scire leges, ff. de leg. improprie autem sciri dicitur quando vehementi opinione id sibi constat,tex.est in l.2.§. idem Labeo, ff.de aqua plu.arc. & ibi gl.in ver.scribat,& glo.in l.si duo §.pe.ff. vti possit,sentit glo.in l.libera,ff.de pac.& gl.in l.si paterfamil.in ver.scit ff.de hær.instit.per Alex.latius, in l.1.in 7.col.ver.2.ad idem,ff.si cer.pet.

Sanus non eget medico, sed male se habens, c.ecclesia Christi,de pœn.dist.1.

Serui pęnæ non sunt Imperatoris serui, l. si in metallum est,l.3.ff.de his qui pro non scrip ha. nec sunt fisci,l.metallum in fi.ff.de iu.fis.sed contra de l.frustra,C.de sen.pas.sed solue vt ibid.

Subscriptio trahit ad se totum actum, & totum primęuam scripturam Bar.in l.si testimonium, ff. de testam.facit,l.iubemus, C.eo. not. Bald. in auth. si quis in aliquo,C.de eden.Bart.in l.diuus,§. idem senatus,ff.de fal.sequitur,& refert Ang.in prohe. insti.col.5.

Sufficit bene incępisse licet diuersus effectus sit secutus.ff.de neg.gest.l.sed an vltra.

Scho-

Scholari non licet in domo sua in vitis socijs retinere ganeam,gl.in l.non aliter,ff.de vsu.& habi.
Super facto princeps consulendus non est,ff.de resti. l.3.& c.1.de consti.in 6.
Sileant qui scripta tantum discurrunt, & propter frigiditatem stomachi,in eis contenta non digerunt. Saly.in l.si ex cautione,C.de nó nu.pe.in vlt.col.facit quod notabiliter dicit Inno.in præfa.decreta.refert notabiliter,Imo.in 4.sua præfatione decret. & dictum Saly.refert,Ias.in prohe. inst.de actioni.
Sententia principis absque citatione valet, l.fin.C.de leg.tene cordi:quia est tex.in contrarium in cle.pastoralis,de re iud.vide Abb.in cap.1.de cau.pos. & proprieta.
Solet verbum quando necessitatem inducat,vide in l. solent,de ali.& cib.leg.ff.
Sententia illa fauorabilior videtur quæ pluribus roboratur auctoritatibus, & euidentiori ratione firmatur,tex.in c.qui recedit,in fi.de pœn.dist.4.
Semel quod est semper erit,l.& si fine,§.sed quod Papinianus,ff.de mino.& ff.de hære.instit.l. ei qui soluendo,in fi.gl.in §.restituta,insti.de fideicommiss. hære.Contra in §.autem,in auth.de non alie.
Semper qui non prohibet per se interuenire,mandare creditur,l.semper qui,ff.de reg.iur.
Si quis obligatione liberatus si potest videri cæpisse, l.si quis obligatione,ff.de reg.iur.
Surdus,mutus,& perpetuo furiosus,& impubes, non possunt esse iudices, quia huiusmodi personæ iudicio, idest discretione carent, 3.q.7. §. tria, & ff. de iud.l.cum prætor,§.non autem.
Suspicio est triplex,temeraria de qua in c. primo sẽper,2.q.1. quæ quid, expurgationem non inducit, probabilis quæ expurgationem inducit vt 1. q. 5. presbyt.

presbyti violenta quæ ad condemnationem sufficit, vt 32.q.1.dixit dominus, tamen quandoque violenta suspicio, vel præsumptio non sufficit ad condemnationem, vt extra de test.coge. præterea extra de præsump.c.literas, in fin.

Subrogatus sapit naturam illius in cuius locum subrogatur, l.item veniunt, §.prædiximus, ff.de petit. hær.gl.in l.certi conditio.in prin.ff.si cert.pet.

Singula quæ non prosunt multa collecta iuuant, l.instrumenta, & l.rationes, C.de proba. cum simi.vt per glo.in l.2.in prin.ff.de excu.tut. & glo.in c.tres sunt, de pœn.dist.1.

Scientia legalis est infinita, vt dicit gl.in §.cumque, in prohe. insti. & l.2.ff.de iur. & fac. igno. quod non contingit in alijs artibus.

Scholares debent obedire præceptis magistrorum sicut præceptis patris, vt dicit glos. in l. liberto, ff.de obsequijs.

Statutũ non porrigit vires suas extra territoriũ statuētiũ, l.fi.ff.de iurisd om.iud.& l.ex ea, ff. de postula.

Scientia rei alienæ etiam sine mala fide impedit præscriptionem, Bal.in l.ne creditores, C.de pig.ac vbi etiam glo.in ver.longi.

Simonia est dare pecuniã pro administratione pauperũ, & hospitalis, 23.q.8.§.quamuis, in auth. de san. epi.§.sed neque, col 9.arg.c.si quis omnem, 1.q 7.

Sermones verissimi sunt illi qui consonant rebus sensatis, & verisimilibus, ita Bal, in rubrica, C.de ꝓba.

Sententia lata contra rationem legis loquẽtis in alijs terminis, non valet, Abb.post But.in c.sententia, de senten.& re iud.

Scire debet quisque ad alium pertinere quod suum non est, C.vnde vi, l.conquerebatur.

Sui hæredes sũt fauorabiliores extraneis, l.in scripto,

§.fi.

§. ff. vnde liberi. ideo dicit beatus Augustinus qui voluerit filios exhæredare,& ecclesiā instituere, alium quærat quā Augustinum,c.quicūque, 17.q.4.
Scripta veteris testamenti hodie nō ligant, nisi sint in nouo repetita,vt not.in §.his ita respōdetur, 6.dist.
Septem, mulierum proprietates enumerat Ioannes Neuizani in sua sylua Nuptiali.col.16:sāctas enim dicit in ecclesiā, Angelos in accessu, Dæmones in domo, bubones in fenestra, picas in porta, capras in horto, fœtorem in lecto.
Scriptura facta vel subscripta me mandante, videtur à me fieri,c.cum inter, de sen. & re iud. & ibi Fel. nu.9 Demi.in c.si pro le.in prin.de rescrip.in 6.
Sponsus nec spōsa nō dicitur post perfectū matrimonium,Card.in rubrica de sponsa.& ibi etiā d. Ant. sed maritus & vxor cum sit adimpleta promissio.
Sequentia declarant præcedentia,l.si seruus plurium, §.si.ff.de leg.1.cum simil.
Senes mali dicuntur iuuenibus laqueum ponere, tex. est in c. Paulus, in 2.q. 7. & idem malis præclaris, quia laqueum subditis inijciunt, trahitur enim eorum vita facile à subditis in exemplum,c. magnæ, de voto,c.præcipuè,2.q.4. idem in his qui peccatoribus blandiuntur, ipsos ex eorum iniquitatibus commendantes,ea enim commendatione fit,vt ad peccandum reddantur procliuiores,c. sunt nōnulli,46.di.idem generaliter in omnibus sacerdotibus suam vitam morum peruersitate fędantibus, tales enim dicuntur verti in laqueum tortuorum in omnibus locis ponentes scandalum, ita dicit tex. in c. transferunt,in fi.24.q.3.
Sententia formanda est secundum libelli tenorem alias si iudex contra vel præter libelli formam pronūciet fatuus reputatur,vt dicit tex.in l.vt fundus, ff.com-

ff.communi diuid.& c. licet hely.extra de simo. & l.fin.C.de fideicomm.liber.

T

Tempus non est modus inducendæ vel tollendæ obligationis,l.obligationum fere,§. placet, ff. de actionibus & obligationibus.

Turpe est doctori cum culpa redarguit ipsum, ff. de in ius voc.l.sed si hac lege,§. prostituta,& in auth. de præsi. prouin. §. ex diuerso,super verbo exemplum,col.2.

Testamentum est volūtatis nostræ iusta sententia de eo quod quia fieri voluit post mortem suam,l.1.ff. de test.

Testamenti facti non priuati, sed publici iuris est, ideoque priuatorum pactis forma eius non læditur,l.3.ff.de testamen.

Testes & instrumenta eandē vim obtinent,l. in exercendis litibus.C.de instru.

Teli appellatione & ferrum,& fustis,& lapis, & omne quod nocendi causa habetur,intelligitur,l. si pignore,ff.de furtis.

Testamentum militis non potest querelari,si instituta,§.de inofficioso,ff.de inoffi. testa. hoc est verum in militante,secus est in veterano.

Tantum punitur affectus, quantum effectus, l. is qui in telo,C.ad l.Cor.de sica.& C.de episc.& cler.l.si quis non dicam.Contra,ff.de pe.l.cogitationis,pe.

Tandiu societas durat,quandiu integer consensu partium durat,l.tandiu,C.pro soc.& inst. eod. §. manet autem.

Tacita voluntas, valeat, ff. de his qui sunt sui vel alie. iur.l.parte furioso,c.circa fi.& ff.sol.ma.l. 2. §. voluntatem.

Tria vel quatuor sunt multa,ff.ad Silleia. l.§.scripto.

Tem-

Tempus ignoranti creditur,ff.de iur.& fac.ignor.l.1. in prin.& ff.de his qui no.infa.l.genero,inquit.

Tristibus,& desolatis propter mortē sui parētis est cō sulendū,l.1.C.de his qui ante aper.tabu.hæг.trans.

Testamentum patris, in quo filius est præteritus non valet,instit.de exhę.li.in prin.& ff.de lib.& posthu. l.inter cætera.

Turpia lucra sunt ab hęredibus extorquenda,l.in hęredem,ff.de calum.& l.videamus,ff.quod met.cau. & C.ex delic. defun.iniquum hær.conue.l.vnica.

Testator potest aliquem extraneum & penitu ignotum hæredem instituere, l. extraneum penitus, C. de hær.institu.

Tempestas, vel infirmitas, vel vis fluminis aliquē excusat,l.2.§.si quis in iudicio,ff. si quis cautionibus.

Thesaurus est vetus, quædā depositio pecuniæ, cuius non extat memoria,l.nunquā,§.1.ff.de acc.rer. do.

Tutor in re pupilli tunc domini loco habetur,cum tutelam administrat, non cum pupillum spoliat, ff. pro emptore,l.qui fundum,§.qui tutor.

Tres negationes faciunt vnam negationem,l.1.§.nōnunquam,ff. de cadaueri. punitorum, & ff. de col. bo.l.nonnunquam.

Traditionibus & vsucapionibus dominia rerū nō nudo pacto transferuntur,l.traditionibus,C.de pact.

Tēpore interdicti potest Missa celebrari,in die dominico ianuis clausis,& cāpanis non pulsantibus,sed in quatuor festis scilicet,in die Natalis Domini,Paschæ,Pēthecostes,& Assumptionis beatæ Virginis, tamen potest celebrari ianuis apertis,& campanis non pulsantibus,extra de sen.excom.c.alma.lib.6.

Testis antiquiores sunt cæteris præferendi,c. delicto, de off.Archid. 35.q.7.consanguineos, &c. videtur qui ma.ac pos.ff.de leg.3.l.si chorus,§.1.& 20. dist.

de

de quibus, ab illis enim requirenda eſt veritas, quibus lux veritatis potius aſſiſtit. 4.q. 3. l. ſi teſtes, l. presbyteri, C.de epiſ.& cler.& ibi.Bald.

Tranſactio in ſpiritualibus interuenire non poteſt propriè ſumpto vocabulo extra de tranſact. ſuper eo.amicabilis autem compoſitio poſſet, de tranſa. c.ſtatuimus.arg.ad hoc,extra de præben. niſi & de re.permu.c.fi.

Tacitum plus operatur quàm expreſſum, bonus text. in l.quis Sempronium, ff.de hære.inſti.

Tacitum,id eſt,factum.l.1.C.de rei vxo.act.

Teſtator in dubio præſumitur velle exonerare hæredem,l.cum qui.ff.de an.leg.

Tales erga ſubiectos noſtros debemus exiſtere, quales nos ſi ſubiectos fuiſſemus noſtros vellemus eſſe præpoſitos;c.quorundam.74.diſt.

Tanto quis eſt melior quanto melioribus præeſt, in aut.de deſen.ciui.

Tempore neceſſitatis omnia debent eſſe communia, l.3.§ cum in eod.ff.ad l.Rhodiam. de iact.& 12.q. 1.duo.& q.2.aurum,& 87.diſt.non ſatis.gl. in c.ſicut,47.diſt.

Talia ſunt ſubiecta qualia prædicata permittunt, l. tranſigere,C.de tranſa.& l.quoties, C.famil.ercif. l.ſi.ſeruus plurium.§.fi.ff.de leg.1.

Taciturnitas in caſu in quo habetur pro conſenſu nõ eſt potens ad inducendum pactum. Aret. ſing.in l. 2.ff.de leg.6.per tex.in l. expollicitatione. ff.eo. de pollici.

Teſtamento vno poſſunt duo teſtari, l. patris. ff. de vulg.& pupill. l.licet,vbi Hiero.But.& poſt.docto. Moder. C.de pact.

Teſtes inſtrumentales dicentes quòd non recordantur de dictis in inſtrumēto, nõ facit eos vacillare

Bar. in l.si librarius. ff.de re iud.idem in l. exercendis. C. de fi. instru. Hiero. But. in l. sciendum, de verb.obli.

Transactio licet non possit fieri nisi super lite, poterit tamen fieri ante litem contestatam. l. 2. C. de transac.Hiero. But.in l.postquam liti.C.de pact.

Testator magis præsumitur diligere ne potes quàm extraneos. l. cum auus, ff. de condi. & demon. l. Lucius.in fi.ff.de hære. insti. gl.in l. 1. C.de do. cau. mor.

Testatoris voluntas est lex.§.disponat. in aut.de nupt. hoc est verum in fauorem illius cui relinquitur, ita Bar. in l. Titio centum, in prin. de condi. & demon.l.in testamento de verb.sign.in l.1. C. de pac. & valet arg.de verbis legis ad verba testatoris. l. si quis legauerit cum præ. de leg. 1.

Testatoris voluntas nedum expresse sed etiam per coniecturas videtur reuocari. l.3.§.fi.ff. de adi.leg.

Tacens in præiudicialibus habetur pro contradicente,vt traditur in regula, is qui tacet de re. iur.lib.6. & traditur in l.qui patitur.ff.man.

Talis qui præsumitur qualis est eius patria, vt dicit Bar. in tract.de Gelsis, & Gebelinis, quem refert & sequitur And. Sic. in rep.c. Raynaldus. in 4. col.de testi.

Testibus dicentibus verisimiliora statur ceteris paribus,l.3.& l.ob carmen.§.si testes.ff.de testib. Abb. & Inn.in c.accedentes,de præscriptio.

Talia sunt subiecta qualia permittunt eorum prædicata, vt est gl.multum sing.in c.dudum in si.de deci.dicens per hanc auctoritatem Philosophi quòd talis præsumitur fuisse libellus qualis est sententia.

Testamēti factio & hæreditas est de iure gentium inuentione, quia maiores nostri in veteri testamento

vteban-

vtebantur teſtamenti ſactione actiua & paſſiua. Bar. in l. interdum, ff. de condi. inde. & in rub. ff. de acque hære.

Turpius eijcitur quam non admittitur hoſpes, c. quemadmodum, de iure iureiur. cum ſim.

V

Verba debent intelligi ſecundum materiam ſubiectam l. ſi vno anno, ff. loca. & conduc.

Vbi vnum propter alterum vtrobique tantum vnum, ff. pro dona. l. ſi.

Vinum vetus præualet nouo vino, l. cum quid. ff. ſi cer. pe.

Voluntatis eſt ſuſcipere mandatum, neceſſitatis conſumare ſuſceptum, ff. commo. l. in commodato, §. ſicut, & inſt. eo. mand. §. pe.

Variæ ſunt hominum voluntates, ff. ad Treb. l. quia poterat, & C. de emanci. lib. l. non nudo, in gl. Contra. C. de adop. l. cum enim, & C. de re. ali. l. 1.

Violans vel tranſcendens muros ceſtri vel ciuitatis ſine licentia Principis capite puniatur, l. ſi. ff. de redi.

Vinum lætificat cor hominis, no. gl. l. 1. ff. de peri. & commu. rei vendi.

Vniuſcuique rei prin. potiſſima pars eſt, ff. ori. iur. l. j.

Vox vnius, vox nullius, C. de teſti. l. iur. iur. §. ſimili modo vox patris eſt, vox filij, & econtra, inſtitutio. de inutilibus ſtipul. §. ei vero.

Vox ſerui, eſt vox domini, ff. de dam. infec. l. ſi ſeruus, & inſt. de inutil. ſtip. §. ei, Contra ff. de ſtip. ſer. l. 2. & l. antep.

Vigilantibus & non dormentibus iura ſubueniunt l. pupil. in fin. ff. de his quæ in fran. cre. & inſti. in prohœmio.

Vanæ voces pupilli non ſunt audiendæ C. de pe. le.l. decurio.

Verba debent intelligi vt de aliquo operentur, ff. de le.1.l.ſi quando.

Verba tranſpoſita idem ſignificat, l. præpoſteri, de teſt.l.cum pater,§.fidei tuæ committo,ff. de leg. 2.

Vtile per inutile vitiatur,l.ſed & ſi decem,ff.de conſt. pe.& l.1.§.pe.ff.de verbo.ob & C.de la.li.tol. l.vnica,§.illo proculdubio,in glo.4.& ff.de arbit. l. Pædius.Cõtra,ff.de regu.iuris,l. actus.

Vbi maius periculum,ibi cautius eſt agendum,l. 1. §. ſi quis ff.de Carbo. edic. & C. de furtis, l. manifeſtiſſimi.

Vim vi repellere licet l.1.ff.de vi & vi arma.& l. 3. §. cum igitur,& C.vnde vi,l. 1.ff.de iuſti. & iure, l. vt vim,& ff.ad l.Aquil.itaque in princ. & l.ſciẽtiam, §.qui cum mulier.

Verba cum effectu ſunt accipienda, l. ſi per alium, §. docere, ff. nequis eum qui in ius voc. eſt vi, exi. & ff. ne vis fiat ei,l.1.§. hæc verba,& ff.de ver. ſign.l. nomen fil.§.fi. & l. debitore, & ff. quod quiſque iur.l.1.in fi.

Vbi eſt eadem ratio, ibi debet eſſe idem ius, ff. ad legem Aquiliam,l.illud.

Verba imperatiui modi non habet primam perſonam,no.gl.pen.ff.de arbi.

Vbi malum principium,malus finis ſequitur,l.in vniuerſis C.da.tu.

Voluntas teſtatoris eſt magis inſpicienda,quum verba,ff.ad Trebel.l.vbi,§. & ego.

Vbi pecunia deeſt, in corpore ſuppletur, ff. de in ius voc.l.fi.& ff.de iuriſdic.om.iudi.l. ſi quis id, §. ſeruos,& ff.de pœn.l.fi.§.generaliter.

Vniuſcuiuſcunque contractus initiũ ſpectandus eſt, ff.man.

ff. man.l. si procurator, in princ.
Valde inhumanum est à nemine accipere, l. solent, §. nos vero, ff. de offi. pro consu. & leg.
Vsucapio proprie fit in reb. mobilibus. & præscriptio in rebus immobilibus, no. gl. l. 1. ff. de vsu. & inf. eo. §. 5.
Voluntates legitimæ contrahentium seruandæ sunt, l. pe. in fi. C. pro soc.
Vitio naturali parcitur, ff. de dam. infec. l. fluminum, §. vitium, ff. ad leg. Aquil. l. si seruus seruum, §. fornicarius.
Voluntas, & propositum distinguunt maleficia, ff. de furtis, l. quæ iniuriæ.
Vnius factus, alios non debet trahere ad periculum, ff. de offi. præsid. l. illicitas, §. sicut, & ff. ad legem Aquil. l. si seruum, §. cæteram.
Vsucapio est legalis alienatio, ff. de ver. sig. alienationis.
Vno contextu actionis restari oportet, l. hæredes, §. fin. ff. de testam. Est autem vno contextu nullum actum alienum testamento immiscere.
Vsufructus est ius alienis rebus vtendi fruendi salua rerum substan. l. 1. ff. de vsuf. & C. eo. l. 1. in gl. & inst. eo in princ.
Vterini dicuntur quasi ex eodem vtero nati, & non ex eodem patre, ita exponit gl. l. fratres, C. de inof. test. & instit. de leg. ag. me. §. 1.
Videor agere quod per alium gero, l. ita §. gessisse, ff. de admi. tuto. Contra, C. de thesau. l. 1. §. in alieni, li. 10. ff. de vi, & vi ar. l. cum fun. §. quæsitum.
Vtilitas publica est præferenda priuatæ, l. 3. C. de primipilo, lib. 12. circa fi. li. ff. pro so. l. actione, §. Labeo, & c. l. bonæ. l. extra. de postu. C. de cadu. tol. l. vnica, §. fin. circa fi. C. de ope. pu. l. si quoniam con-
 cessa

cessa l.2.§.si quis municipalis,ff.si quis cau.

Vsuræ non propter lucrum potentium, sed propter morem non soluentium infliguuntur, ff. de vsur.l. cum quidam,§.vsu.

Voluntas,& propositum distinguunt maleficia,ff.de fur.l.quæ iniuriæ,inst.de obli.quæ ex delic.nascun. §.sed placuit,super verbo si se intelligant, & C. ad legem Cor.de sic.l.1.

Vbi non est matrimonium ibi dos esse non potest,in- stit.de nupt.§.si aduersus.

Virtutum præmia merentibus tribui conuenit, C.de sta.& imagin.

Vbi lex non distinguit,nec nos distinguere debemus, ff.de pub.l.de precio,ff.de offi.præsi.l.præses, ff. de iud.l. 2. §. conuenire,in fi.de offic. præsi.l.3.ff. de aliena.l.1.§.qui vero, ff. de postu.l. quos prohibet, cum simi.multis.

Vltima voluntas est seruanda,l.1.Cod.de sac.ecc. vbi aliud prohibetur,& eius simile,ff. man.l. fin.ff. de iu.l.sed & fi.§.ex quibus.

Vbi inceptum est semel iudicium, ibi & finem accipere debet,l.vbi,ff.de iudi.

Verba enunciatiua aliquando operantur dispositionem,l.1.C.de fal.cau.

Verborum adminicula fides veritatis non desiderat, C.simi.se ab hæ.absti.l.1.

Voluntas testatoris plurimumque magis inspicienda est quam verba l.cum vnum, C.de fideicómiss. ff. ad legem Falcidiam pœnales.§.fin.

Vt,idem est quòd sicut,ita exponit glo.l.1.C.de probat.

Vitiosa possessio iuuat aliquem contra extraneos,l.fi. ff.de acquir.poss.

Vno malo præcedente sequuntur, & alia, in auth.vt iud.

iud.sine quoquo suffra.fin. §.considerauimus,col. 2.super ver.elicitam,in gl.

Vnus actus inducit consuetudinem,C.de epi.aud.l.3. in fi.

Vbi est eadem ratio idem ius esse debet, ff.de fonte,l. 1.§.interdum, ff. de adul.l.si postulauit, §. 2. ff.de eden.l.quidam nummularios, inst. quòd cum eo, §.istas.ff.nautæ cau.po.sta.l.natura,§.fin. ff. ad leg. Aquil.l.illud.

Vbi habet locum commune auxilium non debet peti extraordinarium, ff.de Carbo.edict.l. causa sine, ff.ad municip.l.1.in fi.ff.de eden.l.quidam,in princip.

Vbi emolumentum ibi & onus,insti.de empt.& vẽd. §.item precium,& C.de furt.l.fi.§. alia dubitatio. & ff.de act.empt.l.Iul.§.ex venditio.& C.de cadu. tol.l. vnica supra proxi.& ff.de re iud.l.secundum naturam.Contra,ff.depo.l.qui proprio,§.vt in cæteris.

Vbi possessorum,& petitorum iura sunt obscura,magis est iudicandum pro possessore, instit.de interdi.§.commodum autem.

Venditor ante traditionem est dominus rei venditæ, instit.de empt.& vend.§.idem & in cæteris.

Vxores à viris defendi debent,non econtra, instit.de iniur.§.patitur.

Vno connenienti dato sequuntur,& plura,in auth.vt iud.sine quoquo.suffra.fi.§.sed aliud,col.2.

Vnam concubinam habens non plures castè viuit, in auth.de tri.&.se.§.nam si hoc constet,col.3.

Vbi non est matrimonium,nec dos esse potest,instit. de nupt.§.sed si aduersus.

Vnus testis solummodo inducit præsumptionem, ff. de iureiur.l.si duo patroni.

Vbi nulla petitio ibi nulla mora, ff. de ver. sig. l. pupillus.

Vltima mora nocet, l. cum prætor, §. si aliquādo, ff. de nou. oper. nunc. & ff. de peti. & comme. rei vend. l. illud, & l. si mora, & l. semel mora, ff. solu. matr.

Viuens moritur, mortuus nō moritur, nec vltra mors ei dominabitur, no. gl. l. 3. ff. quando dies le. ec.

Victus victori in expensis debet condemnari, l. properandum, §. sinautem, C. de iudi. & C. de cui. l. 1. in gl.

Vani timoris non est iusta excusatio, l. vani non est, ff. de reg. iur.

Vnusquisque annus 355. dies, ff. de sta. lib. l. cum hæres, §. stichus, & l. ita vulneratos, ff. ad l. Aquil.

Volenti non infertur dolus, C. de transact. l. cum donationis, & ff. de condi. indebi. l. in summa, §. fi. & C. de rescin. ven. l. venditor, & ff. de reg. iur. l. nemo videtur.

Vis est maioris rei impetus, quæ repelli non potest, ff. quòd me. causa.

Vnicuique factum suum non aduersario nocere debet, ff. de reg. iur. l. factum.

Voluntates defunctorum sunt seruandæ, in auth. de nu. §. disponat, hoc est verum voluntatis dispositiuæ, & non voluntates enunciatiuæ, vt C. de proba. l. rationes, & C. communia vtriusque scriptura, in auth. de iureiur. à mo. præsti. §. 1. col. 5.

Vicarius omnia potest quæ pertinent ad iurisdictionem illius, cuius vices gerit, C. de offi. eius qui ge. vi. al. 93. dist. c. vlt. & 94. dis. c. 1. quædā tamen sunt, quæ sine speciali mandato attentare non debet, c. quod translationem, de offi. deleg.

Verum æquiuocum in dubio sumitur in partem digniorem, & potentiorem, inst. de iu. na. gen. & ciui.

§. ius

§.ius autem ciuile,& l. 1. §. qui in perpetuum, ff. si ager vec.& l.quæritur,ff.de sta.ho.

Veneratione qua Deo tenemur appellatur religio, quæ est inter patrem,& filium appellatur pietas illa verò est inter libertum, & patronum appellatur obsequium quæ verò est inter hominem,& hominem appellatur officium humanæ naturæ vt est glo.ordi.in l.obsequio,C.de neg. gest.

Voluntas testatoris etiam ex testimonio nulla declaratur l.fin.& ibi Bar. ff.de reb. eo. & Bar. in l. qui à patre,ff.de confir.tut. per illum text. Bar. in l. geritur,col.4.ff.de ac. hær. vide Decium in ca. ex tenore,in 3.col.in fi.pe. glo. de rescrip. vide in contrarium Cremens. in quædam alleg. in fin. sing. suorum,col.fi.

Vir non reddens debitum vxori dote abutitur, l. si cum dotem,§.sinautem,ff.solu.matrim.

Voluntas non sufficit, vbi opus est facto, cap. 1. de eo qui mit. in pos. cau. rei ser. c. cum aliquibus de re iud.

Voluntatis impedimentum alicui dicitur præiudicium,§.autem,cum seq. insti.de actio.

Vitium libidinis principaliter homini tribuitur, l. vnica,C.de sena.consul.Clau.to'.

Vestimenta famuli potest dominus retinere, quando recedit, si ea ex causa facta erant ei à domino, vt vteretur,gl. est no. in l. id vestimentum, per illum tex.ff.de pec. ibi allegat plures tex.

Vbicunque aliquid habet principaliter vnam naturam, secundario aliam, debemus secundum principale illud iudicare,non secundum secundariam. tex.est in l.& ante omnia quæ est l. fi.ff. de impe, in re.do. fac. est gl.singu. in c. 2. in ver. detrimentum de pact.lib.6.

Volun-

Voluntas coacta non est simpliciter voluntas, sed voluntas conditionalis, Bar. in extrauag. ad reprimen. in verbo videtur Hier. But. in l. sciendum, ff. de ver. obl. Decius in c. cum M. in 13. col. de consti. per gl. in c. notificasti, 33. q. 5. & in l. 4. ff. de re. iu.

Verba debent intelligi secundum qualitatem personæ, l. plenum, §. conuitij, ff. de vsu. & habi. & secundum naturam dispositionis, super qua interponit, l. in insulam, ff. de præscript. in ver. l. si vno in prin. ff. loca. & l. stipulatio ista. §. hi qui sunt, de verb. obl. ff.

Verbum vt possit, importat necessitatem, l. fideicommissa, §. hæc verba, ff. de leg. 3.

Via plana, & facilis propter difficilem, & inusitatam relinquenda nó est, §. his itaque, & ibi not. Ang. cótra muliones, nuncios, & barcharolos, inst. de iust. & iu. facit, l. rem non nouam, Cod. de iudi. fallit, nisi via inusitata esset magis tuta. l. fi. §. cum autem gemini, C. de iure de lib. pro primo dicto facit tex. in l. non solum, §. 1. de excus. tut. & l. 2. C. de cu. pu. lib. 12. & ibi Barto. & l. qua actione, §. 1. ff. ad legem Aquil. nec per vim suspectam est eundem, l. eos, §. fin. & ibi not. ff. de sal. per Bart. in l. 1. in fi. ff. si quis cau.

Verbum plurale diuisim acceptum geminat significatum singulis, extra de diuort. l. gaudemus, de códit. & demonst. l. falsa, §. fi. & ff. de lega. 2. l. qui concubinam. Contra, C. de impub. & alijs subst. l. quævis, & l. cum quidam, & l. generaliter.

Verbum multiplicans mutat substantiam obligationis, ff. de vsur. l. si stipulatus, & ff. si quis cautio, l. 1. Contra de au. & ar. leg. l. pediculis, §. Labeo, & de cond. inser. l. 1.

Verba sunt spectanda non secundum qualitatem, C. de

de cad,tol.l.1.§.fuerat 27.distin.c.relatum,& ff.de ope.no.nunc.l.1.§.prætor,ff.de vi,& vi ar.l.1.§.vlt.
Contra sensum non verba spectanda,c.intelligentia,de verb.signifi.1.q.1.Marchion.&c.

Verbum in dubio debet intelligi in specie, non quòd loquatur in genere,tex.est & ibi Bar.in l.hoc legatum,ff.de leg.3. circa cuius intellectum vide omnino Soc.in rub.ff.de vulg.& pup.in secunda lect.

Vim vi repellere licet,l.vt vim,ff.de iust. & iur.l.sciẽdum,§.qui cum aliter,ff. ad leg. Aquil.& l.1.Cod. vnde vi,& in cap.significasti,extra de homic.cum notatis in dictis iuribus, facit quod habetur in l. si ex plagijs,§.inclino,ff. ad legem Aquil. cum similibus.

Vigilare licet vnicuique pro commodo suo etiam in alterius damnum, scilicet pupillus,in fi.& l.qui ante,§.sciendum, ff.de his quæ in frau.cred. l.fin.C. deposi.

Vnusquisque naturaliter mouetur ad tuendos mores patriæ,l.veluti,ff.de iust.& iu.& hinc est,quòd qui natus est ex partialibus præsumitur partialis,vt dicit Ang.in l.si fugitiui,C.de ser.fug.

Via vsitatior non alia attendi debet Abb.in 3.quæst. post Ioan.And. in cap. cum venerabilis, de exceptio.

Verba narratiua non disponunt,c.si Papa, de priuil. in 6.cle.si summus,de senten. excom. & ideo dicit Lud.de Roma.singula.190.quod incipit spectabilis domine quòd verba Iureconsulti narrantis factum non possunt allegari pro lege, pro quo adducit gl.qua dicit singula,in l.ibi,vel dic.3.C.quando non peten.par.

Vbi inuidia ibi dolus, & corruptio, l.2.C. quando & quibus quar.pars debe.lib.10.

Vbi

Vbi maius periculum intenditur ibi proculdubio est plenius consulendum, c. vbi periculum, de electio. in 6.vnde dicit Ioan.de Ana.in ca.ordinando,extra de simo. quod propter exemplum deberet curia Apostolica precæteris abstinere à simonia ,c. magnæ,de voto,c.in causis,de re iud.& ideo dicit tex. in c. præcipue, 11.q. 3. scire debent prælati quòd si vnquam peruersa perpetrant tot mortibus digni sunt, quot ad subditos suos perditionis exempla transmittunt, vnde necesse est vt tanto se cautius à culpa custodiant, quanto per praua quæ faciunt non soli moriuntur. Ad idem est aureus tex. in c. 2. 30. q. 5. vbi dicit Romanus Pontifex ad nostrum reatum tendit si paternarum regulæ sanctionum nobis consentientibus, vel negligentibus violentur.

Verba potius sunt intelligenda in sensu naturali, quam in ficto,l.fi.C.de his qui ve.æta. Impe.

Vbi lex aliquid fieri certo tempore requirit non sufficit posteriori tempore celebrare, l. si quis mihi bono,§.iussum,ff.de acqui.hæredi.

Verbum ex integro rem perfectam significat.Spec.in tit.de hære.in fine.

Voci viuæ magis credendum est quàm mortuæ in aut. de fide instru.§.si vero,col.6.

Verba statuti, aut consuetudinis non adaptantur ad impossibilia ipsi statuenti,Bal.in l.fi.§.in computatione, in fine.C.de iure delibe. idem Bald. in l.fi.in 5.col.C.de sacrosanctis ecclesijs.

Vbi est concurrentia allegationum canonum, & legum,à canonibus incipiendum est, propterea quia canonistarum subiectum dignius est, ita dicit Abbas in ca.inter alia,de immunita. eccle.

Vbi aliquid pro forma datum est æquiparantur præ-

ter

ter & contra glos.in c. si cui, de elect. in 6. Abb. in ca. causam quæ de sent. & re iudi.

'erba debent intelligi secundum qualitatem personarum de quibus agitur, l. plenum, §. equitij, ff. de vsu. & hab.

'erborum prolixitas à iure respuitur, vt l. ampliorem, §. in refutatorijs C. de appella.

'bi confusa præit interrogatio, certum respondentis testimonium esse vix potest, de interrog. act. ff.

ıdditio. Zona non venit appellatione pannorum, Bar. in l. diuus, in 2. nota. ff. de bo. dam.

'inis tractatus nuncupatus Flores legum, aut congeries authoritatum iuris ciuilis in quo authoritates ordinantur secundum ordinem alphabeti, cum allegationibus librorum, ex quibus sumuntur, & ll. & §§.